Z
6605
H4 J92

DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

THE HEBREW MSS. OF THE MONTEFIORE LIBRARY

COMPILED BY

HARTWIG HIRSCHFELD, PH.D.

London
MACMILLAN AND CO., LIMITED
NEW YORK: THE MACMILLAN COMPANY
1904

Price Five Shillings net

CORNELL
UNIVERSITY
LIBRARY

BOUGHT WITH THE INCOME
OF THE SAGE ENDOWMENT
FUND GIVEN IN 1891 BY
HENRY WILLIAMS SAGE

Cornell University Library
Z6605.H4 J92

Descriptive catalogue of the Hebrew mss.

3 1924 029 598 749

olin

Cornell University Library

The original of this book is in
the Cornell University Library.

There are no known copyright restrictions in
the United States on the use of the text.

http://www.archive.org/details/cu31924029598749

DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

THE HEBREW MSS. OF THE MONTEFIORE LIBRARY

COMPILED BY

HARTWIG HIRSCHFELD, Ph.D.

London

MACMILLAN AND CO., Limited

NEW YORK: THE MACMILLAN COMPANY

1904

DEDICATED TO THE MEMORY

OF

ASHER I. MYERS

LATE CHAIRMAN OF THE LIBRARY COMMITTEE OF

JEWS' COLLEGE, LONDON

PREFACE

THE collection of Hebrew MSS. described in this volume consists of the following four groups:—

1. The old stock containing MSS. collected, during the lifetime of Sir Moses Montefiore, by the late Dr. Louis Loewe, first Principal of the Montefiore College at Ramsgate.

2. MSS. from the Zunz Library (see Index of Owners).

3. The Halberstam Collection, comprising 412 MSS. (marked H. in this Catalogue).

4. Later purchases.

The entire collection contains 481 volumes.

The groups Nos. 2 to 4 were purchased by the Rev. Dr. M. Gaster for the Montefiore College. In the year 1899, the bulk of the Montefiore Library and the MSS., with the exception of about *sixty*, were removed to Jews' College, London. These are, however, also included in the Catalogue.

A catalogue of the group No. 3 was published in Hebrew by its late owner under the title קהלת שלמה, Vienna, 1890. This catalogue, however, only contains 411 numbers. There was no intention of completely superseding this work by the present one, as it furnishes many literary references which it was both unnecessary and impractical to repeat. Its author, however, frequently omitted to mention all the items in compound volumes, and the leaf numberings of former owners, in many cases quite unreliable, were allowed to remain. In consequence of this

there are great discrepancies between the number of *folia* in Halberstam's Catalogue, and those given in this volume.

Descriptions of single MSS. and smaller groups have appeared in Geiger's *Wissenschaftliche Zeitschrift für jüdische Theologie*, vol. v (Luzatto), and the *Magazin für die Wissenschaft des Judenthums*, vols. viii and x (Steinschneider and Berliner) as well as in the *Hebräische Bibliographie.*

I thought it a useful addition to indicate in the Index of Authors the approximate dates of their lives. Unfortunately this was not ascertainable in all cases, as many letters especially were undated.

In conclusion, I have to express my heartiest thanks to Messrs. Claude G. Montefiore and Israel Abrahams, to whose solicitude it is due that this Catalogue was committed to press, and to Dr. Michael Friedländer, Principal of Jews' College, who assisted me in reading the proofs.

H. HIRSCHFELD.

LONDON, *March*, 1903.

TABLE OF CONTENTS

CONCORDANCE of old numbers (Press-marks) and numbers of this Catalogue.

BIBLE :—

Text. Nos. 1-6, 202, 232, 259 (Apocr.).

Translations. Nos. 2, 3, 7.

Commentaries and Glosses. Nos. 2, 5, 6, 10–25, 27–59, 130, 231, 279, 297, 323, 324, 330, 431, 448, 474, 479, 481, 485, 504, 562.

Masōrāh. Nos. 18, 26, 130, 413.

Midrāsh. Nos. 8, 9, 431.

Homilies. Nos. 14, 17, 30, 35–7, 60–2, 259, 279, 325, 451, 471, 483, 485, 496, 505, 506, 508–11, 520, 523, 525, 526, 559, 565, 566, 570, 573.

TALMUD AND HALAKHAH. Nos. 14, 27, 32, 53, 62–189, 213, 217, 227, 234, 237, 247, 249, 297, 413, 431, 451, 461, 462, 474, 479, 483–5, 518.

Responsa. Nos. 97–106, 115–7, 124, 130, 136, 144, 148, 152, 325, 337, 450, 480, 482, 485, 487, 492.

LITURGY. Nos. 50, 100, 104, 129, 190-263, 297, 301, 413, 431, 446, 479, 482, 484, 485, 492, 493, 558, 571.

PHILOSOPHY. Nos. 32, 124, 129, 130, 247, 249, 250, 256, 264–311, 413, 417, 431, 433, 479, 483, 484, 486, 487, 489, 493, 497, 504.

QABBALAH. Nos. 13, 124, 130, 253, 256, 260, 279, 312–61, 426, 479, 483, 486, 487.

POETRY. Nos. 17, 35, 94, 124, 130, 157, 171, 181, 182, 233, 239, 247, 249, 250, 252, 259, 279, 325, 343, 362–403, 406, 413, 431, 446, 466, 479, 481, 483, 488–90, 493-6, 504, 511, 520, 521, 522, 524, 563, 581.

GRAMMAR. Nos. 44, 130, 217, 294, 404–14, 418, 462, 479, 484, 493, 495.

LEXICOGRAPHY. Nos. 279, 415-9.

LETTERS AND DOCUMENTS. Nos. 35, 94, 100, 111, 112, 114, 119, 124, 128, 130, 173–83, 239, 249, 297, 305, 367, 371, 446, 460–71, 479, 481, 483, 486, 493, 574, 580.

History. Nos. 59, 90, 94, 119, 124, 130, 343, 451, 472-9, 489, 491, 492, 499, 507, 511-5, 517, 519, 520, 527, 528-57, 560, 561, 567-9, 578.

Tales and Fables. Nos. 500-2.

Mathematics and Astronomy. Nos. 53, 94, 130, 294, 416, 419-34, 484.
Calendar. Nos. 53, 217, 218, 226.

Magic and Astrology. Nos. 426, 431, 435-8.

Science. Nos. 430, 433, 434.

Medicine. Nos. 247, 273, 344, 439-45, 468, 497.

Polemics. Nos. 372, 446-59, 489, 490, 494, 498, 505.

Qaraites. No. 490.

Catalogues. Nos. 516, 517.

Qoran. No. 579.

CONCORDANCE OF NUMBERS

Old No.	*Cat. No.*	*Old No.*	*Cat. No.*	*Old No.*	*Cat. No.*	*Old No.*	*Cat. No.*	*Old No.*	*Cat. No.*
1	269	35	221	69	217	103	230	137	12
2	405	36	353	70	209	104	488	138	264
3	289	37	338	71	261	105	291	139	267
4	281	38	435	72	412	106	69	140	462
5	117	39	357	73	82	107	106	141	449
6	107	40	471	74	77	108	105	142	211
7	72	41	332	75	318	109	100	143	13
8	316	42	337	76	55	110	422	144	149
9	113	43	339	77	54	111	47	145	301
10	110	44	347	78	346	112	476	146	256
11	14	45	456	79	109	113	500	147	262
12	327	46	42	80	48	114	145	148	439
13	334	47	350	81	433	115	134	149	123
14	348	48	129	82	250	116	7	150	126
15	10	49	130	83	323	117	266	151	222
16	99	50	501	84	376	118	370	152	497
17	39	51	75	85	308	119	377	153	133
18	360	52	131	86	506	120	155	154	461
19	358	53	487	87	80	121	263	155	212
20	300	54	314	88	46	122	319	156	463
21	336	55	81	89	459	123	317	157	410
22	342	56	103	90	415	124	409	158	416
23	345	57	248	91	122	125	187	159	19
24	331	58	65	92	9	126	419	160	286
25	321	59	111	93	43	127	425	161	275
26	430	60	208	94	285	128	322	162	125
27	361	61	213	95	142	129	503	163	458
28	478	62	195	96	67	130	97	164	66
29	253	63	196	97	455	131	325	165	315
30	60	64	207	98	68	132	445	166	61
31	482	65	118	99	84	133	294	167	276
32	469	66	91	100	159	134	423	168	153
33	257	67	201	101	156	135	70	169	24
34	349	68	203	102	408	136	116	170	101

CONCORDANCE OF NUMBERS

Old No.	*Cat. No.*	*Old No.*	*Cat. No.*	*Old No.*	*Cat. No.*	*Old No.*	*Cat. No.*	*Old No.*	*Cat. No.*
171	420	216	45	261	194	306	382	351	40
172	457	217	94	262	517	307	504	352	34
173	20	218	50	263	259	308	495	353	220
174	313	219	279	264	78	309	137	354	236
175	139	220	303	265	76	310	519	355	234
176	146	221	258	266	148	311	83	356	102
177	372	222	274	267	235	312	85	357	204
178	366	223	156	268	364	313	379	358	238
179	98	224	214	269	185	314	448	359	202
180	406	225	215	270	138	315	86	360	251
181	407	226	216	271	161	316	404	361	305
182	135	227	479	272	163	317	249	362	287
183	432	228	480	273	162	318	362	363	240
184	92	229	413	274	164	319	494	364	389
185	486	230	493	275	165	320	306	365	245
186	200	231	367	276	166	321	429	366	150
187	283	232	104	277	167	322	368	367	491
188	431	233	489	278	168	323	90	368	233
189	114	234	454	279	169	324	453	369	442
190	450	235	324	280	170	325	74	370	244
191	284	236	127	281	171	326	63	371	466
192	447	237	128	282	172	327	95	372	474
193	288	238	206	283	173	328	93	373	365
194	271	239	115	284	174	329	22	374	388
195	49	240	89	285	175	330	23	375	381
196	465	241	426	286	176	331	35	376	452
197	351	242	363	287	178	332	152	377	302
198	6	243	371	288	481	333	249	378	492
199	386	244	424	289	179	334	505	379	192
200	124	245	485	290	56	335	320	380	224
201	28	246	451	291	57	336	79	381	255
202	132	247	343	292	180	337	16	382	32
203	387	248	151	293	181	338	446	383	5
204	71	249	475	294	182	339	335	384	246
205	297	250	434	295	183	340	369	385	191
206	373	251	329	296	184	341	472	386	21
207	293	252	73	297	160	342	158	387	498
208	254	253	440	298	188	343	421	388	354
209	38	254	147	299	58	344	88	389	51
210	37	255	19	300	186	345	108	390	464
211	53	256	62	301	477	346	64	391	143
212	52	257 }	112	302	27	347	460	392	241
213	15	258 }		303	41	348	340	393	228
214	268	259	260	304	304	349	154	394	237
215	229	260	305	305	312	350	33	395	239

Old No.	*Cat. No.*
396	436
397	383
398	309
399	473
400	378
401	380
402	252
403	511
404	468
405	330
406	441
407	444
408	265
409	278
410	96
411	282
412	177
413	270
414	210
415	29
416	428
417	356
418	512
419	484
420	272
421	427
422	242
423	243
424	496
425	326
426	292
427	136
428	516
429	280
430	193
431	296
432	438
433	333

Old No.	*Cat. No.*
434	490
435	437
436	17
437	189
438	295
439	227
440	352
441	231
442	273
443	232
444	197
445	198
446	199
447	190
448	484
449	226
450	120
451	507
452	341
453	59
454	31
455	311
456	467
457	384
458	470
459	355
460	411
461	18
462	44
463	359
464	310
465	290
466	223
467	522
468	396
469	397
470	523
471	525

Old No.	*Cat. No.*
472	521
473	524
474	518
475	558
476	393
477	509
478	526
479	395
480	559
481	391
482	560
483	392
484	398
485	390
486	394
487	515
488	499
489	403
490	400
491	402
492	144
493	399
494	375
495	561
496	374
497	569
498	527
499	328
500	514
501	219
502, 503	2
504	25
505	8
506	11
507	579
508	3
509	4

Old No.	*Cat. No.*
510, 511	1
512	417
513	418
514	218
515	121
516	36
517	26
518	140
519	344
520	87
521	141
522	502
523	277
524	443
525	298
526	567
527	307
528	414
529	578
530	385
531	520
532	299
533	568
534	562
535	563, 572
536	564
537	565
538	510
539	513
540	570
541	571
542	401
543	573
544	508
545	580
546	574

Old No.	*Cat. No.*
547	575
548	576
549	577
550	528
551	529
552	530
553	531
554	532
555	533
556	534
557	535
558	536
559	537
560	538
561	539
562	540
563	541
564	542
565	543
566	544
567	545
568	546
569	547
570	548
571	549
572	550
573	551
574	552
575	553
576	554
577	555
578	556
579	557
580	30
581	225

ABBREVIATIONS

H. = Halberstam.
HC. = Halberstam קהלת שלמה (see Preface).
SCat. or SBodl. = Steinschneider, *Catal. libr. Hebr. Bibl. Bodl.*
SU. = Steinschneider, *Die Hebräischen Uebersetzungen.*
HB. = Steinschneider, *Hebräische Bibliographie.*
NCat. = Neubauer, *Catalogue of the Hebrew MSS. of the Bodleian Library.*
Mag. = *Magazin für die Wissenschaft des Judenthums.*

ADDITIONS AND CORRECTIONS

No. 20, l. 2, *read* תורהנו.
No. 38, l. 4, *read* 209.
No. 55, l. 5, *read* מל[שו]נו.
No. 93, l. 3, *read* 328.
No. 105, *read* David b. Abi.
No. 116 (p. 29, l. 4), *read* שרקי.
No. 120, l. 4, *strike out* H.
No. 142, 5, *read* פיראורה.
No. 159, Author, Josef b. Aqnīn (see Steinschneider, *Arab. Lit.*, p. 230).
No. 185, l. 3, *read* דייאינה.
No. 218, l. 12, *read* Carretto.
Page 109, l. 14 from bottom, *read* וכשנתעוררתי.
Page 114, l. 4 from bottom, *read* הצשירילי.
No. 429, *read* Josef b. Judah.
No. 454, Author, Jonah Rapsa of Casale (according to Dr. S. Krauss).
No. 467, *read* No. 456 (at end).
No. 483, l. 16, *read* 1823.
No. 515, *read* חסר.

I.

BIBLE, TARGUM, MIDRASH, AND COMMENTARIES.

Bible.

1. Old Testament in two volumes: 1. Pentateuch (ff. 1–100). The divisions of the weekly portions and Haftārōth are marked on the margin by a later hand. 2. Prophets (ff. 101–286) in the usual order. 3. Hagiographa (fol. 287): Chronicles, Psalms, Job, Proverbs, Ruth, Canticles, Ecclesiastes, Lamentations, Esther, Daniel, Ezra, Nehemiah. Ff. 289–292 are misplaced, to which attention is called in the marginal note: בשמגיע לכאן יפתח ורקה מצד שמאל והוא מוצא. At the end, index of Haftārōth.

Colophon (different hand): חזק ונתחזק ארבעה ועשרים פשוט עם נביאים וכתובים וכל מי שימצא בו טעות ידון אותו לכף זכות אבל הוא מתוקן כספר תורה התם עליו אין להוסיף וראוי לסמוך עליו כל קהלת ישראל תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו סעדיה בן יוסף.

Written by Ṣāliḥ b. Josef b. Sa'adyāh אלפרזי (fol. 286), fourteenth or fifteenth century, and distinguished by great correctness.

Vellum, Orient. squ. char. with vowel-points, accents and Rāfēhs; 3 coll., 4to, I, ff. 192; II, ff. 193–398 [Nos. 510, 511].

2. Pentateuch in two volumes. On the margin Onqelos and Sa'adyāh's Arabic version written in alternate verses. On the fly-leaf of Vol. II some calendar rules.

Owners: Yaḥyā b. Aaron and שאלם b. Aaron, Samuel . . . . סידי (?).

Text large Yemenian squ. char., the rest curs. char., fol., I (Gen. and Exod.), ff. 133; II (Lev. to Deut.), ff. 132 [Nos. 502, 503].

3. Genesis and Exodus (ending xxiv. 2) with Onqelos and Sa'adyāh's Arabic version written after each verse. Ff. 1, 2, 88, 89, 156–159 are written by a later hand and lack the Arabic version. Fol. 103 missing (Gen. xliv. 10 עמים to ver. 27 לראות), but replaced by a leaf written in a different hand (from נצטדק to ver. 29 incl.). On the margin corrections and short notes.

Large Yemenian squ. char. with superlinear vowel-points, the later leaves with Tiberian vowel-points, fol., ff. 159 [No. 508].

4. Genesis (beginning i. 16), Exodus, Leviticus (ending ii. 3 לאהרן). On the upper and lower margins parallel passages are quoted. The writing is in many places partially effaced.

Vellum, large squ. char., with vowel-points and accents. Rāfēhs and ה *lene* marked by a horizontal line above; 2 coll., 4to, ff. 89. Oriental binding [No. 509].

5. Psalms with Rashi.

Vellum, German char., small 4to, ff. 96 [H. No. 383].

6. Job with an anonymous Commentary. The author is supposed to have been a Provençal Rabbi (see Neubauer, *Rabbins français*, p. 553). Some of the last leaves are damaged.

Written by Israel b. Abraham, 1394 (*Berliner Mag.*, VIII, p. 114, erroneously 1434).

Vellum and paper, French Rabb. char., 4to, ff. 97 [H. No. 198].

Targum, Midrash.

7. Targum to Prophets, Psalms, Job, and Proverbs, beginning 1 Sam. v. 11. After fol. 5 lacuna (ch. xiii. 2—xiv. 16), another after fol. 19 (ch. xxvi. 25—xxviii. 16). The MS. ends Prov. xxxi. 25 (לבשה). See the remarks on this MS. by S. D. Luzatto in Geiger's *Wissenschaftl. Zeitschr.*, V, 132 sqq.

Written for David b. Nissim Hārōfē b. Vivas (ביבש), and finished 1 Schebaṭ, 5247 (Dec. 26, 1486).

Large Orient. squ. char., fol., ff. 342. The beginning damaged [H. 116].

8. [ה]מדרש הגדול on Leviticus and Numbers, beginning and end missing. Fol. 146v a notice in Arabic (dated Monday, 16 Tammūz, 1909 (1598)) by Suleimān b. David b. Musā Al Damāri to the effect that the MS. had been pawned. Marginal notes in Hebrew and Arabic.

Written by David b. מעודד Al Qīsī, and finished 3 Tishri, 1906 (Sept. 17, 1594).

Yemen. Rabb. char., fol., ff. 246 [No. 505].

9. Midrash on the Old Testament in the style of Yalqut. The beginning is missing. A rough survey of the contents of this work has been given by S. D. Luzatto in כרם חמד, vol. VII, p. 215 sqq. A note on the fly-leaf, by a later hand, describes the MS. erroneously as מדרש חדשא.

Owner: Josef b. Zikri.

Span. Rabb. char., fol., ff. 256 [H. No. 92].

Bible Commentaries.

10. Abraham b. Ezra's Commentary on the Pentateuch, with marginal notes, the latter taken from the Supercommentaries of Moses [b. Judah] of the family Ne'ārim (מן הנערים), Josef Kaspi, [Samuel] Mōtōt, and the author of אות נפש. Beginning and end missing.

Censor: Laurentius Franguellus.

Vellum [ff. 1-20 paper, and written by a later hand], Span. Rabb. char., 4to, ff. 252 [H. No. 15].

11. Fragment of Abraham b. Ezra's Commentary on Gen. xxiv. 16 to Exod. xxiii. 16.

Orient. Rabb. char., fol., ff. 52 [No. 506].

12. Jacob b. Ashēr's Commentary on the Pentateuch, fuller than the printed edition, with Glosses by R. קלמן. Pasted over the inside of one of the covers is a vellum leaf bearing Rashi's Commentary on Menāḥōth, fol. 41v (l. 21) to 42v (בפר׳ קמא דסוכה).

Written by Isaac b. Josef of Portugal, in the province of Aveiro (אבירה), commenced in Jerusalem, and finished in Safed, Sunday, 7 Tebeth, 5149 (Dec. 6, 1388).

Owners: Isaac Jeqūtiēl b. Mordecai called קפאן Kelheim, Baruch b. Josef Naftāli Kohen.

Franco-German Rabb. char., ff. 1, 23, 27, 293 (the last named to replace fol. 292, which is damaged), Ital. curs. char., fol., ff. 293 [H. No. 137].

13. 1. כתר שם טוב, Abraham of Cologne's Cabbalistic treatise on the Tetragram (printed). On fly-leaf the Ten Sefirōth.

2. Fol. 12. Naḥmanides' short Commentary on the Pentateuch. The greater part of the introduction is missing. After fol. 50 lacuna (Exod. xv. 18 to xvi. 6 towards the end).

3. Fol. 123. Shēm Tōb [b. Abraham b. Joshua b. Saul b. Moses b. David b. Abraham] b. Gaon's Cabbalistical treatise כתר שם טוב (printed). End wanting.

Censors: Clemente Carretto, 1623 (ff. 11v and 130); Clemente Renatto.

Owner: Gabriello Cesaro.

No. 1, Ital. curs. char.; Nos. 2 and 3, Span. Rabb. char., 4to, ff. 130 [H. No. 143].

14. 1. Meir Arāmā's Philosophical Commentary on the Pentateuch.

2. Fol. 33. Commentary on Isaiah and Jeremiah (printed under the title אורים ותומים) by the same, but with variations from the existing edition.

3. Fol. 137. Commentary on the fourteen פתיחות to the Agadic interpretation of Esther in Tr. Megillah, ff. 10–11 (by Sol. Al Qabīṣ; cf. *Mag.*, VIII, p. 115).

4. Fol. 147. A similar work by Levi b. Ḥabīb, but almost entirely illegible.

5. Fol. 151. Homily by Ashēr b. Jeḥiel against the detractors of the Law.

6. Fol. 161. Headed פי׳ המאמר להרמב״ם זלה״ה, Glosses on various passages in the Talmud and Midrash.

7. Fol. 180. Glosses on Lamentations (i. 1–9) by Judah Nathan Provençal.

Censors: Fra Luigi, 1600; Clemente Carretto, 1623 (ff. 136, 182).

Ff. 1–32 and 147–186 Orient. curs. char., ff. 33–146 Span. curs. char., 4to, ff. 182 [H. No. 11].

15. Commentary on the Pentateuch, compiled from the Commentaries of Abraham b. Ezra and Levi b. Gerson by Daniel b. Solomon Hārōfe. The compiler (מקצרו ואונרו) styles himself also תלמיד הרופאים. The work begins with what seems to be the compiler's preface, but the first few lines are pasted over. The two commentaries are divided into parts comprising single verses, or groups which follow each other alternately. Fol. 50, a long quotation from Menahem Recanati's טעמי מצות. Fol. 56, between the portions חיי שרה and ואלה תולדות, are inserted Ibn Ezra's explanations of Exod. i. 4, 9, 11, 14 (as far as החכם בעיניו), 16 (beginning ומלת וחיה), 19 (beginning ובא היוד); ii. 2 (beginning ודע כי הנון), parts of vv. 3, 4, 7, 8, 9; iii. 2 (בוער), 11 (as far as נחושתך), 14 with the note on the Tetragram, all of which are omitted in their proper places. Fol. 59v follows the other recension of the same note beginning בגרסא האחרת ואמרו לי מה שמו הנה נא הואלתי מעט להאריך כי ליסוד מוסד אני צריך כל יש עצם וצורה וגבול העצם, but the end is missing. Ff. 133, 134, fragment of a commentary on Exod. xxi. 1–35. Fol. 294v, on the margin a quotation headed חבלי משיח. The compiler not only adds many marginal notes on his own behalf, but also frequently refers to Ibn Ezra's grammatical works, Maimūni's Morēh, and the Eight Chapters, Ibn Janāḥ, Qamḥi, and mentions Galenus, Avicenna and Immanuel. Fol. 355v, some Glosses on the Morēh, Book II (beginning), and abstracts from the Arūkh, all by the same compiler (cf. *Mag.*, VIII, p. 113, X, p. 101).

The work is in autograph, and was finished in Belmonte (בהר נאה), in the 'environs of Fano,' in Ellul, 5208 (1448).

Owners: Judah Leb b. Tobias, Pereṣ b. Tobias, and Ḥisdai b. Moses (fol. 3).

Franco-German curs. char., 4to, ff. 361 [H. No. 213].

16. לקט שמואל, Commentary on the Pentateuch by Samuel Warburg b. Jacob מנצפך of Hamburg, finished in 'Munsterland,' 1783. At the end an acrostic on the name שמואל מנצפך. On fol. 180 the German name of the author.

Owner: Lazarus Emanuel in Amsterdam.

German Rabb. char., 4to, ff. 180 [H. No. 337].

17. 1. *a.* עץ חיים, Commentary on the legislative portions of the Pentateuch by Moses .... in Florence. The author states that this work is a supplement to another of his, styled מעין גנים (fol. 7), and which he frequently quotes. The name Moses occurs both in the preface and the concluding poem.

b. Fol. 55v. דרשות, by the same author. The first is headed משה בענין מחלוקת הר"ם במו"ל והר"ם ב"ן בעניין הקרבנות; fol. 61v, On the plague in Florence; fol. 71v, On an earthquake which

took place in the Florentine district; fol. 75v, בפיורנצי דבור כאשר היתה אשת הר׳ מאיר איש סוס? ביד המושל בסכנה; fol. 92v, On the death of his brother Abigedōr in Florence.

2. Fol. 102. Various poems; fol. 104v, תפלת השחר לאברהם בן עזרה.

The work No. 1, which is evidently the author's autograph, was wrongly ascribed by a later owner to Abraham b. Shēm Tōb Bibago. Another owner was a certain Shabbethai.

Owner: Zunz (No. 4).

Vellum, No. 1, Ital. Rabb. char., fifteenth century; No. 2, later curs. char., 4to, ff. 105 [No. 436].

18. Masoretic and exegetical Glosses on the Pentateuch and the Earlier Prophets; Al Shēkh quoted fol. 45v. The beginning is missing.

Ital. curs. char., 4to, ff. 53 [No. 461].

19. Stray Glosses on passages of the Pentateuch.

Ital. curs. char., 4to, ff. 8 [H. No. 159].

20. Nissim b. Reuben's Commentary on Genesis, beginning בראשית ברא מבואר נגלה שיסוד תורתנו אשר עליו אדניה הטבעו הוא אמונת החדוש כי מי שיאמין בקדמות העולם על דרך אשר יאמינהו גדול הפילוסופים יבטל התורה לגמרי לא ישאיר לה כלל. Introduction ends וכבר נתבאר מדברי ר׳ יצחק שאין כוונת התורה להעמידנו על חכמות הנמצאות כמו שחשבו המתפתים בעצמם ללא דבר הנמשכים אחר היוני. The work ends ch. xxiii. 17 תמו פרשיות רביני נסים. The author quotes Rashi, Ibn Ezra, Maimūni and Naḥmanides; Levi b. Gershōn is once mentioned on the margin. From the notice on the margin, fol. 10, זה הספר של כתיבת יד של הר״ן זצלה״ה וקניתיהו אני סעדיא הלוי בלבנים–20, the MS. appears to be the author's autograph. The name of another owner is erased, but the notice in question seems to have been written by משה שני[אור]. Another owner's notice on fol. 1 in the same hand gives the name Solomon שניאור (as also on the cover). Next to it appears in square characters the name Solomon of Dubno.

Splendid large Orient. Rabb. char., large 4to, ff. 87 [H. No. 173].

21. Fragment of a work containing Glosses on Exodus. The following names are quoted: Eliezer b. Nathan [הראב״ן], R. Ḥananēl [ר״ח], Isaac אור זרוע [ריא״ז], Jacob b. Ashēr, Judāh Ḥāsid, Naḥmanides, Samson b. Abraham, הרא״ה, מורי אחי הר״ם שי׳, מהר״א.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 8 [H. No. 386].

22. Levi b. Gershōn's Commentary on Leviticus.

Owner's notice at the head of fol. 1 destroyed by worms.

Franco-German curs. char., 4to, ff. 147 [H. No. 329].

23. Continuation of above on Numbers and Deuteronomy.

Owners: Jacob and Solomon, sons of Abraham Kōhēn; of a second notice in Italian written underneath only the name Caesar and the year 1599 are legible.

Franco-German curs. char., 4to, ff. 197 [H. No. 330].

24. Anonymous Commentary on Numbers, chiefly based on Rashi and Ibn Ezra, who are occasionally mentioned by name. In many cases, however, the borrowed passages are reproduced with slight alterations, and without reference to their authors. Beside these Onqelos is quoted, also Moses hak-Kohen [Chiqatilla?], Naḥmanides, the בעל החנוך, and the author's father whose name is not disclosed. The author also often discusses grammatical questions.

Owner: Elḥānān, of Portaleone [משער אריה] b. Menaḥem (cf. *HB.*, XX, 47).

Ital. curs. char., but frequently illegible on account of water stains, small fol., ff. 93 [H. No. 169].

25. Fragment of a Commentary on the Pentateuch, beginning Gen. iv, ending xxxvii. 21 (וישמע ראובן). Each portion is introduced by a short poem headed מרשות.

Yemen. squ. char., fol., ff. 89 [No. 504].

26. Notes on the Massōras to the Pentateuch.

Modern curs. char., 4to, ff. 74 [No. 517].

27. 1. David Qamḥī's Commentary on the Haftārōth (printed).

2. Fol. 56. Commentary on Tr. Sabbath ch. xiv. (שמונה שרצים), based chiefly on Rashi. Continued fol. 67.

3. Fol. 57. Hebrew Translation of the Aramaic portions of Daniel (cf. *Mag.*, ibid., p. 114).

No. 2 vellum, the rest paper, Ital. Rabb. char., 4to, ff. 67 [H. No. 302]

28. Anonymous Commentary on the Haftārōth. Modern copy by Calman Lieben.

German curs. char., large 4to, ff. 32 [H. No. 201].

29. Copy of the Editio Princeps of Levi b. Gershōn's Commentary on the Pentateuch with copious marginal notes. At the end extracts from S'forno's Commentary on Genesis.

Censor: Domenico Ierosolimitano, 1610.

Owners: Masliaḥ מנולה (?); Mordecai Samuel Ghirondi in Padua.

The notes in Ital. curs. char., fol., ff. 425 [No. 415].

30. ספר אמרות טהורות, Homiletic Commentary on the Pentateuch by Judah Leb b. Simon, written 1659 (author's autograph).

German curs. char., 8vo, ff. 216 [No. 580].

31. Fragment of a homiletic Commentary on Genesis (xxxv to xxxvii) in Arabic.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 454].

32. 1. Rashi's Commentary on the Earlier Prophets, beginning Josh. iii. 4. Some additional Glosses on Josh. xii. 12–20 are inserted after the heading of שופטים. Marginal notes indicate the portions used as Haftārōth.

2. Fol. 82. Commentary on Pirqē Abōth (ch. I–V) attributed to Rashi (printed).

3. Fol. 97. ספר מבחר הפנינים, beginning and end missing.

Owner: Isaac Shabbethai מהזקנים (fol. 97^{v}, cf. Berliner, *Gesch. d. Juden in Rom*, II, p. 23).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 114 [H. No. 382].

33. 1. Abraham b. Ezra's Commentary on Isaiah.

2. Fol. Naḥmanides' Commentary on Isaiah lii. 13 (הנה ישכיל עבדי).

Vellum, Franco-German char., 4to, ff. 76 [H. No. 350].

34. Abraham b. Ezra's Commentary on the Minor Prophets with variations from the printed text. At end: ואני יוסף בר יעקב ממורויל העתקתי ממכתב יד המחבר גם הוספתי קצת פרוש על לשונו כאשר הוא פרש לי בעת חבורו רק בעבור שהוא פרושי סמנתי הטורים הנוספים בשתי נקודות בראש הטור ובסופו ובכל מקום שימצאו השתי נקודות בין מלה [ו]מלה היא תוספת פרושי מפיו. Cf. Friedländer, *Essays*, p. 209.

Censor: Domenico Irosolimitano, 1590.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 55 [H. No. 352].

35. 1. *a*. Obadyah Sforno's Commentary on the Psalms. The introduction is preceded by a letter to the author's brother Ḥananēl; *b*. fol. 74^{v}. Remark by the same author on the אורים ותומים; *c*. fol. 75. התחלת ס' קהלת, and letter to King Henry (II) of France; *d*. fol. 75, letter to Ḥananēl accompanying the author's Commentary on Job; *e*. fol. 75^{v}, on dreams; *f*. fol. 77, Gloss on מעביר ראשון ראשון; *g*. fol. 77^{v}, short poem printed in Halberstam's Catalogue, p. 59; *h*. fol. 78, Homilies.

2. Fol. 82. Commentaries on Jonah, Habakkuk (fol. 83^{v}), and Zechariah (fol. 85).

Owner: Jacob טראבוטי.

Ital. curs. char., 4to, ff. 88 [H. No. 331].

36. 1. Anonymous Commentary on the Psalms, based on Moses Al Shēkh's Commentary. The preface is written twice, once on a loose sheet.

2. Fol. 109. Commentary on Canticles, by the same author.

3. Fol. 117v. Commentary on Pentateuch.

4. Fol. 186. Glosses and homilies.

German curs. char., eighteenth century, 4to, ff. 200 [No. 516].

37. Homiletic philosophical Commentary on the Psalms (according to Halberstam) by Joshua b. Sho'eib. The first sixteen folios are missing, the MS. begins with the end of Ps. vii and ends Ps. xxxvii. 17. The author mentions Rashi, Ibn Ezra, Maimūni and Levi b. Gershōn. Fol. 133v (Ps. xxx) on the margin דרוש לנפטר.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 192 [H. No. 210].

38. Levi b. Gershōn's Commentary on Psalms, finished 3 Iyyār, 5098 (April 23, 1338). The text verses with vowel-points, accents and Rāfēhs.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 96 [H. No. 289].

39. 1. Allegorical Commentary on Canticles, by Moses b. Isaac Ḥalayo (cf. *HB.*, X, p. 97). Fol. 1v ספר הבהיר quoted.

2. Allegorical Commentary on Ruth, by the same, beginning נאם משה בר יצחק חלאיו כל אוהביו ישליו.

Span. square char., 4to, ff. 106 [H. No. 17].

40. Abraham b. Ezra's Commentaries on Ruth, Ecclesiastes, Canticles, Lamentations, and Esther.

Vellum, Franco-German Rabb., 4to, ff. 55 [H. No. 351].

41. *a.* Commentary on Ruth; the author mentions Rashi, Ibn Ezra, and Qamḥi. *b.* Fol. 12v, Commentary on Canticles according to Rashi, with abstracts from R. Tobiah's explanations. *c.* Fol. 25, Commentary on Lamentations according to Rashi and Qamḥi. Fol. 31, the author quotes a second version of Rashi's explanation of iv. 6 and concludes כך שמעתי מר' משה ז"ל מרומי שאמרה משום רבינו סעדיה ז"ל (see *HB.*, XXI, p. 30, and VII). *d.* Fol. 33v, abstracts from the Midrash Ēkhā.

Franco-German curs. char., 4to, ff. 38 [H. No. 303].

42. ס' ששון ושמחה. Commentary on Esther by R. Baḥyā finished 8 Nisan, 5471 (March 28, 1711).

German curs. char., 4to, ff. 19 [H. No. 46].

43. Commentary on Esther by R. Zechariah [b. Sarūq]. The preface begins לפי שהדברים הצריכים לכל מחבר חבור מה הם שלשה הא' חכמה הב' ספרים הג' ישוב הדעת עם השמחה.

Written by מישאל, who finished his work Sivān, 5345 (May, 1585).

Large Span. Rabb. char., 4to, ff. 16 [H. No. 93].

44. 1. אלה דברי הברית. Supercommentary to Rashi's Commentary on the Pentateuch by a pupil of R. Abraham Ḥayyim Rodriguez, written 1726.

2. Fol. 71. Similar work written at Leghorn in the same year, beginning נח, ends אחרי מות.

3. Fol. 80. Fragment of an encyclopedical work, chiefly of grammatical character.

Nos. 1 and 2 Span. Rabb. char., No. 3 inverted, larger Span. Rabb. char., 12mo, ff. 104 [No. 462].

45. ס' נופת צופים. Supercommentary on Rashi on the Pentateuch by Eliezer Sopino.

Written by Isaiah b. Jacob of מסראן, and finished Sunday, 20 Tammūz, 5245 (July 2, 1485). The name of the person on whose behalf the copy was made is blotted out.

Owner: Rafael David פארדום (ff. 39, 47, 91).

German Rabb. char., 4to, ff. 112 [H. No. 216].

46. צפנת פענח. Shem Tōb b. Isaac Shafrūts' Supercommentary on Abraham b. Ezra's Commentary on the Pentateuch (cf. M. Friedländer, *Essays on the Writings of Abr. b. E.*, p. 226 sqq.). Fol. 133 inverted.

Finished Tuesday, 22 Tammūz, 5442 (July 28, 1682).

German curs. char., 4to, ff. 138 [H. No. 88].

47. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary by Moses b. Judah b. Moses מן הנערים (fol. 3v), who composed his work at the age of 25 years (fol. 3v). The preface ends with the following rhymes:—

מתקו מנפת צופים מאמריך אבן העזר
שרש אמרתם נעלם נצוץ אורם לא יופזר
הנה ביאורם זה שמתיו תפארת על ראשם נזר

Written by Menaḥem.

Owner: Benjamin Pesaro.

Ital. curs. char., 4to, ff. 82 [H. No. 111].

48. [מגלת סתרים]. Samuel Mōtōt's Supercommentary on Abraham b. Ezra's Commentary on the Pentateuch (printed) with marginal notes.

Censors: Domenico Irosolimitano; Laurentius Franguellus, 1596; Alessandro Scipione, 1596.

Owners: Rafael אטיאש, Aaron שיצאר.

Ital. curs. char., 4to, ff. 105 [H. No. 80].

49. אבן העזר. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on the Pentateuch by Judah Leon b. Moses Mosconi (see Friedländer, *Essays*, p. 214).

Writer: Solomon b. Josef זלמאטי, Tlemṣān, 1490, written on behalf of Judah כלץ. (See *Mag.*, III, p. 41 and Steinschneider, ibid., p. 94.)

Owner: Samuel מוסטאקי.

Span. Rabb. char., fol., ff. 390 [H. No. 195].

50. 1. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on the Pentateuch headed פירוש הפירוש אשר אל החכם הנקרא בן עזרה בתורה; beginning בבראשית והנה שכתו ויברא אלהים את התנינים הגדולים שנאמר בהם אשר שרצו המים דמשמע דמן המים נבראו. Besides older authorities such as Sa'adyah, Ibn Janāḥ and Rashi, the author quotes Samuel b. Tabbōn, David Qamḥi, and his own teachers Levi hak-Kōhen and Meir b. David. The work seems to have been written in the fourteenth century.

2. Fol. 67. Josef b. Naḥmiās' Commentary on the Abōdah אתה כוננת. The author styles himself a pupil of R. Ashēr b. Jeḥiel, and quotes (fol. 71ᵛ) R. Israel b. Josef.

Paper and vellum, Span. Rabb. char., 4to, ff. 82 [H. No. 218].

51. ספר כתנת פסים. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on the Five Scrolls, by Solomon b. Gottlieb Stern in Rechnitz (Hungary), in five parts, each of which has a separate title, viz.: 1. דברי שלמה, on Canticles; 2. בית דוד, on Ruth; 3. ספר כריתות, on Lamentations; 4. רוח חכמה, on Ecclesiastes; 5. גדולת מרדכי, on Esther.

Modern German curs. char., 4to, ff. 60 [H. No. 389].

52. Supercommentary to Ibn Ezra's Commentary on Exod. iii. 15, by Isaac Noveira (נווירה), beginning לשון הרב ז"ל ויאמר אהיה; ending ע"כ ראיתי לפרש בדברי הרב זכרונו לחה"ה.

Squ. char., 4to, ff. 38 [H. No. 212].

53. 1. *a.* Calendar rules; *b.* fol. 3 עשרה תנאים התנא הושע; *c.* fol. 3ᵛ עשרה תקנות תקן עזרא; *d.* fol. 3ᵛ מדידת המקוה; *e.* fol. 4ᵛ Some Rabbinical definitions; *f.* fol. 5ᵛ כללי הנקודות; *g.* fol. 9ᵛ חלקי המוקצה ששה; *h.* fol. 10 לאוין שאין לוקין עליהם; *i.* fol. 12 תקופה דמר שמואל; *j.* fol. 12ᵛ כללים מדין שניות לעריות האסורות מדרבנן; *k.* fol. 14 אלו החלוקים שבין אנשי מזרח שהם אנשי בבל ובין בני א"י; *l.* fol. 16 זה סוד לשבת ושמור; *m.* fol. 16ᵛ כללים בזכירת בגדי כהונה; *n.* fol. 17 סדר כלל המשנה לבישת הבגדים; *o.* fol. 18 סימנים למלקיות; *p.* fol. 23 שכתב בעל שארית יוסף; *q.* fol. 30 כללי הטרפות; *r.* fol. 37 משלים; *s.* fol. 40 יחוסי החכמים.

2. Fol. 46. Isaac Noveira's diagrams, drawings and astronomical figures.

3. Fol. 74. The same author's Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on Exod. iii. 15.

4. Fol. 1 (left hand). The same as No. 52, but incomplete, ending כי לא תוכל להחל אחד אם לא יהיו עשרה.

Owner: Solomon Bassano.

No. 1, Span. Rabb. char.; No. 2, Ital. curs. char.; No. 3, German curs. char.; No. 4, Ital. squ. char.; 4to, ff. 86 and 15 [H. No. 211].

54. Fragment of an anonymous Supercommentary to Naḥmanides' Commentary on the Pentateuch, headed פי׳ על הרמב״ן ז״ל על התורה על דרך התוספות ז״ל א׳א בשלמא מחכמי קשטיליא ז״ל. Beginning בראשית כתב רש״י ז״ל אין המקרא הזה אומר אלא דורשני כמו שדרשוהו רבותינו אמר הרב זה לפי שנראה שפי׳ הכתוב הוא בראשית קודם שיבראו דברים אחרים. After fol. 32 lacuna (end of ויצא and nearly the whole of וישלח). The copyist has left several spaces blank, viz. fol. 31ᵛ (marked חסר) and fol. 42ᵛ. The MS. ends Exod. viii. 8. The Commentary is not identical with any of those mentioned in Neubauer's Catalogue, Nos. 241, 242¹, 1645². To judge from the paper and writing the MS. dates from the fifteenth century.

Span. Rabb. char., 4to, 2 coll., ff. 72 [H. No. 77].

55. Glosses on Rashi's and Naḥmanides' Commentaries on the Pentateuch, beginning פרשת בראשית א״ר יצחק לא היה צריך להתחיל ב׳ יש לדקדק בלשון רש״י באמרו לא היה צריך שמא היה כוונתו שלא היה צריך לכותבו כלל או שלא היה צריך להתחיל בכאן אלא כמו בעשרת הדברות ונראה שהרמב״ן ז״ל דיק מל[שו]נו שכוונתו שבלל לא היה צריך לכותבו במה שהקשה לו ונראה מלשון רש״י בהפך ממש״ הרמב״ן במה שדיק בלשונו להתחיל משמע שבכאן לא היה צריך להתחילו אבל שיאמרו במקום אחר. After fol. 72 two leaves missing (end of מטות and beginning of אלה הדברים).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 98 [H. No. 76].

56. מירא דכיא I, by Mordecai Samuel Ghirondi; *a.* Hundred notes and comments on passages of the Bible and Talmud, fol. 77, two poems; *b.* fol. 112ᵛ, Inscription on the tombstone of Gershōm called Rafael Hezekiah, son of Isaac Shālōm; *c.* fol. 114. Addenda to fol. 72. The preface is dated Padua, Tebeth, 5579 (Jan. 1819).

Author's autograph.

Ital. squ. and Rabb. char., many leaves worm-eaten, 8vo, ff. 114 [H. No. 290].

57. מירא דכיא II, begins with הסכמות, by Jacob David Jeqūthiel Kohen of Jerusalem; Moses b. סמחון of Safed; Samuel דידיע מאנאר; Shēm Tōb אמארילייו, Dayyān of Salonica; Josef, Rabbi ארקשוב (with seal); Samuel hak-Kohen of Tiberias; Joshua A. Shālōm, 16

Adār, 5604 (1844); Levi Naḥmiās of Hebrōn; Abraham Solomon Salmōn of Jerusalem. Fol. 10, Copy of Preface by the author's father (the original on fol. 17); Recommendation by Nathan hak-Kohen of the Crimea; David Ḥayyim דיינה of Rovigo; Abraham Reggio of Gorizia; Josef מוטרן of Ḥebrōn; Jacob Luzatto; fol. 18, author's preface. The work was finished in 1821. The last part of the volume is devoted to Addenda and Corrigenda. Inside the left-hand cover two verses of poetry.

Many blanks, 4to, ff. 94 [H. No. 291].

58. ספר הזכרונות, by Mordecai Samuel Ghirondi, Notes and Comments; fol. 29^{v}, poems; fol. 52, *Explicatio epicriseon masorethicarum singulis libris biblicis subiectarum*, containing the numbers of verses and letters of the Biblical books; fol. 66, birth dates of various persons; fol. 66^{v}, prayer by Qalimāni, probably connected with the blessing to be pronounced at the completion of the sun cycle.

Author's autograph.

12mo, ff. 67 [H. No. 299].

59. Writings of Josef b. Jacob Montefiore of Pesaro in Ancona, son-in-law of Isaac al Qustantin.

1. גן פרחים. The work is preceded by various הסכמות in prose and poetry, by Isaiah Romini of Pesaro, Jeḥiel hak-Kōhen of Ancona, Jacob Israel of Pesaro. Then follows a series of prayers, the last of which is one of thanksgiving for having been delivered from a plot made against him on the 21st Kislev, 5499 (1738). The treatise itself is styled דרושי מסרות, and contains Agādic Glosses on the fifty-three portions (נ״ג) of the Pentateuch. Fol. 66, a prayer; fol. 70^{v}, prayer by Solomon Al Qabīṣ.

2. Fol. 71. דברי הימים, history of the author's family, concluding with a sonnet and more prayers.

3. Fol. 101. ספר קן צפור, a work similar to No. 1 on the Psalms. The preface is preceded by the original armorial bearings of the Montefiore family surrounded by three mottoes taken from the Bible. Fol. 331, a copy of Isaiah Romini's Haskāma.

The MS. is the author's autograph, No. 1 and 2 being written 1741, No. 3 in 1745. A description of the Codex is given in Dr. L. Loewe's *Diaries of Sir Moses and Lady Montefiore*, I, p. 629.

Squ. and curs. char., 4to, ff. 331 [No. 453].

60. 1. Joshua b. Shoeib's Homilies on the Pentateuch (printed). Fol. 182, note from the preface of ed. Cracow, 1573, by Samuel Böhm.

2. Fol. 331. Homilies for Passover and Pentecost; after fol. 345 lacuna; fol. 346, Fragment of a homily on New Year, after which another lacuna; fol. 348, Homilies on Succoth (cf. *Mag.*, X, p. 102).

Paper, Span. Rabb. char., 4to, ff. 352 [H. No. 30].

61. 1. Josef b. Shēm Tōb b. Shēm Tōb's עין הקורא (cf. Neub. 2052[2]) Homilies (incomplete).

2. Fol. 102. Sermon preached in Segovia on Sabbath ויקח קרח, 5212=June 17, 1452; fol. 112: ויהי בשתים עשרה שנה על חמשת אלפים ומאתים לחדוש העולם בשבא הפרינסיפי דון אינריק י״א בערי אנדלוס בחדש ניסן שלחו אליו קהל שינוביא שני אנשים עברים מנכבדיהם על אודות האומה אשר קמה עליהם להתעולל עלילות ברשע יום תלית משיחם לשלול שלל ולבוז בז והוא צוה אותי ללכת אל העיר ואגרת נתן לי אל שר העיר ומנהיגיה ואל הקהל שטר אמנה לנחם אותם ולדבר אל לבם ואנכי באתי אל העיר ערב שבת עיף וינע מרוב הדרך גם כי יחם לבבי ועמדתי מרעיד ואריבה את החורים ואת גדולי העיר על אשר לא שלחו את ידם במבקשי רעתם ויהי ממחרת באשמורת הבוקר נתקבצו כל ה... בבית הכנסת הגדול ואחר קריאת התורה אקומה ואפתחה במשל פי וכן אמרתי; and three more sermons preached on the Sabbaths, when the fourth and fifth of the Pirqē Abōth were read; and on Simḥath Tōrah of the same year; fol. 151[v], illegible note by a later hand.

Owner: Shabbethai Mordecai Hallevi, 1 Nisan, 1801.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 151 [H. No. 166].

62. 1. נושאים בפרשיות. Texts for homilies on the weekly portions of the Pentateuch.

2. Fol. 4[v]. Homilies.

3. Fol. 6[v]. Simon b. Sēmaḥ Duran's preface to his מגן אבות.

4. Fol. 10. Homilies.

5. Fol. 17. Glosses on some paragraphs of the Pirqē Abōth.

6. Fol. 18. Ḥayya Gaon's observation on ד׳ צריכין להודות, and similar expositions on passages in the Bible.

7. Fol. 41[v]. מאמרים מרז״ל.

8. Fol. 49[v]. Eleazar of Worms' Commentary on Psalms.

9. Fol. 60. Homiletic expositions of passages in the Psalms.

10. Fol. 67. Homily on Providence.

11. Fol. 69. Glosses on various topics from the Talmud, headed פירוש הגדה.

12. Fol. 79. Funeral sermon by הרי״ט (cf. Steinschneider, *Mag.*, X, 102, Josef Taitazak ?) on the death of Elijah Mizrāḥi, Tuesday, 23 Shebaṭ, 5286 (Feb. 6, 1526).

13. Fol. 77[v]. Homilies.

14. Fol. 92. Glosses on the Pentateuch, by Abraham b. Isaac of Constantinople (see fol. 101[v]). Halberstam, *Cat.*, p. 48, reads erroneously הרשבא for דרשתיהו.

15. Fol. 117. מפתח קצת מזמורים מפי הרי' שועב שעשה מהרי"ק נר"ו ולא מצאתי כי אם מעט ממנו. Ethical observations on Ps. i to xvi (cf. *Mag.*, l. c.).

16. Fol. 120. Glosses on Psalms, headed פי' הרי"ף.

Owner: Isaac Israel הפיראמטו? (fol. 39).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 120 [H. No. 256].

II.

TALMUD AND HALAKHA.

Text and Commentaries.

63. Fragment of Talmud Babli, שבת, fol. 42v, l. 4 from bottom; fol. 2, ibid., 35v, last line הואיל and beginning of ch. iii, the whole of the Mishnah being placed at the head. The MS. ends ibid., fol. 37r, l. 20, גרוף וקטום.

Vellum, Franco-German squ. char., fol., ff. 2 [H. No. 326].

64. כסא כבוד. The tractates כלה, סופרים, שמחות, דרך ארץ, with the Commentary of Judah Abbās. In the last-named tractate chs. iii and iv are written as one chapter. It is also incomplete, and contains only about a third of ch. vi. After fol. 1 lacuna. With regard to the author, see Steinschneider, *J. Q. R.*, 1899, p. 333.

Owner: Ḥayyim Josef David Azulai.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 81 [H. No. 346].

65. Tōsafōth of R. Elḥānan b. Isaac of דמפיר to עבודה זרה, continued, and commented upon, as stated fol. 61, by R. Judah b. Isaac of בירינא. The following names of Tōsafists are mentioned: Efraim, fol. 51v, 66v; Ḥayyim Kohen Ṣedeq, fol. 101; Isaac b. Meir נ"ר [thus being then still alive], fol. 91v, 112v; Jacob of Orleans, fol. 5; Jacob Tam, frequently, also a Responsum of his is reproduced, fol. 57v, and his ספר הישר quoted, fol. 109v; Josef b. Orleans, fol. 101; Moses b. Abraham [perhaps M. of Pontoise, see Zunz, *Zur Geschichte*, p. 74], fol. 22v; Moses b. Moses, fol. 9; Samuel b. Meir [רשב"ם], fol. 106v; Shemayā of Joinville, fol. 97; Solomon [the Saint?, cf. Zunz, ibid., p. 37], fol. 4v. The end is missing.

Owner: Abraham מונסון.

Vellum, large French Rabb. char., custodes ornamented with pen and ink sketches, fol., ff. 116 [H. No. 58].

66. תוספות יומא, by Judah hal-Lābān, beginning מתקינין כהן אחר תחתיו לא הוי ידעי מאי תקון הין עושין לו אלא ייחוד בעלמא שהיו מייחדין כהן אחר לכה"ג. The work is incomplete.

Paper [ff. 1, 10, 11 vellum], Span. Rabb. char., 4to, ff. 20 [H. No. 164].

67. Tōsafōth of R. Samson of Sens to עבודה זרה, ends fol. 41v, l. 2 of the printed text, s.v. תרגמא שמואל, and is continued (in the MS.) fol. 12v, col. 1, l. 9, s.v. בשעומדין על בסיסן, by R. Judah Sir Leon [1166–1224]. The end is missing. On ff. 1 and 2 several blank spaces.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 2 cols., fol., ff. 16 [H. No. 96].

68. תוספי הר"אש. Additamenta to נדה by Ashēr b. Jeḥiel; fol. 1, several gaps left by the copyist.

Written by Nissim מוליכה b. Abraham מוליכה.

Owner: Abraham di ? קרש.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 82 [H. No. 98].

69. תוספות, by the pupils of R. Pereṣ b. Elijah on בבא קמא. On fol. 6v R. Elijah is mentioned; fol. 70v, זה מצא מורי שיחיה בשיטת מוהר' שמואל ז'ל.

Owner: Isach Zaccuto.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 219 [H. No. 106].

70. Eliezer b. Jacob Nāḥūm's Commentary on זרעים, ערלה before חלה. Fol. 242, Glosses on Maimūni's Mishnē Tōrā on תרומות; fol. 255, on מעשרות; fol. 324, on Tōsiftā בכורים.

Span. curs. char., 4to, ff. 331 [H. No. 135].

71. Commentary on פסחים and מגלה by [R. David b. Levi] the author of the ס' המכתם. He quotes Abraham b. Daud, al-Fāsī, Maimūni, Solomon [b. Addereth], the ס' העטור by Isaac b. Abbā Mari, and the ס' השלמה of Meshullam b. Mose of Béziers (cf. Renan and Neubauer, *Écrivains juifs*, p. 129). Part I concludes with the words וזה הטעם קבלנו מפי רבינו החכם הגדול ר' שמואל בר שלמה. With marginal notes by the copyist.

Written by Moses b. Shēm Tōb b. Ḥabīb in שאטיה 5241 (1481).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 56 [H. No. 204].

72. Isaiah de Trani's (senior) Glosses on יבמות, כתובות, נטין, נדה, קדושין.

Owners: Benjamin Pesaro, Abraham Leb b. Sarah.

Ital. curs. char., fol., ff. 172 [H. No. 7].

73. R. Gershōm Meōr Haggōlāh's Commentary on תענית, copied by Rafael Nathan Neta Rabbinowicz from Cod. Monac. 216[2] (1870).

German curs. char., 8vo, ff. 10 [H. No. 252].

74. Fragments of Ashēr b. Jeḥiel's [הרא"ש] Commentary on *a.* שבועות, begins fol. 50^r, col. 1, l. 30 לאו, ends 51^r, col. 1, l. 23 שאוסר הדבר; fol. 2, ibid., 51^v, col. 1, l. 16 אחת, ends 52^r, col. 1, l. 23 רשאי; fol. 3^r, ibid., 51^r, col. 1, l. 26 אבל; fol. 3^v, ibid., col. 2, l. 10 from the bottom, fuller than the printed text; fol. 4, ibid., 52^r, col. 1, l. 25 לאחרים, ends ibid.^{v}, col. 1, l. 35 צריכה.

b. Fol. 5, בבא בתרא, fol. 208^r, col. 2, l. 22 from the bottom מפקי, ends ibid.^{v}, col. 1, last line but one פרוע with variations; fol. 6, ibid., 206^v, col. 1, l. 25 שנשבה, ends ibid.^{v}, col. 1, l. 4 שירצה; fol. 7, ibid., 205^v, col. 1, l. 27 זביני; fol. 8, ibid., 208^r, col. 1, l. 4 from the bottom; fol. 9, ibid., 209^r, col. 2 בכתובים; fol. 10^r and ^{v}, ibid., 207.

c. Fol. 11, סנהדרין, beginning; fol. 12, ibid., 114^r, col. 1, last line but one.

d. Fol. 13, בבא בתרא, 209^r, col. 1, l. 25 דליתבעינהו; fol. 14, ibid., 117^v, col. 1, l. 26 מעשה; fol. 15, ibid., 119^v, 1 continued on fol. 17; fol. 16, ibid., 117^r, col. 1, l. 11 from the bottom.

German Rabb. char., probably fifteenth century. Nearly all the leaves are incorrectly arranged, and should be read in the following order: 1, 3, 2, 4, 7, 6, 8, 10, 5, 13, 9, 11, 12, 16, 14, 15, 17; fol. [H. No. 325].

75. Judah b. Elā'zar hak-Kōhēn b. al-Madārī's Commentary on Al Fāsi on כתובות, גיטין, and קידושין (see *HB.*, V, p. 131 sq., rem. 6).

Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 295 [H. No. 51].

76. Commentary on Abōth attributed to Rashi (see No. 32[2]).

Censor: Gio[vanni] Dom[eni]co Carretto, 1618.

German Rabb. char., 4to, ff. 13 [H. No. 265].

77. Solomon b. Addereth's Commentary on the Agadic passages of ברכות, תענית, מגלה, עבודה זרה, חולין, נדרים. The end is wanting. The MS. contains ff. קע"ד to ר"כ of an originally larger volume.

Vellum, Span. Rabb. char., 4to, ff. 97 [H. No. 74].

78. 1. Solomon b. Addereth's Commentary on Agadic passages of ברכות, תענית, מגלה, בבא בתרא, חולין, נדרים, beginning missing.

2. Fol. 11^v. Responsum on כונת התפלה.

3. Fol. 12^v. Some Cabbalistic notes and comments, end missing.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 14 [H. No. 264].

79. Anonymous Commentary on Agadic passages of the Talmud, viz. כתובות; fol. 22, גטין; fol. 34, יבמות; fol. 51^v, שוטה (*sic*); fol. 79^r, נדרים; fol. 104^v, נדה. Beginning and end are missing. The first three pages are all but illegible. A former owner, Shalōm

אפליזלו in Gibraltar (גיבלטאר), ascribes the work to [Samuel Ṣarṣa] Ibn סנה, but it is not identical with the latter's מכלל יופי (see Halberst., *Cat.*, p. 60).

Vellum and paper, Span. Rabb. char., 4to, ff. 112 (autograph?) [H. No. 336].

Novellae and Glosses.

80. Moses Naḥmanides' Novellae on בבא מציעא, end missing.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 59 [H. No. 87].

81. Naḥmanides' Novellae on גטין (printed), incomplete.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 125 [H. No. 55].

82. 1. ספר עליות דרבינו יונה, Novellae on בבא בתרא by R. Jonah Gerondi.

2. Fol. 184. Novellae on סנהדרין by David בונפיל. Modern copy by Natan Neta Rabbinowicz from a MS. in the possession of Mordecai Wolf Ettinger (איטינגא) of Lemberg (1862).

German curs. char., 4to, ff. 205 [H. No. 73].

83. *a.* Solomon b. Addereth's Novellae on בבא מציעא; *b.* fol. 122v (ch. vi to the end), Novellae by Naḥmanides.

Owners: Abraham Josef Solomon b. Mordecai Graziano, who bought the MS. from David מלי.

Ital. curs. char., 4to, ff. 170, much stained with water [H. No. 311].

84. Solomon b. Addereth's Novellae on נדה, fuller than the printed edition.

Written by Nissim מוליכה b. Abraham מוליכו.

Owned by the Midrash of Mordecai טאלוק.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 89 [H. No. 99].

85. Novellae on בבא מציעא by Ashēr b. Jeḥiel in nine chapters (see Neub., *Cat.*, 446[1]).

Censor: Fra Gir[olamo] da Durallano, 1640.

Owners: Abraham Josef Solomon Graziano (אי"ש נ"ר), Judah Zeraḥya Azulai.

Ital. curs. char. (same hand as No. 83), 4to, ff. 137 [H. No. 312].

86. Jom Tōb b. Abraham's of Sevilla [הריטב"א] Novellae on בבא בתרא.

Written by Samuel b. Isaac, commenced Monday (*read* Tuesday), 1 Tebeth, 5379 (18 Dec. 1618), and finished Wednesday (*read* Thursday), 28 Ab, 5382 (4 Aug. 1622).

Owner: Ḥayyim Josef David Azulai.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 233 [H. No. 315]

87. ספר חידושי הגאונים. Novellae on בבא קמא, בבא מציעא, סנהדרין by Abraham Broda [ברודא]. The work was finished Sunday, 25 Nissān, 5485 (1725).

Written by Josef אפינזאג.

Maghribin Rabb. char., 4to, ff. 45 [No. 520].

88. ספר מאמרים, by an anonymous author, containing Novellae on מגלה; fol. 34, מועד קטן; fol. 47, סנהדרין; fol. 136, שבועות; fol. 142, מכות; fol. 150v, הוריות; fol. 159, שבת; fol. 220v, ערובין; fol. 237v, יומא; fol. 282, קדושין; fol. 220v, סוטה; fol. 317, שקלים; fol. 321v, יבמות; fol. 331v, נדרים; fol. 341, נזיר; fol. 342, נדה. The majority of sections begins with a short rhymed introduction.

Censor: Domenico Ierosolimitano.

Owners: Elyākim b. Hosea Finzi, Efraim Finzi, Moses Nahmias.

German Rabb. char., 4to, ff. 347 [H. No. 344].

89. Novellae on כתובות by Don Crescas Vidal (see *HB.*, 1871, p. 45). Fol. 177, Small fragment on the same subject, beginning missing.

Owner: Jacob Roderik (רודריק, fol. 99).

Span. Rabb. char. (fol. 177 sqq. different hand), 4to, ff. 178 [H. No. 240].

90. 1. Glosses on מרדכי on ערובין, פסחים, ביצה, סוכה, מגלה, as also on the Tōsiftā and Al Fāsi.

2. Fol. 6. Samson of Chinon's ספר כריתות (printed), finished 22 Ab, 5072 (26 July, 1312). The introductory verses are missing.

3. Fol. 39v. Chronological Tables of the Jewish Sages of the Talmudical and mediaeval epochs.

4. Fol. 47. Glosses on some passages in סנהדרין, הוריות, נדרים, נזיר, by Judah b. Nathan and R. Nissim [Gerondi]; the end on fol. 62r.

5. Fol. 59. הלכות שחיטה בקיצור.

On fol. 62v some personal notes, one of which is dated Urbino, Monday, 5 (*r.* 4) Aug. 5299 (1539). There are also the names Isaac b. Josef of מונצלצי, Isaac b. Judah.

Owner: Abraham Josef Solomon Graziano (אי״ש נ״ר).

Ital. curs. char., Nos. 2, 4, 5 German Rabb. char., 4to, ff. 67 [H. No. 323].

91. Isaiah Hurwitz's Glosses on מרדכי on שבת, ערובין, פסחים, תענית, ביצה, ראש השנה, יומא, סוכה, מגלה. The author's name is given, fol. 105.

German curs. char., 4to, ff. 123 [H. No. 66].

92. 1. פסקי הלכות, by Isaiah b. Elias (ריא"ז) the younger, containing Decisions on שבת, ערובין, פסחים, יום טוב, סוכה, ראש השנה, מגלה, מועד קטן, תענית, יומא, יבמות, כתובות, גטין, קדושין, סוטה, נדרים, בבא קמא, ב' מציעא, ב' בתרא, סנהדרין, שבועות, עבודה זרה, נדה, ציצת, תפלין, ספר תורה, מזוזה, ברכות, חולין.

2. *a.* Fol. 519ᵛ. חיבור ר' תם ז"ל, beginning רביעית הנמצא השלך חוצה (two paragraphs on הלכות מקואות); *b.* fol. 520, ר' שלמה הוא אומר בריש פרק ואילו טריפות שאם נטלה המרה בשרה...; ibid., חידושים מהלכות בדיקה.

3. Fol. 521. Judah Ḥāsid's Ethical Will, forty-nine paragraphs with variations from the printed editions.

Censor: Camillo Jagel, 1619 (fol. 520ᵛ).

Vellum, German Rabb. char., fol., ff. 522 [H. No. 184].

93. Nissim b. Reuben's Novellae on Al Fāsi ראש השנה, with a short appendix; fol. 33, יומא; fol. 49, סוכה (printed).

Ital. curs. char., 4to (the first leaves slightly damaged), ff. 109 [H. No. 348].

94. 1. Novellae on Al Fāsi and R. Nissim [Gerondi] on שבת; fol. 9, הלכות חנוכה.

2. Fol. 12. *a.* Laws of the Society חונן דל, Cremona, 1591; *b.* Fol. 15. Copy of two documents found in the Great Synagogue in Cremona, Monday (*read* Tuesday), 29 Tebeth, 5332 (15 Jan. 1572), one of which had been hidden in the seat of Judah מונשיקייער, the other in the seat of the compiler of the MS.; 3. Fol. 22. Laws of the Study Society בת אל, dated Cremona, Friday, 1 Kislev, 5343 (26 Nov. 1582); c. Fol. 24. Some marriage regulations, dated Padua, Ellul, 5267 (1507). *d.* Communal laws, dated Venice, 28 Iyyar, 5315; *e.* Fol. 27ʳ. Letter by Meir b. Isaac Katzenelenbogen; *f.* Fol. 29. Ordinances by the Rabbis of Venice, Padua, Bologna (sixteen paragraphs), followed by copies of other regulations concerning the same places, as also Mantua and Ferrara. This portion of the MS. is very rich in names.

3. Fol. 53. Poem by Abraham Provinziale in vindication of a young girl who had been slandered, eighty lines.

4. *a.* Fol. 54ᵛ. Various Notes and Comments; *b.* Fol. 58. Copy from the פנקס, Cremona, 5356 (1596), signed Aaron David Nurlingen (נורלינגן).

5. Fol. 60. A treatise on spheres and globes in four chapters, with mathematical figures. The last pages are all but illegible; ch. iv missing.

Censor: Domenico Ierosolimitano.

Owner: Judah Isaac Horea (fol. 11ᵛ).

Ital. curs. char., 4to, ff. 71 [H. No. 217].

95. הגהות מיימוניות, [Meir Kohen's] Glosses to Maimūni's משנה תורה, beginning missing. The MS. opens with הלכות תפלין, ch. iii. In הלכות ברכות several pages are left blank, and evidently intended for ch. v to the middle of ch. vii; fol. 11ᵛ, הלכות מילה; fol. 12ʳ, הלכות שבת; fol. 24, הלכות שביתת עשור; fol. 26ᵛ, הלכות שביתת יום טוב; fol. 30, הלכות חמץ ומצה; fol. 38, הלכות שופר וסוכה ולולב; fol. 40, הלכות תענית; fol. 42, הלכות מאבלות אסורות (see Jellinek, קונטרס הרמב״ם, p. 6).

Ital. Rabb. char., 4to, fol. 1 much, fol. 2 slightly damaged, ff. 45 [H. No. 327].

96. Abraham b. David's [the younger] Glosses to Maimūni's משנה תורה, with variations from the printed editions.

Ital. Rabb char., 4to (the last two leaves are slightly damaged), ff. 174 [H. No. 410].

RESPONSA AND COMPENDIA.

97. Responsa by Maimonides, copied from Cod. Bodl. Neub. Cat. 2218.

German curs. char., 4to, ff. 102 [H. No. 130].

98. *a.* תשובות הגאונים. The beginning is missing, but is supplemented on the fly-leaf (probably) by S. D. Luzatto, who also added marginal notes indicating where the Responsa are to be found in שערי צדק, Salonica, 1792. A list of those omitted in the latter is given fol. 140 (see also Joel Müller, *Réponses faites par les célèbres Rabbins français et lorrains*, Vienna, 1881, and Id., *Responsen der Lehrer des Ostens u. Westens*, 1888).

b. Fol. 58ʳ. שאלות ששאל ר׳ שמשון את רבינו יעקב, introduced by a short poem; fol. 87ᵛ, תשובות הרומיים אל הצרפתיים (printed, see S. D. Luzatto, בית האוצר, fol. 56 sqq.).

[Owner: S. D. Luzatto.]

Large German curs. char., fol., ff. 141 [H. No. 179].

99. תשובות הגאונים. Copy made by Jacob Musafia in איספלטרו (Espartol?) with his own additions and corrections. The edition, Lyck, 1864 (*Meqīṣē Nirdāmim*) is based on this MS.

Paper, Span. Rabb. char., 12mo, ff. 35 [H. No. 16].

100. Letters and Responsa. *a.* Letters by Abraham Maimūni על מוציאי דבה על ספרי אביו; *b.* Fol. 6ᵛ. Responsa by Solomon b. Addereth, Asher b. Jeḥiel, Gerson b. Judah (Meōr haggōlāh, fol. 29ᵛ), Jacob of Corbeil (fol. 41ᵛ), Moses Naḥmānides (fol. 61ᵛ), Eliezer b. Joël hal-Levi (אבי העזרי, fol. 76); c. Fol. 90. Piyyut by Josef זארק.

Owners: Judah Samuel b. Menaḥem Sinai of Cologne in קירי; Samson, who bought the volume from the widow of Jacob Sinai

of Cologne; Leon Colonna, son of Rabbi Manuel Sinai Colonna; Isaac Luzatto in Gorizia, 1823, student of medicine.

Vellum and paper, Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 90 [H. No. 109].

101. Responsa. *a.* Solomon b. Addereth, R. Nissim, Samuel b. Moses, Jacob Berab; *b.* Eliezer b. Nathan אב"ן הראשה (fol. 28); *c.* Responsa from the תשב"ץ (by R. Meir of Rothenburg) with Glosses by R. Pēreṣ; *d.* Jehudah b. Meir hak-Kohen and Eliezer b. Isaac; Isaac אורבילי (ה"ב המנהל); Meir hal-Levi; R. Hayy, R. Paltavai Gaon, R. Naṭrōnai Gaon, Rashi, Jacob b. Isaac hal-Levi, R. Mattathias Gaon, Josef Sefarādi, R. Hilāi Gaon; *e.* fol. 64. Responsa by Solomon b. Simon b. Ṣēmaḥ. After fol. 85 lacuna, and some leaves are missing at the end.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 128 [H. No. 170].

102. 1. *a.* Responsa by Solomon b. Addereth. The beginning is missing as far as par. 312, ending par. 498 (printed).

b. Fol. 37ᵛ. Responsa by R. Ashēr b. Jeḥiēl, Nos. 499 to 513.

c. Fol. 41. Responsa by Solomon b. Addereth, Nos. 514 to 910.

2. Fol. 120. Fragment of another work, of which hardly anything is legible.

No. 1, Ital. Rabb. char., from fol. 50 to end much damaged; No. 2, large Orient. Rabb. char., fol., ff. 131 [H. No. 356].

103. 1. Responsa by Solomon b. Addereth, to which are appended lists of all Responsa by S. b. A., arranged according to subjects.

2. Fol. 203. *a.* Responsa by Simon Duran (תשב"ץ), Naḥmanides, Solomon b. Addereth; *b.* Abstracts from אבן הראשה by Eliezer b. Nathan (ראב"ן), identical with the ספר הדינין (printed). Some of these abstracts (fol. 217) are headed: לקוטות מספר הדינין שקבץ תלמידו של הרשב"א ז"ל; *c.* fol. 221. Abstracts from קצור שאלות ותשובות ודינין by Ashēr b. Jeḥiel, known under the title חזה התנופה by Moses of Brussels, copied by Vidal Bonet Lunel (ibid.ᵛ); *d.* fol. 223ᵛ. Abstracts from the סמ"ג by Moses of Coucy; *e.* fol. 228ᵛ. From ספר שה תמים; *f.* fol. 229. From ס' ארחות חיים and משנה תורה; *g.* fol. 230. From ספר כל חי by Moses Hak-Kōhen b. Crispin; *h.* fol. 231. ספר האורה, by Rashi; *i.* fol. 232ᵛ. ספר הרמזים, by Jacob b. Ashēr; תורת הבית of Sol. b. Addereth; הלכות גדולות; *k.* fol. 246. ספר אדם, by R. Jerūḥām; *l.* fol. 250ᵛ. ספר המאור [of Maimuni]; *m.* fol. 257ᵛ. ספר המנהיג, by Abraham b. Nathan; *n.* fol. 259ᵛ. פירוש התורה, by Tobias b. Eliezer; *o.* fol. 263. ס' כפתור ופרח.

3. *a.* Fol. 265. More Responsa by Solomon b. Addereth; *b.* Quotation from ארחות חיים by Aaron Kohen [of Lunel]; *c.* fol. 278. From Amrām's Siddur.

4. *a.* Fol. 287. Responsa by Maimūni, of which one (fol. 288) is in Arabic (see *HB.*, XIX, p. 113); *b.* fol. 288v. Responsa by Abraham Maimūni in Arabic (cf. *HB.*, ibid.); *c.* fol. 298. Various Responsa.

Various Span. Rabb. hands, 4to, ff. 313 [H. No. 56].

104. 1. Opinions and Responsa on various ritual subjects by Meier of Rothenburg and Pēreṣ b. Elijah. Fol. 4 contains remarks on the value of some of the coins current at that period.

2. Fol. 5. Commentary on Abōth attributed to Rashi.

3. Fol. 16. Responsa by Ḥayyim Eliezer b. Isaac, addressed to Jōnah Obadya b. Naḥmān, ending שלומך יגדל מוהר״ר יצחק הנה בקשתי בחור אחד שהעתיק לך דברי ר׳ [י]צ[ח]ק לכן בקוצר הם בפסקי הר׳ יחזקיה שטיקיל.

4. Fol. 18. Minhagim of the Community of Erfurt, containing the name Isaac b. Samuel.

5. Fol. 20. Index to a treatise on Benedictions with the texts of several of the latter.

Owner: Mordecai Samuel Ghirondi, who wrote [an incomplete] table of contents on the right-hand cover.

Vellum, German Rabb. char. (Nos. 2-5 originally formed part of a different volume, in which they occupied fol. 56 sqq.), 4to, ff. 20 [H. No. 232].

105. דברי דוד. David b. Zimrā's Responsa on טור אבן העזר, fuller than the printed edition.

Owner: Samuel אלחריף.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 202 [H. No. 108].

106. Responsa by Elijah Mizrāḥi. Marginal notes by a later hand contain directions for finding the Responsa in the printed edition (Constantinople, 18$^{59}/_{61}$), but in the MS. are *thirty-five* not to be found in the former. After fol. 172 lacuna. Ff. 176, 177 Index; ff. 178, 179, Fragment of a Responsum.

Ital. Rabb. char., ff. 173-179 two different Span. Rabb. char., fol., ff. 179 [H. No. 107].

107. Glosses to the Responsa of Ashēr b. Jeḥiel by an anonymous author (but ascribed by Halberstam to Solomon Loria). According to a note at the end, the text used was the printed edition, Venice (1552).

German Rabb. char., 4to, ff. 56 [H. No. 6].

108. Collection of Responsa, Glosses, Quotations, and Minhagim, containing 980 paragraphs. Beginning and end missing. The compilation was made after 1417, because this date is referred to in No. 971 (fol. 112v). The following lists, giving the names of persons, countries and cities, and French words, are accompanied by the number of the paragraph in which they occur.

A. Persons :—

Aaron of Epernay, 779.
Aaron b. Jacob, 680.
Aaron b. Josef, 405.
Abbā Māri, 500.
Abigedōr, 918.
Abigedōr Kōhēn, 439.
Abrabam [דורי], 463.
Abraham [ר״א] b. Alexander, 897.
Abraham b. David, 127.
Abraham b. Isaac, 307.
Abudimi Gaon, 527.
Amrām Gaon, 127.
Ashēr b. Jeḥel, very often.
Azaryah of אוקנטור, 782.
Azriel, 285.

Bārūkh b. Ashēr, 679.
Bārūkh Ḥayyīm, 239.
Bārūkh of Mayence, 225.
Benjamin b. Judah of Lunel, 950.
Benjamin of Cordoba, 790.
Berakhiel, 383.

David hak-Kōhēn b. Moses, 884.

Efraim, 329.
Elāzar of Worms, 233, and often.
Elāzar b. Jūdāh, 128, cf. 217.
Elazār hak-Kōhēn, 200.
Elāzar Qallīr, 564.
Eldād had-Dānī, 483.
Eliezer, 887.
Eliezer b. Joel hal-Levi, 136.
Eliezer of Metz (ראב״ם), 501.
Eliezer b. Nathan, 601, &c.
Eliezer b. Simon Qallir, 35 (see El'āzar).
Elijah haz-Zāqēn, 965.
Elyāqīm, 718.
Ezekiel, 362.

Ḥanan'ēl (ר״ח), 239, &c.
Ḥayy, 468, &c.
Ḥayyīm, 865.
Ḥayyīm b. Isaac, 679.
Ḥayyīm Kōhēn, 107.
Ḥayyīm b. Moses of מונדיאן, 384, 881.
Ḥayyīm b. Samuel חנבון, 480.
Ḥayyīm of Vienna, 480.
Hezekiah, 668.

Isaac b. Abraham, 87.
Isaac b. Bārūkh, 368.
Isaac of Chinon, 946.
Isaac of Corbeil, 227, &c.
Isaac of Duren, 402.
Isaac of Evreux, 601.
Isaac Al Fāsī, 144.
Isaac Gayāth, 913.
Isaac b. Jūdāh, called בופוש hak-Kōhēn, 384.
[his wife Hannah, daughter of Hezekiah, 384].
Isaac hal-Lābān, 499.
Isaac hal-Lēvi, 403.
Isaac b. Moses of Vienna, 308.
Isaac Nāsi, 365.
Isaac of Paris, 112.
Isaac b. Pereṣ, 101.
Isaac the Proselyte [הפרצלי'], 737.
Isaac b. Samuel the Elder, 528.
Isaiah the Great, 396.
Issachar b. Jeqūthiel hal-Levi, 884.

Jacob Gaon, 128, &c.
Jacob b. Josef Isrāēli, 980.
Jacob b. Meir [Tam], 164, &c.
Jacob b. Meshullām, 679.
Jacob [Levi] of Moelln ?, 257 [בהר״יל *sic* !].
Jacob b. Nathan, 601.
Jacob of Nordhausen, 795.
Jacob of Orleans, 883.
Jacob b. Samuel, 732.
Jacob of Treysa, 571.
Jeḥīel b. Ashēr, 236.
Jeḥīel Bonjean [בוניאן], 379.

Jeḥīel Gaon, 128.
Jeḥīel b. Josef of Paris, 123, &c.
Jequthiel b. Meir, 679.
Joḥānān in Tarbut (1417), 971.
Jōm Tōb, 358.
Jōnāh, 756.
Jōnāh in אספינה, 651, &c.
Josef of Epernay, 779.
Josef b. Josef, 384.
Josef לונבראט, 980.
Josef b. Meshullam, 679.
Josef b. Moses, 469.
Josef of קלאצון, 360.
Jūdāh of Cologne, 872.
Jūdāh Haggādol ראש הנהרג, 128.
Jūdāh ha-Ḥāsīd, 128, &c.
Jūdāh Kōhēn, 118.
Jūdāh [b. Isaac] Sir Leon, 930, &c.
Jūdāh of Mayence, 406.
Jūdāh b. Nathan, 601.
Jūdāh of Paris, 130.
Jūdāh b. Qalonymos, 128, &c.
Jūdāh b. Samson, 679.

Mānōaḥ hal-Lēvi, 915.
Mēir of אשפורט, 407.
Mēir b. Bārūkh, 162, and often.
Mēir of Dover, 256.
Mēir b. Efraim, 307.
Mēir צאתא [?], 92.
Menaḥem of Joigny, 222.
Menaḥem, called Sir Leon of אומליאנן, 384.
Menaḥem of London, 376, and often.
Menaḥem [pupil of R. Samson], 239.
Menaḥem b. Pereṣ, 368.
Meshullām, 207.
Meshullām, called מנייש, 379.
Meshullām b. Nathan, 307.
Michael of שצבוש, 782.
ר' מניקולא, 593.
Mordecai of יעקלין, 129.

Sir Morel, 112.
Moses of Coucy, 291.
Moses of Evreux, 239, 546, &c.
Moses b. Josef, 307.
Moses of London, 269, &c.
Moses b. Maimon, 245.
Moses b. Naḥmān, 327.
Moses of Pontoise, 583.
Moses b. Todros, 307.
Moses of Zürich, 683.

Naḥshōn Gāōn, 139.
Nathan [b. Jeḥīel and his brothers Daniel and Abraham], 128.
Nathanael, 400.
Nathanael of Chinon, 406.
Natronai Gaon, 787.
Nissim, 284, &c.

Obadyāh, 472.

Paltavi Gaon, 780.
Pereṣ b. Elijah, 111, and often.
Peter, 469.

Qalonymos b. Shabbethai of Rome, 128.

Sa'adyah Gaon, 127.
Samson b. Abraham of Sens, 109, and often.
Samson of Coucy, 915.
Samson b. Jūdāh בר נייחא, 679.
Samuel, 458.
Samuel of Evreux, 123.
Samuel of Falaise, 644.
Samuel Ḥāsīd, 124, &c.
Samuel b. Isaac, 679.
Samuel b. Jūdāh, 207.
Samuel hal-Lēvi, 401.
Samuel b. Mēir [רשב"ם], 256, &c.
Samuel b. Rābā, 223.
Samuel of טיירי, 408.
Ṣēmaḥ, 450.
Shālōm Gaon, 323.
Shemaryāh b. Isaac, 619.
Sherīrā Gaon, 171.
Simḥā על קוטא, 68.
Simḥā of Speyer, 401.

Simon דיילקראשא, 782.
Simon b. Josef, 493.
Simon b. Samson, 130.
Solomon b. Addēreth, 97, and often.
Solomon of Troyes [Rashi], 15; cf. 866.
Solomon of London, 708.
Solomon of Montpellier, 504.
Solomon b. Samson [ששון], 540, &c.

Tam of Chinon, 215.
Tobias [on behalf of ריב״א], 268.
Tobias of Vienna, 352.
Todros b. Moses, 307.

B. Countries and cities:—

אוקנטור, 782.
אורלייש, 882.
אושטרייך, 518.
אייברא, 239, &c.
אספינה, 651.
אפרנאי, 789.
אשפורט, 407.
ביינא, 480 [ווינא].
ברנונא, 568.
גוני, 222.
גליוצא, 558.
גרמייזא, 679.
דוורי, 256.
דופיירא, 602.
דורא, 402.
דיילקראשא, 782.
דרווייש, 477.
טיירא, 408.
טרבוט, 971.
טרווייש, 114, &c.
טריישא, 571.
יעקלין, 129.
לונבראט, 980.
לונדרש, 374, and often.
מונדיאן, 881.
מונפאלייר, 504.
מיינצא, 375, and often.
נורטהוזין, 795.
נורמנדיאה, 368.
נושטט, 865.
נרבונא, 307, and often.
פאריש, 112, &c.
פוייטו, 368.
פונטייזא, 583.
פלייזא, 644.
פרובנץ, 364.
קוטא, 68.
קולוניא, 444.
קוצי, 34, 291, &c.
קורביל, 599.
קינון, 406.
קלאצון, 360.
קרטוב, 789.
קרמונא, 678.
רגמייזא (*read* נרמייזא), 897.
רוטנבורק, 14.
רינשבורק, 134.
רײנש, 368.
שאנץ, 239.
שפירא, 242, 679.
שצבוש, 782.

C. French words:—

אטשלייר, 449.
אמליאון, 384.
אנטוטר, 505.
בוטש, 205.
ברבוטא, 583.
גליוצא, 558.
הראנק, 942.
חוץ חאץ, 682.
טורטיש[גר שקורין], 216.
לקאש, 407.
מיטאקא, 740.
נובינש, 889.
סולדי, 889.
פווירא, 509.
פונטייזא, 593.
פורפישיר, 498.
פייזאנש, 576.
פלונבילן, 644.
פינסא, 528.
פשטייר, 444.
צינפוייל, 528.
צירייאש, 348.
קונפשטא, 654.
קורנוש, 889.
קלוש, 644.
קרואסייל, 644.
רושקרילן, 647.

Owner: Moïse Soave, who rewrote many passages on the margins, and added a short notice on the left-hand cover, dated April 8, 1880.

Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 115 [H. No. 345].

109. פני יהושע. Responsa by Joshua b. Josef of Cracow (Part I, printed; see also Shabbethai Kōhen's גבורת אנשים); ff. 56–65, Responsa by Simḥā Luzatto of Venice; ff. 114–121, by R. Nathan; ff. 106–109, 140–146, 148, and 194, by Abraham of Brisk in Litewsk; ff. 228, 229, Query signed Abraham Mendel; fol. 261, Autograph letter, signed Joel; fol. 263, Another autograph letter, but the beginning is missing, ff. 283–292, Responsum by Moses b. Josef de Trani; ff. 339, 340, Index. The leaves have been numbered twice before. Headings written by a later hand indicate where many Responsa may be found in print.

German Rabb. and curs. char., fol. (ff. 223–229, 263, 283–292, 4to), ff. 340 [H. No. 79].

110. Letters and Responsa by Isaac b. Ashēr Pacifico in Venice. Autographs; fol. 104 in Italian; fol. 106, letter by Israel b. Abraham of Poland. The volume contains many autograph letters by Italian Rabbis.

Ital. curs. char., ff. 106–108, Span. Rabb. char., fol., ff. 136 [H. No. 10].

111. Responsa, letters and decisions, Vol. II of preceding No., chiefly by Isaac b. Ashēr Pacifico in Venice. *a.* Fol. 12. Italian letter signed Moïse di Lazzano in Padua; *b.* Fol. 22. Benjamin Wolf of Schidlow; *c.* Fol. 24v. Medical certificate for Jacob Abohab by Nathaniel hal-Levi, March 19, 1727; *d.* Fol. 49. Mose b. Eliezer Hayy of Padua (cf. fol. 157); *e.* Fol. 66. David b. Samuel Aboab; *f.* Fol. 67. Query by Isaac פוראיגייני of Modena, Pacifico's reply being dated 1745; *g.* Fol. 80. Jacob חזק of Padua (cf. also ff. 81, 85, 89, 147, 153); *h.* Fol. 81v. Italian letter by Isach Viva Voghero (cf. fol. 290); *i.* Fol. 106. Jacob Forti (cf. fol. 114); *k.* Fol. 119. Jacob Hayy Luzatto (cf. ff. 137, 191); *l.* Fol. 168. Query by Moses Padubano in Correggio; *m.* Fol. 171. Solomon Salmon Meir of Lemberg (לבוב), dated 13 Ellul, 5418 (Sept. 11, 1658); *n.* Fol. 176. Copy of letter from the Rabbis of Corfu to those in Ancona on אחרונים; *o.* Fol. 183. Letter addressed to Jacob Murpurgo; *p.* Fol. 185. Responsum by Moses Hayy Recanati; *q.* Fol. 188. Responsum by Abraham, dated Venice, 26 Ab, 5480 (Aug. 30, 1720); *r.* Fol. 206. Italian letter by Vitta Volterra (cf. fol. 214); *s.* Fol. 237. Responsum by David Quirinale; *t.* Fol. 241. Elijah ניאנישו, 1719; *u.* Fol. 262. Isaac Hezekiah באסאן; *v.* Fol. 266. Jacob Abohab; Isaac of Urbino; Efraim hak-Kohen, Ancona, 21 Sivān 5486 (June 20, 1726); *w.* Fol. 271. Jacob b. Isaac Al

Fandari; *x*. Fol. 287. David Ḥayyim b. Judah Moses קודילדו (?); *y*. Fol. 297. Moses Al Ashqar; *z*. Fol. 304. Abraham Jona, Venice, eve of R. Ḥ. Shebāt (Jan. 1), 1813, addressed to Abraham בראר in Ferrara.

At the beginning table of contents.

Ital. curs. char. (different hands), 4to, ff. 305 [H. No. 59].

112. 1. Letters and Responsa addressed to various contemporary Rabbis by Samuel Abohāb in Verona, during the years 1646 to 1657. Author's autographs.

2. Fol. 77. Continuation of above; fol. 93, Queries on חידושי סמ״ג, dated Verona, 1600. The letters are very rich in names of Rabbinical authorities in Italy and elsewhere during the seventeenth century.

Owners: Abraham and David Abendana.

Ital. curs. and Rabb. char., 4to, ff. 166 [H. Nos. 257, 258].

113. Responsa of Jacob Israel b. Rafael Finzi of Recanate, begins with Index (ff. 1–3); fol. 94, Isaac b. Immanuel דלאטאש Provençal; ibid., Moses באסולה b. Mordecai Ṣarfathi, proselyte in Ancona; ibid., Jehuda Leon, 19 Ellul, 5309 (Sept. 12, 1549); fol. 94ᵛ, Solomon ... דלולו; fol. 285, Isaac b. Shālom (?) צינגולי. At the end one or more leaves missing. Autograph ?.

Paper, Ital. curs. char., fol., ff. 297 [H. No. 9].

114. Responsa and Letters by Moses b. Abraham Provenzale (מהר״ם פרווינצאלי), preceded by a dirge on his death, six strophes with a refrain: 1. על מאמר הרלב״ג מגשם בלתי שומר תמונתו שבין רקיע לרקיע אצלם (see *Milḥamōth*, VI, 2, 7); 2. (fol. 3ᵛ) פירוש על הקדמות המורה בתחלת חלק שני ממנו; 3. (fol. 8ᵛ) על הדפסת ספרי קבלה; 5. (fol. 9) על מי שאמר שכל הרבנים רעים וערומים, beginning תשובה מפרי פי איש . . . אין ספק בעקימת שפתיו של ר׳ שמעיה מקיראסקו; 43. (fol. 28ᵛ) על הבדלה ממוצאי שבת וי״ט; 64. (fol. 47) הל׳ קדוש החדש להעמיד העולם על מנינו על דרוש ימי עולם לחכם רבי עזריה מן האדומים; 65. (fol. 49) Responsum to a Query by R. זאנויל of Cremona; 66. (fol. 50) Query addressed to R. Eliezer Ashkenazi with the latter's Reply; 67. (ibid.ᵛ) Responsum addressed to the same; 68. (fol. 51) Responsum addressed to R. Azaryah [de Rossi]; 69. (ibid.) Responsum by Leon Muscato to the same; 87. (fol. 65ᵛ) Query by Moses b. Eliezer hal-Levi; 97. (fol. 77) Responsum by Aaron David b. Aaron Nurlingen in Cremona, to which is annexed a letter by the Rabbis of Mantua to those of Cremona, signed also by Elijah Rumili and Samuel Hezekiah Rumili; 102. (fol. 87) Query by Josef Treves; 114. (fol. 97ᵛ) Ditto by Hezekiah Finzi; 127. (fol. 106) by Samuel Cazes; 139. (fol. 111) by Hillel of

Modena; 149. (fol. 114) by Abraham b. David Provenzale, grandson of the above mentioned; 198. (fol. 116) Query concerning a litigation between the community of Bologna and R. Solomon of Modena. Copious notes by Eliezer Provenzale, another grandson of the author.

Written by Nathaniel Shabbethai הדני in Turin, and finished 40th day of Omer, 5325 (April 27, 1565).

Ital. Rabb. char., fol., ff. 194 [H. No. 189].

115. ספר ראבי"ה, by Eliezer b. Joel hal-Levi (אבי העזרי), containing many Responsa, signed אבי העזרי; fol. 37^v, Responsum by Efraim b. Isaac (cf. Zunz, *G. u. L.*, p. 49). Index at beginning. (Pt. I, הלכות ברכות, printed.)

Written by Efraim b. Zebi Hirsch b. Lēb, and finished Thursday, 17 (*read* 16) Ellul, 5470 (1710), in פראגא.

German curs. char., fol., ff. 348 [H. No. 239].

116. Collection of Responsa, chiefly on כתובות, *a.* beg. וכתב הרב ר׳ שמואל תקו הלוי ז"ל בתשובה על דבר הריב"ש והמגיד ז"ל שכן כ"י הר"ש צרפתי בתשובה וכן פירש הרב ישעיה; *b.* Fol. 2. Jeḥiel באסן; *c.* Fol. 4. Abraham of Jerusalem; *d.* Fol. 6. Jeḥiel בסאן (*sic*); *e.* Fol. 14. Josef of Trani. This Responsum is written twice, but is both times incomplete. The first copy comprises ff. 14–25 and 18, but is unfinished. The second copy comprises ff. 19 and 20, a large piece is, however, missing in the middle. Both Query and Reply mention the following names: Aaron ששון, author of a ס׳ תשובות; Ḥananyah b. Jāqār, Josef b. Lēb in Constantinople; Joshua קאדיוטי; Elijah גלמידי; Isaia of Roumania, Samuel Jafe, teacher of the writer Israel b. מארג; the physician Isaac Zaccuth, and Ibn פארג; *f.* Fol. 16. Responsum in a case of אנוסה; *g.* Fol. 22. Jacob Bērāb, alluding to תקנת (מנהג) דמשק, with a note on the latter; *h.* Fol. 30. Jūdah חאמו; *i.* Fol. 32. Jacob Castro; *k.* Fol. 37. שאלה בהיות שבפנינו ב"ד חתומי מטה בא החכם כהר׳ אליה טוקו נר"ו ואמר שכשהיה הוא הולך לחאצל שלו בכּאן אלפסקייא קראו גוי אחד חבّאך (bookbinder) שדר בעליות הרבע של הכּאן הנז׳ ובאותו הרבע היה דר שוער של הכּאן הנז׳ וכשנתעלם כהר׳ יעקב לודי ברח השוער והעתיק את דירתו משם ואמר הגוי החבאך הנז׳ להחכם כה׳ אליה הנז׳ היהודי שנתעלם בכּאן הנז׳ אין לו קרובים שיעשו חקירה עליו והשיב לו החכם כהר׳ אליה הנז׳ הן יש לו ובקרוב יבאו פה לחקור ולדרוש עליו והשיב לו הגוי הנזכר הנה רוצים להחזיר השוער שברח להיות שוער בכּאן ואנחנו יודעים שהרג את היהודי שנתעלם בכּאן וקבר אותו ואני יודע מקום קבורתו ואם יצטרך להוציאו מקבורתו אני אסייע להוציאו גם אמר לנו החכם כה"ר אליה הנז׳ שכה"ר מאיר גאביזון יצ"ו אמר לנו בשם הגוי החבאך הנז׳ שהיהודי שנתעלם בכּאן

הנז׳ הוא קבור בווכאלה הקטנה שבתוך הכאן הנז׳ ביום רביעי שלשה ועשרים לחדש סיון שנת השנ״ג (June 23, 1593) ליצירה פה מצרים עד כאן קבלת העדות. Responsum by Jacob Castro; *l.* Fol. 45. שאלה בפני כ״ד חתו׳ בא ר׳ כליפה בר יחיא שרקי נ״ע והגיד בתורת עדות איך היה הוא ור׳ יעקב ממלוט שותפים בכפרים במכירת לולו וזולתו וכהיותם באלמנצורה אמר לו ר׳ יעקב הנז׳ שרוצה לילך למצרים ולעשות פורים בביתו והניח חפציו עם ר׳ כליפה הנז׳ עד שיחזור אליו אחר פורים ומאותו יום לא ראה את ר׳ יעקב הנז׳ וכשהיה הולך ר׳ כליפה בכפר גבלה אחר הפסח למכור לולו וזולתו לנשים אמרה לו אשה א׳ איה השותף שלך היהודי הארוך שהיה עמך אמר לה שיש לו זמן רב שלא ראה אותו ושהוא מבקש אותו אמרה לו הגויה שראתה אותו הרוג על שפת הנהר והכלבים אוכלים מבשרו ולקחו אותו הילדים והשליכוהו בנהר והיה זה היום ראשון ד׳ ימים לחדש סיון שנת השנ״ו ליצירה פה מצרים אלעזר תאמי, זרח דמוהי, דוד ביוש (May 31, 1596). Responsum by Jacob Castro; *m.* Fol. 54. Identical with fol. 37; *n.* Fol. 62. Responsum by Abraham מונכון, followed (fol. 71ᵛ) by notes with the names Jeḥiel Castellan (קשטלאן), Moses עטיאה (with reference to R. David b. Zimrā), and Abraham סאניש; *o.* Fol. 72. Josef Karo (three times); *p.* Fol. 80. Signed משה וורנן בן מוהר׳ זכריה איש וורנן המכונה ישראל מענדל ורנן יצ״ו אשכנזי; *q.* Fol. 91. Josef de Trani; *r.* Fol. 100. Josef Karo; *s.* Fol. 106. Signed א״ב א״ם ז״ל; *t.* Fol. 110. Josef Karo; *u.* Fol. 114. Moses Meshullam hal-Levi; *v.* Fol. 115. Beginning and one or two of the next leaves missing, another lacuna after fol. 119; *w.* Fol. 121. Responsa on הלכות נשים קדושין וכתובות; *x.* Fol. 131. Elijah b. Ḥayyim; *y.* Fol. 139. Beg. כתב הרב מהר״ר אליה בן כתב מוהר״ר שמואל חיון חיים; *z.* Fol. 140. Beg. *aa.* Fol. 142. Samuel b. וויליסיר; *bb.* Fol. 143. (Query מנהג טולטולא), Jacob Bērāb; *cc.* Fol. 144ᵛ. Samuel hal-Levi b. Sa'adyāh; *dd.* Fol. 147. David b. Zimrā; *ee.* Fol. 148. Isaac b. Ṣaddīq b. Leb; *ff.* Fol. 150. Solomon Loria; *gg.* Fol. 151. Isaac of ולונא; *hh.* Fol. 156. Josef de Trani; *ii.* Fol. 164. Beg. שאלה מנהג דמשק, Responsum of Simon Ashkenazi b. אשטילץ (?), Dayyān in Cairo at the time of Mordecai b. Beṣal'ēl (fol. 166); *kk.* Fol. 167. Moses Al Shēkh; *ll.* Fol. 168. Mordecai b. Isaac b. Qamḥi; *mm.* Fol. 173. Abbā Māri b. Moses b. Josef; *nn.* Fol. 176. Solomon אבסבאן; *oo.* Fol. 180. Elijah b. Abraham Mizrāḥi; *pp.* Fol. 191. Elijah b. Ḥayyim; *qq.* Fol. 197. Isaac Marwān b. Jacob השנירי (cf. *R. E. J.*, IV, p. 203), and Moses הדואנ b. Nathan; *rr.* Fol. 200. Responsum on כתובות.

Owner: Moses b. Samuel אשיאש.

Syr. Rabb. and Orient. curs. char. (different hands), end damaged, 4to, ff. 212 [H. No. 136].

117. 1. Nathan Spiro's Glosses on טור אורח חיים.

2. Fol. 59. Solomon Loria's Glosses on טור א״ח and יורה דעה.

3. Fol. 116. Nathan Spiro's Glosses on י״ד.

4. Fol. 133. Solomon Loria's Corrections to ד׳ טורים, Cremona (1558).

5. Fol. 137. Annotations by an anonymous writer on טור חושן משפט.

6. Fol. 160. Copy of גט, according to Solomon Loria.

Various Rabb. hands, 4to, ff. 179 [H. No. 5].

118. 1. הגהות מהרי״ג, Jōḥanan of Gīrōn's Glosses on the ד׳ טורים.

2. Fol. 19. Sundry Novellae.

3. Fol. 21v. גם זה מועתק מכתיבת ידו ממש של מהרי״ג נ״ע בש״ע ח[שן] מ[שפט] שלו.

Ital. curs. char., 12mo, ff. 23 [H. No. 65].

119. 1. *a.* רמזים, Glosses on the טור אבן העזר, by I[srael] (Jacob?) Algāzi in alphabetical arrangement; *b.* Fol. 15. Glosses (רמזים) on the טור חשן משפט, by Isaac Kōhēn Rappoport (מהרי״ך בעל בתי כהונה), also in alphabetical arrangement; *c.* Fol. 40. טור יורה דעה; *d.* Fol. 46v. מי מיקרי מוחזק; *e.* Fol. 48. מפתחות חשן משפט; *f.* Fol. 52. טור אבן העזר; *g.* Fol. 57. Alphabetical Glosses by Mordecai hal-Levi, called המליץ; *h.* Fol. 66v. Short note on the ס׳ באר שבע concerning two Amorāim having the same name.

2. Fol. 79v. *a.* מליצות, by Amrām Ammār, consisting of four short paragraphs; *b.* Fol. 81. Letter of summons found in the hands of one David Kōhēn שולאל, which, according to the view of the writer, originated from Sa'adyāh Al Zubeib (אזוביב), father of R. Neborāi Al Zubeib. The affair to which the document refers took place in Algiers in the year 1633. The letter is written in Arabic, and is signed Amrām Ammār; *c.* Fol. 82. Synonyma by Mordecai hal-Levi (cf. above 1, *g*); *d.* Dates of the death of Rabbis of the eighteenth century, copied from the notes of Samuel Kohen Jonathan; *e.* Fol. 87. Document of מוציא שם רע על אשתו, dated Algiers, 1st Iyyār, 5503 (Apr. 25, 1743); Witnesses: Abraham יאפיל, Judah עיילם; David שודארא; Josef בושערא; Ibid. v. Medical prescriptions.

Maghribine curs. char., 4to, ff. 87 [H. No. 255].

120. ספר ליקוטי דוד, by David b. Rafael Meldola, Pts. III and IV. Glosses on the טור אבן העזר in alphabetical arrangement.

Modern Span. Rabb. char., 4to, ff. 258 [H. No. 450].

121. Moses of Coucy's ספר מצות הגדול, agreeing with ed. Venice, 1547. The following rhymes are at the end of Part I :—

סיימתי פי׳ מצות לא תעשה	בעזרת אומר ועושה
אכתוב ספר מצות עשה	ובעזרת רם ומתנשא

Occasional marginal notes by a later hand. The title is missing, but mentioned in a note of sale (written on the inside of the fly-leaf) to Moses b. Nathanael b. Elijah. Witness: Solomon b. Abraham. The signature is illegible.

Writer: (name illegible) b. Palqēra; the date cannot be made out, but on the back fly-leaf the date 28 Kislev, [5]164 (Dec. 12, 1403), is written.

Owner: Menaḥem b. יואץ (?) hal-Levi b. Samson b. Meshullam b. Isaac b. מאים (?) b. Samuel b. Solomon b. Nathan b. Abraham.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 2 cols., fol., ff. 294 [No. 515].

122. עמודי הגולה, by R. Isaac of Corbeil, fuller than the editions.

Censors: Camillo Isaac [Jagel]? 1613; Frater Renatus à Mutina (Modena), ordin., 1621.

Ital. Rabb. char., 12mo, ff. 264 [H. No. 91].

123. ספר עמודי הגולה, with a Commentary and notes. The letter of divorce is dated Monday, 28 (*read* 29) Tishri, 5063 (Oct. 21, 1302).

Writer: Meir b. Isaac.

Censors: Gio[vanni] Dom[en]ico Vistorini, 1609; Laurentius Franguellus.

Owner: Isaac מארלו.

German Rabb. char., 4to, ff. 211 [H. No. 149].

124. Collectanea, compiled by a certain Samuel.

1. Glosses on סמ״ג and סמ״ק by the compiler, an acrostic on whose name stands at the head of each chapter; fol. 11, three lines of poetry, each word beginning with מ, after which follow the words אמר . . . רפאל אהרן ישראל; fol. 14v, אמנם אמר אבי אמי רבינו חיים כהן.

2. Fol. 20. Glosses on the Pentateuch, by the same, headed by a poem with double acrostic, also ending with a short poem.

3. Fol. 37v. Various דינים.

4. Fol. 39. List of theological subjects connected with the numbers *ten* to *three*, beginning עשרה תקנות תקן עזרא.

5. Fol. 44. Poems: *a.* קינה עם נחמה נעשית על כמהר״ר יחיאל ור״ם זצ״ל מפיסא מאת הר׳ אליעזר עזריה מצולטירא ע״י הר׳ בצלאל מסירמיאנו (on the name ור״ם see *HB.*, V, p. 146 sq.); *b.* Fol. 45v. Beg. מה ידידות

אלו השירים אשר נעשו על תשובות ויפות משכנות; *c.* Fol. 46. Headed שאלת מה זה ועל מה זה דין ה׳ חל יותר על אנשי מעשה ואנשי השם כאשר מביא גזרות על הארץ; *d.* Fol. 48. Headed זאת הקינה אשר נעשתה על הרעה אשר מצאה את אחינו יושבי מלכות נאפולי בשנת רנ״ה (1495); *e.* Fol. 49. Moses of Rieti's poem מחברת האולם וההיכל; *f.* Fol. 51v. מעון השואלים, by the same (printed).

6. Fol. 54. Chiromancy, charms, medical prescriptions.

7. Fol. 61v. תקנות הגט, by Isaac of Corbeil.

8. Fol. 63v. Magic cures and prayers.

9. Fol. 64v. Responsum by Jōḥanan b. Mattathias Ṣarfathi.

10. Fol. 65. Responsa by Solomon b. Addereth, the first concluding ומפי ר׳ יהודה בן הרשב״א. Some of these Responsa do not exist in print.

11. Fol. 73v. Responsa by Josef Hayyim b. Aaron [ש]טרשבורק, one of them (fol. 78) is addressed to R. Issāchar (see Steinschneider, *Cat. Bodl.*, 2344, 2959).

12. Fol. 78v. Query by Jacob לט״ת, with reply by Josef Gershōn b. Solomon.

13. Fol. 79. Responsa by Moses Naḥmanides.

14. Fol. 82v. ספר ביאת משיח, on the ten signs which are to precede the advent of the Messiah.

15. Fol. 84v. Horoscope by Moses Bonite Provinciale, foretelling the advent of the Messiah, and beginning הנה בעשרה ימים בחדש ייוניו שנת אלף תק״ד (1504) לחשבון הנוצרים בחצי יום בשני בשבת.

16. Fol. 86v. Extracts from the זוהר, amulets and magic cures.

17. Fol. 100. Extract from Mose di Leon's cabbalistic work ספר הסודות.

18. Fol. 109. עשר גזרות על הנחש ועשר על האדם.

19. Ibid.v. Chronological Tables, beginning בשנת ב׳ אלפים תמ״ח יצאו אבותינו ממצרים, and some abstracts from the Agāda.

20. Fol. 113. Commentary on Jedāyāh hap-Penīnī's בחינת עולם, preceded by a poem by the compiler.

Ital. curs. char., 4to, ff. 124 [H. No. 200].

125. ספר הסדרים. Ritual work by [the pupils of] Rashi, copied from Cod. Monac. 28[5].

German curs. char., fol., ff. 74 [H. No. 162].

126. Part II of ספר העתים, by Judah b. Barzillai han-Nāsi of Barcelona, ch. I headed הלבות ערבי שבתות; ch. II (fol. 70v) ה׳ ברכות ועונג של שבת; ch. III (fol. 86v) הלכות קדוש ונר ושביתת עבדים

ch. IV (fol. 116v) ה׳ מלאכות ואיסורי שבת. On the fly-leaf a notice in S. D. Luzatto's handwriting. Marginal notes by Moses b. Isaac חזן (see also *HCat.*, p. 19, and Steinschneider, *Bodl.*, 1298). Fol. 1 damaged, end missing.

Large Span. Rabb. char., fol., ff. 121 [H. No. 150].

127. 1. שבלי הלקט, Part I, by Zedekiah b. Abraham Anaw, with many variations from the printed editions, containing 372 paragraphs.

2. *a.* Fol. 258. Continuation of above (not yet printed), הלכות שמחות, 53 pars.; *b.* Fol. 283. הלכות מילה, 9 pars.; *c.* Fol. 291. הלכות שחיטה, 11 pars.; *d.* Fol. 295v. הלכות טריפה, 23 pars. (see Steinschneider, *Bodl.*, col. 2770).

Owner: Judah Zeraḥyā Azulai, Leghorn, 1818 (שלו״ם ר״ב).

Vellum, German Rabb. char., fol., ff. 308 [H. No. 236].

128. Part II of preceding work; fol. 61v, A reference to documents (חותמות) written in England (אינגליטרא); fol. 100, Letter sent by the Jews of Spain to the French and German Rabbis, with the reply; fol. 103v, Query addressed to the Rabbis of Mayence; fol. 125v, תקנת גאוני צרפת שהעתקתיה מספר הישר; ibid., Responsum by R. Ḥanan'el; fol. 131v, ספר תיקון גט של רבנא ר׳ אברהם כהן; ff. 63v and 135v, Short poems (5 ll.), the initials giving the name צדקיה; fol. 149, Responsum by Solomon of Trani to Judah b. Benjamin הרופא; fol. 164v, Responsum by Rashi; fol. 175v, Queries sent by the author to Meir of Rothenburg, with the latter's replies. Besides these the following authorities are quoted (Gaonim omitted): Abigedor Kōhēn Ṣedeq; Abraham (the author's father), Abraham b. David, Abraham b. Josef, Abraham b. Meir Kōhēn, Abraham of Pesaro, Efraim b. Isaac Eliezer חורנא Rēsh Kallāh; Eliezer b. Joel hal-Levi (ראבי״ה, a quotation from his ספר אבי אסף, fol. 66v), Eliezer b. Josef, Eliezer of Metz, Eliezer of Toul, Eliezer (*sic*) of Worms, Elyāqim hal-Levi, Gershōm Meōr hag-Gōlah, R. Ḥanan'ēl, Ḥushiēl, Ibn Gayāth, Isaac of ווריונא, Isaac b. Ashēr, Isaac of דונפיר, Isaac Al Fāsi, Isaac b. Judah, Isaac hal-Lāban, Isaac Levi, Isaac b. Malki Ṣedeq, Isaac b. Moses, Isaac b. Qalonymos, Isaac b. Samuel, Isaac Ṣarfāthi, Isaac b. Solomon, Isaiah of Trani the elder, Jacob b. Jāqār, Jacob of טרויש, Jacob b. Meir Tam, Jēshūa b. Hillēl, Jōm Tōb, Josef b. Isaac, פרנם in טרייש, Josef b. פלאר, Judah hal-Lēvi ש״ץ, Judah b. Meir, Judah b. Moses, Judah b. Moses of ארדלי, Judah b. Nathan, Judah b. Qalonymos, R. Kōhēn, Matthatia b. Moses, Meir b. Moses, author's (step-) brother, Meir of Rothenburg, Menaḥem Levi, Menaḥem b. Solomon b. Isaac, Moses b. Josef, Moses Kōhēn of Mayence, Moses Maimūni,

Nathan, the author's brother, Qalonymos, Samson b. Abraham, Samson b. Meir, Samuel b. Naṭronai, Ṣemaḥ b. Ḥayyim, Zedekiah, author's (step-)brother, Simḥa of Speyer, Simon קרייא, Solomon of טורייש, Solomon of סרני, Solomon b. Isaac (Rashi), Solomon b. Abraham b. Jeḥiel, Solomon b. Maṣlīaḥ, Solomon b. Meir, Solomon b. Samson, Solomon Sefarādi, Solomon of Trani. That the author lived in Rome is confirmed by a remark (fol. 81ᵛ); his brother Nathan lived 1293 in Mayence (fol. 93). In the colophon the author is called הר׳ צדקיה ממשפחת העוים הענוים, Steinschneider's correction (col. 2763) of Azulai's note to this effect is not justified, our codex having been in possession of Judah Zeraḥyah Azulai. Fol. 20, דין תשמישי ע״ז. Many erasures made by the censors.

Writer: Solomon b. Rafael.

Censors: Fra Luigi da Bologna, 1593; Camillo Jagel, 1613; Renato da Modena, 1626; Gir[olamo] da Durallano, 1640; Giovanni Montif. Inq. da Modena.

Another owner: Abraham Joseph Solomon Graziano.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 177 [H. No. 237].

129. צדה לדרך, Vol. I, Collectanea compiled by a certain Josef [b. Azaryah?]. The short introduction is concluded by the following verses:—

צדה אברך כי בלחמה ישבע   כל איש תבונות יעמוד על סודה
יוסף אשר הבין לדרכך הלוא   ברך תברכנו ותן לו תורה
שולחן חמודות בו לכל איש ברצון   אנה אלהים לאשר לו צדה
יבין בעוד היום ויסתבל בקן   לא יהיה לעד מחוסר צידה

1. Fol. 1. Poem on the Thirteen Articles of the Creed by the compiler, ending:—

דרך ונתיב לתשועת נפשות   שלש ועשר הם יסודות למו
פנת יסוד מאמין להשיג יוצא   לזאת לעדות ביהוסף שמו

2. Ibid.ᵛ. חיי עולם, by Jonah of Gerona (printed).

3. Fol. 5ᵛ. *a.* כתר מלכות, by Solomon Gabirol; *b.* Piyyutim, headed (*sic*) עקרי האמונה לר׳ יוסף נאקטילה; 1. בראשית כל יסוד, Meir b. Isaac Al Dabī; 2. אלהים לך תהלל כל נשמה; 3. שמעה אדון עולם, Solomon b. Gabirol; 4. שחר אודה לאדון תבל, Abraham; *c.* תפלת הייחוד לר׳ נחוניא בן הקנה.

4. Fol. 11ᵛ. Complete prayer book, German rite.

5. *a.* Fol. 33. דינים. Annotations on the prayers and the Passover Haggādāh; *b.* Fol. 43ᵛ. דיני קריאת התורה וסדר הפרשות של כל השנה; *c.* Fol. 47. Jōṣerōth, German rite, among which Azhāroth for

Passover; 1. את מועדי ה׳; 2. את חסדי ה׳ (not mentioned by Zunz); fol. 59ᵛ, סלוק, for the afternoon service of the Day of Atonement, by Abraham b. Ezra, beg. אחד הוא לבדו (not mentioned by Zunz).

6. Fol. 59. סדר מעשה הקרבנות ויש בו ע״ב שמות, the paragraphs being alphabetically arranged, but ending in ריח ניחוח יהוסף בר עזריה, which is probably the name of the compiler.

7. Fol. 60. סדר עבודה, attributed to Abraham b. Ezra, beginning אמוני לב הבינו, not mentioned by Zunz, and not identical with the Piyyut mentioned ibid., p. 568.

8. Fol. 63. *a.* סדר כל הברכות; *b.* זמירות, many of which are not known; *c.* קינה לרב ונכבד על פטירתו, the place for the name having been left empty; *d.* Jedāyāh hap-Penīnī's *Mēm* prayer, beg. מרום מראשון (printed); *e.* Prayer by Shealtīel Gracian, beg. ה׳ אלהים אתה החלות; *f.* Two Piyyutim: 1. יה שונא רתך; 2. יונה יושבה בנוים (Josef), but not mentioned by Zunz.

9. *a.* Fol. 72. מרדכי קטן. Glosses on מרדכי, by Samuel Schlettstadt (שליצטט, fol. 143), with an appendix containing Glosses on the סמ״ג and סמ״ק; *b.* Fol. 149ᵛ. הלכות חלב and הלכות חדש from Ashēr b. Jeḥiel; *c.* Fol. 151. דיני צדק from אור זרוע; *d.* Fol. 151ᵛ. סימני בכורות from Asheri.

Copious marginal notes and corrections; many passages are struck out, probably from fear of the censor.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 152 [H. No. 48].

130. צידה לדרך, Part II begins with Index to Nos. 1–3.

1. Sixty-six Responsa by Solomon b. Addereth.

2. Fol. 11. Responsa by אבי העזרי (Eliezer b. Jōel hal-Levi).

3. Fol. 15. Inquiry by Eliezer b. Judah, Qalonymos b. Gershōm, Mordecai; the reply is signed (fol. 15ᵛ) Judāh b. Qalonymos, Moses b. Mordecai, Baruch b. Samuel. After fol. 16 there is a lacuna of forty-four leaves.

4. Fol. 17. Fragment of the ס׳ אמרכל (begins in Coronel's edition חמשה קונטרסים, fol. 22, l. 18, אין צריך).

5. Fol. 24. דיני נדה, according to Isaac of Dueren (printed).

6. Fol. 26. Rules of Sheḥīta.

7. Fol. 26ᵛ. Extract from Isaac Israeli's יסוד עולם, Book IV, ch. 18.

8. Fol. 29. סדר תנאים ואמוראים.

9. Fol. 30. Responsa, *a.* by Solomon b. Addereth; *b.* Fol. 33. Rashi; *c.* Ibid.ᵛ. Ashēr b. Jeḥiel; *d.* Eliezer b. Jōel (ראבי״ה) hal-Levi, Eliezer b. Judah; *e.* Gershōm to the community of טרוייש; *f.* Judah of Corbeil; fol. 42, Index of Responsa.

10. Fol. 43. Abraham b. Moses b. Maimūni's letter against the detractors of his father's works (fuller than the printed edition).

11. Fol. 44v. Notes on Naḥmanides' Commentary on the Pentateuch (the compiler wrote erroneously הרמב״ם).

12. Fol. 45. Formula of letter of divorce, dated 9 Kislev, 5040 (Nov. 15, 1279). על נהר שינא ועל נהר אישונא.

13. Fol. 46v. Regulations of חליצה, according to R. Pereṣ.

14. Fol. 47. Models of various legal documents.

15. *a.* Fol. 48. תקנות הקהילות מאשכנז, signed by Josef b. Othniel, Jacob b. Ashēr, David b. Qalonymos, Eliezer b. Samuel, Isaac b. Meshullam hal-Levi, Judah b. Simon, Nathan b. Simon, Simḥā b. Samuel, Samson b. Efraim, Joel b. Nathan Kōhēn, Hezekia b. Reuben, Nathan b. Isaac, Mattathia b. Ruben, Eliezer haq-Qāṭōn b. Judah, Meir b. Samuel, Isaac b. Solomon, Meir b. Joel, Eliezer b. Simon, Jacob b. Isaac hal-Levi. אבי העזרי (cf. Steinschneider, *Cat. Bodl.*, col. 652); *b.* Fol. 49. שטרות.

16. Fol. 54. *a.* Jacob Tam's תקנה על הנשים שלא תעננה וכו׳ (cf. Kolbō, 116); *b.* תקנות, by R. Gershōm; *c.* Judah Ḥāsid's Ethical Will.

17. Fol. 55v. חרם of David b. Hōdāyāh, &c. (printed חמשה קונטרסים, fol. 107v).

18. Fol. 57v. חרם of Jacob Tam (cf. Kolbō, 117), beg. ציץ המטה.

19. Fol. 58. Poem headed המאמר ביסוד העולם בכלל, beg. קטן אחן ושמע סודות (cf. שתי ידות by Menaḥem Lonzano).

20. Fol. 58v. Poem on ethical principles, headed מאמר החכמה, beg. משה נתן לב מדעו.

21. Fol. 63v. Glosses on the thirteen exegetical rules.

22. Fol. 65v. תשב״ץ (attributed to Samson b. Ṣādōq), headed זה הספר נקרא תשב״ץ ויסדו תלמיד אחד לפני רבינו מאיר זצק״ל מרוטנבורק כשהיה תפוס בבית האסורים וקם רבי׳ פרץ זצק״ל והניח אותו ובבל מקום אשר תמצא ואיהו זהו לשונו.

23. Fol. 80v. Observations on the use of the prepositions מש״ה ובל״ב.

24. Fol. 81. Ritual differences between the Babylonians and Palestinians (cf. Joel Müller, חלוף מנהגים).

25. Ibid.v. List of Biblical Prophets.

26. Fol. 82. Observations on the pronunciation of vowels, rules relating to accents, and some Masoretic matter.

27. Fol. 88. Poem on the accents (ed. Halberstam, *Jeshūrun*, V, 123).

28. Fol. 89. Compendium of Hebrew grammar.

29. Fol. 105v. אילו תרעומת החכמה וטענותיה להציל נפשה ולהפך בזכותה.

30. Fol. 106. Logical, metaphysical, physical and theological definitions.

31. Fol. 104. Part III of Samuel b. Motōt's משובב נתיבות, ends fol. 18v, last line.

32. Fol. 119. Cabbalistic permutations of the Tetragram, and other Cabbalistic observations.

33. Fol. 122. ספר זה נקרא שמו עץ חיים (printed חמשה קונטרסים, fol. 96).

34. Fol. 126v. Urjūza (poem) of R. Hayya Gaon (ed. Halb., *Jesh.*, VI, 150).

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 130 [H. No. 49].

131. Part II of ספר ארחות חיים, by Aaron hak-Kōhēn of Lunel (Pt. I printed), now being edited by M. Schlesinger, under the auspices of the Society מקיצי נרדמים. After fol. 26, lacuna, comprising the last portion of ch. VII to the beginning of ch. IX (הלכות נדה). Title-page by Mord. Sam. Ghirondi.

Vellum and paper, ff. 225 and 225a added by a later writer, large Franco-German Rabb. char., fol., ff. 306 [H. No. 52].

132. ספר המכריע, by Isaiah of Trani (the elder) in ninety-two chapters (printed), with Index at the end.

Ital. Rabb. char., 4to (much worm-eaten); ff. 116 [H. No. 202].

133. ספר השלחן, ritual treatise by Ḥiyya b. Solomon b. Ḥabīb, in four parts, with *four*, *six*, *ten*, and *four* chapters (see *NCat.*, No. 665[1]).

Writer: N. N. Coronel, who copied the work from a MS. written by Meir b. Jonathan hak-Kohen in אספיליא for a certain Moses b. Shabbethai, and finished 17 Iyyār, 5069 (Apr. 28, 1309). The second copy was finished 21 Kislev, 5628 (1868).

German Rabb. char., 4to, ff. 67 (two parts) [H. No. 153].

134. ספר האסופות, ascribed to Elijah b. Isaac Carcassoni (but see H. Gross in *Mag.*, X, 64–87, and M. Gaster in *Report of Montefiore College*, 1893, p. 31 sqq., the latter giving an epitome of the contents of the MS.). Fol. 135v sqq. Drafts of documents. The letter of divorce (fol. 142v) is dated Wednesday, 15 Sivan, 5067 (May 17, 1307), and is written on behalf of Josef b. Simon of Worms. Witnesses: Simon b. Meir, Potifar b. Taḥath, Achselrad b. Peter (fictitious names). Fol. 170, שערי ניקוד, abstract of Hebrew Grammar.

Owners: Isaac Rafael Finzi, Mordecai Samuel Ghirondi, S. D. Luzatto.

German Rabb. char., nearly vocalized throughout, fol., 2 cols., ff. 181 [H. No. 115].

135. איסור והיתר, *a.* by Isaac [b. Meir] of Dueren on הלכות מליחה, with Glosses (printed); *b.* Fol. 23. ניהונין; ibid.v. נשאל מאת רבינו יהוד' בר יצחק; *c.* Fol. 24. סימן להפטרות, but hardly legible and unfinished.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 24 [H. No. 182].

136. *a.* [ספר מצות] Compilation of ritual rules in 526 paragraphs. The beginning is missing as far as par. 16. At the top of fol. 1, written by a later hand, the words ספר איסור והיתר are found, but they are apparently copied from fol. 73. The compiler, Moses hal-Lēvi (fol. 11v), frequently styles himself a pupil of R. Jeḥīel [of Paris ?], to whom he alludes in the terms מורי הגאון והקדוש ר' יחיאל ז"ל. He quotes, besides, the following authorities: Amrām, Ashēr of Lunel, Bāruch [b. Isaac of Regensburg ?], Ḥayyim hak-Kōhēn, Elḥānān, Eliezer b. Jōel [hal-Lēvi אב"י הע"זרי], Eliezer of Metz, Eliezer b. Nāthān, Gershōm [Me'ōr hag-Gōlāh], Hāï Gāōn, Isaac al-Fāsī, Isaac b. Judah, Isaac b. Moses [of Vienna ?], Josef Gāōn, Josef Tōb Elem, Judah b. Nāthān, Meir of Rothenburg [רהר"ם], Menaḥem of Joigny, [Moses of Coucy] author of [ספר [מצות הגדול, Moses Gāōn, Samson b. Abraham, Samson of Coucy, Samson of Jerusalem, Samuel, Simḥā b. Solomon [זצ"ל], Solomon b. Isaac [Rashi], Tam [ר"ת] b. Josef, Tam [ר"ת] b. Nāthān and גור אריה. Fol. 27v, col. 2, are to be found the words סיימתי של מצות עשה והמקום שזכני לכותבן יזכני להגות בו והיא לך מצות לא תעשה. French words: פרטרש, רישולש, דמזיאש (38), שַׁלְשָׁא (184), פְּרַיִימְ, קְבִישְׁטְרָא, אישטילא (224). Lacunae after ff. 2, 14, 32. The end is missing. *b.* Fol. 55 headed הלכות יום הכפורים ששמעתי מפי מורי הרב ר' יצחק שיחיה וכתבתים מבחוץ. Above this the words ואחר סיום הלכות יום הכפורי[ם] תמצא הלכות ראש השנה מבואר היטב are to be read. The authorities quoted in this section are: Amrām, Bāruch, Elāzar hag-Gādōl, Elāzar Qallīr, Eliezer b. Jōēl hal-Lēvi, Eliezer of Metz, Eliezer b. Nāthān, Elyāqīm, Gershōn (*sic*), Ḥananēl, Ḥananyāh b. Jacob b. Jāqār, Isaac, the compiler's teacher [Isaac סגן לויה], Isaac b. Ashēr hal-Lēvi [ריב"א], Isaac b. Judah, Jacob b. Jāqār, Jacob Tam, Josef Tōb Elem, Judah b. Baruch, Judah hal-Levi of Mayence, Meir [Rothenburg], Meir, the Precentor in Worms, Moses Maimūni, Moses b. Meshullām, Natrōnāï Gāōn, Qalonymos, Samuel b. Isaac, Shālōm Gāōn, Simon of פלירא, שב"ט, Solomou, Solomon b. Isaac [Rashi]. *c.* Fol. 63v. A series of regulations of

ritual, liturgical and communal character, headed אחל תקנת קהלות, ending וכל מי שיעבור מאילו תקנות יהא בנידוי כל הקהלות ואם ישב במרדו חדש ימים מותר למסור ממונו למלך וכל השומר תקנתינו יתברך מפי מלך הכבוד. Appended are the following signatures: David b. Qalonymos, Josef b. Othniel ראש הלבנון, Jacob b. Ashēr hal-Lēvi, Elāzar b. Judah haq-Qātōn, אב״י העז״רי, Simḥā b. Samuel, Elāzar b. Samuel, Nāthān b. Samson, Bāruch b. Samuel, Jōel b. Nāthān hak-Kōhēn, Nāthān b. Isaac, Hezekiah b. Reuben, Mattathias b. Reuben, Isaac b. Solomon hak-Kōhēn, Meir b. Samuel, Meir b. Jōel hak-Kōhēn, Simeon b. Ephraim, Elāzar b. Samson, Josef b. Judah, Jacob b. Rabbēnu Isaac hal-Lēvi. *d.* Fol. 62ᵛ. אתחיל מנהגים של כל השנה והנה אתחיל בדבר שאינן שמחים בו; fol. 66ᵛ, col. 2, רבנו אלעזר הקליר יסד כ״א קינות לט׳ באב במניין ימים מי״ז בתמוז עד ט׳ באב (see Zunz, *Literaturgesch.*, p. 51); fol. 70ᵛ, Responsum by Isaac b. Judah. *e.* Fol. 72. תשובה מגאוני נרבונא signed by Todros b. Moses, Abraham b. Isaac, Moses b. Josef, Meshullām b. Nāthān, Meir b. Josef, Moses b. Todros שלישי. *f.* Fol. 73. Compilation of דינים in thirty-two chapters, headed זה איסור והיתר העתקתי מפי מורי הרב ר׳ יצחק בן ר׳ מאיר, preceded by Table of Contents (fol. 72ᵛ); fol. 74, compiler's remark והרבה היה לו להאריך למורי ר׳ יצחק אלא שהפצרנו בו וכתב לנו בקוצר; fol. 77ᵛ, Responsum by Jacob Tam to his grandson Isaac, ending עד כאן השיב רבי יעקב לרבי יצחק נכדו; fol. 78ʳ, Nathanāel of Chinon mentioned. The frequent references to 'my teacher R. Isaac' in *b–f* prove that all these sections were compiled by the same person. This was probably the above-mentioned Moses hal-Lēvi, who, after the departure of R. Jeḥīel to Palestine (1259), continued his studies in South Germany (מלכות שְׁוָבָא, fol. 77ᵛ, col. 2) under the said Isaac. The MS. is written throughout in the same hand, and is, to all appearance, the compiler's autograph. A later owner added marginal notes.

Owners: Samuel . . .; Zunz (No. 28).

Vellum, Franco-German Rabb. char. French and German words vocalized, occasional pen and ink drawings on the margin; 2 coll., 4to, ff. 81 [No. 427].

137. איסור והיתר, by R. Susman (cf. *NCat.*, No. 2073³). Copied from a volume belonging to R. אברל by Abraham b. Hezekiah hal-Lēvi, and finished Wednesday, בהר (12 Iyyār), 5195 (May 11, 1435).

Vellum, German curs. char., 4to, ff. 12 [H. No. 309].

138. 1. ספר שר הטבחים, by Joshua Segre on דיני שחיטה ובדיקה, beginning with a sonnet. Fol. 22, Admonition addressed to Shōḥetim, reminding them to be careful, and recommending the practice of R. Isaac נירון (who died in Sefāth), who, when living at

Casale, only licensed Shōḥetim under the most stringent conditions. Fol. 23^{v}, Shōḥēt's certificate given to Elḥānān b. Gamaliel Foa.

2. Fol. 24. שחיטות, by Jacob Weil.

3. Fol. 34. Shōḥēt's certificate given to Michael Foa by Isaac Rafael b. Elisha Michael Finzi.

Owner: Mordecai Samuel Ghirondi.

No. 1 copied by Elḥānān Foa, who studied Sheḥīta under the author (fol. 23).

Ital. curs. char., 8vo, ff. 34 [H. No. 270].

139. 1. ספר שערים, by El'āzar of Worms on בדיקת הריאה, in *thirty-six* chapters.

2. Fol. 20^{v}. A treatise on the same subject, in which are quoted Abraham חדיק, Eliezer of Bohemia, Eliezer of Metz, R. Gershōm, Ḥananēl b. Ḥūshīēl, Isaac hal-Lābān, Jacob b. Shēsheth, Samuel b. Ḥofni, Samuel han-Nāgid, Solomon b. Isaac (Rashi), and the Rabbis of Narbonne. The end is defective.

German curs. char., 4to, ff. 33 [H. No. 175].

140. הלכות שחיטות ובדיקות.

Owner: Bendix Marcus in Hornburg.

German curs. char., 8vo, ff. 31 [H. No. 518].

141. 1. Fragment of a work containing religious aphorisms, probably by the author of No. 2.

2. Fol. 2^{v}. קצור דיני שחיטה ובדיקות, by Rafael Birdogo. The end is missing.

Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 8 [No. 521].

142. 1. קצור הלכות טרפות, by Efraim Joshua Luzatto. The headings of the chapters are accompanied by the Italian translation.

2. Fol. 71. טופס מסירת מודעה של בתולה כדי שלא יוכל שום אדם לקדשה אלא מדעת אביה ואמה נעשית מן כמהרר שבתאי מהזקנים נר"ו היושב על כסא הוראה בעיר קסאלי.

3. Fol. 71^{v}. Drafts of שטר שדובין and שטר חליצה.

4. Fol. 75. Abstracts from the Shulḥān Arukh.

5. Fol. 76. הן אלה קצות דברי הוראה בענין טרפות שנמצא כתוב מהרב כמה"ר ר' י[הודה] בריאל ר"מ דק"ק מנטובה ונעתקו מפי במהר' מזל נר"ו והם דברים ששמע מפי מגידי אמת הלא הם הרבנים של מודינא כמהרד"ך וכמהרד"יך אחיו. On the fly-leaf סדר קיצור טרפות של רבי פינחס האשכנזי מעיר פדאוה.

Owners: Angelo Salvador Raffael Luzatti; Isach Florenzo di Benedetti; Lazzaro Lanzon Bachi.

Ital. curs. char., small 4to, ff. 78 [H. No. 95].

143. תפארת ישראל, Glosses on יורה דעה הלכות נדה, by Jonathan [Eibenschütz] (printed).

German curs. char., 4to, ff. 83 [H. No. 391].

144. קונטרים איפרושי מאיסורא והוא הקדמה לספר זבחי תרועה, severe criticism of the ספר זבחים שלמים [by Abraham b. Mordecai Ankwa, Leghorn, 1858; cf. *HB.*, I, p. 113] by Solomon Zarqā. The author quotes (fol. 1ᵛ) Solomon b. Ṣūr's זבחי רצון; fol. 3, Responsum by Abraham hak-Kōhēn יצחקי of Tunis.

Maghrib. curs. char., 8vo, ff. 19, last leaf slightly damaged [No. 492].

145. Part II of Solomon Oliveira's שלחן טהור, Glosses on אורח חיים and חשן משפט, containing הלכות אישות והלכות דיינות, written 1686. At the end the following verses:—

תכלית צורה נראית
סוף תשלומה אומרה
אין המצוה נקראת
אלא על שם גומרה

Span. Rabb. char., 8vo, ff. 23 [H. No. 114].

146. Collection of Minhāgim [by Seligmann Bing Oppenheimer, pupil of Jacob Lēvi of Moelln מהרי״ל]. The MS. is, according to Steinschneider's suggestion (see Berliner in *HB.*, IX, p. 81 sqq.), the compiler's autograph. A former owner has marked the leaves from left to right, but in the following summary the proper order is observed. *a.* פירוש השטרות on the composition of the various kinds of documents; *b.* fol. 8, some titles of books (in the compiler's possession?); *c.* fol. 9, Homily with reference to Passover (Sabbath haggādōl sermon?); *d.* fol. 10, הלכות ציצת; *e.* fol. 23, שמעתי מהר״ר שמעון כ״ץ שאמר בשם דודו מהר״ר אנשל ס״ל שמהר״ר זלמן דונקיל הישי[ב] ז״ל כתב אל מאורינו הגאון נאון הרר מהרר מאיר ה״נל; *f.* fol. 25, הדרן עלך הקומץ את המנחה; *g.* fol. 40, ושמעתי מר׳ קלמן מורבורק; *h.* fol. 44ᵛ, Isaac ארורא; *i.* fol. 49ᵛ (*a*) נוהגים שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת, (*β*) המפקיד אצל חבירו חבית, (*γ*) למה כותבין מימין לשמאל, (*δ*) כל העובר על החרם; *j.* fol. 50, חרם of R. Gershōm (printed), ends הועתק מכתב אשר הועתק מכתב שהועתק מכת׳ רבינו משה מברנאה; *k.* fol. 52, הלכות ערלה; *l.* fol. 63ᵛ, הלכות נטע רבעי; *m.* fol. 66, ברכת המזון; *n.* fol. 67ᵛ, ובן דעתי עם יתר רבות׳ הלכה למעשה בקהלת ורנקפורט; *o.* fol. 68, מכאן כשתלמיד מובהק מזכיר רבו בלשון רבי ובן שמעתי ממחות׳ מו׳ הגאון מהר״רי סג״ל מו׳ רבו כשהיה מזכיר מהר׳ שלמה מנימישטט אומר מיין מיישטר (*mein Meister*); *p.* fol. 75, סדר של פסח, according to

R. Meir of Rothenburg in the following rhymes: על הגפן קידוש בזמנה . במוצאי שבת יקנה"ז סימנה . ולאחריו העין שלש טעונה . וידיו ירחץ ויברך כתקנה . אדמה בטיבול ברכה הוזנה . ובוצע שנייה למשמרת נתונה . וירם הקערה וירון ברנה . הא לחמא דאבלו אבהתנא . ומזוג כוס שני במה נשתנה . ברכת היין ולבסוף אינה . נוטל ובוצע על הראשונה . וכורכה לתחתונה שהיא עליונה . כזית מרה בחרוסת ישקענה . מצות ומרורים כזית רעננה . לא יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרונה. This is followed by a Commentary with marginal notes; *q.* fol. 75[v], דין נטילת ידים; *r.* fol. 84[v], ממסכת ידים [gap] ועתה אחחיל לכתוב המשניות; *s.* fol. 109, headed מזקני מורי ורבי מג . . . ציון מנוח׳ כבוד, containing the agenda of the Seder nights in an acrostic on the name מנחם בן מאיר, but the three last lines are incomplete. Underneath the name שמואל מפלייזא זצ"ל . . . is to be seen; ibid.[v], another poem on the same subject, with the acrostic אהרן ברבי נתן הלוי ציון חזק ואמץ בתורה, the beginnings of the last six lines being destroyed; *t.* fol. 111, Commentary on the preceding poem, beginning ואהדר עלה לפירושי וכן יסד ר׳ יוסף טוב עלם, l. 2, כסדרן דבר דבור על אפניו; *u.* fol. 138, שמעתי מאדם חסיד אחד ושמו הוו׳ קופלמן, *v.* fol. 146[v], הלכות ראש חדש; מבונא ז"ל שקיבל מרבותיו שהשנים היושבים מעל החזן באלמיברא; *w.* fol. 150, הלכות העומר; *x.* fol. 153[v], Responsum by Salman Kitzinger; *y.* a quite illegible document concerning גוטלין (Gutlein), the widow of a certain R. Ḥayyim.

Witnesses: Jacob b. Judah ווילא . . ., Samuel b. Josef, Jeḥīel b. Jōeṣ, Ab, 5197 (1437).

The work is rich in German words.

Vellum, German Rabb. char., fol. and 4to, 3, 2, and 4 cols., ff. 155, of which many are injured, particularly after fol. 80 [H. No. 176].

147. ספר גידולי תרומה, by Azariah b. Efraim Figo (printed), the author's autograph, written in Piza, commenced Monday (*r.* Tuesday), 1 Tammūz, 5370 (1610).

Span. curs. char., 4to, ff. 75 [H. No. 254].

148. Collection of ritual rules, Minhāgim, and extracts from printed works and letters; *a.* fol. 97, Responsum by Moses Sōfēr of Frankfort [on the Main], dated 5 Tēbēth, 5518 (Dec. 16, 1758), and witnessed by Uri Phoebus (פייבש) Kōhēn; *b.* fol. 99[v], Responsum by David of מלייאב in לישלוא במחח אוויגנון, dated 1 Tammūz, 5522; *c.* fol. 183, Letter by Samuel שלם of Genoa, messenger from Tiberias to Carpentras, addressed to the community of Lille (לילא), and dated 14 Ab, 5517; *d.* fol. 185, Letter by David פימגיני in

Tunis to David of מולייאנ (see above); *e.* fol. 199, Letter by Benjamin b. Isaiah Bassano (באסאן); *f.* fol. 202, by Ashēr Selig of יארופני; *g.* fol. 205, Letter to Samuel Heilmann (הילמן) in Metz, dated לישלוא, Monday, last day of Passover[1], 5518 (May, 1758); *h.* fol. 208, Document appointing Elḥānān Jesse to be Shōḥēt in לישלוא, dated 25 Adār II, 5518, and signed Daniel, Moses, Josef, Michael, Israel, Judah of Beaucaire (בילקאיירי), Moses Kōhēn, Elḥānān Jesse, Isaac Moses, David and Jacob of מולייאנ, Ṣemaḥ Astruc, Abraham מונטיליץ, Gad of בידארידוש (?).

French Rabb. char., 24mo, ff. 1–17 missing, some other leaves are out of their places, ff. 270 [H. No. 266].

149. Minhāgim for the year, according to German rite, with calendar rules, in 141 paragraphs. At the end, table of contents. On the margin, coloured pen and ink drawings.

Owner: שמואל הדני (?), rest of colophon illegible.

Vellum, German curs. char., 4to, ff. 54 [H. No. 144].

150. 1. Ritual rules and regulations, beginning מר״ח ניסן עד אחר ר״ח אייר אין אומרים והוא רחום, with Glosses from תשב״ץ [Samson b. Ṣādōq], Maḥzōr Vitri, and Maimūni. Others are signed מחבים and מנהגי אשכנז. Fol. 13r, Bāruch, precentor in טרוייש is mentioned.

2. Fol. 17. על הכל, Ritual rules by Moses b. Senior [of Evreux].

3. Fol. 31v. Gloss on אמר ר׳ ישמעאל.

4. Fol. 35. ברוך שאמר, by Samson b. Eliezer, with many variations from the printed edition, and annotations.

5. Fol. 47. Discourse beginning דע כי יש ד׳ מדרגות הן בנבואה בת קול אורים רוח הקדש נבואה.

German Rabb. char., 4to, ff. 47 [H. No. 366].

151. מגידת יעקב, Regulations concerning circumcision and the prayers connected therewith, compiled on behalf of Simmel [זימל] Wolf in ... קווירש. At the end several medical instructions in [Jewish] German.

Written in Lieben (ליבנא), and finished 24 Tēbēth (Jan. 3), 1769.

Vellum, squ. char., 8vo, ff. 41 [H. No. 248].

152. 1. *a.* Fragment of a discourse on חליצה; *b.* fol. 2, Notes on the same subject according to Solomon b. Addereth and R. Pereṣ.

2. Fol. 3. Isaac of Düren's שערי דורא, with Glosses after each chapter.

[1] *Read* 'one day after Passover,' as the last day fell on a Sunday.

3. *a.* Fol. 41, דיני הלכות טרפות לפי מנהג רומא; *b.* fol. 52^{v}, בשאלות תשובות של ר' יצחק; *c.* fol. 53, נקור הבשר לרש"י (printed); *d.* fol. 54^{v}, דיני טבילת כלים; *e.* fol. 55, דין שעור מקוה והכשרו. This is followed by other ritual topics, in which the following authorities are quoted: Isaiah, Jonathan, Qalonymos, Isaac hal-Lābān, Samuel b. Ḥofni; Ḥanan'ēl, Samuel Ṣarfāthi, Moses of פויאה (fol. 44^{v}), al-Fāsi; Samuel b. Natronāi, Efraim, Maimūni, Isaac [of Düren ?], Menaḥem Recanati, Ḥayyim Kōhēn [maternal grandfather of the compiler], Judah b. Benjamin Harōfē, Eliezer hal-Lēvi, Abigedōr, Abraham b. Solomon [author of] שבלי הלקט, Abraham Abigedōr, Josef, Meir [teacher of the compiler]. Fol. 96^{v} illegible, end wanting.

Written by the compiler, Jeḥīel Ashkenazi (ff. 2 and 87).

Owner's notice not legible.

Vellum, Franco-German curs. char., small 4to, ff. 96 [H. No. 332].

153. Compendium of Glosses, Novellae, Sermons, and Talmudical Discourses by the following: Abraham Broda, fol. 39^{v}; Abraham Fassel of Prague, fol. 35^{v}; Bezalēl, fol. 60; El'āzar of קעלין [Colin], fol. 29; Elijah Kōhēn of העכים [Höchheim ? see *SCat.*, col. 928], fol. 49^{v}; Ezekiel Landan of Prague, ff. 25^{v}, 37, 40, 56; Fishel of ביאהנדו, fol. 38; Jonathan Eibenschütz, ff. 44, 55^{v}; Josef Liberles, fol. 3; Kaufmann Metz, fol. 55; Lämmel Eisenstadt, fol. 45^{v}; Meir Aryēh הארשיץ [Horzitz], ff. 41, 67; Meir Barbari [*SCat.*, col. 1694 *Barbe*] of Presburg, ff. 32, 34, 38, 47; Moses Meir [מהר"ם] of בומסלא [Bunzlau], ff. 17^{v}, 25, 30, 34^{v}, 48^{v}; Moses Rapp of חוי (?), fol. 42^{v}; Naftali, fol. 1; Salman [זלמן], fol. 39; Sandor Nemtez, Dayyān in Fürth, fol. 24; Samson of Ostropole, fol. 31^{v}; Weil [מיאה] of Karlsruhe, fol. 15; Wolf Austerlitz, fol. 29^{v}.

The compiler lived in Horzitz towards the end of the eighteenth century.

German curs. char., 4to, ff. 70 [H. No. 168].

154. 1. כה תברכו, by Immanuel b. Isaac b. Ṣiōn Ricchi (ריקי) on the intonation of the Blessing of the Priests, being the reply to an inquiry on the subject by Nehemiah b. Bāruch Kōhēn in Ferrara, dated 29 Ab, 5466 (1706).

2. Fol. 12. מכת בכורות, by the same [when living in Finale de Modena], on the same subject, directed against תוספות בכורי קציר, by Phineas Ḥayy Anaw, pupil of Isaac Lampronti, dated 22 Tammūz, 5475 (1715).

Ital. curs. char., 4to, ff. 43 [H. No. 349].

155. דינים for the year, according to Rashi's Siddur, with many Responsa by him, or with reference to the בית מדרשו של רבינו שלמה.

The compiler quotes ספר הלכות גדולות and ס׳ יצירה, the Minhāgim of Mayence and Lorraine (fol. 41ᵛ), besides many other authorities.

Franco-German Rabb. char., fol. The leaves are much stained by water; ff. 79 [H. No. 120].

156. 1. Drafts of legal documents compiled by Josef Gāōn b. Abraham Gāōn חיבי [explained *HC.*, p. 40, as initials of חפץ י׳ בידו יצליח], numbering sixty-six. Table of contents at beginning. No. 3, כתובה according to the rite of Toledo; No. 64 incomplete; No. 65 missing. At the end טופס שליח להוליך גט מאת הבעל, according to R. Pereṣ, dated Famagusta in Cyprus [with the year 5092 (1332) on the margin].

2. Fol. 49ᵛ. Alphabetical Index rerum to Books XII–XIV of Maimūni's משנה תורה.

3. Fol. 54ᵛ. סדר כתיבת הגט, Rules for writing a letter of divorce, in 174 paragraphs, with a copy of one (fol. 66), dated Regensburg, Tuesday, 10 Sivan, 5195 (June 7, 1435); fol. 69ᵛ, ראיתי הגט שכתב מהר״ר מוזניים; fol. 70, Letter of divorce, according to Josef Kolon, dated Mestre (מיישטריי), Wednesday, 13 Tēbēth, 5229 (Dec. 28, 1469); ibid.ᵛ, הרשאה, sent by Zakariah Kōhēn to the Rhine province, dated Nürnberg, Sunday, 4 (*read* 5) Tēbēth, 5185 (Nov. 26, 1425), ends עכ״ל מהרר נתן מאינגרא זלה״ה; fol. 71, Remark by Isaac of Ingelheim (אנגלהיימא) on behalf of his master Josef (Kolon) in Mestre; ibid., Text of הרשאה, dated פרגא, also called מזיגרד, on the rivers וילטווא and בוטיש, Sunday, 20 Sivan, 5173 (May 21, 1413), sent by Manasse b. קרשבייא to ליבצא, daughter of Dan, and signed by the Dayyānīm Jōm Tōb b. Solomon, called Lipman מולהוז, Menaḥem b. Jacob Shālem, Abigedōr b. Isaac Caro; fol. 72 sqq., other documents communicated by Isaac Ingelheim, who comments on the custom of writing letters of divorce in Candia; fol. 80, הלכות חליצה, by the same.

4. Fol. 87ᵛ. פירוש הכתובה, by Simon b. Ṣemaḥ, headed:—

אני שמעון בנו צמח אלמד   לסופרים חק ומשפט הכתובות
ועינים אפקחה להוליך לאור   ולא ילכו כסומא בארובות

ends:—

אם ישאלך בנך מחר   אל מי זאת האגרת
תאמר אליו על שם   שמעון בן צמח היא נזכרת

5. Fol. 107. פירוש הגט.

6. Fol. 116. נוסח הכתובה במנהג קנדיאה. Ff. 117 sqq., Index to No. 3. The MS. is rich in names and dates besides those mentioned.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 120 [H. No. 223].

157. Samson of Chinon's ספר כריתות (printed). Fol. 60, a poem, beginning נפשי שחי אל אל וזכרי הללי. The last section treats on the Thirteen Articles of Creed. Colophon: נשלם זה החיבור אשר חבר הרב ר׳ שמשון בר מורינו הר׳ יצחק קינו זלה״ה והכותב אותו אשר העתיק מספר מוטעה ומשובש בנחץ גדול אברהם בכ״ר יהודא זלה״ה מיאקריטי.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 61 [H. No. 101].

158. 1. *a.* Commentary on the Thirteen Rules of interpreting the Law by Moses b. Mūsā (cf. *SCat.*, col. 2018), beginning מק׳ו כיצד ויאמר יי אל משה ואביה ירוק ירק בפניה; *b.* fol. 30v, כללי דרכי התלמוד.

2. Fol. 37. מאמר קצר במלאכת השיר (printed with לשון למודים, Constantinople, 1519). At the end the following verses, which are not to be found in the edition:—

תשורה לנעים ובחור ברעים   בברים ושועים זרועו ידועה
לבקש יסודות לדבר בחידות   ושירי ידידות בצלצל תרועה
ומשקל תנועות בקוצר ידועות   ונחות ונעות ויתד תקועה

Orient. Rabb. char., 8vo, (ff. 2–5 inverted), ff. 48 [H. No. 342].

159. כללי המשנה והתלמוד. Introduction to the Talmud, by Josef b. Judah b. Josef b. Jacob has-Sefarādi, in *twelve* chapters [*HC.*, p. 13, erroneously חדושי הריטב״א].

Modern Span. Rabb. char., fol., ff. 21 [H. No. 100].

Autograph Works by Mordecai Samuel Ghirondi.

160. 1. כללי הגמרא והפוסקים, being the result of his study of Jacob Algāzi's קהלת יעקב.

2. Fol. 17 (inverted). Solomon b. Verga's שבט יהודה ends, p. 5, l. 11, of Wiener's edition.

8vo, ff. 28, many blank pages [H. No. 297].

161. קבוצת כסף. Correspondence on ritual subjects with other Rabbis. Vol. I begins with הסכמות, by David Ḥayyim b. Abraham Samuel דיינה, dated 13 Marḥesh., 5592 (1838); Josef Isserles Ashkenazi of Sefāth; (Ben Ṣiōn Aryēh Ghirondi) the father of the author; Abraham Reggio in Gorizia (Goerz); Nāthān מראני of Sefath; fol. 9, Josef Zamiro of Jerusalem; fol. 17v, Menaḥem Azariah Meir of Castelnuovo; fol. 18v, Letters to and from Shēm Tob Amarillo in Corfu, Abraham Reggio; David Zakkuth; Mazzāl Tōb of Modena; Abraham Jonas of Venice; Elias Aaron Lattes;

Abraham of Cologne; Mordecai אשיאי of Sefāth; Isaia באסן; Elḥānān Ḥananyāh Ḥayy Kōhēn of Reggio; David Yequthiel Kōhēn of Jerusalem; fol. 130, טופס מעשה בית דין in Triest, signed Abraham Ḥayy of Cologne, Abraham Reggio, Solomon Nissim of Mantua.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 132 [H. No. 271].

162. Vol. II of the same work, beginning with הסכמות, by Ḥayyim Samuel Kōhēn of Tiberias, Ḥayyim פלאגי of Smyrna; Josef Motro of Hebrōn, Eliezer Abulāfia of Tiberias, the diploma of סמיכה by Josef Ashkenazi of Jerusalem (fol. 5v); and הסכמות, by the author's father, Ben Ṣiōn Aryēh, and Abraham Salomo Salman of Jerusalem. The work itself begins, fol. 9, with the correspondence with Elias Aaron Lattes, Jacob Cazes of Mantua, Abraham Reggio, David Zakkuth, Nāthān מראני, Josef Motro. Ff. 155 sqq., an address in Italian.

4to, ff. 158 [H. No. 273].

163. Another copy of the same work, but ending § 416 (fol. 123 of preceding No.).

4to, ff. 157 [H. No. 272].

164. Vol. III of the same work begins with copies of הסכמות, by Ezekiel Eliezer Abulāfia of Tiberias, Samuel Kōhēn of Tiberias, Josef of ארקשוב in Jerusalem, Ḥayyim פלאגי in Smyrna (cf. fol. 138), Abraham Reggio (fol. 16), Azariah Ḥayyim Sangrinetti of Modena (ibid.), Moses b. סמחון of Sefāth (fol. 18), Solomon Nissim of Mantua (ibid.), Hirsch חיות in Zolkiew (fol. 19). Fol. 24, Index of Responsa (see also fol. 10, but incomplete). Fol. 31, Autograph annotations on the work by Isaac חזן of Jerusalem. Fol. 82, Letter of הרשאה; fol. 109, Order of service, German rite, on a fast day; fol. 110, Prayer; fol. 153, פסק דין, by Isaac חזן; fol. 157, Letter by Samuel Kōhēn of Tiberias; fol. 182, Letter by Hirsch חיות; fol. 190v, Abraham Reggio; ibid., Query by Menaḥem Mendel Mohr (מאהר) of Lemberg; fol. 193v, Letter to Elias and Mendel Igel (איגל) in Lemberg; fol. 195, Responsum by Hirsch חיות; fol. 196v, פסק sent by the same to Shabbethai Elḥānān Treves in Triest; fol. 198v, Letter sent to Ghirondi by Saul Kōhēn Katzenelensohn (of Wilna) in Lemberg; fol. 199, Reply by Shabbethai Elḥānān Treves; fol. 202v, Letter by David Zakkuth b. Mazzāl Tōb; fol. 208, הסכמה, by Aryēh Ascoli in Reggio; ibid.v, פסק דין, by Hirsch חיות; fol. 212, Responsum by Abraham Reggio; ff. 215v sqq., Responsa in Italian.

4to, ff. 233 [H. No. 274].

165. דובר שלום, vol. I, Letters and Responsa collected by Mordecai Samuel Ghirondi. Nos. 1–91.

4to, ff. 90 [H. No. 275].

166. The same, vol. II. Nos. 92–309.

4to, ff. 197 [H. No. 276].

167. The same, vol. III. Nos. 310–457.

4to, ff. 125 [H. No. 277].

168. The same, vol. IV. Nos. 458–711.

4to, ff. 197 [H. No. 278].

169. The same, vol. V. Nos. 712–942.

4to, ff. 117 [H. No. 279].

170. The same, vol. VI. Nos. 943–1339.

4to, ff. 197 [H. No. 280].

171. The same, vol. VII. Nos. 1340–1698. Fol. 50, Elegy on the death of Abraham Reggio.

4to, ff. 56 [H. No. 281].

172. The same, vol. VIII. Nos. 1699–1800.

4to, ff. 67 [H. No. 282].

173. The same, vol. IX. Letter by Ezekiel Eliezer Abulāfia of Tiberias; fol. 8, Correspondence with Abraham Reggio; fol. 18, Letter by Isaac Luzatto of Padua; fol. 20, Correspondence with Abraham Reggio; fol. 21, Letter by Saul Formigini of Triest; fol. 24^v, Letter by Nāthān מראני of Sefāth (written in Triest).

4to, ff. 34 [H. No. 283].

174. The same, vol. X. Penitential prayer; fol. 2, Correspondence with Jacob בודק of Lemberg; fol. 5, Correspondence with Jacob Reifmann in Schebrzyn (Poland); fol. 8, Correspondence with Samuel Leb Goldenberg; fol. 20^v, Correspondence with Hirsch Chaies (חיות) in Zolkiew; fol. 23, Letter to Rafael Segre in Triest.

4to, ff. 29 [H. No. 284].

175. The same, vol. XI. Pasted on to the right-hand cover a letter by Jacob Cazes; fol. 2, Reply by Gedalyah Cazes.

4to, ff. 45 [H. No. 285].

176. The same, vol. XII. הסכמה, by Samuel Pardo in Verona and Aryēh Ascoli in Reggio; fol. 2, Letter to Jacob Cazes in Mantua; ibid.^{v}, Letter to Ḥananēl Nepi in Cinto; fol. 3, Letter to Elias Aaron Lattes in Venice; ibid., Reply by Abraham Reggio in Gorizia; fol. 4, Reply by Elias Aaron Lattes of Venice, dated eve of New Year, 5594 (1834); Letter by the author's uncle, Isaac Ghirondi in Triest, dated 7 Marḥesh., 5594, followed by reply; fol. 8, Letter to Josef דורפלים in Gorizia, 6 Kislev; ibid., Letter to Phineas דורפלים; ibid.^{v}, Letter to Isaac Reggio in Gorizia; fol. 10, Letter by Abraham Reggio to Ghirondi's wife on the occasion of the

birth of a son; fol. 12v, Reply by Phineas and Josef דורפלים; ibid., Reply by Solomon Rappoport of Lemberg; fol. 50, Tombstone inscription for Solomon David of Lugo.

4to, ff. 50 [H. No. 286].

177. Index to the preceding work.

4to, ff. 44 [H. No. 412].

178. זכרון מרדכי, Responsa, decisions, &c.; fol. 17, Letter by Isaia Romanin in Pesaro to the brothers Mordecai and Isaac Ghirondi, dated middle days of Sukkōth, 5520 (1759); fol. 30, חקירות שונות על דרך פרדם, dated Tuesday, Perik. לך לך (March 9), 5598 (1838).

4to, ff. 69 [H. No. 287].

179. *a.* קטורת הסמים, Supplement to the same author's ליקוטי שושנים; *b.* fol. 47, Letter by Joshua b. Ṣiōn Segre to Azriel Jōel; *c.* fol. 48, Responsa; *d.* fol. 62, Queries sent to Ghirondi by a certain Samuel, and dated Tuesday, 2 Adar II, 5584 (1824); *e.* fol. 71, Prayer for the soul of Meir, son of שרלי חנה, and pupil of Jacob חזק; *f.* fol. 73, Homily in Italian on Esther ix. 4; *g.* fol. 75, Note on Ps. xxii; *h.* fol. 76, Chips from the Agāda; *i.* fol. 81, Note on Midrāsh B'reshith Rabbā on Gen. xviii. 5 (וסעדו); *k.* fol. 93, Minhāgim, copy of a letter, prayer for Ghirondi's mother-in-law and several aphorisms by R. Abraham of ראזדעל.

A leaf pasted on the left-hand cover bears the date 3 Tishri, 5580 (1819); underneath are the dates of the death of Moses Ḥayyim Luzatto, 26 Iyyār; of Shabbathai Aaron Ḥayyim מריני, 3 Adār; of Isaac Finzi (ר״יף), who was twenty-seven years Rabbi of Padua, 19 Tishri.

Various Ital. squ. and curs. charr., 4to, several fasciculi in 8vo and 16mo; ff. 100 [H. No. 289].

180. ספר לקוטי שושנים, containing Responsa, poems, abstracts, notes, and comments.

4to, ff. 196 [H. No. 292].

181. לקוטי שושנים, vol. II. Fol. 24, Abstract from קונטרים ימין ה׳ רוממה, by Menaḥem Azaryah of Fano (printed); fol. 32v, Quotation from Josef b. Joshua's Chronicles; fol. 51, Autograph letter by David of Modena (Hebrew and Italian); fol. 66v (towards the end of the volume), Italian sonnet; fol. 67v, Pen and ink sketch of the Temple in Jerusalem; at the end a small fascicule of דינים.

Author's pedigree at the beginning.

Ital. Rabb. char., fol., ff. 72 [H. No. 293].

182. עלה שושנה, Supplement to the same author's ליקוטי שושנים, with abstracts from the writings of Samuel Archevolti, Abraham פונטניאלה and Leon of Modena; fol. 22v, Poem by Samuel Archevolti

on Josef Karo; fol. 34, Poem in eight strophes by Isaac Ḥayyim פרוסולוני in praise of the Talmud (printed in קול ענב by Abraham Bāruch Piperno, Leghorn, 1846, fol. 51); fol. 41, Abstracts from Ḥayyim Kōhēn's טור פטדה (printed Leghorn, 1655); fol. 51, Samuel b. Moses Dlugotsch's preface to his אגודת שמואל (printed); fol. 53, Rhymed riddle; fol. 51ᵛ, Hebrew translation of Sūra I of the Qoran; fol. 57ᵛ, Preface of Don Josef Nāsī's (*read* David) הוראת בעל דין.

Ital. char., 4to, ff. 62 [H. No. 294].

183. סדר הגט על ידי שליח קבלה, Proceedings of divorce, as arranged by Mordecai Samuel Ghirondi, Padua, 12 Kislev, 1836; fol. 32, Letters by Abraham Reggio of Gorizia, Moses b. Samḥūn of Sefāth and Samuel דידיע Majār; fol. 34, Italian letter by S. Nessim. Another letter in Italian is pasted on the left-hand cover (dated May 24, 1837).

4to, ff. 46 [H. No. 295].

184. 1. Another copy of the same.

2. Fol. 35, סדר חליצה, by the same author.

4to, ff. 53 [H. No. 296].

185. ספר הלכות פסוקות חלק ראשון on דיני שחיטה, begins with copies of הסכמות, by Menaḥem Azariah of Castelnuovo, dated Padua, 13 Adār, 5581 (1821), and David Ḥayyim דייאיבה, 1822. Shōḥēt's prayer, by Moses Ḥayyim Luzatto.

Ital. Rabb. char., 8vo, ff. 40 [H. No. 269].

186. הלכות פסוקות, another copy of the preceding No.

Ital. squ. char., 12mo, ff. 31 [H. No. 300].

187. מילים דרבנן מתלמוד ירושלמי, Sayings and sentences collected from the Talmud of Jerusalem by Mordecai Samuel Ghirondi.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 125].

188. Rabbinical diplomas during the years 1816, 1826, 1828.

Ital. squ. char., 12mo, ff. 34 [H. No. 298].

QARAITE.

189. 1. ספר אפריון עשה, by Solomon Jedidyah Troki, in two parts. The introductory poem is printed in Kraft and Deutsch's *Catalogue of the Hebrew MSS. of the Vienna Library.*

2. Fol. 50. לחם שערים, by the same author, being a controversy between a Qaraite and a Rabbanite.

The writing of this MS. was finished Friday, 25 Tammūz, 5570 (1810), by Joshua b. Josef b. David in Troki.

Cursive char., 4to, ff. 82 [No. 437].

III.

LITURGY.

190. Maḥzōr, rite of Algiers.

A. New Year: *a.* First day, Shaḥarīth, 1. מרומם על ברבה גם תהלה; 2. אל חי ורם יגדל ויתנשא; 3. אלי פתח לי שערי צדק (Sa'adyāh מראפה); 4. מחול חובי; 5. שעה ידיד לך שעה (Moses al-Ashqar); 6. ארון הכל ובל; 7. אלהי נגדך; 8. לך אלי תשוקתי; 9. שמע קולי; 10. יי יום לך; 11. אלהי עוז תהלתי; 12. בת אהובה; 13. חשתי ולא התמהמהתי; 14. שחר להודות; 15. מרעיד פני צור; 16. שחר קמתי; 17. אעירה שחר; 18. פנה אלי ובבוש; 19. אני קמתי הדל; 20. כל ברואי מעלה; 21. ארון עולם (recension of the Spanish rite); 22. יגדל (with a Commentary on the Thirteen Articles of the Creed); 23. (fol. 34) אקום אשורר; 24. סמר גבי; 25. אשא דעי; 26. אלהי אל תדינני; 27. יעלה ויבא; 28. (מחרך) רעה בשבטך; 29. ידידי עליון; 30. ידי רשים; 31. אלהי מעשיו; 32. אתה בוננת; 33. ירצה צור; 34. יחזו מנימו; 35. מגדל עוז; 36. לבית ישראל; 37. שני ימים; 38. למשפט בונן; 39. יעלו לאלף; 40. אדירי ישורון; 41. יי בקול שופר; 42. Mūsāf קול שופר הדרור. *b.* Second day, Shaḥarīth, 1. יי נגדך; 2. שואף במו עבד; 3. (מחרך) מי יתנני; 4. יראיך עורבי הגיון; 5. יה שמך; 6. שב מן הפסילים; 7. וארץ אתנפל; 8. יחיד אלהי; 9. אב המון גוים; 10. יום לריב תעמוד; 11. אזן צורי; 12. איתן אוהביך; 13. יי אלהיכם; 14. יחיה צבאיו; 15. אהוב מבטן; 16. עת שערי רצון (shorter recension); 17. מלאכי צבא; 18. לך יאתה; 19. אל ארץ העזובה. Fol. 80. מצאתי כתוב בשם החכם השלם הרופא כהר"ר יעקב בר [אברהם] נאבישון, notice on Abraham אנקאווה of Tilmisān (author of a Qerōbāh for the Day of Atonement), whose grandfather R. Israel haq-Qādōsh was burnt in Toledo together with R. Judah b. Ashēr [b. Jeḥīel]. This is followed by a notice on the four sons of Ashēr b. Jeḥīel, and in particular on an incident in the life of Baḥyā, author of the Commentary on the Pentateuch. Ibid.v Several small poems by Jacob נאבישון.

B. (fol. 84) Fast of Gedalyāh: 1. יוקם דם עבדיך; 2. יי חזקי (רהוטה) ארחומך; 3. חטאנו וארבנו בצדיה.

C. (fol. 88) Day of Atonement: *a.* Night, 1. ברכי אצולה; 2. אוילים מדרך פשעם; 3. בליל עשור להתכפר; 4. משתחוים להדרת קדש; 5. שטר עלי; 6. אשמינו תבלע. *b.* Shaḥarīth, 1. מציאותו ואחדותו; 2. סלח רשעתי; 3. אשם וזע; 4. אלהי כל עוד; 5. אסירי עונות; 6. התעוררו

תמהים; 7. אעמוד במשמר; 8. אסירי תקותם; 9. אחלה פניך; 10. אמרים עמכם קחו; 11. מארץ שפלנו; 12. מדמי הלבבות; 13. אלה פקד; 14. חרדים לבית תפלתם; 15. מרפא יהיה; 16. תם אהל צדק; 17. את חטאי נכח; 18. החרשים שמעו; 19. מרום וקדוש; 20. שמו לעד נרומם; 21. כל מעשה יה; 22. שופט כל הארץ; 23. אמצה ממנו; 24. מבורך זה היום; 25. יה איום. *c*. Mūsāf, 1. אלהים למשפטיך; 2. יוספים שנית; 3. משמים עינימו; 4. אילת אהבים; 5. נאור מקור חיים; 6. מקשיב מענה; 7. תמהים מחובם; 8. ימי האדם צבא; 9. אנא אדון עולם; 10. ישן אל חרדם; 11. אתה אלה אלהים; 12. אערוך מדברי (רשות Moses b. Ezra); 13. אל אלהי אבותיכם (Abōdāh, not mentioned by Zunz); 14. ישראל עבדיך; 15. אומר אני; 16. אתה אמרת. *d*. Minḥāh, 1. אנושי לב כארי; 2. מפרי שפתיו; 3. אתיתי מתחנן; 4. שוכני בתי חומר; 5. מושכי עול; 6. היום יודע; 7. אדיר אשר עולם; 8. יה אשר אשפוך לפניו; 9. קראתי מצרה. *e*. Ne'īlāh, 1. אדון היושב; 2. כחגבים נחשבו; 3. בבבי יונת אלם; 4. ענך בחמלתו; 5. אלי הצדק; 6. עת שערי רצון; 7. אדירי ישורון; 8. בנשף קדמתי; 9. אל נורא עלילה; 10. המבדיל. *f*. Arbīth, 1. דלינו יה מחטאה; 2. יום זכרון תרועה. *g*. Following Morning, 1. מלכי עולם בורא; 2. שם אל קמתי; 3. אל ארץ העזובה; 4. זכור נא אלהינו. At the end Isaac b. Israel's *Viddūy* ויהי בעלות השחר.

Owner: Zunz (No. 36).

Large Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 186 [No. 447].

191. Maḥzōr, rite of Algiers, New Year and Day of Atonement. It begins fol. 7, whilst the first six leaves are covered with additional Piyyūṭīm, the prayer על חטא, and some directions for the service of the Day of Atonement.

Written by Jacob Ḥajjāj, and finished Sunday, 22 Ellul, 5501 (1741).

Large Maghribine squ. and Rabb. char., ff. 1–6 by a later hand, 4to, ff. 93 [H. No. 385].

192. Maḥzōr, rite of Algiers: 1. יונה בצלמון (Isaac hal-Lēvi); 2. יענה עדר; 3. יוסיף לקנות (Isaac); fol. 64, Haftārōth for Passover with Aramaic Targum; fol. 64ᵛ, Arabic Midrāsh on the Decalogue, pseudonymously attributed to Sa'ādyāh (printed); fol. 157, Habdālah in Hebrew and Arabic (see *J. Q. R.*, VII, p. 418 sqq.).

Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 182 [H. No. 379].

193. אמרי שפר, Maḥzōr, rite of Algiers and Tunis, for New Year and the Day of Atonement, arranged by Judah Aryēh Pereṣ (printed Amsterdam, 1738). The preface is preceded by הסכמות,

signed by Abraham Tayyib, Moses Najjār, Isaac b. Samuel hak-Kōhēn, Abraham נטף, Mordecai b. Nissim Najjār, Isaac b. Judah Ḥajjāj. Fol. 273, a list of the compiler's works (some of which exist in print) with the date Amsterdam, 1745. The last leaf contains the prayer for the precentor.

Owners: Uri Levi, Zunz (No. 33).

Large Span. Rabb. char., 4to, ff. 274 [No. 430].

194. Maḥzōr, rite of Avignon, for the three Festivals. *a.* Passover, 1. אמון מנעוריו (טל); 2. אאמיר אל עליון; 3. אחד צר כל צורה (רשות); 4. אלוה טובו לא נכחד (פזמון); 5. לך לשלום גשם (5 strophes); 6. בטללי אורות (different from the Spanish rite). *b.* Pentecost, 1. לב חלל כחלל (see Zunz, *Lit.*, p. 500); 2. שמור לבי מענה (Gabirol); 3. שלמו כחקותם (פזמון); 4. אוחילה לאל חי (פזמון); 5. Fol. 30ᵛ. Azhārōth by Isaac b. Mordecai, called Maestre Petit of ניאומש (Nimes, see Neub., *Cat.*, No. 1142, II. ψ). They are preceded by two introductory poems, α. לאיש מוסר (Lēvi b. Gershōm); β. יושב נעגה. The Azhārōth begin יסוד כל היסודות; fol. 38, Another introductory poem by Lēvi b. Gershōm, beginning לו יסיעך (see Halb., *Cat.*, p. 49). *c.* Tabernacles, 1. אמת אבאר; 2. אלהים מה טובו מחנות מגרשך (פזמון); 3. אל נערץ (Jos. b. Abi Thaur, as also the following); 4. אאמיר אמיץ (sic); 5. אמץ אום; 6. את עוז; 7. אהובת נוער; 8. אל אלהי; 9. איומה נועדה; 10. שפתי אפתח ברנני (Isaac השנירי); 11. יבואונו חסדיך (סליחה); 12. יום צעקו (סליחה); 13. אקום להודות לך יום; 14. נשמת שמחים (Meir Crescas of קשלאר, cf. Zunz, *Lit.*, p. 504); 15. אל נערץ; 16. אלהים אודה שמך; 17. שם שבני עלי כסא; 18. אל חסדך יחלנו; 19. אנא שעה שה פזורה; 20. הושענא אל אלהים; 21. יוצר מרומות; 22. קח מלבי; 23. שני אחים; 24. יה יוציא; 25. חוקרת עלומים; 26. כהושעת ידידים; 27. המון חסדו; 28. אזמר לאל המיוחד; 29. שא נא לעם דל; 30. הוצא שבוים. *d.* Shem. Aṣ. 1. מי כמוך ... אלהים (Zunz, *Lit.*, p. 576); 2. אל חי; 3. אחלה בתחנון (רשות); 4. אל בשמים; 5. אל מעלה נשיאים. *e.* Simḥath Tōrāh, 1. מראש מקדמי ארץ; 2. אשר בגלל אבות; 3. יפחד וירהב לבבי; 4. גלגל חוזר (קינה Gershōm); 5. משה ידבר; 6. צעקה יוכבד; 7. וזאת הברכה; 8. אשריכם ישראל; 9. יקירון מי ברכות, preceding the blessing for the Pope (Martin). Fol. 134ᵛ, Written by a later hand, Piyyut in ten lines, all ending with משה, otherwise mostly illegible.

Censor: Antonio Franc Enrique, 1687.

Owners: Hirsch Lēb בילינ, Moses Meir Drucker.

Vellum, Franco-German Rabb. char.; ff. 134ᵛ, Span. Rabb. char., 8vo, ff. 134 [H. No. 261].

195. Maḥzōr, rite of Corfu: *a*. Sabbath and New Moon, 1. שירו לאל נבוני (רשות לנשמת); 2. מה מתקו טעמי שבת; 3. אהלל כל הנשמה לאל מעשהו; 4. אמת אומנתי לעמושים. *b*. Ḥanukkāh, 1. מי תהלל; 2. איום מבראשית; 3. אזבור מעללי יה; 4. [מי כמוך, beg.] כמוך שבת וחנכה; 5. אזמר בשיר. *c*. Sheqālim, 1. אתה ידעת (רשות לנשמת); 2. אל המתנשא; 3. עדתו לאל מיחלת; 4. אל אלהי הצבאות. *d*. Zākhōr, 1. שיר אהבה חדש (פתיחה לנשמת); 2. זכר פורים לא יעבור (פתיחה לנשמת); 3. בל עצמותי; 4. יום בהמן אף אל חרה; 5. זכור את אשר עשה; 6. ויהי בימי מלך אחשורוש; 7. אגגי בפושטו; 8. קומה אלהים עזרתה. *e*. Pārāh, 1. אורחות החקות (רשות); 2. אום אשר בך דבוקה; 3. אברך לאל; 4. אל עליון למען חסדיך; 5. [מי כמוך, beg.] אל אלהי הרוחות. *f*. Haḥōdesh, 1. שמך אלי (לנשמת); 2. אות זה החדש; 3. אחלה בורא; 4. [מי כמוך, beg.] שומר עמך. *g*. Haggādōl, 1. שישי נות יושר (לנשמת); 2. אשבלות שדים; 3. שוקיו עמודי שש; 4. שבויה עניה; 5. את מועדי יי; 6. Minḥāh כך גזרו רבותינו (רשות). *h*. Passover Arbīth, 1. ל״ש אותו אל חצה; 2. הוא זה הלילה; 3. טכסו; 4. סימן; 5. קרב קץ; 6. עושה פלא; 7. First day, Shaharīth, שורש בנו ישי (רשות); 8. יוצר to זולת, &c., like German rite; 9. [מי כמוך, beg.] אל שוכן מרומים; 10. Mūsāf ברעתו אביע; 11. טל תן; Second day, 12. יעירוני ימי קדם (רשות); 13. אדבר מישרים; 14. נאור אור לי; 15. צאינה וראינה (סלוק); 16. גן נעול; 17. אתית יום; 18. [מי כמוך, beg.] חסין יה; S. Hōl Ham.; 19. אז בהעביר; 20. (sic) בא ונעחנוך; 21. אנבי ישנה (סלוק); 22. מה דודך מדוד; 23. אצלתיך; 24. [מי כמוך, beg.] יה עמך לראות; 25. Seventh night יה שלח אורה; 26. Shaharīth יהודה אל צבי (רשות); 27. אתה הארת; 28. ותען להם מרים; 29. אז בבא אויבי; 30. [מי כמוך, beg.] שתים בנבורה; 31. Eighth day אבליל אלף; 32. וברוב גאונך (סלוק); 33. כבודו מלא רום; 34. אז לקהל המוניך; 35. [מי כמוך, beg.] מי כמוך יי אלהי ישראל. *i*. Sabbath before Pentecost, 1. מאין סוב חוצבה (רשות); 2. בנותנו תורה; 3. [מי כמוך, beg.] אל מסתתר; 4. אמונת עתים; 5. אל עיר גבורים; 6. Minḥāh אם תשוב משבת רגלך; 7. כך גזרו. *k*. Pentecost Arbīth, 1. אל נגלה בסיני; 2. Shaharīth יום מעמד סיני; 3. אילת אהבים; 4. אורחות אראלים; 5. ומשה עלה אל אלהים; 6. [מי כמוך, beg.] אורח חיים; 7. מי עלה שמים; 8. (Second day) לב ולשון; 9. משה קבל תורה (Abraham); Second day 10. יום מעמד סיני (not identical with first day); 11. אני חכמה; 12. נותן לפתאים ערמה; 13. ומשה קבל (סלוק); 14. בעלותו ההרה; 15. [מי כמוך, beg.] אלהים בקדש Juda Hallēvi; 16. Another beg. אלהי קדם מעונה.

Squ. char. with vowel-points, 4to, ff. 107 [H. No. 62].

196. Maḥzōr, rite of Corfu (*continued*), New Year and Day of Atonement: *a*. New Year, Arbīth, 1. אמוני נבונים; Shaḥarīth, 2. אלהי אל תדינני; 3. שופט כל הארץ (רשות). In נשמת, after לא ישן, the passage: המפיל ונושא המוריד ומעלה נורא תהלות עושה פלא והבוחר בעמו יחיד בעולמו בשבעים שמות יתהללו בו שמו גדול ונורא הנזכר בקדושה וטהרה משמועתו נוצצים ומתבהלים במורא אבן מפוצץ נהר מיבש ימים משביח סערה מרמים סרק מפריא שונא משבית נחש משלים עקרה מוליד האש מכבה מחזיק מרובה הוצב שלהבת קשורה בגחלת והמעורר וגו׳; 4. עמדי יחידתי; 5. ירי רשים (רשות לקדיש); 6. מלך אזור גבורה; 7. מלך עתיק ימים (סלוק); 8. כבודו איהל; 9. מלך אמיץ ואיום; 10. ברבי אצולה Juda Hall.; 11. היכל יי ומקדש הדומו; 12. זרע בחירי; 13. קול יעקב יקרא (second day); 14. עת שערי רצון; 15. המלך יי רום ותחת (פזמון); 16. יי בקול שופר; Second day, 17. יי יום לך אערוך; 18. יה שמך (רשות). *b*. Day of Atonement, Evening, 1. שמע קולי; 2. לך אלי; 3. מי אל כמוך אדיר המלוכה; 4. Selīḥōth אנא יי רחמיך; 5. הנשמה לך (פזמון) Abr. b. Ezra; 6. שטר עלי; 7. משתחוים להדרת קדש; 8. אנא בקראנו; 9. כפר לעמך; 10. ירצה עם אביון; 11. לב ונפש נשפוך כמים (ודוי); 12. אתודה; 13. איככה אפצה פה; 14. למתודה; 15. אלהי אם מעלתי; 16. קמתי לילה; 17. מה לקוני; 18. יעירוני רעיוני; 19. אל אלהים דברתי; 20. אל בית המלך; 21. אשא אישון; Shaḥarīth, 22. יי נגדך; 23. שחר קמתי (רשות); 24. שנאנים; 25. אז ביום כפור; 26. קדוש אדיר בעליתו; 27. אלהי קדושי; 28. בראותי בחורותי רש״ע (ודוי), Shēm Tōb b. ארדוטיאל); 29. אקוד אשתחוה (קרובץ); 30. שושן עמק; 31. יום מימים הוחם; 32. אנוש מה יזבה; 33. צפה בבת תמותה; 34. אשא דעי; 35. אין ערוך אליך; 36. אל תזכור לנו עונותינו; 37. אשר אימתיך; 38. אל שת מאז מעונו; 39. מעשה אלהינו; 40. אמרו לאלהים; 41. מי כמוך; 42. לך יי הגדולה; 43. אל אלהינו; 44. אל אמונה אתה; 45. ארך אפים; 46. לאוהב צדקות; 47. אך אומרים לפניך; 48. אנחנו החומר; 49. המכירים את המון רחמיך; 50. בקצף אם אשמנו סקרת; 51. אמיצי שחקים; 52. מי ערוך אליך (סלוק); 53. את יי בהמצאו (סליחה); 54. באשמורת הבוקר; 55. אקרא לאל בצר לי; 56. אשר לו ים וחרבה; 57. אליכם אישים אקרא; 58. יוצר הרים; 59. יחידת עקביך; 60. מלך דר במעונים (ודוי); 61. מנעי יחידה רוע פעלך; 62. Selīḥōth Sefarād. למענך אלהי; 63. יענה כבוד אבות; 64. יום צרו צעדי (Isaac b. Gayāth); 65. יום צעקו; 66. מרום וקדוש שעה (Mose b. Ezra); Mūsāf, 67. Great ודוי of R. Nissim; 68. Abōdāh אדרת תלבושת (Solomon b. Gabirol); Selīḥōth, 69. אספו אישים; 70. יוספים שנית; 71. אני אהובה הייתי; 72. יערב חין ערבי; 73. שחרנוך; 74. מפני כובד עוני; 75. שוכני בתי חומר; 76. אל בית המלך (Abr. b. Ezra); 77. אבדתי דרך כסוטה (R. Isaiah); 78. במרומי ארץ;

79. ישראל עבדיך; 80. יי אלהי צבאות; 81. אל מי מגואלי דם; Minḥāh, 82. ויהי בעלות המנחה (ודוי, Isaac b. Israel); 83. אמרתי לאבנים; 84. קראתי מצרה (Moses); 85. אלהי אשמותי (Antoli b. Josef); 86. יה אדרש; 87. יי שמעה תפלת המנחה; 88. משגית בכחו (Moses); 89. אריב עם רעיוני (Abr. b. Ezra); 90. מלך אל עליונים (ודוי, Mordecai); 91. אלה אזכרה (Sfar.); 92. כל המיחלים; 93. יצו האל (Judah Hall.); 94. יה איום זכור היום (פז׳); 95. לכו נפיל פנינו (פז׳); 96. אנא כעב (פז׳ Moses); 97. אשם וזע מזדונהו (Abraham); 98. מקור עני (פז״ Moses); 99. החרשים שמעו (תוכחה Moses); 100. אדוני האדונים (פז׳); 101. מרמי הלבבות (פז׳ Moses); 102. יצרי ראשית (פז׳ Judah); 103. בן אדמה (Abr. b. Ezra); 104. אלהי קדם (Abraham); 105. אלהי תהלתי (Moses); 106. עת שערי יצון (Mose b. Maimon's עקדה); 107. שכחי ינונך (תוכחה Solomon b. Gabirol); 108. On Sabbath יום שבת וכפורים; 109. אהובים שנים; 110. שרי קדש היום; 111. יה שמע אביוניך; 112. אל נורא עלילה.

Vowel-points, 4to, ff. 117 [H. No. 63].

197. Maḥzōr, rite of Corfu, New Year.
Owners: S. D. Luzatto, Zunz (No. 34).
Squ. char., vowel-points, 12mo, ff. 86 [No. 444].

198. The same, Vol. II, Day of Atonement.
Ff. 143 [No. 445].

199. The same, Vol. III, Three Festivals. *a.* Pentecost, Shaḥarīth, פיוט לקדיש משמים אל השמיענו. *b.* Feast of Tabernacles, Arbīth, 1. אתלונן; 2. יצב גבול שמים (רשות); 3. אכתיר זר; 4. אאמיר אותך; 5. אנא הושיעה נא; 6. שבעה עמודי (מי כמוך); Hōshānōth, 1. אנא אל אחד; 2. אל ישעך; 3. אנא אל אחרון; 4. מושיע חוסים; Second day, 1. שירים ערבים; 2. נורא ברא (מי כמוך); Hōsh., 1. אנא אל אחד; 2. אל היה; 3. אנא יוצרי; 4. חלתה פני אדוניה; Sabbath, 1. את עמי טוב אבשר; 2. אתה צור מלכנו; 3. אדיר נורא (מי כמוך); Hōsh., 1. אום נצורה; 2. אל נערץ; 3. ביום שבת קדש; 4. אנא חיש נא; 5. באנו ליחד; *c.* Shemīnī Aṣereth, 1. זה יום אישש; 2. שמני חג עצרת (רשות); 3. אום באישון; 4. אמרו לאל תודה; 5. אמונים אשר נאספו; 6. שמים בוננת (מי כמוך); 7. אוחילה לאל (רשות לגבורות הגשם); 8. איום זכור נא; 9. Simḥath Tōrāh אל עליון (רשות); 10. איומה תמיד; 11. אין (סלוק) כאל; 12. כבודו שכן; 13. איום נאמן; 14. אמונים שמרו (מי כמוך); 15. תאיר נוגה; 16. אשר בגלל; 17. זכינו להשלים; 18. הודו לו הודו לו; 19. יראו ויחזו; 20. אדון הנחילה; 21. גילו גילו גילו; 22. שמחנו כמאז; 23. באשר ראינו.

Fol. 192, 193. Table of contents, by a later hand.
Owner: Zunz (No. 35).
12mo, ff. 193 [No. 446].

200. Maḥzōr, rite of Corfu, New Year and Day of Atonement. Owner: מאלקי, 1782.

Squ. char., with vowel-points, 8vo, ff. 201 [H. No. 186].

201. Maḥzōr, Franco-German rite, beginning missing.

A. I. New Year, fol. 84v, 1. שירו לו מלאכי שמים; 2. מי לא יראך ביום דין בבואך; 3. After fol. 86 lacuna. Fol. 87v. Index of Piyyūtīm.

II. Day of Atonement, Mūsāf, (Fol. 147) 1. ארעד ואפחד באימתה ופחד; 2. Fol. 155. אור נונה עטיית מעילו; 3. מי ימלל גבורות חייליך; 4. Fol. 168v. אתן תהלה; 5. Abōdāh אתה כוננת עולם ברוב חסד ובו יתנהג.

B. Fol. 187. *a*. New Year, Evening, first night, 1. אמוני נבונים; 2. הריעו לפני מלככם; 3. מלך אדיר; Second night, 4. מלך אמיץ; 5. מלך תראה הודך; 6. מלך טוב וסלח. Morning, (Fol. 189) 1. מלך קמתי לסלדך; 2. אז מאז בכל מפעל תכנת; 3. מסוד מעוקי שיתים; 4. האומרים אחד אלהינו; 5. אחננה במו פי; 6. אאפיד ישועה; 7. מלך עולם אדיר; 8. ואתה יודון קול; 9. שבתי וראה; 10. איום תמים דעים; 11. מי כמוך אדיר; after fol. 199 lacuna. *b*. Day of Atonement, beginning missing, 1. אל תירא יעקב; 2. אנוש מה יזכה; 3. אתנו עדיך לחלות פניך; 4. הבט ממרומיך; 5. אדם יום יבא; 6. האחד בעולמו; 7. האומן במעשה אצבעותיו; 8. האראלים אומרים; 9. האומרים אחד אלהינו; 10. עד לא נכון כסאך; 11. (Minḥāh) איתן הכיר; 12. העתר נורא; 13. מיכאל וגבריאל; 14. כי מכונו; 15. וחיות בוערות; 16. האומר עצתי; 17. (Ne'īlāh) אהבתי מעון בית; 18. אנה פנה; 19. פתח שערי; 20. כי לך יאתה; 21. הים יפנה. *c*. Sukkōth, Simḥath Tōrāh, 1. אלהי הרוחות; 2. מושך חסד; 3. מקדים וראש; 4. אשר בגלל אבות; 5. אשריכם, &c.; 6. ידידי אל; 7. יי כל מעייני יעטה; 8. First day, אויימתי בחיל, &c.; 9. (סלוק) אמנם פי; 10. אור נכון; 11. נשא ארנן; 12. גדול פלל; 13. אשמעה; 14. אזכיר בפחד; 15. ישבחונך. Fol. 265, *a*. First evening, 1. איומתך; 2. רוכב עננו כבוד; 3. אתן רוממות; Second, 4. אל אלהים; 5. דלג; 6. אנעים שיחי; 7. אזכרה נגינתי; Shem. Aṣereth evening, 8. אלהים דבר; 9. דברו לאלף; 10. אתן צדק לפעלי; 11. יספת; 12. אעגיד לך. *b*. Hōshānōth, 1. למען אהבת קדומים; 2. למענך אל חי; 3. אנא אזון שועת; 4. כהושעת אלים; 5. כהו׳ השליך עליך יהב; 6. אום נצורה; 7. אמוני ארץ; 8. כהו׳ יהודה ואפרים; 9. למען אדם אשר בכף; 10. אלהי אברהם נוצר; 11. למען אב; 12. אביר ישראל; 13. למענך עוטה אורות; 14. למען יוסף; 15. כהוש׳ ישע לזכרון; 16. אנא אנקת; 17. אל נא תעינו; 18. תענה אמונים; 19. אנא אזון תאיבי; 20. הושיענו מעזנו.

B was probably an independent volume. Piyyūtīm numbered by a later hand.

Vellum, the leaves after fol. 235 are more or less damaged. Franco-German squ. char., 4to, ff. 334 [H. No. 67].

202. Maḥzōr, Franco-German rite, begins with the evening service of the Day of Atonement; fol. 114v, אתן תהלה; fol. 115, Abōdāh אתה כוננת עולם ברוב חסד, belonging to a different volume and incomplete; fol. 118, Jōṣerōth for Sabbath of Ḥanukkāh I; fol. 214, beginning of Part II, but missing as far as the end of תפלת גשם; fol. 227, Sukkōth, the end is wanting. On the lower margin (fol. 114 sqq.) Ecclesiastes iii. 13—vii. 14, as well as additions and notes by a later writer.

Vellum, fol. 115, paper, large squ. char., vowel-points, custodes only at the end of each quire, and ornamented with pen and ink drawings; ff. 9-13 in a wrong place, 4to, ff. 242 [H. No. 359].

203. Maḥzōr, rite of Montpellier (cf. Zunz, *Ritus*, p. 46 sq.).

I. Sabbath of Ḥanukkāh, 1. לך שדי איומתך מחכה (J. Hall.); 2. (רשות) האר פני חסד עלי בנים; 3. (יוצר) אזכרה שש חנכות; 4. (אופן) חסדי אלהים לא נמנעו; 5. (מאורה) ימי נסים נגדך שים; 6. אמרות אל טהורות; 7. יהגה חכי פלאי מלכי (Isaac b.Gayāth); 8. (אהבה) יודעי הפיצוני ימי עניי; 9. כמה גדרת בעדי; 10. (זולת) אזי בקום הצר לבלע עם זו הואל; 11. (גאולה) אם קמי לחרדתי; 12. (סלוק) חנכות הראשונות.

II. Fol. 7v. זולת לפרשת שקלים (Isaac b. Gayāth): 1. ידך תחיש לישא; 2. (מנן) יונה בצלמון; 3. (פזמון) ירד צווה אז מענה; 4. (אלכּרונ.) ימנה עדר נפוץ; 5. (מחיה) ידך נשאת; 6. (פזמון) יוסיף לקנות; 7. (אלכּרונ.) יי יחיה שארית; 8. (משלש) זיו כבודך; 9. (פזמון) זכור יה; 10. ימי פרישה; 11. (רהוטה) ילבש צדקה כשריון; 12. (סלוק) כי אתה יוצר.

III. Fol. 13v. רשות לפרשת זכור (Isaac b. Zeraḥyāh Hall.): 1. אסיר משנאיו קוה; 2. דורשי ומצילי; 3. (מחרך) תרומה הרמנו; 4. Jehūdāh נשמת ידועי חליים; 5. (קדיש) גדול אל באדמה Isaac; 6. J. Hall. (יוצר) אנני הנותן רוזנים משחק; 7. (מאורה) איומה נאוה ושחורה; 8. (Lēvi) (אהבה) ישרה מעגלי; 9. (זולת) אגני בהתנכלו; 10. (J. Hall.) מי כמוך; 11. (מנן) את מלחמות יי; 12. (פזמון) יעץ הצר; 13. (אלכּרונ.) ירים הוד המוניו; 14. (מחיה) מכנף הארץ; 15. (אלכּרונ.) ילין בכי; 16. (משלש) לוכד חכמים; 17. (פזמון) יאמר נא ישראל; 18. פתיחה לקריאת מגלה: Josef b. Isaac, יסוד הכל אשר אין לו תחלה; 19. (פזמון) קוראי מגלה; 20. על אודות ימי הפורים; 21. זכר פורים לא יעבור; 22. יום פוריא יומא דגן; 23. שיר אהבה חדש; 24. קומה אלהים עזרתה.

IV. Fol. 28v. זולת לפרשת פרה (Isaac b. Gayāth): 1. יסוד טעם;

2. (מגן) בוחן לבות; 3. (פזמון) בני אל עליון; 4. (אלכּרוג) בניהם רחם; 5. (מחיה) בנים מבית עבדים; 6. (פזמון) בן פורת שקויו; 7. (אלכּרוג) יי ברגז רחם; 8. (משלש) בסוד אלהים; 9. (פזמון) יום לך רעיוני; 10. (סלוק) אל נערץ בסוד קדושים.

V. Fol. 33. אופן לפרשת החדש: 1. מחנות עליונים; 2. (זולת) ימי חדוה; 3. (מגן) ירח למועדים; 4. (פזמון) יה אור מסות אור; 5. (אלכּרוג) יעקב יתר צור; 6. (מחיה) יצאת לישע; 7. (פזמון) יודע דעת אלהיכם; 8. (אלכּרוג) יי יואל צפות; 9. (משלש) יוסיף ידו; 10. (פזמון) יוצק יום יום; 11. (סלוק) כי אתה אל עולם; 12. עשת ירח; 13. שמש מעשהו דעת.

VI. Fol. 39v. *a.* אזהרות לשבת שלפני הפסח Zeraḥyah Hallēvi (Zunz, *Lit. syn. P.*, p. 461): 1. אמרת יי צרופה; 2. אלו עוברין בפסח; 3. (פזמון) זמרה עם. *b.* First evening, ליל שמורים, &c. *c.* First day, 1. (רשות) יונה מעוגה Isaac b. Gayāth (cf. Zunz, l. c., p. 197); 2. ידידי השכחת (Jehudah); 3. יבש כעוצר (Isaac); 4. ידעתיך בשם (Isaac); 5. אכסוף לימים (Abraham); 6. נלילי זבול; 7. יבילון עצמך (Isaac); 8. בצר פקדנוך; 9. שפל רוח (Solomon b. Gabirol); 10. שער אשר נסגר (Solomon b. Gabirol); 11. שרש בנו ישי (Solomon b. Gabirol); 12. (מחרך) כיום ילח Isaac b. G.; 13. זמיר פצחי; 14. כל הנשמה; 15. (נשמת) ישראל עמך; 16. חוגגי חג המצות; 17. עמך ישראל; 18. יוצאים לאורות; 19. ידידים גמלתם; 20. שזופת שמש; 21. (קדיש) שיר יחודש; 22. שעה ניבדל; 23. אל שמחת גילי; 24. (יוצר) ויהי הכל; 25. אביעה רננות; 26. ארוממך בקהל עם; 27. (אופן) מידך יה כבודך Naḥmānides, cf. Zunz, l. c., p. 478; 28. יחיד מקדם; 29. יקרו להלל; 30. יענה את מענה; 31. ישעך יזכירו; 32. יה שכינתך; 33. (מאורה) יזכרו פלאך; 34. את מחזה הוד; 35. יום תאוה; 36. (אהבה) מי יתנני; 37. חשק לבבי; 38. יה למיחלים; 39. רבות מיום; 40. יפה נוף; 41. (זולת) אזי בהגלותך; 42. יום נפלא; 43. אחר עשר מסעות; 44. יום פדותי; 45. (גאולה) ימין עוזך; 46. רחמי ידיד; 47. יום ליבשה; 48. יה קום; 49. מי כמך Todros, cf. Zunz, l. c., p. 345; 50. יחיד מקים; 51. שחקים רקע. *d.* Mūsāf (טל), 1. שזופת שמש; 2. (מחיה) שלח רוחך; 3. בטל אצור; 4. (פזמון) יום הפילי תחנתי; 5. אמון מנעוריו (להוציא הספרים).

VII. Fol. 68. רשות לשבועות Isaac b. Gayāth: First day, 1. יום מעמד סיני; 2. ישן ולבו ער; 3. צור לבבי; 4. (מחרך) דת אלהים צלך; 5. (נשמת) יונה השוחרת; 6. יונה השוחרה; 7. (קדיש) יי אלהי גדלת מאד; 8. מי יוכל; 9. (ברכו) שם אל הצבאות; 10. (יוצר) ישוב לאחור; 11. (אופן) אבות קדושים; 12. (מאורה) השכל והדת; 13. ים סוף וסיני; 14. (אהבה) נודע בכל המון; 15. אל יגלה לעיני; 16. (דולת) יודעי יגוני; Second day, 17. (רשות) יעירונו; 18. (נשמת) יחידים זרע אתני; 19. ישורון מטיף; 20. (קדיש) אודה לאל; 21. (אופן) ארון בעזו; 22. יה אנה אמצאך;

23. יקר אדון הנפלאות; 24. צורי עון מריי סלח (אאורה); 25. אם (אהבם) תאהב; 26. יונה מה תהגי; 27. זהב זהב; 28. אמון יום זה (גאולה); 29. שולמית שחרחורת (רשות לאזהרות עשה); 30. שמור לבי מענה (Sol. b. Gab.). 31. יום יצאה (פזמון); 32. ארחות תושיה (רשות ל״ת) Abraham b. Ezra (Zunz, l. c., p. 208); 33. בצל שדי אחסה; 34. (פזמון) שוכן עד גאלנו; 35. שובה אלהי (להוצאת ספרים); 36. (שלום למתן תורה) יחיד שוכן; 37. אהל רחמיך (להוצאת הספרים).

VIII. Fol. 96v. *a.* אזהרות לשבת שלפני ראש השנה, Phineas Hallēvi: 1. אלהים נצב בעדת אל (Zunz, l. c., p. 492); 2. אסיר תקוה (פזמון). *b.* New Year's eve before Arbīth, 1. אחות קטנה (סליחה) Abraham Ḥazan Girondi, Zunz, l. c., p. 410. *c.* First day, 1. יעלה (רשות) ויבא, Jūdah Hallēvi; 2. רעה בשבטך עם יקוה פדיום (מחרך) Mose b. Ezra; 3. ידידי עליון (נשמת) Jūdah Hall.; 4. אסיר משחר את פני רבו (יוצר) J.H.; 5. ידי רשים (אופן) J. H.; 6. אלהי מעשיו מה נפלאים (זולת) J. H.; 7. אתה כוננת מישרים (מגן); 8. ירצה צור אין בערכו (סליחה) J. H.; 9. מרום מעלתו M. b. E.; 10. מחסי לשחר פניך (מסתגאב) M. b. E.; 11. יחזו פנימו (ברוג) J. H.; 12. מגדל עוז (מחיה לזכרונות) J. H.; 13. מלאך שמך בקרבו (סליחה) J. H.; 14. יצרי ראשית צרי J. H.; 15. אזכיר קצות הנוראות (מסתגאב) Abraham b. Ezra, cf. Sachs, *Rel. Poesie Orig.*, p. 42; 16. אמיץ גוזר ומקים; 17. ישראל להשיב (כרוג); 18. למשפט כונן כסאו (משלש לשופרות); 19. לאדיר נורא תהלות (מסתגאב); 20. יעלה לאלף (פזמון); 21. אדירי ישורון (פזמון לקרושה); 22. (סלוק) יראי יי הללוהו J. H. *d.* Second day, 1. שואף כמו עבד (רשות) Sol. b. G.; 2. אלהי אל תדינני (בקשה) Isaac b. Lēvi b. Saul); 3. ישורון יום זה (נשמת) Isaac Hallevi; 4. את אדר אלהותך (יוצר); 5. שב מן הפסילים (זולת) Solomon b. Isaac Gerundi, cf. Zunz, l. c., p. 482; 6. אדר היקר (מגן); 7. יום לריב תעמוד (סליחה) Levi; 8. (סליחות למלכיות) המלך יי רום; 9. מראש מקדמי עולמים (מסתגאב) Naḥmanides; 10. מלך שדי שוכן רומה (מלכיות) Sol. b. G.; 11. יושיע וישיב (ברוג); 12. (סליחה) אני מזכיר היום, headed עת שערי רצון, and attributed to Maimūni, only two lines after which a lacuna; (fol. 129) 13. יי אלהיכם (סליחה); 14. אל איום ונורא (מסתגאה); 15. מלאכי צבא מעלה (פזמון לקרושה); 16. לך יאתה (סלוק); 17. יי בקול שופר (פזמון); 18. New Year on Sabbath שש ימים מקויימים (פזמון).

IX. Fol. 134v. *a.* אזהרות לשבת שלפני יום הכפורים: 1. ארברה ברשיון מביני; 2. ירב גדולתי (פזמון); 3. משתחוים להדרת קדש (סליחה); 4. שירו ילדי אמונה (סליחה); 5. שטר עלי בעדים (תוכחה) Sol. b. G., cf. Zunz, l. c., p. 411; 6. יצר עזוב חטא ומעל; 7. אנשי לבב; 8. אעזבה מחשבות און; 9. ברוך אשר אשש; 10. יי נגדך כל תאות; 11. (רשות)

אקום להודות לך Moses b. Ezra; 12. אסירי עונות (נשמת); 13. (מסתנאב)
ברכי אצולה J. H.; 14. אלהים אל נורא (יוצר); 15. התעוררו (אופן);
תמהים; 16. אעמוד במשמר (מאורה); 17. אסירי תקותם (אהבה);
18. אחלה פניך (זולת); 19. אמרים עמכם קחו (צרוג); 20. רשות למגן)
אקוד ואשתחוה; 21. יי רצה נא (פזמון); 22. אמונת השרש (מגן);
23. אחר נעלית; 24. יענה כבוד אבות; 25. אמץ בן רצוי (כרוג);
26. אלמד ארחות אלהי (מחיה); 27. חרדים לבית תפלתם (פזמון);
28. אל ביתך (כרוג); 29. אמון יוכח (משלש); 30. יום צעקו שבים (פזמון);
31. שעה זכרון דתו; 32. אפס נאון עד; 33. אפיל תחנתי; 34. (תוכחה
אין מלה בלשוני; 35. תקרב ותרצה (פזמון); 36. כל המיחלים (פזמון);
37. קרבת אלהים (מסתגאב); 38. החרשים שמעו; 39. האל התולה (פזמון);
40. אנושים וענושים (מסתגאב); 41. יי מה אדם (פזמון); 42. (עסתריוטא
את חטאי; 43. מרום וקדוש (פזמון); 44. ממרום לבן ערום (פזמון);
45. שרפים וקדושים (פזמון לקדושה); 46. אל אל הנורא; 47. נורא אתה
אלהי המשפט; 48. למשפט אמרתו; 49. כח לא עצרתי; 50. מקדש מלך;
51. קדשו אקדש; 52. אדוני האדונים (פזמון); 53. יום עירום (פזמון);
54. נורא מכל (פזמון); 55. ישיני לב (תוכחה); 56. אמונתך רבה (פזמון);
57. יה איום (פזמון); 58. אליכם אקרא; 59. אזמרה למפיק; 60. אצלצלה
ברכותיך; 61. בטרם אמון תחלה כל תחלה; 62. מי אל כמוך אתה אמרת;
63. *b*. Mūsāf, Mose b. Ezra, אלהים למשפטים (מגן): 64. אל (פזמון)
מעמדי; 65. משמים עונימו (כרוג); 66. אילת אהבים (מחיה); 67. (פזמון
נאור מקור חיים; 68. מקשיב מענה (כרוג); 69. תמהים מחובם (משלש);
70. ימי האדם (תוכחה); 71. מאור חלתי; 72. אנא אדון עולם; 73. אתה
אדון כל הנמצאות; 74. שעה קולי (תוכחה); 75. זה אל זה (פזמון לקדושה)
ישאלון; 76. אלהים אל מי אמשילך (סלוק) Jeh. Hall.; 77. קדושתך אואל
אבאר; 78. אוחילה לאל; 79. אנא אל נאור (פזמון); 80. רשות לסדר)
עבודה Josef b. Abi Thaur) אבואה ברשיון מחוללי; 81. יוספים (פזמון)
שנית; 82. יספת אלהים (פזמון); 83. יעזב רשע נתיבו (פזמון); 84. כל (פזמון)
תהלותיך; 85. אומללנו בנפש אנושה; 86. אזמר לאל המיוחד; *c*. Minḥāh,
87. אשלש תפלות (מגן); 88. יי נאמי יקרב אצלך; 89. ארנן בצל רם (כרוג);
90. נפשי אל צור (תוכחה); 91. היום יורע (פזמון); 92. אחד לבדו (סלוק);
93. מעלות השחר (פזמון); 94. אנשי אמונה נקדשו (מסתגאב); 95. (פזמון
יה אשר אשפוך; 96. מושכי עול עונים (פזמון); 97. מחטאתי אדאג תמיד;
after fol. 222 lacuna; *d*. Ne'īlāh, 98. כחנבים נחשבו (כרוג); 99.
ככבי יונת אלם (מחיה); 100. ענך בחמלתו (כרוג); 101. אלי (משלש)
הצדק; 102. מצעק מעלות השחר (תוכחה); 103. אנשי חסד [Silluq];
104. בנשף קדמתי (פזמון); 105. אחרית ותקוה (פזמון); 106. אל (פזמון)
נורא עלילה; 107. אנא יי חתמנו (פזמון); 108. אנא בקראנו (סליחה);
109. המבדיל (פזמון).

Censor: Fra Luigi da Bologna, 1599.

Vellum and paper, large Franco-German Rabb. char., vowel-points, 4to, ff. 233 [H. No. 68].

204. Maḥzōr, Franco-German rite with a Commentary: *a.* Daily Prayers; fol. 77, רשות למתרגם, beg. אפילו כל נימי בפומי; fol. 77ᵛ, מישך שדרך ועבד ארעא רקדא; fol. 79, חנניה מישאל ועזריה; fol. 80ᵛ, נגו (Meir ש״ץ); fol. 81, אמר משה; fol. 82ᵛ, אריא וגנבי טובי; fol. 83ᵛ, ארקא ורקיעא; fol. 84, אמר יצחק לאברהם; fol. 85, אתגבר בחילה; fol. 86, יוסף תקיף; *b.* Fol. 81ᵛ. Abōth with Commentary (see *Maḥzōr Vitry*, p. 461); *c.* Fol. 136. Piyyūṭīm for Simḥath Tōrāh, 1. ידידי אל עדת; 2. מושך חסד; 3. מושך מקדים; *d.* Fol. 140ᵛ. תקנות of R. Gershōm Meōr Haggōlāh; *e.* Fol. 156ᵛ. מעריבים for the Three Festivals; *f.* Fol. 169. הלכות ר[אש]״ה[שנה]; *g.* Fol. 176. הלכות יום הכפורים; *h.* Fol. 181ᵛ. הלכות סוכה; *i.* Fol. 189ᵛ. הלכות לולב. The following authorities are quoted: Abraham, brother of the compiler (196), Elāzar (175), Eliezer hag-Gādōl (b. Isaac, 188ᵛ), Ḥananēl of Rome (191), Isaac b. Judah (175), Isaac Lēvi of Worms (174ᵛ sq.), Jacob b. Jāqār (174 sqq.), Josef Tōb Elem b. Samuel (172 sqq. Responsa), Judah b. Bāruch (178ᵛ), Judah of Mayence (175), Meshullām b. Moses (175), Qalonymos b. Shabbethai (195), Solomon b. Isaac (Rashi, 172, 175, 196), Solomon b. Samson (196).

[Owner: S. D. Luzatto.]

Vellum, German Rabb. char., 16mo, ff. 197 [H. No. 357].

205. Siddūr, German rite. After fol. 57 lacuna; fol. 122, Piyyūṭīm for the Three Festivals; fol. 157ᵛ, Sabbath Rōsh Ḥōdesh לך אלים אלפי אלפים (Ofān, not mentioned by Zunz); fol. 173ᵛ, First Sabbath after Passover אזכרה הורי מארץ ירדן (Zūlāth, not mentioned by Zunz). Fol. 206ᵛ, Family memoranda by a former owner: his son Mattathias, born in Venice, 17 Tishri, [5]254 (Sept. 28, 1493); other sons Moses, Qalonymos, Naftāli, Judah, and several other children whose names are illegible. Fol. 207, Sundry private prayers.

Owners: Bāruch (fol. 194ᵛ); Joēl חפץ.

Vellum, German squ. char., with vowel-points; fol. 154, many lines blotted out, 4to, ff. 207 [H. No. 260].

206. Maḥzōr, German rite, beginning missing. The volume commences Sabbath שקלים, and ends with the morning service of the second day of Pentecost. It is richly illuminated both by coloured and pen and ink sketches, but greatly damaged by damp. Many leaves are entirely or in part cut out.

Vellum, large German squ. char. in black and red ink, and vowel-points, fifteenth cent., large fol., ff. 297 [H. No. 238].

207. Maḥzōr, German rite, beginning with the Amīdāh of the Day of Atonement. After fol. 27 lacuna. Marginal notes, one of which (fol. 27ᵛ) ends מספר הרב אבינדור, and pen and ink sketches.

Vellum, German squ. char., vowel-points, large 4to, ff. 204 [H. No. 64].

208. Maḥzōr, German rite, for distinguished Sabbaths, Passover, and Pentecost. The beginning is missing. Fol. 180, Memoranda by the copyist about the birth of his sons: Qalonymos, Sabbath, 29 Ab, 5260 (July 25, 1500) in כייערוויזא; Simon, 9 Ellul, 5266 (1506) in שערוויזא (sic); Jacob, 1513, likewise in כיירוויזא (sic).

Colophon: לעולם יחתום אדם שמו על ספרו כדי שלא יבא שום אדם מן השוק ויערער ויאמר שלי הוא לכך חתמתי שמי עליו קלונימוס בר יעקב.

Vellum, German squ. char., with vowel-points, custodes at the ends of sheets, 4to, ff. 262 [H. No. 60].

209. Maḥzōr, German rite, beginning and end missing.

Vellum, German char., vowel-points, fol., ff. 228 [H. No. 70].

210. Selīḥōth, German-Polish rite, beginning with the penitential days, and divided into two parts. Part I (ff. 1–136) contains the ordinary Selīḥōth in 164 Nos. Part II (fol. 137 sqq.) פזמונים; fol. 146, עקידות; fol. 161, תחנות, of which No. 42 is identical with No. 55; fol. 176, ודוים; fol. 180, סליחות, for the four ordinary fast days; fol. 206, חטאנו; fol. 209ᵛ, אלה אזכרה. The fly-leaves are covered with lists of Selīḥōth to be read on certain days. Many marginal notes.

Owners: Luzatto (No. 102), Zunz.

Vellum, large German squ. char., but more slender towards the end of the vol., large fol., ff. 216 [No. 414].

211. Siddūr, Italian rite; fol. 8ᵛ, סדר of Elijah Hazzāqēn; fol. 26ᵛ, Selīḥōth, of which the following are not mentioned by Zunz: fol. 52, אנקתי אליך; fol. 67ᵛ, מוליך מוני ומעלה מעלה; fol. 72, אוי לי מיום אתה תשמע מן השמים; fol. 76, אל קנא ונוקם; fol. 97, פקודת עוני; fol. 101, אלהי ישראל; fol. 103, איך נפתה לעניך; fol. 106ᵛ, אוי לי המתענה; fol. 115ᵛ, אז בעוזבי.

Indexes on fly-leaves.

Vellum, German Rabb. char., 12mo, ff. 121 [H. No. 142].

212. Siddūr, Roman rite, for the whole year.

Vellum, small German Rabb. char., vowel-points, ff. 1–3 and 240; Italian Rabb. char., by a later hand, 16mo, ff. 244 [H. No. 155].

213. 1. Siddūr, Roman rite (see the edition, Venice, 1772): *a.* Fol. 10. Common prayers. *b.* Fol. 55ᵛ. Sabbath night, 1. משביח שאון ימים; 2. במוצאי יום מנוחה; 3. אלהים בוננה; 4. ליהודים

תהיה אורה; 5. ליהודים היתה ותהיה אורה. *c.* Fol. 60. Sabbath and New Moon, 1. אורות גדולים שנים; 2. אנה המאזין עתירה. *d.* Fol. 61v. Ḥanukkāh, 1. אודך כי אנפת בי; 2. אזכור מעללי יה. *e.* Fol. 66. Fast of Ṭēbēth, 1. בן אדם אלות; 2. אבותינו (סליחה) בשלותם; 3. אריה מסבכו; 4. אז בעוזבי מקרא; 5. תהיינה עיניך פקוחות. *f.* Fol. 69. Sheqālim אל המתנשא, Zākhōr, 1. זכור את אשר עשה; 2. מי כמוך. *g.* Fol. 74v. Fast of Esther, 1. אבשרה; 2. אלופי דת; 3. אתה האל; 4. שוכן עליונים; 5. אל אחד ואין שני (fol. 77 on the margin); 6. קוראי מגלה. *h.* Fol. 78. Parāh אום אשר בך דבוקה, Haḥōdesh אות זה החדש, Haggādōl, 1. אני חומה; 2. ארוסת אמונה; 3. (רשות) כך גזרו רבותינו. *i.* Fol. 82. Passover night, 1. ליל שמורים טכסו; 2. ל״ש סימן הוא; 3. קרב קץ הגאולה; 4. ל״ש שמור הוא; 5. Haggādah, according to German rite (but without אחד מי יודע and חד גדיא); 6. בוקר אעיר; 7. First day אדבר מישרים; 8. אור ישע מאושרים &c., like German rite; 9. אנעים חדושי שירים; 10. שיר אשר נאמו; 11. (סלוק) אהל נכון ונשא; 12. יי ישפות לנו שלום; 13. היום תאמצנו; 14. Seventh day אתה היארת יומם ולילה; 15. תאיר נגה (all three Festivals); 16. מי כמוך אומר ומקים; 17. יתרומם זה אלי; 18. Eighth day אופל המוני. *j.* Fol. 137v. Pentecost (Sabbath before), 1. אמונת עתים; 2. (רשות) כך גזרו רבותינו; 3. שמור לבי מענה (Gabirol's Azhārōth); 4. Arbīth אל נגלה בסיני; 5. Shaḥarīth אזכור מקדם (Jōāb b. Jeḥīel); 6. אור ישראל קדושי; 7. וירד אב לנביאים; 8. אנכי אדיר באדירים; 9. Second day אלהים בהנחילך; 10. וכל להטו משלהבותיך; 11. אילת אהבים; 12. ארחות אראלים; 13. Mūsāf אזהרת ראשית; 14. אתה הנחלת. *k.* Fol. 167v. Fast of Tammūz, 1. ארבעים יום; 2. אתנו לך; 3. תחלת אורח; 4. אנהים במר; 5. זד ממקומו; 6. בנסת ישראל; 7. S. Ḥazōn הכל אנחנו במבוכה; 8. Ninth of Ab זכור איכה; 9. איכה אצת; 10. אארה; 11. איכה תפארתי; 12. איכה אשפתו; 13. איכה ישבה; 14. אהלי אני עבטתי; 15. איכה אהובים; 16. זכור אשר עש; 17. אוי כי אוסרתי; 18. אויל כהכנים; 19. אנה אלך; 20. איכה אלי קוננו; 21. אוי בי מחלוקת; 22. כמכת אהלה; 23. עונינו ארוכים; 24. אה לי איכה; 25. אם תאכלנה; 26. אם תעירו; 27. אם יתקע; 28. יום אכפי; 29. אז בחטאינו; 30. אתה אבדת; 31. אויב בעת נכנם; 32. איך תנחמוני; 33. אדום אומרה; 34. אנכי אנבי אנחם; 35. בימים ההם; 36. ויכון עולם; 37. S. Naḥamū את יום פדותכם; 38. ארחמך. *l.* Fol. 209. Fast day (general), 1. אתה תקום תרחם; 2. אתה תשמע מן השמים; 3. אין לי בטחון; 4. זכור ברית אבר׳; 5. אליך יי אקרא; 6. בוקר ערכתי; 7. אל תעזבני; 8. יומם עינינו תלויות; 9. יי אליך יי נשאנו; 10. יי אלהי אלהים; 11. אחינו ישראל; 12. אלהי צבאות

עינינו; 13. אני קראתיך בי; 14. אני קראתיך אל; 15. יוסף אשר מקדם; 16. אביון המשוע; 17. אלהי אל תדינני; 18. אלהי אל תבישני; 19. יה למתי צפנת; 20. מוליך מוני; 21. אל נכספתי; 22. שביה עניה; 23. עליך עינינו; 24. שלומי עליון; 25. אמונים בני מאמינים; 26. קרב אורך לעניה; 27. אתה זוכר; 28. אתה נגלית; 29. מי שענה; 30. יה שמע בקולנו. *m.* Fol. 222. 1. יה שמך ארוממך; 2. יה מלבי; 3. אל ישראל; 4. מלבי עד מתי; 5. יה נמצא.

The following Piyyūtīm are given in an appendix: 1. אפתח נא שפתי; 2. אחד יחיד ומיוחד; 3. אני אשמתי; 4. אני חטאתי; 5. אשירה ואזמרה; 6. מעשה אלהינו; 7. מקום כבודו; 8. האוחז ביד.

II. Fol. 231ᵛ. Samuel b. Tabbōn's translation of Maimūni's Commentary on Abōth ('Eight Chapters') as far as the middle of ch. v.

III. Fol. 237. פרק שירה. At the end: 1. יגדל; 2. Prayer when entering a cemetery; 3. שמך נורא; 4. אמה לא שלחך אל. At beginning various prayers and שבעים ושתים פסוקים.

Written by Isaac b. Eliezer hak-Kōhēn on behalf of R. Jōāb in פירמו, and finished 2 Marḥeshwān, 5192 (Oct. 9, 1431), fol. 227.

Owners: Moses b. Naḥmān (fol. 1), Shabbethai b. Mahlalēl פימונטו (fol. 9).

Vellum, German squ. and Rabb. char., vowel-points, 4to, ff. 238 [H. No. 61].

214. Maḥzōr, Roman rite in two parts, Vol. I.

A. סדר of R. Elijāh Hazzāqen, and the daily hymns of Nathanael of Chinon (י״ה מן הקרן, fol. 3ᵛ, cf. Zunz, *Syn.*, p. 363); fol. 29, תפלת היחוד by Moses b. Judah Benjamin has-Sefarādi (Zunz, ibid., p. 517); fol. 31ᵛ, תפלת אליהו הנביא, beginning בשם ה׳ אלהי מערכות ישראל; fol. 49ᵛ, Headed (so) שמירה ששלח ה״ר משה בר׳ נחמני מעבור לברזילונא והוציא אותה מתוך ספר היצירה אלהים בישראל גדול; fol. 69, יחודך, ascribed to Eleazar of Worms (but cf. Zunz, ibid., p. 300); ibid.ᵛ, Another prayer attributed to Naḥmani; fol. 73, אני קראתיך אל Abraham b. Jacob (ibid., p. 268), with variations in the refrain.

B. Fol. 75 sqq. Common prayers; fol. 145ᵛ, Habdālōth: 1. משביח שאון ימים; 2. במוצאי יום מנוחה (13 strophes, cf. Zunz, ibid., p. 485); 3. אלהים בוננה (Isaac Gayāth, not mentioned by Zunz); 4. במוצאי

יום קדש; 5. שיר אענה; 6. מלוך על עם אשר נדהם; 7. המבדיל (both by Abraham b. Ezra ?).

C. Fol. 152. Jōṣerōth: *a.* Sabbath B'rēshīth, 1. אלהינו אלהים אמת; 2. אהלל בצלצלי שמע; 3. הכל יאמירוך; 4. איחל בעוז גבורותיו; 5. ארנן לבקר חסדך; 6. אדון עולם; 7. Fol. 158. Headed שיר היחוד לרש"י, beg. ברואי מעלה ומטה. *b.* New Moon, 1. תיאמת אור בקדש; 2. אתה המאזין. *c.* Sabbath before Ḥanukkāh, 1. אודך כי אנפת; 2. אזכור מעללי יה; 3. (Ḥanukkāh) יתנו צדקות יה. *d.* Selīḥōth, 1. זכור ברית; 2. אליך ה׳ אקרא; 3. אל תעזבני; 4. (Ṭēbēth) בן אדם; 5. אבותינו בשלותם; 6. אריה מסובכו; 7. אז בעוזבי; 8. תהיינה עיניך; 9. יומם עינינו. *e.* Sheqālim, 1. אשכול; 2. אל המתנשא; Zākhōr, 1. ויבוא ארז; 2. זכור את אשר עשה; 3. מי כמוך. *f.* Fast of Esther, 1. אשנן; 2. אבשרה; 3. אלופי דת; 4. אתה האל; 5. שוכן עליונים; 6. אל אחד. *g.* Sabbath before Purim, 1. בוקר אור (רשות); Purim, 1. אשר הניא; 2. אהללך. *h.* Pārāh, 1. פרה אמרה קשה; 2. אום אשר בך; 3. Haḥōdesh; 4. ראשון אמצת; 5. אות זה החדש; 6. Haggādōl אני חומה; 7. ארוסת אמונה; 8. אז כגלגל. *i.* Passover, 1. אנעים חדושי; 2. איומה נבוגה; 3. ברח דודי אל; 4. (2) שיר אשר נואמו; 5. אהל נבון; 6. כבודו אמץ; 7. אם תקיימי; 8. כרמי שלי; 9. ברח דודי ודמה; 10. (3) אור ישע; 11. אהבוך; 12. על הרי; 13. ברח דודי עד; 14. (4) אדבר מי שרים; 15. אתיית יום; 16. בקראעיר (Benjamin b. Jōāb of the family הענוים, see Zunz, ibid., p. 365); 17. אתה הארת; 18. ותען להם מרים; 19. (fol. 289^{v}) אלפא ביטין של פסח; 20. Last day אופל המוני. *j.* Three Festivals, 1. (opening of the Ark) תאיר נגה; 2. מי כמוך; 3. יתרומם; 4. (after Mūsāf) היום תאמצנו; 5. יי ישפות לנו.

As to the writer see next No.

Censor: Marchion (ff. 78, 95, 97^{v}), who signed his name opposite the erasures on the margin.

Owners: El'āzar, who notifies (fol. 1) the birth of his son Jacob, 1531; Jacob Rimini, whose name is impressed in gold on the outside cover, and who is probably the writer of the notice (fol. 1) concerning the death of David of Rimini (Nov. 1672). The name Jacob is also affixed to an Italian document on the fly-leaf.

Vellum, splendid German squ. char., fifteenth century, with vowel-points. The leaves are numbered with Hebrew letters, beginning with ג; 4to, ff. 311 [H. No. 224].

215. Maḥzōr, Roman rite, Vol. II (continuation of above), for the penitential season: *a.* Selīḥōth. *b.* Fol. 29. New Year, Night,

1. אמוני נבונים; 2. מלך אדיר במרומים; 3. מעמי עם; 4. עורר ישעך; 5. Sabbath אלי שובה שובה. c. Day of Atonement, Evening, 1: אהבת צדק; 2. יעלה; 3. יום יעלה; 4. יה אשר נאה; 5. ישראל בחירי; 6. דלתיך; 7. Shaḥarīth אברע אקד; 8. יה שמך; 9. שחי לאל; 10. אז ביום כפור; 11. קדוש אדיר; 12. מתני אחזו; 13. שושן עמק; 14. יום מימים; 15. אנוש מה יזכה; 16. צפה בבת תמותה; 17. אשא דעי; 18. אין ערוך אליך; 19. אל שת; 20. אל אמונה; 21. אשר אימתך; 22. מעשה אלהינו; 23. אמרו לאלהים; 24. אמיצי שחקים; 25. כי אמרתך; 26. אך אומרים; 27. באנף; 28. המכירים; 29. אלי מרום; 30. זה אל זה; 31. מי יערוך; 32. אל ברוב עצות; 33. יאדירוך; 34. האומרים אחד; 35. איהלת; 36. שופט כל הארץ; 37. יערב חין; 38. ביום עשור; 39. שחר קמתי; 40. בני ציון; 41. ביום הלבנת פשע; 42. ישן; 43. יצו האל; 44. שרי קדש; 45. יום שבת; 46. אלהי קדם; 47. יה צור עולמים; 48. יעירוני; 49. ידידי אל; 50. אין לי בטחון; 51. יוסף; 52. אביון; 53. תכלה ממנו; 54. איזנו; 55. שוכני בתי חומר; 56. מצירי; 57. אודך יי; 58. אפסו אנשי שכל; 59. אדם איך ינקה; 60. אמרתי לפושעים; 61. יום אמוץ; 62. אהללך; 63. Mūsāf אשען; 64. לעולם יסלח; 65. תמה; 66. חטאתי; 67. אליך נשאתי; 68. אות קדושיך; 69. אנא אזון; 70. אשר אימתו; 71. אשר יראתך; 72. המכירים; 73. אור נוגה; 74. מי ימלל; 75. המאמירים; 76. אזרת; 77. (Abōdāh) ביאוד דברי נכוחות; 78. אזכר סלה; 79. אנוש אין יתכפר; 80. אעשה למען; 81. יום אדיר; 82. ארון אביר; 83. את פני יי; 84. אזכיר סדר עבודה (Abraham b. Ezra, not mentioned by Zunz); 85. אמוני לבב (Second Abōdāh, by the same); 86. Minḥāh אודך בקול ערב; 87. אדר בתואר; 88. אתה אל רחום; 89. אל אדיר; 90. איפננת; 91. ידך פשוטה; 92. במקדש אל; 93. אביעה כתם; 94. איום ונורא; 95. אצתי; 96. אומן אמונים; 97. Ne'īla מערב; 98. שעה; 99. מלאכים; 100. תפלה לעני; 101. בטרם שמש יבא; 102. בטרם שמש בחדרו; 103. אלהים דר; 104. עת שערי; 105. אל חי (Rafael b. Isaac of Faenza); 106. אשמינו תבלע.

Fol. 1. Note of sale by Rafael זני b. Isaac of Faenza (probably the author of *Pijjut* 105, cf. Zunz, *Syn.*, p. 385), who sold all three volumes to Emmanuel b. Uziel of Camerino, at that time living in Florence. The document is dated Florence, Monday, 7th Tammūz, 5218 (June 19, 1458). Witnesses: Abraham, Menaḥem b. Isaac of פארו. A second note mentions as owners the brothers Solomon and Elḥānān, sons of Abraham of ניאנית (?), who received the volumes when the books of Emmanuel Hai of Camerino were distributed among his heirs. A third document testifies to the sale of the same volumes by Abraham b. Jōāb of ניאנית (?) to Jacob

b. Elāzar of Modena for sixteen פרחים gold (florins, cf. Zunz, *Zur Gesch.*, p. 563). A title-page written on paper by a later hand ascribes the writing erroneously to Jacob b. David Rimini. Censor's marks ff. 49, 121v.

Ff. 217 [H. No. 225].

216. Maḥzōr, Roman rite, Part II (Vol. III) of the preceding volume.

I. *a.* Tabernacles, 1. (Evening) אתלונן; 2. (Shaharīth) בקר אעיר; 3. אכתיר; 4. אאמיר; 5. אנה הושיעה נא; 6. אמץ קצות; 7. (Sabbath) את עמי. *b.* Shem. Aṣereth, 1. (Evening) זה היום; 2. (Shaḥ.) אום כאישון; 3. Simḥath Tōrāh תאיר נגה; 4. אל חי יפתח; 5. אמרת רנן; 6. אמרתי בשמחה; 7. אפתח בשיר; 8. בת ברורה; 9. אתכם אזביד; 10. אשריכם; 11. אז מרחם אמי; 12. אז כל בריות; 13. לא אמות; 14. שח ציר; 15. איש אשר הוקרן; 16. אורה זו; 17. אם כח אנוש; 18. אזלת בביתא; 19. אדרינום מלכא; 20. אזלת יוכבד. *c.* Sukkōth, 1. שירו לאל; 2. צמאה נפשי. *d.* Fol. 72v. Ḥātān, 1. אשא תפלה; 2. את חתן; 3. יברכו חתן.

II. Fol. 75v. *a.* דינים on ritual matters, and drafts of legal documents; *b.* Fol. 119. Medical and calendar rules; *c.* Fol. 129. Rhymes on the arrangement of the Haftārōth, beginning ראשית אתמוך נח ירון; *d.* Rhymes on the weekly portions, beg. ראשית מנוחה; *e.* Fol. 133. Calendar rules by Benjamin צעיר b. Abraham הרופא; *f.* Fol. 142. Tables of sun cycles by the same, the single paragraphs being headed by his name, and the words of Ps. xli. 3, and Deut. xxxiii. 11; *g.* Fol. 149. הלכות טרפות, by Judah of the family ענוים; *h.* Fol. 189. Note on צומת הגדין, by Abraham b. David; *i.* Fol. 190. Extract from Solomon b. Addereth's תורת הבית, beg. נשתברו רגליה; *j.* Fol. 190v. בחמשי בשבת בעשרה ימים לירח אייר שנת חמשת אלפים וארבעים ליצירה (April 11, 1280) נתקבצו כל יודעי דת ודין בקהל רומא בכנסת הבוציקי (Bozecco) ונמנו וגמרו לנהוג בענין אונא וכו'; *k.* Fol. 191. Note on a circumcision which took place in the synagogue גליקי ('Gallichi,' see Berliner, *Juden in Rom*, II, p. 24), Wednesday, 1st Tēbēth, 5084 (Nov. 30, 1323); *l.* Fol. 192. הלכות אותו ואת בנו; *m.* Fol. 192v. ניקור הבשר לרבינו שלמה (Rashi); *n.* Fol. 195v. ס' השערים, by Isaac of Düren.

Colophon: זה המחזור בשני חלקים הוא עזבון הגאון החסיד ממשפחת דם האלוף האמתי במוהרר ץ' באסה מבלאניש לבניו אחריו.

Vellum, 4to, ff. 214 [H. No. 226].

217. Maḥzōr, Roman rite (see fol. 37^{v}): *a*. Common prayers with a Commentary on the margin. *b*. Fol. 6. Commentary on the thirteen exegetical rules. *c*. Fol. 20^{v}. Commentary on the thirteen [divine] attributes by R. Jacob. *d*. Fol. 39^{v}. Commentary on פיטום הקטרת, by David Qamḥi. *e*. Fol. 56^{v}. 1. על היהודים המתעוררים על התלמוד; 2. סליחות על המלשינין ועל המסירות; 3. על ספרי הקדש שנגנבו, beg. אוחילה קירות לבי; 4. על האסורים והיושבים במצור; 5. על האותות וסימנים הנגזרין על הציבור; 6. אויה לי; 7. על רבוי החולים; 8. על לקיית מאורות; 9. על עצירת גשמים; 10. על רבוי גשמים; 11. על הצלת ישראל; 12. חטאנו על המאורע; 13. ודוים. *f*. Fol. 77^{v}. סדר ענין ארבע ערבים. *g*. Fol. 80. ספר המנהגות, by Ashēr of Lunel. *h*. Fol. 112^{v}. Commentary on Abōth, by R. Samson (printed *Maḥzōr Vitri*, p. 461). *i*. Fol. 288. דינים, and drafts of legal documents. *j*. Fol. 310. Calendar rules. *k*. Two grammatical treatises, 1. Moses Qamḥi's מהלך (printed); 2. ראשית הלקח, by Samuel b. Jacob.

Censors: Marchion, who erased many passages, writing his name against them on the margin (ff. 162, 296^{v}, &c.). The erasures have been re-written by a later hand; Fra Luigi da Bologna, 1599; Camillo Jagel, 1613; Frater Renatus da Modena, 1636.

Owners: Samuel F . . . ., S. D. Luzatto.

Vellum, Franco-German squ. char., vowel-points, fourteenth century, occasional pen and ink sketches, small fol., ff. 339 [H. No. 69].

218. Maḥzōr, Roman rite, corresponding to the preceding, though not quite so full; yet it contains several Piyyūṭīm not to be found in the former.

A. *a*. Day of Atonement אבן מעמסה; *b*. Tabernacles יה שמך; *c*. Shem. Aṣ. אמונים אשר נאספו; *d*. Simḥ. Tōrāh מי עלה למרום; *e*. Hatān יפרו וירבו.

B. *a*. Fol. 222. Calendar rules; *b*. Fol. 241. Selīḥōth.

Written by Jacob b. Gershōn hak-Kōhēn Ashkenazi of Neustadt, and finished Monday, 13 Kislev, 5171 (Nov. 10, 1410), on behalf of Solomon b. Daniel of נווד ריאה (fol. 237^{v}).

Censors: Alessandro Scipione, 1593; Domenico Ierosolimitano, 1597; Clemente Carretto, 1617.

Vellum, German squ. char., ff. 238 sqq., later and more cursive char., vowel-points, 4to, ff. 256 [No. 514].

219. Maḥzōr, ed. Sabbionetta, 1560, with MS. notes at the beginning, in the middle, and at the end. The last two portions contain Selīḥōth.

German curs. char., 4to, ff. 43 [No. 501].

220. Maḥzōr, Romanian rite, for the Three Festivals and prominent Sabbaths. The following Piyyūṭīm are not mentioned by Zunz:

I. 1. Sabb. Ber. אשר בל הברואים; 2. אסלד לאדון עולם; 3. מועדי אחרו וזמני; 4. מי כמוך ארץ בחכמה; 5. Ḥanukkāh אלהים חיש; 6. ארומם אלהי בשיר; 7. אנובב ושיחי אשפכה; 8. אלהי בך חסיתי; 9. New Moon אהלל בשיר; 10. ויהי הכל במאמר (dispute between Sabbath and New Moon); 11. מלאכים מבורכים; 12. Fast of Tēbēth השמיעו באיים; 13. אויה לי כי סרתי; 14. Sheqālim עדתי אל מיחלת; 15. אל מתנשא לכל ראש (German rite); 16. מי במוך שפרה ברוחו שמים (Shemaryah), with cabbalistic glosses on the margin; 17. Zākhōr איומה נגדלת על מה נאפלת; 18. אחקור פלאי אל; 19. אמנם שבעה רשעים; 20. Fast of Esther אתה יי מתנשא; 21. יהירים קמו בבל דור; 22. אני בקש; 23. אתה אלוה ראשנים; 24. אז בגלות בפרך; 25. יי אה רבו צרי; 26. Pūrīm קומה אלהים עזרתה; 27. Pārāh חק יסד שוכן; 28. שם יי מגדל עוז; 29. אום אשר בך דבוקה; 30. Haḥōdesh שוקדי דלתות; 31. יושב עליון; 32. אות זה החדש; 33. Haggādōl אנבר חיילים; 34. אבוא בחיל; 35. אלהי הרוחות; 36. יין כי יתאדם; 37. נוה דגים קטנים; 38. אתה נמת.

II. Fol. 58. *a.* Passover, 1. Haggādāh with Commentary; 2. אפאר לאל חי; 3. Ḥōl Ham. לנבול גיא הרי; 4. Seventh day מושיעים סוף; 5. שאג אל כאריה; 6. ותען להם מרים; 7. יום צור אשר נטה. *b.* Fol. 153v. Pentecost, 1. מפתח שפתי הישר; 2. אני בינה לי גבורה; 3. משה עלה להר סיני; 4. Azhārōth אמת יהגה חבי (Elijah Hazzāqēn); 5. Second day ארוכה מארץ מדה; 6. אהולים וקורקסיהם; 7. אגור בין שלולה. *c.* Fol. 187. Selīḥōth, 1. Fast of Tammūz אעורר בבבי; 2. אעיר יגוני; 3. אהה ליום; 4. אבד ממני כהן. *d.* Fol. 193. Tabernacles, 1. אמת ראשון; 2. Ḥōl Ham. כבודו משבחים; 3. Shem. Aṣereth עשה שום שבל; 4. אחות אשר לך כספת; 5. היטיבה יי לטובים; 6. איום זכור נא; 7. אילת אהבים בפז; 8. מי גבר בעולם קם כמשה; 9. Simḥ. T. אומן שפך והפיל; 10. מי נבר יחיה; 11. אמוני מרכה; 12. מצא אשה מצא טוב; 13. Ḥātān יפרו וירבו; 14. יברך יברך יברך; 15. תחיו ותרבו; 16. היום בגלל; 17. ארון שחק ברכות; 18. ארון מקדם; 19. מלבי נוטה כאהל; 20. משים נתיבה; 21. יהולל אל; 22. יעלה ויקרא; 23. יגדל ויעלה; 24. Circumcision נולד בן

בסימן טוב ; 25. שמחו אב וילדתו ; 26. ילד אשר יולד בסוד ; 27. ויהי הכל במאמר ; 28. אמנם שבע בריתות ; 29. אמונה עלי תולע ; 30. שירו לאל הנקדש ; 31. Qaddīsh אחרי לצור עולמים.

Vellum, Greek Rabb. char. with vowel-points ; fifteenth cent. ; after ff. 121 and 186 lacunae ; 4to, ff. 280 [H. No. 353].

Spanish-Oriental Rite.

221. A. Common prayers, Spanish-Oriental rite, compiled by Ḥayyim Kōhēn of Aleppo, beginning with the compiler's introduction, and accompanied by ritual regulations, and a cabbalistic Commentary.

B. Fol. 124. Morning service for the New Moon.

C. Fol. 143. Evening prayers.

Orient. Rabb. char., No. 2 different hand, 12mo, ff. 146 [H. No. 35].

222. סדר זמירות ישראל, Sefarādic rite of Ferrara, compiled by Phineas Ashkenazi for a certain Benjamin Solomon. At the end a short Piyyūt of six strophes, beginning עת שערי רצון להפתח.

Modern squ. char., 8vo, ff. 55 [H. No. 151].

223. Grace after meals, benedictions and night prayers, according to the Spanish rite. The title-page is also in Italian translation. The volume is richly illuminated with miniatures in water colours.

Vellum, splendid small squ. char., 32mo, ff. 22 [No. 466].

Rite of Yemen.

224. Siddūr, according to the rite of Yemen, beginning ברכי אצולה (Judah Hallēvi). Many headings and directions are written in Arabic. A short cabbalistic note on the fly-leaf is signed Ḥayyim b. David al-Abrash.

Orient. squ. (Yemenian) char., with vowel-points, 4to, ff. 83 [H. No. 380].

225. Fragment of a Siddūr, according to the rite of Yemen.

Fol. 2v. והדא קול לאברהם בן עזרא זצ"ל פי נטאם עבודת יום כפורים וגאב דלך בעד אן יתם ש"ץ צלוה מוסף. The introduction beginning אזכירה סדר עבודה is written in alphabetical order, but is evidently of much later date. The Abōdāh itself begins אמוני לבב הבינו (see No. 129, 7).

Orient. squ. (Yemen.) char., fol., ff. 5 [No. 581].

Passover Haggādāh.

226. 1. Passover Haggādāh, Spanish rite, with Commentary, ends פדוים לציון ברנה.

2. *a.* Fol. 38. Jacob Weil's הלכות שחיטה; *b.* Fol. 45v. הלכות בדיקות (printed).

3. Fol. 57. עברונות, Calendar rules by Issachar b. Mordecai Ber Miklosz in Prague; colophon, Wednesday (*read* Tuesday), 17 Tēbēth, 5458 (Dec. 31, 1698).

4. Fol. 71. Prayer before the blowing of the Shōfār.

5. Fol. 72. תשובת המינים, by the author of No. 3. The end is missing.

German Rabb. char., 4to, ff. 103 [No. 449].

227. *a.* Haggādāh, according to German rite; *b.* Fol. 16. יוצרות and זולתות for distinguished Sabbaths; *c.* Fol. 48. Prayers for New Year and the Day of Atonement; *d.* Fol. 60v. Hōshanōth and Simḥath Tōrāh; *e.* Fol. 90v. Wedding ceremonial; *f.* Fol. 92. Circumcision; *g.* Fol. 96. Pirqē Abōth, with Rashi's Commentary on the first and part of the second chapter; *h.* Fol. 138v. Piyyūtīm, 1. Passover nights; 2. Pentecost; 3. Shemīni Aṣereth.

The following notices are to be found on fol. 106v: אני ערלין בת הר״ר משה שלי״ט אולמה פה אונשפורג בשנת חמש׳ אלפים וארבע מאות לבריות (sic) עולם (1640) . . . היום יום ג׳ ח׳ חשון ת״א הדר בק״ק פפערשא לעת הזאת באונשפורג הבירה מלחמה אני מצאתי חתימה של הרבנית שרה בת הר״ר אליעזר אולמא אני נם חתמתי בזה הספר משום זכרון ערלין בת הר״ר משה אולמה הנערה.

Underneath, in a different hand: ובאתי לע׳ פראג ע״י בעלי מהר״ר שמעון שי[חיה] ר״ח ניסן ת״ה.

Owner: Zunz (No. 32).

Vellum, German Rabb. char., catch-words at the end of quires, pen and ink drawings, 8vo, ff. 162 [No. 439].

228. Haggādāh, Spanish rite; fol. 32v, Two Hymns: 1. פסח מצרים; 2. מבית און, edited in דברי חפץ by H. Edelman, fol. 15.

Written by Mordecai פריצוליץ, Nisān, 5245 (1485).

Owner: [Israel?] נוריקו (?) b. Eliezer Ḥayyim נוריקו (?), [5]429 (1669).

Censors: Domenico Ierosolimitano; Gio[vanni] Domenico Carretto, 1618.

Vellum, large squ. char., 12mo, ff. 35 [H. No. 393].

Piyyūtīm and Selīḥōth.

229. Collection of Piyyūtīm by the following poets: Aaron, Aaron Elijah, Abbās, Abraham, Abraham עמירה, Abṭalion, David Abbās, Elijah, Elijah Walīd, Ḥayyim, Isaac Amigo, Israel, Jacob עמרון[1], Judah Abbās, Mordecai, Moses Abbās, Qaifi (קייפי), Shabbethai, Shammāsh, Solomon, Toledo, Zeraḥyah hal-Lēvi. Beginning and end are missing. Fol. 101, Piyyūt in Turkish, but in Hebrew characters.

Owner: Ḥayyim Pardo (fol. 12).

Modern Orient. curs. char., various hands, 8vo, ff. 182 [H. No. 215].

230. Piyyūtīm, many by unknown poets, beginning and end wanting.

A. 1. שישי ושמחי יונתי תמתי; 2. פדה יפדה עם באון; 3. מה נעמו דודיך (Moses b. Ezra); 4. נפשי עלי תהמה ליונה; 5. חולת אהבה אני (Ḥalfōn); 6. צירי נדוד אחזוני (Israel); 7. יונתי מה לך נודדת (the same); 8. מה טוב יום שבת (Maimūn); 9. מבורך שבת (Moses b. Jacob); 10. שבת באישון בת עין (Samson b. Lābi); 11. שומר שבת (Moses Sultān); 12. סדרי בראשית (Sa'adyāh שוראקי); 13. יום זה לישראל (Isaac); 14. ביום שבת ארנן (Moses); 15. יום השבת אין כמוהו (Manṣūr); 16. ליום זה שירי (Farajī); 17. אל הוא אשר בחר בנו (Eliezer); 18. שער הרחמים לעם בך בוטח (Judah); 19. אליו מי הוקשה ויושלם (Abraham); 20. אליכם נאמני אזכרה (Ḥayyim); 21. מי כמוך אדון עולם (Mordecai); 22. לנועם אודה לאל לבב (Jacob עדא); 23. יה יוצר נותי (the same); 24. למדו נדעה (Samuel עירל); 25. טוב להודות (Farajī); 26. אגדלך אלוה (Abraham).

B. Fol. 15. Pizmōnim for the Ḥātān: 1. ימינך אל נגלת (Qalonymos); 2. ירננו צדיקים; 3. יחונן צור (Josef); 4. תנו שיר (Isaac); 5. ילדי אהובי (Judah); 6. יעלת אהבים; 7. אהבה יונה (the same); 8. ירוחם בך (Judah); 9. יום פדותי (Josef); 10. אם יום פדותי (Abraham); 11. פי יענה (Farajī); 12. אפתחה לברך (Aaron); 13. אשתשע (Abraham); 14. ידך תחיש (Isaac Gayāth); 15. יֶרֶד צִוָּה (the same); 16. זבוד יה (Zeraḥyāh); 17. זיו כבודך (the same); 18. ימי פרישה (Isaac); 19. יוסף לקנות מקנה (Isaac Lēvi); 20. יושב תהלות (Judah Hallevi).

C. Fol. 33. 1. ידועי חלאים (Judah); 2. שור אהבה (Moses);

[1] See Steinschneider, *J. Q. R.*, XI, p. 487.

3. יום זה נשאת (Israel Lēvi); 4. אנגי הנותן (Judah Hall.); 5. קומה אלהים (Abraham); 6. יפץ הזר תחבולות (Judah); 7. לוכד חכמים (Lēvi); 8. יאמר נא ישראל (Judah Hall.); 9. יסוד הדל (Josef Isaac); 10. אני אזכיר (Abraham Isaac); 11. יום פורייא (Isaac Gayāth); 12. יסוד טעם (the same); 13. צמאה לך נפשי (Abraham); 14. ימי חרות (Isaac Gayāth); 15. מגן ירום (Isaac); 16. יה אור (the same); 17. יצאת לישע (Isaac Hallēvi); 18. יודעי דעה (the same).

Maghribine curs. char., 8vo, ff. 55 [H. No. 103].

231. 1. *a.* חדושי תורה. Fragmentary glosses on the Pentateuch, beginning missing; *b.* Fol. 6. Some short glosses on Esther.

2. Fol. 7. En Bonet Abram (Jedaja Hap-Penīnī), אגרת ההתנצלות (printed in the Responsa of Solomon b. Addēreth), end wanting.

3. Fol. 8. Glosses on Genesis.

4. Fol. 14. Piyyūtīm: *a.* Purīm, 1. ארים קולי; 2. ישורר שירה; 3. המבדיל בין כפור לפורים; 4. יום זה על יד הדסה; 5. שודד קודש; 6. תען לשוני; 7. (Sabb. Zākhōr) אודה לאל; 8. (Parāh) יחד עושו עם אל נורא; 9. (Sheqālim) יה נדרש; 10. (Haḥōdesh) ישראל בני קדושים; 11. ישעו יחיש; 12. Sabb. and New Moon שירו לאל נבוני. *b.* Passover, 1. אודה לאל; 2. ברכו לאל; 3. שירו ליי שיר חדש; 4. ידיד נפשי; 5. חשקי תזיר נא; 6. ימלא פי תהלתו; 7. יום זה גדול לישראל; 8. שתי ביי מחסי; 9. ממצרים הוציאנו; 10. יום זה גאלנו; 11. הראנו ידו הנפלאה; 12. אודה לאל שוכן שמים; 13. לך אזכיר נפלאות; 14. יום השביעי קדשת; 15. אפצחה פי נודה לאל חי וקים; 16. יחיינו מיומים; 17. *c.* Pentecost, 1. אומר ליי מחסי; 2. אורי חתום בגן עדן; 3. תדיר תן דיר; 4. יום בו עלה האיש; 5. מרום אזעק; 6. בי אל דבר; 7. דבר בי אלוה חזקי; 8. יחיד ורם על כל נאור; 9. מפי אל מפי אל; 10. הללו זרע אמונים; 11. אל חי מי כמוך; 12. אדיר לא ינום. *d.* Ḥanukkāh, 1. אל יוצר אור; 2. צהלי ורוני; 3. אקדמך נורא תהילות; 4. אשירה אשירה; 5. ידך תנחני; 6. שובינו אלהי; 7. אני ביער הלכתי. *e.* Sabbath, 1. שמרו ודרשו אמוני; 2. ארץ ורום בהבראם; 3. מי אל בשמים; 4. אל רם נדול; 5. לך יוצר ובורא; 6. אערוך שיר שבחי; 7. יוצר מידו עושר וריש; *f.* Pentecost, 1. ירד אל חי אל הר סיני; Sukkōth, 2. יודו שמך גדול ונורא; 3. אל קדוש יושב תהלות; 4. ינהלני על מי מנוחות; 5. Simḥath Tōrāh, according to the rite of Ancona, beg. שמע לקול אנקת אסיר; 6. יום זה לישראל נגלה צור; 7. אלי מנת חלקי; 8. אל אלהים אתפלל; 9. שוב אל רואי; 10. דת עץ ספרי החיים; 11. שוב אל תורתך הבט; 12. אז ימלא שחוק פינו; 13. יקרא שמך עלינו; 14. יבחירני

אל. *g.* Ḥātān Tōrāh, 1. אל רם מתנשא; 2. אשאל מאל עליון נורא; 3. Ḥāth. Ber. אחלה פני אל ראשון; 4. קום חתן יכהן פאר; 5. מה נכבד היום חתן זה לחתן; 6. שירו ידידים שירה; 7. Headed ששמו אברהם או יצחק, beg. יזכור אל לעמו; 8. Headed ששמו יעקב, beg. יגל יעקב בעזרו; 9. Headed ששמו משה, beg. ישים האל שלום; 10. Headed ששמו יוסף, beg. ינעם בפי כל איש; 11. כי יבוא כי יבואו; 12. Headed ששמו רפאל ישמעאל ישראל ומיכאל, beg. ישירו שפתי בזמירות לאל; 13. Headed ששמו דוד, beg. אשירה נא; 14. Headed לכלה, beg. בואי נא כלה נעימה; 15. מי ומי בלתך יוצר; 16. חתן נעים עלה; 17. ישמח חתני בקהל אמוני; 18. קום חתן לקרוא; 19. החתן חיה יחיה; 20. לך חתני למקומך; 21. Before grace אתאנו ובאנו; 22. אמן אמן אמן, beg. אל אדיר מרום וקדוש; 23. מן שנה פורייה; 24. מרוממי פרשתי; 25. Headed בלשון קדש וישמעאל, but is in Hebrew and Turkish, beg. אדון עולם ישועתי; 26. אל תהלתי; 27. Headed בקשה מספר מזבח יעקב לאומרה בתקון חצות; 28. ממעונות אריות. *h.* Tabernacles, 1. ידידים נצבו; 2. יומם וגם לילה; 3. אודה יי מאד בפי; 4. Shem. Aṣ. אדיר אל נעלה; 5. השם ירחם; 6. שוכן עד; 7. אהלל לצור קדושי; 8. Simḥ. Tōrāh החתן חיו יחיה (not identical with *g.* 19); 9. ישמח חתני וישיש כגבור; 10. חתן שנות חיים; 11. אשריך חתן; 12. שירו ידידים; 13. תנו כבוד לשוכן מעונים; 14. יצו אל ברכתו; 15. ארננה בהגיון; 16. יעלת המור; 17. יפו דודיך נעימה; 18. מה נכבד היום חתן; 19. First day, Sukkōth יוצר יצר; 20. מלבי מצר פעולותיו; 21. יין הטוב; 22. אברך שמך; 23. ארוממך יי עושה כל; 24. דודי צח ואדום; 25. הטה אזנו לי; 26. Headed לסיום דישיבת שלום, beg. יהי נא חסדך אל עליון; 27. שומרני באישון עין; 28. מרום הוא על כל מרומים; 29. יונה שובי שובי; 30. שיר שבח אזכירה לך; 31. ואני ברוב חסדך; 32. יה רכובו עבים; 33. שום תשים לצאנך רועה; 34. אשתחוה אפים; 35. יהלל פי בשירים; 36. Seventh day of Passover מאיר כל חשך; 37. דודי אל חי; 38. Cf. No. 19; 39. יום יום רעיוני ידרושון; 40. און רעיוני לבי; 41. אל תעלם מעבדיך; 42. גדול יי ומהולל; 43. אהובתי בין הבנות; 44. יקרבנו יי; 45. קומו ברנה עדת המוני; 46. Sabbath מתוק דבר תורה; 47. ביום שבת קודש. *i.* 1. Circumcision יהי שלום בחילנו; 2. תודות אתן שם נורא; 3. ירושה נחלה; 4. נורא אתה צור unfinished.

Owner: Zunz (37).

Nos. 1 and 3, Franco-German Rabb. char.; No. 2, Ital. curs. char.; No. 4 (originally separate volume), squ. headings, Orient. Rabb. char., 4to, ff. 70 [No. 441].

232. Piyyūṭīm and Selīḥōth, rite of Saxony, preceded by an (incomplete) index.

I. *a.* Fol. 8. Sabb. Ber. לבעל התפארת. *b.* Sabb. and New Moon, 1. משרתיו עומדים; 2. אלהינו אלהים אמת; 3. לך אים אלפי אלפים. *c.* Selīḥōth שני חמשי ושני. *d.* Second Sabb. and Ḥanukkāh, 1. כבודו אופנים מנשאים; 2. אום קרואה חבצלת. *e.* Fast of Tēbēth, 1. אדברה וירוח לבי; 2. שמע עליון; 3. אודה עלי פשעי. *f.* Sabb. בשלח; 1. אמונים; 2. מחוללת; 3. לולי יי; 4. יום ליבשה. *g.* Sabb. יתרו; 1. אודה יוצר חסד; 2. חלק יי עמו; 3. חזק עמי; 4. מלא רחמים. *h.* Fast of Esther, 1. אתה האל עושה פלא; 2. אבשרה בקהל רב; 3. מעשה ידין; 4. אדם בקום עלינו בהזדמנם. *i.* Second Hafsāqāh, 1. אורות מאופל; 2. אאמיר; 3. בירור קדושה. *j.* Sabb. Haggādōl, 1. עיזוז אדירירון; 2. אשרי הכלה. *k.* (fol. 105) Passover, 1. Seventh day ויושע אל אמונה; 2. Last day ידועי שם. *l.* First Sabb. after Passover, 1. במרומי רום; 2. סגולתי; 3. Second יחידתי שמחי. *m.* Sabb., 25 Sivān, 1. זולתך אין אל (Eliezer); 2. אהבתיך; 3. יום מצע קצר; 4. אותך כל היום קוינו; 5. אלהים באזנינו; 6. אחרי נמכר. *n.* Sabb. after Pentecost, 1. אדיר ונאה; 2. אין זולתך. *o.* Sabb. חקת (fol. 166) אור ישורון. *p.* Fast of Tammūz, 1. אדאג מחטאתי; 2. אפפוני; 3. אבותי כרבת ריבם; 4. את קשתי. *q.* Sabb. נחמו (fol. 178) ארוממך. *r.* Sabb. עקב: אסירי התקוה. *s.* Sabb. שובה, 1. אור עולם קראו; 2. אל לבבני נשיב. *t.* Simḥath Tōrāh, headed עד כאן יסד רבנא משה בר שמואל בב׳ אבשלום ז״ל מכאן ואילך תוספת היה שהוסיף הרב ר׳ חסדאי הנשיא, 1. אשריך ישראל; 2. אשריך אום קדוש; 3. אל עיר גבורים.

II. *a.* Fol. 218. The Book of Job; *b.* Jer. ii. 29—x. 14 (הוביש כל). At the end various prayers for the Precentor on New Year and the Day of Atonement.

Owners: Josef b. Judah, Simon b. Moses Auerbach, Zunz (No. 29).

German Rabb. char., 12mo, ff. 275 [No. 443].

233. *a.* Piyyūṭīm by Solomon b. Moses אלשקר, Samuel (תודות אל), Abraham b. Ezrā, Isaac השנירי, Mattathias b. Isaac of Bologna; *b.* Fol. 8. הטבת חלום להרמב״ם (attributed); *c.* Fol. 10. Wedding hymns; *d.* Fol. 12. שיר לפורים, beginning תוך בור גלות; *e.* Fol. 14v. Hymns introducing the reading of the Pirqē Abōth; *f.* Fol. 15v. Hymns by Jacob ירק on the student of the Torāh; *g.* Fol. 16. Funeral song by Bārūkh Sinai on Elishā קצינין; *h.* Ibid.v Dirge by Josef באקי on the death of the two martyrs Daniel hal-Lēvi and

Emanuel Lattes in Piedmont; *i.* Fol. 17. Dirge on the death of Isaac Lattes, born in קני, died in Nizza in Provence in the month of Kislēv, 5409 (1648). The poem is signed טריוים, and was written in Turin; *j.* Fol. 18. Two dirges on the death of Jacob Sinai in Turin, 1659; *k.* Fol. 18v. סדר ברכת התורה, by Menaḥem Azaryah of Fano; *l.* Fol. 19v. Poem by טרוים on Mordecai Falk; *m.* Fol. 21v. Poem sent to Jacob Joshua of the family Bārūkh, on the day of his marriage with Malkāh, the daughter of Emanuel Montalzino, on the 14th Marḥeshwān, 5417 (1656); *n.* Fol. 22. Wedding song in honour of Mattathias Segre and Rebecca, the daughter of Gershōn Segre; *o.* Ibid.v Wedding song in honour of Reuben Israel b. Nathan Samuel and Vittoria, daughter of Gabriel Rumilian.

Owner: Jacob Joshua Bārūkh in Nizza.

Ital. curs. char., 4to, ff. 22 [H. No. 368].

234. *a.* Collection of Piyyūtīm, most of which are unknown; fol. 7, Aramaic Piyyūt, beg. לית אלה בר מינך עוד; fol. 14, Spanish Piyyūt, beg. טוקי איסטאש און לאש אלטורוס; fol. 16, headed שיר לשלמה, beg. שיר החדש לאל הנקדש.

b. Fol. 82. Appendix containing more Piyyūtīm: 1. אשכול הכופר לי דודי; 2. Piyyūt for Shemīnī Aṣereth and Sabbath by Isaac b. Josef Norzi, beg. ארנן נא ואודה אל; 3. Pentecost (or other festivals), beg. יחיד יסוד עולם; 4. (fol. 83v) צור משלו in rhymed Aramaic version; 5. (fol. 85v) Pentecost, by David, beg. דת אש; 6. אסגוד תמיד; 7. New Moon of Tēbēth, by Simḥā Kalimani, and sung in the German synagogue at Venice, 1771, beg. נשיר זמרה; 8. (fol. 87v) Italian letter, signed S. Dafano.

c. Fol. 92. Kind of syllabus for the study of Bible and Mishnāh.

Owners: Stella Dafano, Abrom Maestro in Venice.

Orient. Rabb. char., seventeenth cent., many pages elaborately ornamented with pen and ink sketches, 8vo, ff. 97 [H. No. 355].

235. Piyyūtīm for various occasions; fol. 11 sq., by Moses Zakkuth; fol. 17v, Spanish Piyyūt.

Owner: Moise Baruk Caranaglio.

Squ. char., ff. 18-21, Span. curs. char.; many leaves seem to have originally belonged to a different volume, and are numbered; ff. 4 and 5 should be placed after 13; ff. 57-60, inverted; 12mo, ff. 63 [H. No. 267].

236. Hymns: *a.* Weddings, rite of Corfu; fol. 29, Meir b. Isaac Rothenburg (Wednesday, 4 Tēbēth, 5466 (1706). *b.* Fol. 30. 1. ידידי בחיי נפשך (Isaac); 2. אדיר שוכן (Abraham); 3. אלהים צבאות; 4. אחלה לישועתך (Eliezer); 5. יעוף חלומי. *c.* Fol. 33. Circum-

cision, 1. נולד בן; 2. שיר ידידים; 3. ירושה נחלה (Joshua); 4. משיח וגם אליה. *d.* Fol. 38. Hymns for distinguished Sabbaths and Festivals. The last two in Greek. *e.* Fol. 70. Sabbath prayers. *f.* Fol. 78v. אזמר שיר (Abraham זפרנא). *g.* Fol. 101v. ויהי בימי מלך אחשורש (Elijah). *h.* Fol. 120. Sabb. before Pentecost; כך גזרו (Benjamin b. Samuel).

On the fly-leaf, notices of the death of Jacob Tedesco Ashkenazi, Feb. 27, 1804; of Annetta Ester, Feb. 25, 1837, at the age of 27; of Jacob Tedesco, June 25, 1834, at the age of 88; and of Isaac b. Elijah Ashkenazi, 28 Iyyār.

Owners: Shabbethai b. Judah Ashkenazi, Mordecai Ḥayyim b. Elijah of Mordo.

Squ. char., 4to, ff. 185 [H. No. 354].

237. 1. Hymns, many of which are not known; fol. 35, Acrostic; Reuben Modena.

2. Fol. 52. Glosses on various passages of Talmud and Bible, beginning with Ḥagīgāh, fol. 27v, ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בו. The author quotes several times the ספר לקט שושנים [by Meir Lēvi], באר עשק (fol. 55v), and Elijah Mizrāḥi's Supercommentary to Rashi.

Owner: Moses דוייב (fol. 10).

No. 1 large modern squ. char., and the leaves numbered; No. 2, Maghribine curs. char., 4to, ff. 66 [H. No. 394].

238. *a.* ספר פזמונים. Three hundred and fifty hymns for various occasions, collected by David Silva b. Abraham Harōfē in Venice, 1650. Many pieces are not known; fol. 73, Hebrew and Italian;

Fol. 207v. Synopsis of the tunes for various prayers and hymns, followed by an index. Compiler's autograph.

Small squ. char., ff. 138–207 blanks; 32mo, ff. 237 [H. No. 358].

239. 1. ספר פזמונים, numbering one hundred and five pieces.

2. Fol. 20. Other liturgical compositions.

3. Fol. 22v. Poems.

4. Fol. 27. Various accounts in Italian, signed E. de Paz.

5. Fol. 76. Index to No. 1.

Squ. and Ital. curs. char., many blanks, 8vo, ff. 78 [H. No. 395].

240. *a.* סתר (*read* ספר) הפזמונים. Collection of hymns written on behalf of Dame Mazzāl סרודיו, wife of Efraim Naḥmāni b. Abtaliōn b. Abraham Solomon טיליו in Modena 5578 (1818); *b.* Fol. 18–21v. Italian poem; *c.* Fol. 24v. פורים פורים פורים; Fol. 30–32, Index.

Large squ. char., 4to, ff. 32 [H. No. 363].

241. *a.* Selīḥōth, German rite, consisting of two hundred and twelve pieces, but Nos. 1–61 are missing; No. 62 הורית דרך השובה. Many pieces do not exist in print; *b.* Fol. 115 תחנות, 16 Nos. The end is wanting. An additional leaf contains lists of Selīḥōth to be recited on certain days.

Vellum, large German squ. char., vowel-points and Rāfēhs; many leaves damaged by cuts; catch-words at end of quires ornamented with pen and ink sketches, beginnings in red ink; fol., ff. 126 [H. No. 392].

242. Selīḥōth, appended to a printed edition of סליחות Venice 1600 fol., and comprising twenty-six pieces.

Owners: Heyum Hirsch in Harburg near Donauwörth, Isaias Heyum Hirsch, Zunz.

Germ. Rabb. char., fol., ff. 10 [No. 422].

243. Selīḥōth, appended to a printed edition of סליחות Cracow 1584, and comprising sixty-four pieces. Index at end.

Owners: Leiser דייביש b. Abraham b. Simon Oppenheim, Zunz (No. 65).

German curs. char., fol., ff. 32 [No. 423].

244. Selīḥōth: *a.* Before morning prayers, Spanish rite with variations (fol. 11) תכלה ממנו אפך וחמתך. *b.* Fol. 17ᵛ. Day of Atonement, 1. שופט כל הארץ; 2. יערב חין ערכנו; 3. ביום עשור קראתיך; 4. שחר קמתי; 5. בני ציון היקרים (Benjamin); 6. ביום הלבין פשעי (Benjamin); 7. ישן אל תרדם (Judah); 8. יצו האל לדל שואל; 9. יה צור עולמים; 10. ידידי אל ברבוהו; 11. ביום כפרת עוני; 12. יחידתי בצרתי; 13. מולך מוני; 14. יציץ מחרכי; 15. שרי קדש היום; 16. (On Sabbath) יום שבת וכפורים; 17. ישראל עם קדוש; 18. לא בקשתי; 19. אל נכספתי לראותך; 20. בליל על משכבי; 21. (*sic*) אלקי קדם מעונה; 22. יעירוני רעיוני; 23. יה למתי צפנת; 24. בקר אערך לך; 25. אז מקדם הקדמת; 26. אין לי בטחון; 27. יוסף אשר מקדם; 28. את יי בהמצאו; 29. אנוש מה יצדק; 30. בעשור יום נילות; 31. דרשנוך בכל לב; 32. יי שמעה בקולנו; 33. מצרי ערי יצרי; 34. שוכני בתי חומר; 35. אזנו יצורי אלי; 36. אודך יי כי אנפת בי; 37. את פני מבין צפוני; 38. ארעדה ואפחדה; 39. אלקי (*sic*) אל תבישני; 40. אלקי אל תדינני כמעלי; 41. יי אך בך בטח לבבי; 42. שלומי עליון; 43. ביום שבתון; 44. בעלות יום החקר; 45. שביה עניה. *c.* Arbīth, 1. כל נדרים; 2. אהבת צדק; 3. יעלה תחנוננו; 4. דלתיך הלילה; 5. יום יעלה נקראה; 6. ישראל בחירי אל; 7. יה אשר נאה; 8. ירצה עם אביון. *d.* Minḥāh, 1. ידך פשוט; 2. בת עמי לא תחשה; 3. במקדש אל והיבליו; 4. אביעה כתם עוני. *e.* Ne'īlah, 1. בטרם יבא שמש; 2. אלקים דר מעוניך; 3. יהיו נא אמרי פי;

4. בטרם שמש בחדרו; 5. בת צון עם כל חילה; 6. עב קל ממרומיך; 7. עת שערי רצון; 8. אבינו אשר כפיו. *f.* 1. Fol. 50. R. Baḥyāh's תוכחה, beginning ברכי נפשי; 2. R. Nissim's ודוי; 3. ודוי for Minḥāh, beg. במה אקדם; 4. Prayer for the eves of New Year and Day of Atonement, beg. אנא יי אלקי ישראל. On fly-leaf, Index.

Owner: Josef ראינים.

Papal Ital. curs. char., small 8vo, ff. 59 [H. No. 370].

245. זמירות for Sabbath, 1. כי אשמרה; 2. יום זה מכובד; 3. דשנת בשמן, with Italian translation; fol. 7^v^, Italian translation of שוכני בתי חומר. Illuminated and arranged for home use.

Squ. char., 4to, ff. 8 [H. No. 365].

246. Selīḥōth, rite of Ṣan'ā, 1. ואני ברוב חסדך; 2. בשם אלהי אברהם; 3. שלומי עליון; 4. יעלו לאלף (acrost. Jehūdāh); 5. רומה אלהים; 6. בליל זה ראש השנה; 7. מנומם בעת קומם; 8. שירו לאל (Samuel); 9. יום זה למול מלך (Israel); 10. ישראל בחירי (Jehūdāh); 11. יה למתי צפנת (id.); 12. ילוד יעקב (id.); 13. ירושלים למוניך (id.); 14. ירושלים האנחי (id.); 15. יונה נשאתה (id.); 16. אלהי קדם (Abraham); 17. ימינך נושא (Jehūdāh); 18. יה מלאך (id.); 19. יוני ניאיות (id.); 20. ישראל בחירי; 21. לאט האל (Lēvi); 22. צוחתינו אשמעה (acr. Ṣālih b. Yaḥyā); 23. דרכי שבעה (Daniel).

Yemen. squ. char., 8vo, ff. 11 [H. No. 384].

247. 1. *a.* Prayer attributed to Abraham b. Ezra; *b.* Fol. 8. בקשה לאחר התפלה; *c.* Fol. 9^v^ תפלה גדולה Cabbalistic prayer, end wanting.

2. *a.* Fol. 13. Chapter IV of Jacob Tam's ספר הישר, beg. נזכיר בו אופני העבודה (printed); *b.* Fol. 17. מצאתי בדברי חכמים ז״צל Moral sayings.

3. Fol. 20^v^. ייחוד poem, beginning לך יחוד לך צדק אלהי, 16 lines.

4. *a.* Fol. 21. בקשה by Ibn Qapril, beginning באור בקר אהודך צור יצורים; *b.* Rhymed prayer by Josef b. Naḥmiās, beg. מבורך אתה שוכן שחקים; *c.* Fol. 21^v^. יחוד ובקשה by Moses Naḥmāni; *d.* Fol. 25. בקשה אחרת.

5. Fol. 27. דברי חכמים זצ״ל ומוסריהם אשר מסרו לבניהם, beginning הזהר שלא תסמוך בלבך ושמע עצה וקבל מוסר ותהיה זריז לעשות כל מה שהוטל עליך ומה שצוית, consists of a hundred and three short admonitions, each beginning with אל.

6. Fol. 33. תפלת הים.

7. Fol. 34. *a.* A Maqāma in Al Ḥarīzī's style, beginning נאם הימן האזרחי הייתי בארץ סבאים; *b.* Maq. xix of the Taḥkemōni,

abridged; *c*. Fol. 37^v^. The first Ghazel of Maq. xlii אמת כי הנדבה, one of Maq. l נדיב הלב, and the following two lines which are not to be found in the editions:—

מתת נדיבי עם כטל תול ולא   ידע אנוש מתי ולא מאין
אבן דבר נבל כקול רעם וקול   רעש וקול רוח וגשם אין

d. Fol. 38. The letter of Maq. viii with the rhymes attached to it, and two more Ghazels not to be found in the editions; *e*. Fol. 39^v^. Maq. xxvi abridged, ending with the following rhymes:—

בין איש בטח על צורך יום צירך   כי בו יעפים ימצאו מנוח
הבוטחים על ריק לריק יגעו אבל   קווי יי יחליפו כח

8. *a*. Fol. 41. תפלה קדושה Cabbalistic prayers; *b*. Fol. 43^v^. תפלה נדולה and other prayers; *c*. Fol. 48^v^. בקשה לדרך.

9. Fol. 49^v^. הנהגת הבריאות Hygienic advice relating to the diet suitable for each month, attributed to Abraham b. Ezra.

10. Fol. 51. Ashēr b. Jeḥīel's Ethical Will, headed הנהגת בריאות הנפש.

11. *a*. Fol. 57. תפלת הדרך; *b*. Another, attributed to Moses Naḥmāni; *c*. Fol. 59. Prayer, attributed to Saadyāh; *d*. Fol. 62. Ps. cxix–cxxxiv, followed by more prayers.

Fol. 1–70, vellum, Orient. Rabb. char. with vowel-points; the rest, which originally belonged to a different volume, paper of different makes; different Or. hands, 12mo, ff. 97 [H. No. 317].

248. Various Prayers, headed ספר תפלת אברהם.

a. Fol. 2. Prayer by Menaḥem Azariah of Fano.

b. Fol. 12^v^. תפלת השחר, attributed to Saadyāh.

c. Fol. 45^v^. ודוי by Nahum Foa.

Owners: Jeḥīel Josef, Isaiah Leon Jona (Jorea ?).

Ital. curs. char., 32mo, ff. 133 [H. No. 57].

249. 1. סדר ברית מילה.

2. Fol. 8^v^. Draft of document of sale, dated קורייו דעל נהרי נמיליאו ופלו, Sunday, 25 Iyyar, 5212 (May 14, 1452).

3. Fol. 12. סדר חתנים to which is attached a hymn, acrost. El'āzar.

4. Fol. 22. Letter of marriage between Judah b. Elḥānān of Ascolo and Stella, daughter of Solomon b. Abraham of Mantua.

5. Fol. 25^v^. *a*. סדר ענין מתים; *b*. Fol. 35^v^. ברכת אבלים; *c*. Fol. 38. סדר [ה]טבת חלום.

6. Fol. 40^v^. Josef Ezōbī's קערת כסף (printed).

7. Fol. 59v. Prayer by Moses Latif, composed for Joab Immanuel Finzi of ארייו.

Vellum, Nos. 1-6, German Rabb.; No. 7, squ. char.; ff. 11v and 12v, coloured illustrations of bride and bridegroom in the costumes of the time, 16mo., ff. 61 [H. No. 333].

250. 1. אדרת אליה, by Elijah Ḥayy b. Moses Naḥmu, abridged from כסא דאליה.

2. Fol. 17. Sundry prayers.

3. Fol. 19. Three sonnets.

The volume ends נאם הצעיר אליאו חי נחמו, and is probably the author's autograph; see also title-page.

Ital. curs. char., 4to, ff. 19 [H. No. 82].

251. Prayers and hymns by Abraham b. Daniel, many of them bearing upon events in the author's life. In one prayer, fol. 61v, he mentions the following places: Mantua, Forli [פורלי], Rivaroli [ריוארולי], Modena, Scandiano [סקנדיאנו], מונטקייו, ארייו, בוטריו [Buttrio]; fol. 80. Hymn giving a kind of autobiography, and ending with the statement, that the author was in his sixty-first year in 1571; fol. 101. אזהרות in rhymed verse; fol. 112. Prayer with reference to a false accusation of the Jews in Rome, which, however, ended favourably in Iyyār, 1555 (see עמק הבכה, ed. Letteris, p. 115); fol. 132v. The author's wife Virtuosa mentioned; fol. 141v. A series of vows, among which one of writing of scroll of the Law. According to a later notice, written between the lines, this was finished 17 Tammūz, 1573, in the presence of Judah Kōhēn b. Eliāqim; fol. 152. Prayer for the Jews of Bologna; fol. 392, The author nominated Rabbi and preacher; fol. 394v. Prayer for his elder brother Nāḥūm in Mantua and his daughters; fol. 418. Death of his wife, 25 Iyyār, 1574; fol. 424. Author states having written his prayers in two volumes, and composed a ספר הילקוט; fol. 456v. Began to write a prayer, each word of which begins with מ (Tuesday, 7 Schebat, 1575). According to a remark on fol. 223, the author composed altogether five thousand prayers.

Ital. curs. char., 16mo, after fol. 277, one leaf missing; ff. 467 [H. No. 360].

252. קול השירים, also entitled שיר לכבוד התורה, presented by Rafael Bārūch b. Abraham to the society נוה שלום in Alessandria della Palia in 1810.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 6 [H. No. 402].

253. A. Prayers and hymns collected by Benjamin Kōhēn, pupil of Moses Zakkuth: *a*. Fol. 8. 1. יי לך אערוך, by Judah Hallēvi;

2. האדרת והאמונה; *b.* Fol. 9. ספר הליקוטים; *c.* Fol. 10v. 1. תיקון ז׳ באדר; 2. Short prayer by Naḥmāni; *d.* Fol. 12. Various prayers; *e.* Fol. 16. Daily prayers with cabbalistic Commentary; *f.* Fol. 52. קצור כוונת ימי השבוע, by Menaḥem Azariah of Fano; *g.* Fol. 53. Amulets; *h.* Fol. 71. Autograph letter by Menaḥem Azariah of Fano; *i.* Fol. 76. Cabbalistic prescriptions; *j.* Fol. 83v. Riddles on the Thirteen Articles of Faith; *k.* Fol. 85. List of books sent to Leghorn.

B. Fol. 85. אל מלך יושב, with cabbalistic Commentary.

Owner: Reuben Josef מונדווי.

Ital. curs. char., 4to, ff. 92 [H. No. 29].

254. ס׳ תהלות ותפלות ווידוין. *a.* Fol. 2. Prayer attributed to Saadyah Gāōn; *b.* Fol. 13v. תוכחות ואזהרות ובקשות, by R. Jehūdah, beg. אברך את ה׳; *c.* Fol. 15v. בצרה קראתי; *d.* Fol. 16v. אזהרה, beg. ברכי נפשי; *e.* Fol. 17v. כוונה; *f.* Fol. 18. עמידה, beg. ה׳ שמעתי; *g.* Ibid. תושבחות, beg. אל מסתתר; *h.* Ibid.v השתחויה, beg. בורא נשמות; *i.* Fol. 20. ודוי ליום הכסא, beg. טרם אענה; *j.* Fol. 22. סליחה, beg. אוי לי כי נדמתי; *k.* Fol. 23v. נפילת אפים, beg. אקוד ואשתחוה; *l.* Fol. 24v. תחינה ובקשה, beg. ובן מצא.

Owners: Samuel Ḥayyim Cohen Belinfante, Elijah Camerino; Benjamin Consolo; Barukh of פירמי; Moses of פירמי; Judah קארקוסא; Josef Hayy Mondolfo; Moses Cohen Belinfante, Meir Cohen Belinfante.

Ital. curs. char., small 4to, ff. 28 [H. No. 208].

255. שגיון שמשון. Prayer consisting of three hundred words, each beginning with ש, by Samson Kōhēn Modon, 1703.

German squ. char., 8vo, ff. 3 [H. No. 381].

256. Cabbalistic prayer and תפלת הדרך. On the fly-leaf (verso), form of a marriage letter, but nearly illegible.

Vellum, Span. Rabb. char., ff. 18 [H. No. 146].

257. Mordecai Isbān's penitential prayer (ודוי), printed.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 42 [H. No. 33].

258. 1. Menaḥem b. Solomon Mēiri's treatise on repentance during the penitential season, on fast days, and on days of mourning. it is divided into two parts: *a.* משיב נשף two sections with twelve and thirteen chapters; *b.* שבר גאון with seven and twelve chapters.

2. Fol. 230. Fragment of a work containing glosses on Maimūni's Mōrēh (see Shēm Tōb Palqērā's מורה מורה, p. 159 sqq.).

Writer: Abner . . ., who finished this copy, 20 Adar, 5231 [Feb. 11, 1471].

Owner: Eliezer גרנזיני.

Span. Rabb. char., 4to, after fol. 200 lacuna; fol. 215 misplaced and should be read after fol. 226, several leaves missing, ff. 231 [H. No. 221].

259. 1. ספר מצות זמניות, Hebrew translation of R. Israel's Commentary on the Prayer-book.

2. Fol. 8. אזהרות for the Great Sabbath by Judah Hallēvi, beginning הקבצו ושמעו אשאלה רשיון.

3. Fol. 18. Italian sermon in memory of Abraham Reggio.

4. Fol. 19. Permutations of the letters of the word בראשית, and other Nōtariqōns on Biblical words.

5. Fol. 25v. Two short Italian addresses, headed ביום פורים לנערים.

6. Fol. 27. Extracts from Ben Sirah, copied from the Hebrew translation of Ismael Menaḥem פיראריסי.

7. *a*. Fol. 31. Poems written and set to music by Solomon de Rossi (מהאדומים) of Mantua on behalf of Pietro and Lorenzo Bragadini, Venice, 1563; *b*. Fol. 32 in honour of Moses סלם in Mantua; *c*. Fol. 33. Recommendation and a responsum by Leon of Modena on the singing of prayers, supported by Ben Ṣīōn Ṣarfāthi, Leb Sarwāl, Ezra of Fano; *d*. Fol. 39. Document signed by Isaac Gershōn, Moses Kōhēn of פורט, Leon of Modena, and Simḥa Luzatto, prohibiting the infringement of copyright of Solomon de Rossi's compositions.

8. Fol. 44. List of sermons with their dates, beginning with the funeral sermons on Moses Ḥefeṣ, 11 Sīvān, 1798.

No. 1 copied for Mordecai Samuel Ghirondi from a MS. belonging to Abraham Reggio of Gorizia.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 44 [H. No. 263].

260. I. עבודת בית ה׳. Cabbalistic commentary of the Abōdāh אתה בוננת, beginning missing.

II. פזמונים. 1. עוז וגאון חובש; 2. ברוך יושב בסתר; 3. אתודה אשמתי (Seliḥā); 4. אאדיר אאמיר; 5. אליבם אקרא זרע אמוני; 6. על רוממו שמע עליון; 7. יראו רבים ישמחו; 8. ברוך אשר ישקול; 9. רשות לנשמת לש״ץ, beg. מכין תבל יושב קדם.

III. *a*. Fol. 58. List of corrections; *b*. Fol. 61. Text of Abōdāh.

Maghribine curs. char., 8vo, ff. 67 [H. No. 259].

COMMENTARIES.

261. Eliezer b. Nāthān's (ראב״ן, twelfth century) Commentary on the German Maḥzōr for New Year, Day of Atonement, Sukkōth, Shem. Aṣēreth, Simḥath Torāh; Sabbath שובה, Sabbath before Sukkōth, Hōshānōth; fol. 1, missing. The following names are mentioned: Aaron Kōhēn? (הרא״ך), אבי״ה (fol. 37^v), perhaps R. Eliezer b. Isaac, quoted by Rashi on Ps. lxxvi. 11 (cf. Zunz, *Zur Gesch.*, p. 63); Azriel b. Nāthān, El'āzar Qallir, El'āzar of Worms, Gershōm, Isaac דילטרו, Jacob (?); Jacob of Coucy (called חותנו של רש״י, and not identical with the one mentioned by Zunz, ibid., p. 50); Jacob b. Judah hal-Lēvi; Jacob Nāzīr, Judah b. Moses Haddarshān; fol. 41, marg. יוני הלבלר (Joigny); Jonathan, Meir, the Precentor (Zunz, ibid., p. 47); Menaḥem of Ḥelbō; Menaḥem b. Sarūq; Meshullām; Solomon b. Isaac (Rashi); Samuel b. Isaac hal-Lēvi; Simon b. Isaac; Solomon hab-Bablī. Of older authorities are quoted Josippon, מדרש השכם, and ספר מזלות; fol. 53, שמעתי מרש״י. Fol. 46, against the word עגור (Isa. xxxviii. 14), marg. לש' אש' קרענגן (*Kranich*); fol. 53, against יהוייד, marg. וירט גפינגרט (*wird gefingert*).

Passages struck out by censor, ff. 16, 20^v, 28, 31^v, 37, but without signatures.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 2 cols., large fol., ff. 89 [H. No. 71].

262. 1. Josef b. Naḥmiās' Commentary on the Abōdāh אתה כוננת.

2. Fol. 9. Meir Crescas' query addressed to Profet Durān.

3. Ibid.^{v} Profet Durān's letter to Shealtiel Gracian, beg. כבוד חכמים והדר זקנים.

Modern copy, 4to, ff. 10 [H. No. 147].

263. Isaac b. Todros' Commentary on Solomon b. Gabirol's אזהרות. Copied by B. Goldberg from Cod. Paris.

German curs. char., 8vo, ff. 54 [H. No. 121].

IV.

PHILOSOPHY.

264. *a.* קיצור חובות הללבות, begins with ch. iv (שער הבטחון); *b.* Fol. 96. Poem on the contents of the tenth chapter of the same work; *c.* Fol. 97. Baḥyāh's תוכחה addressed to the human soul.

Owner: Isaac of Modena.

Vellum, small squ. char., 32mo, ff. 100 [H. No. 138].

265. Solomon b. Gabirol's ספר מבחר הפנינים, with the (printed) Commentary. The work is preceded by a preface and two poems by the copyist Solomon b. Isaac b. Moses משיש. Fol. 43, Letter of dedication to Isaac קונשינו; ibid.v Arabic poems headed שיר אלערב בשבח הספרים, accompanied by a Hebrew paraphrasis in verse, and other poems by the copyist; fol. 46v, Poem of three lines with reference to Samuel Ḥagīz.

Finished in Algiers, Friday, 9 Tammūz, 5353 (July 9, 1593).

Maghribine char., 4to, ff. 46 [H. No. 408].

266. 1. ספר מבחר הפנינים, with the Commentary on the margins, and preceded by a Table of Contents.

2. Fol. 27v. ספר עלילות דברים, with the Commentary of Josef b. Meshullām, without the poem which precedes the printed edition אוצר נחמד IV, p. 179 sqq. (see also *HB.*, VII, 26, and החלוץ I, p. 160). From the words (fol. 39v) עד היום הזה לנו אלף ות׳ שנה בקרוב (ed. ועוד) בגלותנו, we can gather that the work was written in 1468 (see also the colophon).

Finished Tuesday, 13 Nīsān, 5228 (April 5, 1468). Are the author and commentator one and the same person?

3. Fol. 53. רוח חן, attributed to either Judah or Samuel b. Tabbōn (printed). Finished 3rd Sivān, 5228 (1468).

4. Fol. 59v. יסוד היסודות ועמוד החכמות. Commentary on the first four chapters of Maimūni's הלכות יסודי התורה. Finished in טרין, 9 Tēbēth, 5231 (Dec. 2, 1470).

5. Fol. 62v. Metaphysical definitions in the style of the Mōrēh. At the end the words: אמר החכם הפילוסוף האשה היא סבת חעדר הקנינים . מרכב סמאל מלאכת שטנים . חוצבת רהב מחוללת תנינים.

Written probably by the commentator (and author?) of No. 2.

Owners: Marco di Dona Luzza[tto?]; Samuel.

German Rabb. char., various sizes, 4to, ff. 63 [H. No. 117].

267. Judah b. Tabbōn's Hebrew translation of Judah hal-Lēvi's Kitāb al-Khazari. At the beginning the following rhymes:—

בשם עוז התעזר ובגבורה נעזר יהי לבי נאזר להעתיק הכוזר
ויקם ניב נזר לעם בזר נפזר ומאתו נגזר ובין אכזר כהזר
ויעדה שש משזר לבוש בדי מנזר אשר עתה מוזר צפיע אלעזר

The MS. is incomplete and ends III, § 63 (see *Das Buch al-Chazari*, ed. Hirschfeld, p. vii).

Writer: Elāzar (see the poem).

Ff. 10, 24, 25, 36, 37, 42, 48, 49 vellum, Span. squ. char., 4to, ff. 54 [H. No. 139].

268. בית יעקב, Jacob b. Ḥayyim Farissōl's Commentary on the Kitāb al-Khazari, written 1422. The author frequently quotes explanations of his teacher Frat. Maimon. At the end the following rhymes:—

אשים אשר להם דבר כוזר בזר   בי על מקום קדש שועלים הלכו
להם ודומיהם תשובתם בצר   סולו פנו דרך בית יעקב לכו

Span. Rabb. char., large 8vo, ff. 179 [H. No. 214].

269. ספר עדות לישראל, Nathanael Kaspi's Commentary on the Kitāb al-Khazari.

Written by Menaḥem b. Elijah de Rossi (מן האדומים), and finished Thursday, 12 Tammūz, 5240 (July 1, 1480). See *HB.*, XVI, p. 127.

German curs. char., 4to, ff. 84 [H. No. 1].

270. Commentary by Hillēl b. Eliezer of Verona on the Five and Twenty Theses of the Second Book of Maimūni's Mōrēh.

Modern copy, 4to, ff. 5 [No. 413].

271. Abbā Māri's מנחת קנאות, with variations from and additions to the printed edition (see Neubauer, *Rabbins français*, p. 655 sqq.). The beginning is missing.

Written by Mordecai b. Abīgedōr, and finished in סירמיני, 6 Tammūz, 5128 (June 8, 1458).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 162 [H. No. 194].

272. Shēm Tōb Palqera's Treatise ראשית חכמה in three sections. It begins with a poem, headed

אל מעלות נפש אשר חכמה   אם לעלות יש נפשך חכמה
אם מפרי בין לאכול תתאו   הנה לך ראשית פרי חכמה

The introduction ends: וחברתיו מימי (*read* בימי) הבחרות עם ספר המעלות ורוב דברי בו בחכמות הם דברי ראש הפילוסופים ובקיאיהם כי לא דרשתים אני מעצמי אלא שקבצתי מהספרים שהם מפוזרים שם וחלקתיו לשלשה חלקים החלק הראשון ממעלות היצירייות וצריך למבקש בחכמה אליהם החלק השני ממספר החכמות וצריך המבקש החכמה לדעת מספרו והתועלת שתגיענה לו בידיעה והחלק השלשי בביאור כי הפילוסופיה הכרחית בהשיג ההצלחה האמתית.

At the end the writer added the poem introducing the ספר המעלות.

Owner: Zunz (No. 12).

German curs. char., modern copy from an original which had been finished June 22, 1552, fol., ff. 56 [No. 420].

273. 1. Shēm Tōb b. Josef b. Palqēra's ספר בחכמת הנפש, in twenty chapters, to which is added, as ch. xxi, בידיעת הפילוסופים

[ת]בשלמות האנושי, not to be found in the printed edition (Lemberg, 1835).

2. Fol. 28. פירוש על ארבעה פרקים של מרע, Commentary on the first four chapters of Maimūni's הלכות יסודי התורה, beginning יסוד היסודות של בינה ואמנה שהם יסודות לקיום המצות; fol. 34, והא לך זה הפירוש אשר הועתק מלשון הערב, with a space left (fol. 35ᵛ) for an astronomical figure. Attached are some short poems, published by Dukes, *Orient.*, 1847, p. 405.

3. Fol. 38. Queries and answers on medical topics, headed שאלות בענייני החכמות; fol. 43, headed התחלתו בספר רפואות שהביא ר' חיים.

Owners: Heidenheim (רשימת הספרים, p. 41, No. 42); Zunz (No. 6).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 43 [No. 442].

274. 1. ספר האמונה הרמה. Philosophical treatise by Abraham hal-Lēvi b. Dāwud (דאוד) in three sections, translated by Solomon b. Lābi. The translation is headed by a poem of eight lines. Colophon (fol. 68) like *NCat.*, No. 1227 (minus the last four words). The work ends after ch. i of section 3. Fol. 69 gives a table of contents, which ends as follows: הפרק השני איננו לא בהעתקה הזאת אשר היא לר' שלמה בן לביא ולא בהעתקה האחרת הנמצאת במנטובה והיא לר' שמואל מוטוט ותוכן כוונת הפרק השני הזה החסר היה בתוספת ביאורים ומשלים בחליים הנפשיים ואופני רפואתם וחבל על דאבדין ולא משתכחין הספר הנכבד הזה כתבו הראב"ד הראשון הוא החסיד בעל ס' הקבלה בשנת דתתק"ך כאשר יובן מדף נ"ב והיא שנת 1160 למנינם והיתה תחלת חבורו בלשון ערבי ונעשו ממנו שתי העתקות בלה"ק האחת מלאכת ר' שמואל מוטוט לבקשת ריב"ש ונקרא אמונה נשאה ואחרת מלאכת ר' שלמה בן לביא והיא הכתובה בספר הזה ונקראת אמונה רמה והיא בלשון צח ומדוייק הרבה יותר מן הראשונה. The fly-leaf, written by a later hand, gives the beginning and end of a translation ascribed to Samuel b. Mōṭōṭ, which was finished Adār 2, 1392.

2. Fol. 73. Commentary on the above-mentioned work by Solomon b. Lābi, ending sect. 3, ch. i.

3. Fol. 121ᵛ. Ch. v of a philosophical treatise, beginning הדבור בעצם ובנשמות העצם קודם לכל סוג במציאות ובידיעה. The author frequently refers to the Talmud and various Midrāshim, and quotes also Ibn Sina, Ibn Ezra (fol. 133), and Maimūni's Mōrēh (fol. 122). The work ends והנה תמו דברינו מן השער החמשי תהלה לאל ועתה יבא השער הששי.

Span. Rabb. char., No. 1 has many marginal notes, 4to, ff. 135 [H. No. 222].

275. 1. ספר רב פעלים, by Isaac b. al-Latīf (printed in כוכבי יצחק, vol. XXV).

2. Fol. 6. צורת עולם, by the same (printed, cf. קבוצת חכמים, ed. Warnheim).

Ital. curs. char., 4to, ff. 26 [H. No. 161].

276. Isaac b. al-Latīf's שער השמים, without the table of contents (see *NCat.*, No. 1277[d]).

Written by Hezekiah Rafael b. Ḥayyīm.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 98 [H. No. 167].

277. בן המלך והנזיר, translated by Abraham hal-Lēvi b. Ḥisdāi; fol. 93 rewritten by a later hand.

Written, Mantua, 1548 (same hand as 522).

Span. Rabb. char., verses vocalized, 8vo, ff. 98 [No. 523].

278. 1. Translations by Judah b. Moses b. Daniel Romano; *a.* Abstract from Thomas of Aquino's Commentary on Aristotle's *De Demonstratione* (ס' המופת), ii, ch. 21, cf. Steinschneider, *Uebers.*, p. 493; *b.* מאמר המשלים, the same philosopher's treatise *De Ideologia*, see Steinsch., ibid., p. 483; *c.* Fol. 6. מאמר הנמצא והמציאות, Aegidius de Colonna's *De Esse et Essentia*, cf. Steinsch., ibid., p. 491; *d.* Fol. 12[v]. מאמר האחד והאחדות of Boetius' (בואיציום) *De Uno*, cf. Steinsch., ibid., p. 467.

2. Fol. 15. *a.* שערים, by Judah b. Moses b. Daniel Romano, also styled פתיחות והקדמות אל ביאור ספרי הנבואה, comprising sixty-six שערים, cf. Steinsch., ibid., p. 491; *b.* Fol. 27. Gloss on Aegidius, Alexander the Minorite, Thomas, Angelus, and Albertus Magnus, cf. Steinsch., ibid.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 42 [H. No. 409].

279. 1. ספר משובב נתיבות, by Samuel b. Mōṭōṭ, Commentary on the ספר יצירה (partly printed). According to a note at the end, the work was written in Wādi-l-Ḥijāra in 1370. The text of the ספר יצירה is annexed (see *HB.*, XV, p. 15).

2. Fol. 20. מגלת אחשורש, Commentary on Esther, by Anselmo Astruc (see *Mag.*, VII, p. 115).

3. Fol. 23[v]. Josef b. Kaspi's Ethical Will, addressed to his son Solomon (printed), dated Valencia, Ellul, 5092 (but see Renan-Neubauer, *Écrivains juifs franç.*, p. 143).

4. *a.* Fol. 27. Twenty-four סודות; *b.* Fol. 32. שער הכונה; *c.* Ibid.[v] שערי הצדק, in six chapters (the end wanting) with introductory rhymes by Todros hal-Lēvi (printed).

5. Fol. 38. Abraham b. Ezra's אגרת השבת (printed).

6. Fol. 41[v]. Commencement of a dictionary of foreign words.

7. Fol. 44. Agādā, beginning ת״ר כשברא הקב״ה את האלנות נאו ונבהו עד למאר.

8. *a.* Fol. 45ᵛ. ענין עשרה הרוני מלכות; *b.* Fol. 47ᵛ. The Book of Judith; *c.* Fol. 49. Megillath Antiochus in Aramaic; *d.* Fol. 51. הימים שאירעו צרות לישראל; *e.* Fol. 52. Short tales, some of which are taken from מדרש ויושע. At the end, two short poems; fol. 67ᵛ, Pseudo-Ben Sirā (printed).

Ital. curs. char., 4to, ff. 71 [H. No. 219].

280. עץ חיים, Theological treatise by Aaron b. Elijāh, the Qaraïte (printed).

Owner: Zunz (No. 24).

Late German curs. char., 4to, ff. 118 [No. 429].

281. אור ה׳, by Ḥisdai Crescas b. Jūdāh (fol. 5), beginning with table of contents (ff. 1–2). According to a note on fol. 159ᵛ, the author finished the work in Saragossa in 1410 (year of his death). It is therefore probable that the MS. is the autograph of the author. Many variations from the printed editions.

Span. Rabb. char., ff. 48 and 72 written by a later hand; 4to, ff. 159 [H. No. 4].

282. Samuel Ṣarṣāh's מכלל יופי. The beginning is missing (see *NCat.*, Nos. 1296 and 1297).

Censor: Camillo Jaghel, 1611.

Span. Rabb. char., after ff. 32 and 42 lacunae; fol., ff. 218 [H. No. 411].

283. 1. ספר העזר (עזר הדת in the colophon), by Moses Kōhēn Tordesillas, written in 5139 (1379), as stated in the heading of fol. 1. The work was translated from the author's original (בלשון לעז) into Hebrew by Meir b. Jacob, and contains seven chapters (see *NCat.*, No. 1796⁴).

2. Fol. 10ᵛ. ספר עזר האמונה, a polemical treatise by the same author, written 5135. The MS. only contains the preface and part of the table of contents.

Ital. curs. char., 4to, ff. 11 [H. No. 187].

284. Another (complete) copy of the ספר האמונה.

Ital. squ. char., 4to, ff. 76 [H. No. 191].

285. Isaac Pulgār's עזר הדת (partly printed in טעם זקנים).

Owners: Abraham נ״ץ פרינצלי (Proselyte), Livorno.

Span. Rabb. char., ff. 20 and 21 misplaced, 8vo, ff. 91 [H. No. 94].

286. Shēm Tōb b. Isaac Shafrūt's אבן בחן, a polemical treatise against Christianity; slightly defective at the end.

Orient. Rabb. char., eighteenth century, fol., ff. 88 [H. No. 160].

287. Josef b. Shēm Tōb's בטול עקרי הנוצרים, translated from the Spanish original of Ḥisdāi Crescas (printed).

Modern copy (by B. Goldberg ?).

German curs. char., 4to, ff. 8 [H. No. 362].

288. ספר מאויבי תחכמני, identical with Ḥisdāi Crescas' בטול עקרי הנוצרים (see *HB.*, VI, p. 2 sq.). The last leaves are slightly damaged.

Ital. curs. char., 4to, ff. 21 [H. No. 193].

289. ספר דרך אמונה, by Abraham Bibago, beginning ס׳ דרך האמונה הקצר והוא ח״ב מהילקוט הקטן והוא הדרך הקצר ונתיב הסלול לבוא עד תכלית השארת נפשו שברו אתו באמונתו לפניו יבוא פעולתו. Side by side with this notice, the continuation אשר בעזרת ה׳ ית״ש העתקתיו וקצרתיו וסדרתיו מ״ס דרך האמונה הגדול להפילוסוף האלהי מו״ה אברהם ביבאנו שהיה מודה דרך להחכם הפילסוף (*sic*) האלהי מו״ה יצחק עראמה בעהמ״ח ה״ס בעל עקידה.

Underneath is written

אם תמות באמונתך
תחי׳ ——— במותך
ואם לא חייך קבורתך

German curs. char., 4to, ff. 46 [H. No. 3].

290. מגן דוד, by David b. Judah Messer Leon (printed), a cabbalistic philosophical treatise.

Owners: Amrām, David Meldola, Moses Judah b. Israel (fol. 5); David b. Rafael Meldola, who received it from Safed in the year 1836.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 178 [No. 465].

291. אגרת העשיריה, by Abraham b. Meir de Balmes, metaphysical treatise based on the number Ten, as conceived in the ספר יצירה, and פרקי דר׳ אליעזר. At the beginning stands the following poem:

אשלח ברכת רעיוני ה — חדרים משלהבת יה
דורש בדבר לפידיה — מלבת שואל העשויה
על יחוד נוף ספיריה — שובר מיני השטיה
על עשרה ספורים — קול שאון מעיר ושאיה
ובבן איש תם תקראיה — אגרת העשיריה
יואל אל תשמע עליה — בעֶגֶל עוד בה עשיריה

The date given at the end, 26 Nissan, 5269 (April 16, 1509), implies that the MS. is in autograph.

Ital. curs. char., 4to, ff. 112 [H. No. 105].

292. 1. Al-Farābi's ספר התחלות הנמצאות, according to the colophon translated by Moses b. Samuel b. Tabbon (printed).

2. Fol. 47. Al-Ghazāli's treatise on logic, כוונת הפילוסופים. The translator's preface is missing. The work begins אמר אבו חמד אלגזאלי המוותי תהלה.

Owner of No. 1: Josef b. Ḥalfōn.

The copy was finished 5 Tēbēth, 1320, by Moses of Tortosa in Venice.

No. 1, Orient. squ. char.; No. 2, Orient. Rabb. char., 4to, ff. 74 [No. 426].

293. Al-Farābi's מאמר במספר החכמות. Copied for S. D. Luzatto from a MS. in the possession of the Brothers טריויש in Padua (cf. אוצר נחמד, II, p. 13).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 207].

294. 1. Al-Farābi's ס' ההתחלות, translated by Moses b. Tabbōn (cf. *SCat.*, col. 2001, printed).

2. Fol. 16v. Some observations on the constellations and the number of stars belonging to each.

3. Fol. 19v. סוד הטעמים, by Ben Ashēr (printed).

4. Fol. 23v. שער האלכסונות והמרובעים, with mathematical figures.

5. ספר אלפרגאני. Compendium of the Almagest, translated by Jacob Anatoli, ends with ch. xxvii (cf. Oṣar Neḥmād, IV, 14).

Span. curs. char., 8vo, ff. 56 [H. No. 133].

295. ספר השמים והעולם, Solomon b. Ayyūb has-Sefarādi's Hebrew translation of Ibn Roshd's medium Commentary on Aristotle's *De Coelo* (see *SU.*, p. 128).

German curs. char., 4to, ff. 108 [No. 438].

296. Abraham Naḥmias b. Josef's translation of Thomas of Aquino's Commentary on Aristotle's *Metaphysics* (cf. *SU.*, p. 485). The preface was edited by S. Sachs, *Ker. Chem.*, VIII, 110–11.

Finished 22 Shebaṭ, 5251 (Feb. 2, 1491).

Writer שלום בן · · · יסום.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 303 [No. 431].

297. 1. Moses b. Tabbōn's Commentary on Solomon b. Gabirōl's אזהרות (printed).

2. Fol. 49v. Josef b. Kaspi's Commentary on Esther, written at Majorca, 1331, beginning רוח אל עשתני ורוח יי נשאתני פה העיר הגדולה מיורקא אב שנת צ״א לפרט האלף הששי ואשב פה ששה חדשים שמח בחברת חנכבד החכם הרפא דון אלעזר אבן ארדוו ירחמנו עושהו.

3. Fol. 55v. בתי הנפש. Solomon b. Immanuel da Pieira's

translation of Mūsā b. Tūbī's philosophical poem אלסבעיניה (ed. Hirschfeld, *Report of Montefiore College, Ramsgate*, 1894). Attached are several epigrams by Abraham b. Ezra.

4. Fol. 69. Samuel b. Tabbōn's preface and translation of Maimūni's Commentary on Abōth and the 'Eight Chapters.'

5. Fol. 110. Samuel b. Tabbōn's translation of Maimūni's מאמר תחיית המתים.

6. Fol. 121. Al-Ḥarīzi's translation of Maimūni's Commentary on פרק חלק (see *HCat.*, p. 31).

Span. Rabb. char., after fol. 84 lacuna, large 8vo, ff. 132 [H. No. 205].

298. Prevenciones divinas contra la vana idolatria de las gentes, by Ishac Orobio de Castro, libro primero. The author lived in the seventeenth century.

4to, ff. 453 [No. 525].

299. Spanish translation by Christoval de la Torre of Ishac Orobio de Castro's Certamen philosophicum ... adv. J. Bredenburgii principia (Amsterdam, 1684). The translation is dated April 8, 1721.

8vo, pp. 144 [No. 532].

300. כתב תמים, by Moses Taqū. The inverted part of the MS. begins p. 70, l. 2 from the bottom of the printed text (Kirchheim in אוצר נחמד, III, pp. 58–99).

Modern copy from Cod. Paris A. F. No. 280, by B. Goldberg.

German curs. char., 4to, ff. 24 [H. No. 20].

301. 1. זכות אדם, Theological treatise by David of Rocca Martino (printed).

2. Fol. 27. Joshua al-Lorqi's polemical letter to Don Solomon hal-Lēvi כשנשתמד במדינת בורגוש דון שלמה הנזכר ונקרא שמו אחרי כן דון פאבלוש על הכתב (with variations from and additions to the printed edition).

3. Fol. 35. Letter, headed יהוטופס (*sic*) מאישטרי ראמוך ז"ל יום המיר דתו עפרא ללחוך ומתורת משה חשק חשוק.

4. Fol. 40v. Profet Dūrān's letter אל תהי כאבותיך (printed).

5. Fol. 47v. Aqībā b. al-Sākh b. Judah רהוטה מיוסדת על דרך י"ג מדות וי"ג עקרים שכתב הרמב"ם, beginning אתה יי אלהי ארוממך אהלל במושב זקנים.

6. Fol. 48v. שאלות ששאל העברי לנוצרי והם שלשים in Ladino.

Span. curs. char., 4to, ff. 50 [H. No. 145].

302. 1. Philosophical treatise consisting of four sections (שערים), but only an epitome and part of the introduction are given.

2. *a.* Fol. 7v. שערי תשובה, by Jōnāh of Gerona (printed), epitome only; *b.* Ibid.v Poem, beginning אדון עולם אשר ברא בטרם כל תשובתי (42 ll.).

Written by Isaac b. Samuel Hezekiah.

Censor: Giovanni Dominico Carretto, 1607.

Ital. curs. char., 4to, ff. 7 [H. No. 377].

303. Compilation by a certain Eliezer b. Abraham, whose name appears in an acrostic at the beginning of the MS. Then follows an introduction with a second, and longer poem, after which the MS. contains, without revealing the title or the author's name:—

a. Samuel Mōṭōṭ's משובב נתיבות, Book I, and beginning of Book II (see No. 279).

b. Fol. 11. ספר רוח חן, Introduction to Maimūni's Mōrēh, with a Commentary, with notes by Seligmann Bing (Oppenheim).

Style and writing are exactly the same as No. 146, so that also this MS. appears to be in autograph.

German Rabb. char., 4to, ff. 26 [H. No. 220].

304. ספר המוסר, by Efraim of Modena, with variations from the printed edition (Lyck, 1871).

Vellum, German Rabb. char., 4to, richly illuminated with pen and ink caricatures and arabesques, ff. 16 [H. No. 304].

305. 1. Shemaryāh of Negroponte's letter to King Robert of Anjou in defence of the belief in the creation of the world as taught in the Bible, against Aristotelian materialism. It begins והוא המאמר אשר שלח החסיד החכם הנבון הר' שמריה מניגריפונטים ע"ה אל המלך רובירטו בשנת ח"ף (1320) וכך היה כותב עליו אל החכם המעוטר בפטרת החכמה המרומם והמזהיר מלך רובירטו אשר האירו ברקיו תבל מאת החכם הישראלי תושב ניגרופונטים יגתן.

2. Fol. 9. *a.* Short Commentary on the Thirteen divine attributes; *b.* On יששכר with two ש, according to Simḥā b. Solomon of Germany; *c.* מטטרון שר הפנים; *d.* On the word דעה in the fourth of the eighteen Benedictions; *e.* אם אין דעת אין בינה (Abōth, III, 17); *f.* On 1 Chron. xxix. 11; *g.* On ואל תהי רשע (Abōth, II, 14); *h.* אלין עשרה מילי דחסידותא והוה נהיג בהון רב.

3. Fol. 13. Dissertation on the creation of the world, beginning בשם אלהים חיים אשר הוית המציאות לכל הנמצאים ושרש הויתם ועקר המצאם לאשור נפשו.

4. Fol. 15v. Isaac Israēli's (the Elder) Book of Definitions (חבור), translated from the Arabic original by Nissim b. Solomon (ed. Hirschfeld, *Steinschneider-Jubelschrift*, p. 233).

5. Fol. 29. העתקת הספר הנקרא טראקטא(ק)ץ, Treatise on logic (see *NCat.*, No. 1318[5]).

6. Petrus Hispanus' Summula, beginning בעזרת האל שאין לו דמיון אתחיל לכתוב טרקטאש מהניון. The translation is by Abraham Abigedōr (see *SU.*, p. 471).

7. Fol. 66. Philosophical figures called 'Trees.'

Vellum and paper, Span. Rabb. char., 4to, ff. 72 [H. No. 361].

306. Naftāli Hirsch Goslar's אגרת מוסר, a philosophical treatise in the form of a dialogue with commentary at the end.

Owner: Carmoly (No. 245).

German curs. char., after fol. 49 lacuna; 8vo, ff. 90 [H. No. 320].

307. The three last dialogues of David Nieto's מטה דן, translated into English by E. H. Lindo (the translation of Dialogues I and II, by Dr. L. Loewe, was published in 1853). Appended are: 1. A table showing the differences between Passover and Easter Sunday of the Latin and Greek Churches up till 1900; 2. A dedicatory poem to Sir Moses Montefiore, dated April 20, 5616 (1856).

4to, pp. 257 [No. 527].

308. החכמה השלשית מחכמת מה שאחר הטבע והיא חכמת הנפש חלק ראשון. Hirz Ullmann's work on Psychology (chaps. 451 to 711).

Large German curs. char., 4to, ff. 240 [H. No. 85].

309. ספר המשכיל, by Tobias Isaac Baruch of Nizza-Monferrato, discussed between the good and evil imaginations.

Author's autograph, dated 1783.

Ital. curs. char., 4to, ff. 52 [H. No. 398].

310. ספר מועדי שחר. Hebrew translation of Moses Mendelssohn's *Morgenstunden*, by Josef Herzberg of Mohilew, with dedicatory letter to Sir Moses Montefiore, dated February 25, 1843. The translation ends (fol. 119) with a poem and an appendix (fol. 131) by the translator.

8vo, ff. 6 and 144 [No. 464].

311. ספר רחמי האב על הבן. Moral teachings, chiefly with regard to sexual intercourse. The work is appended to a printed copy of פירוש על המוסרות, Amsterdam, 1650.

Ital. curs. char., 4to, ff. 9 [No. 455].

V.

QABBALAH.

312. Commentary on ספר יצירה, by Judah b. Barzillāi of Barcelona (ed. Halberstam, Berlin, 1885). Appended are many loose sheets, containing the editor's annotations.

Modern copy from Cod. Padua.

4to, ff. 168 [H. No. 305].

313. Commentary on the ספר יצירה, attributed to Isaac b. Abraham of Posquières, surnamed the Blind.

Modern copy by Benjamin Wolf Schoenblum, finished Friday, 9 Nīsān, 5614 (1854), in Lemberg.

German curs. char., 4to, ff. 25 [H. No. 174].

314. Commentary on ספר יצירה, attributed to Isaac the Blind, but not identical with the preceding work.

Span. Rabb. char., ff. 21r sqq.; Ital. curs. char.; many diagrams, 4to, ff. 23 [H. No. 54].

315. *a.* Commentary on the ספר יצירה, by Samuel Portaleone (שער אריה), styled בן אלישע (after the author's father); *b.* Fol. 17. Another Commentary על נסחא אחרת, styled בן רחל (after the author's mother); *c.* Fol. 34. A third Commentary על נסחא אחרת, styled שמואל לזכרון לפני יי.

Owner: Menaḥem Sinai.

Ital. curs. char., 4to, ff. 48 [H. No. 165].

316. 1. אור השכל, by Abraham Abulāfia.

2. Fol. 25. פירוש ספר העיון, attributed to R. Ḥammāi Gāon.

3. Fol. 29. סוד התמונה, attributed to R. Ismael b. Elishā.

4. Fol. 30. Fragment of ספר יצירה (ch. i, 1–6).

5. Fol. 31. Commentary on סוד התמונה.

Written by Ezrā b. Isaac b. Ezrā b. Isaac of Fano, called Gajo צונפר, and finished 1555.

Ital. curs. char., 4to, ff. 154 [H. No. 8].

317. שער הרזים, by Todros hal-Lēvi [Abulāfia], Cabbalistic Commentary on Ps. xix, beginning with a poem of six lines. The two end rhymes, giving the name of the author, are reproduced in Benjacob's אוצר הספרים.

Ital. curs. char., 4to, ff. 29 [H. No. 123].

318. צרור החיים, by Josef b. Abraham b. Ṣiyāḥ, a Commentary on אוצר הכבוד of Todros hal-Lēvi Abulāfia, and written at the request of Abraham Castro. The introduction concludes with an acrostic: אני יוסף בן אברהם ציאח.

Owners: Levi לאנוילרו (?); Abraham ההייאני (?); Ḥayyim חכה.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 88 [H. No. 75].

319. 1. לוח לחכמת הקבלה, Cabbalistic treatise by Josef Chiqatilla on the Sefīroth, beg. הביטו אנשים בעין החכמה בי' ספירות בלי מה הספירה הראשונה בתר עליון מוכתרה מכל צרדיה מחשוף הלבן; fol. 4, כלל אחר מענין הקבלה קבלה מפוארת יפה יתברך שם הבורא; fol. 8, אודיעך כלל הדברים שהיו מתנהגים בו בעלי המרכבה.

2. Fol. 19. שער השמים, attributed to the same author, beginning with six lines of poetry. The work itself is addressed to a friend (ידיד נפשי), and treats on the same subject as No. 1, but more in detail. An epilogue (fol. 97v) ends with seven lines of poetry (fol. 98v), beginning עשר המה יסוד עולם, which is followed by a kind of homily on the Tetragram. The margins are covered with notes in Latin.

No. 1, written by Shabbethai Kōhēn of קאזאל מונפיראטו; No. 2 is written in the same hand.

Ital. Rabb. char., 12mo, ff. 14–18 blank (the leaves of No. 2 are independently marked, but both treatises originally belonged to a larger volume, since fol. 1 is marked 373), ff. 106 [H. No. 122].

320. 1. שערי אורה, by Josef Chiqatilla (printed).

2. Fol. 149. שערי צדק, by the same (printed).

Censors: Bernard Huescas[1]; Fra Luigi da Bologna, 1599; Hippolite of Ferrara.

Ital. curs. char., 4to, ff. 235 [H. No. 335].

321. Commentary on ספר האורה (identical with שערי האורה) of Josef Chiqatilla, beg. ידוע הוא ומפורסם לכל אנשי דורינו ורבותינו בעלי הקבלה כי החכם הזה קנה לו חכמות הרבה וייסד את הספר הזה על עמוד הזוהר שהוא נקרא מדרשו של ר' שמעון בן יוחאי ע"ה וקרא אותו ספר האורה על שם שהאיר בו עיני חכמים.

Written by יצחק ניגרי, and finished Iyyār, 5300 (1540).

Owners: Abraham b. Moses ניגרי, Isaac b. Moses.

Span. Rabb. char., after fol. 16 lacuna, 4to, ff. 44 [H. No. 25].

[1] Popper, *The Censorship of Hebrew Books*, p. 143, reads his name Heuesas (?).

322. 1. Abraham Abulāfiā's ספר חיי עולם הבא (*sic*), Cabbalistic treatise on the name of God (cf. Jellinek, *Philosophie u. Kabbala*, p. vii sq.). The final poem is defective in the middle.

2. Fol. 49. ס׳ שארית יוסף (printed). Of three parchment fly-leaves, the first gives the name of Mordecai סרוג, probably owner of a MS. other than the above. The second gives the dates of the birth of eight children of a certain Jeḥiel b. Moses: 1. קיירוצולה, born on the eve of Passover, 5092 (1332), died 14 Kislev, 5162 (1402, addition by a later hand); 2. Mattathias, born 18 Shebāt, 5093; 3. Dulcinea, born 11 Ab, 5094 (died last Ellul, 5108); 4. Solomon, born 2 Marḥeshwān, 5097; 5. Shōshannā, born in לפייבי, Monday, 19 Marḥeshwān, 5099; 6. Nathan, born Wednesday night, Rosh Ḥōdesh Kislēv, 5101, in the same town, but died at the age of 62 days; 7. .... יוש, called שמילוצה, born in the same town, 3 Tēbēth, 5102 (Dec. 13, 1342); 8. Shabbethai, born 1st day of Pentecost, 5105. The last fly-leaf gives the birthdays of four children of Solomon Jedidyāh, probably a lineal descendant of the above: 1. Yeḥiel, born Mōlạd Ab, 5238 (died August 15, 5241); 2. שרילה, born Tuesday, 5242 (month omitted); 3. פריך הכא, born Thursday, Jan. 15, 5244; 4. Lucinia, Sabbath Ḥanukkāh night (28 Kislēv), 5206. A note on the verso gives the name of a later owner, Aaron Benjamin Ibn Nehemiah כלאץ, 1640.

No. 1, Orient. Rabb. char.; No. 2, Ital. curs. char., 4to, ff. 87 [H. No. 128].

323. 1. Introduction to Isaac b. Samuel's (of Acco, see *NCat.*, No. 1691[1]) treatise מאירת עינים. The author mentions Abraham b. Daud, Solomon b. Addereth, Naḥmanides, and gives a quotation from the writings of the last named, made by החסיד רבי"ט (R. Jacob b. Todros). He also mentions R. Mordecai Ashkenazi (fol. 7v, col. 1), and R. Azriel (fol. 7v, col. 2).

2. Fol. 10. תפלת הייחוד לר׳ נחוניא בן הקנה (see *NCat.*, No. 1925[3]).

3. Fol. 12. סוד שמע ישראל.

4. Fol. 12v. Agādic Commentary on the Pentateuch by Efraim b. Samson (see *NCat.*, No. 2105[2]), as stated on the margin by a reader of the name of Samuel. Elāzar of Worms, on whose teaching the work is based, is mentioned fol. 96r.

5. Fol. 162v. Some Cabbalistic matter.

Written by Nissim b. Abdul Raḥmān סעדרי b. Solomon b. Ḥazzān שמטו, and finished 19 Sivān, 5324 (May 30, 1564) in Sefāth.

Colophon: הכותב עונו ימח הגונב שמו ימח
השומע כשושנה יפרח הקורא לבו ישמח

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 162 [H. No. 83].

324. 1. Moses Corduero's אור נערב (printed).

2. Fol. 31. ספר מראות אלהים, by Ḥanōkh b. Solomon al-Qustantinī. The introductory distich, incompletely reproduced by Steinschneider, *HB.*, XII, p. 108, runs thus:—

מבקשים מעלות חזיון נבואות ואיך שומרים גבוהים על גבוהים
קחו ספר ראו את אור דבריו באורו תחזו מראות אלהים

Ch. I, המאמר האחד במרכבה הראשונה והיא השגת ישעיהו; ch. II, המאמר השני במרכבת המשנה והיא השגת יחזקאל הע"ה; ch. III, המראה השלשית במנורת זכריה.

3. Fol. 52v. David Qamḥi's Commentary on Ezekiel i (מעשה מרכבה), incomplete.

No. 1, Ital. curs.; Nos. 2 and 3, Orient. Rabb. char., 4to, ff. 61 [H. No. 235].

325. 1. Fol. 3. Life of Isaac Loria, by a certain Ṣemaḥ.

2. Fol. 15. Cabbalistic homilies, by Ḥayyim Vital.

3. Fol. 52. ס' זכירה, by Zechariah Plongian (printed).

4. Fol. 96. אוצר החיים. Letter written by the physician Abraham Zakkuto to וסיטאם.

5. Fol. 99v. נוטריקון. Abbreviations and initials, alphabetically arranged by Joshua b. Bāruch.

6. Fol. 136. ספר מגיד מישרים, by Josef Ḳaro, copied from ed. Venice (1654).

7. Fol. 145. ספר הנקוד. Cabbalistic treatise; fol. 166v, the ספר חיי העולם הבא quoted.

8. *a.* Fol. 168. מיפרקי המרכבה; *b.* Fol. 168v. ביאור מאמר מדרש רות בקצרה המובא בריקאנטו פ' וישב המתחיל ר' יודאי הוה קמיה דר' עזריה.

9. Fol. 171v. Responsum, by Solomon al-Qabīs to Josef Karo.

10. Fol. 183. Introduction to the ספר שערי אורה, copied from ed. Offenbach (1715).

11. Fol. 168. The hymn מעוז צור ישעתי; ibid.v Index.

Written by Joshua Barūch Isaiah Aryēh b. Jeḥīel Josef Jonah of אבריאה, and finished 7 Iyyār, 5551 (1791). On the fly-leaves (ff. 1–2) several incidents of the copyist's life.

Ital. curs. char., fol., ff. 190 [H. No. 131].

326. ספר הכוונות, according to the teachings of Isaac Loria, by Ḥayyim Vital (cf. fol. 17). Several portions are not to be found in the printed edition.

Orient. Rabb. char., fol., ff. 258 [No. 425].

327. 1. ספר הגלגולים, by Isaac Loria.

2. Fol. 117. Menaḥem Azariah of Fano's עניני הגלגולים.

3. Fol. 173. לקוטים כללים, by Ḥayyim Vital.

4. Fol. 189. סוד המרגלא, by Isaac Loria.

Ital. curs. char., 4to, ff. 210 [H. No. 12].

328. 1. השער הז׳ שער מטי ולא מטי, by Isaac Loria, a fragment.

2. Fol. 6. ספר אוצרות חיים, by Ḥayyim Vital (printed).

Written by Isaac b. Josef b. Ḥayyim in Morocco, and finished Thursday (*read* Tuesday), 24 Tammūz (July 19), 1740.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 218, much dilapidated at the end [No. 499].

329. ספרא דצניעותא (attributed to the Patriarch Jacob), with Isaac Loria's Commentary (printed); the beginning is missing, and the last two leaves are damaged.

German curs. char., 4to, ff. 28 [H. No. 251].

330. Menaḥem Ṣiyyūni's Cabbalistic Commentary on the Pentateuch, with variations from the printed edition.

German Rabb. char., fol., ff. 116 [H. No. 405].

331. *a*. ס׳ מאורות נתן. Glosses on the כוונת התפלות of Isaac Loria, by Nathan Spiro of Jerusalem; *b*. Fol. 54. Abstracts from the Novellae of Ḥayyim Vital (with diagrams of phylacteries); *c*. Fol. 183. Abstracts from the writings of Menaḥem di Lonzano on liturgical matters.

Owner: Isach Solomon Segre di Vercelli.

Ital. curs. char., 4to, ff. 311 [H. No. 24].

332. 1. שער השבת. Second part of ס׳ מאורות נתן of Nathan Spiro.

2. Fol. 105. Responsa of Isaac Loria.

3. Fol. 108. שער ראש חדש.

Ital. curs. char., 4to, ff. 159 [H. No. 41].

333. 1. Meir Poppers' (פאפרש) Commentary on Isaac Loria's מאמר הזהר on the Pentateuch; abstracts from the work of R. Judah משען (?), and especially from Ḥayyim Vital's writings.

2. Fol. 128. ספר נוף עץ חיים, by the same author, containing Glosses on the writings of Isaac Loria in 132 chapters.

3. Fol. 136. Commentary on Isaac Loria's תיקונים, by the same.

[Autograph?]

Owner: Zunz (No. 8).

German curs. char., 4to, ff. 315 [No. 433].

334. 1. Cabbalistic treatise by Solomon al-Qabīs on the Ten Sefiroth, beginning פירוש מאמר א׳ מסת׳ פרשת בראשית (cf. *NCat.*, 1663, 6).

2. Fol. 27. ליקוטי הקדמות לחכמת הקבלה, attributed to the same.

3. Fol. 57. Homily on כי ציד בפיו (Gen. xxv. 28).

Ital. curs. char., 4to, ff. 70 [H. No. 13].

335. 1. ספר האור, by Judah b. Jacob Ḥonein, Cabbalistic treatise on the consonants, vowel-signs, accents, and *Taggīn*. The work is divided into four chapters. The introduction ends with the following rhymes:—

בהתחילי לכתוב ספר	אמרי יושר ודברי שפר
ירפא אלי כל חולי ושבר	וימלא לי תאותי עם כל שׂבר
בהשלימי עקרי ורמזי האור	פלא יועץ אל גיבור
ידריכני אל בדרך הולך ואור	כי נר מצוה ותורה אור

2. Fol. 43. סוד כ״ב אותיות, Cabbalistic treatise on the consonants, by Moses b. Maimūn b. al-Bāz, beg. דע לך אתה המעיין ישמרך האל כי כל האותיות כולם עיקרם ויסודם היא חכמת אלהי.

Written by Josef b. Solomon Mūsā.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 56 [H. No. 339].

336. ספר עומר, Menaḥem b. Jacob Lonzano's Commentary on the אדרא זוטא.

Ital. curs. char., fol., ff. 55 [H. No. 21].

337. Queries by Benjamin Kōhēn, addressed to R. Moses Zaccuth.

Ital. curs. char., 4to, ff. 9 [H. No. 42].

338. Several treatises by Menaḥem Azariah of Fano.

1. *a.* מאמר נגים, beginning אמ״ע הקונטרס הראשון הזה לסדר התקיעות: *b.* Fol. 6. קונטרס חדש, beg. אמ״ע סדר המועדים שבחדש השביעי תחלתם ראש השנה; *c.* Fol. 15. ועתה נבאר מה שהתחלת בענין יהי שם ה׳ מבורך; *d.* Fol. 22. כונת השופר; *e.* Fol. 27. כונת יום הכפורים breaks off before the end.

2. Fol. 29. Cabbalistic observations on the Tetragram in connexion with Abōth, IV, 1, by a pupil of Menaḥem Azariah.

Ital. curs. char., 4to, ff. 42 [No. 37].

339. Cabbalistic treatises of Menaḥem Azariah of Fano.

1. תקוני התשובה, according to the teachings of R. Isaac Loria, beginning תקוני התשובה שדרשו גורי האר"י ז"צל בשמו והוא מהדורא תניינא עם תוספות עקר.

2. Fol. 53. תקון בא ממודינא יום י"ב לחדש שבט תכ"ו לפ"ק.

3. Fol. 57. Amīdāh, Spanish rite, with additional prayers.

4. Fol. 67. התרת נדרים and מסירת המודעה.

Paper, Ital. curs. char., 12mo, ff. 69 [H. No. 43].

340. 1. לחם מן השמים, by Jacob Ṣemaḥ, beginning with Index; fol. 2v, שמות, composed of Num. x. 35–36, by writing the letters vertically in columns.

2. Fol. 47. ספר תולדות האר"י, Biographical sketch of Isaac Loria.

Owners: David Piazza in Ferrara, 1722; Moise Zoave of Rovigo.

Ital. curs. char., 4to, ff. 60 [H. No. 348].

341. ספר עולת התמיד, by Jacob Ṣemaḥ Ḥayyim, being based on the writings of Ḥayyim Vital. The work was commenced Tuesday, 7 Marḥeshwān, 5526 (1766) in Jerusalem. The MS. is a copy from the author's autograph.

Presented to Sir Moses Montefiore by Senior Salmōn Seniorson in Jerusalem.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 84 [No. 452].

342. 1. ספר גלגולי הנפש, also called משיבת נפש, by Jacob b. Ṣemaḥ, headed by a poem beginning תקרא הגלגולים בסער זה. The author's preface begins עלינו לשבח לאדון שמעון בר יוחאי ולתת גדולה ליוצא ראשית אמיתותיו שלא היינו כעמי הארץ ולא חלקנו כהמון העם הוא הקדוש וחסיד האלקי ר׳ יצחק לאוריה אשר לו דומיה תהלתי בקוצר ידיעתי.

2. Fol. 50v. Isaac Loria's ספר הגלגולים, second part, from ch. xxxvi to lxxii.

Ital. curs. char., large fol., ff. 84 [H. No. 22].

343. *a.* Obituary notice on R. David [Aryēh Lida] of Amsterdam, with reference to his works, probably by his son.

b. Another on the writer's mother, Miryam b. Wolf b. Josef of Lemberg.

c. Fol. 1v. Copy of the Testament of R. Naftāli Hirsch of Lublin.

d. Elegy, beginning אריד בשיחי ואהימה.

e. 1. Fol. 4. A piece headed צריך ליזהר קודם כל דבר מצוה לומר תמיד כללות היחוד; 2. [כנסת]קצת הנהגות בב"ה; 3. Fol. 12. תקון חצות; 4. Fol. 18v. סדר הלימוד באשמורת; 5. Fol. 21. תוכחה טובה להארי ז"ל; 6. Fol. 41. סדר הקדיש; 7. Fol. 44. The prayer ברוך שאמר (with Cabbalistic Commentary).

Modern German curs. char., 4to, ff. 49 [No. 247].

344. ספר תעלומות ומקורות החכמה, by Shabbethai Rafael, Cabbalistic (medical) treatise (printed).

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 17 [No. 519].

345. אמת ליעקב (Halberstam erroneously אוהל יעקב), Commentary on the אדרא רבא, by Jacob Marago of Tetuan.

Colophon: ע"ב מצאתי קונטרים אחד פה אליגורנה והעתקתי אותו וזה הפירוש עשה אותו הח' המקובל אחד מתושבי טאטואן ע"ה ושמו החכם יעקב מארגו נר"ו וקרא שמו אמת ליעקב.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 64 [H. No. 23].

346. 1. שערי רצון, by Nathan Nata b. Moses Hannover, prayers with Cabbalistic interpretations (printed). Ornamental title-page. Fol. 2. Copies of הסכמות, by R. Isaac b. Abraham of Posen, Naḥmān b. Meir Rapoport of Kremnitz, Samuel Schmelke b. Meir of Ostrowo-Jarotschin, Israel b. Aaron b. Isaac of Satanow.

2. Fol. 55. מגלה עמוקות, Cabbalistic treatise on ritual matters.

3. Fol. 69. סגולות, charms; R. Menaḥem of London, and R. Pereṣ mentioned.

4. Fol. 70. Glosses on marriage ceremonies, according to Moses Zaccuto.

Writer: Abraham Samson b. Israel Levi Pobini in Turin, 1695.
Owner: Emmanuel Colonna of Turin, 1737.

Ital. curs. char., large 8vo, ff. 74 [H. No. 78].

347. אוצר ראבי"ה, Discussions on the ספר רזיאל, by Elyāqim Mehlsack (המלזאני).

German curs. char., 4to, ff. 19 [H. No. 44].

348. 1. לקוטים, by Abraham Galante (1568), from the writings of Moses Corduero, Isaac Ashkenazi, Israel Saruk, Meir Cohen, Samson Cohen, and Isaac Loria.

2. Fol. 88. ספרא דצניעותא, ascribed to the Patriarch Jacob, with Commentary (see Neubauer, *Cat. Jews' Coll.*, p. 28).

Owner: Samuel Josef b. ראתאיא ?.

Ital. curs. char., 4to, ff. 114 [H. No. 14].

349. 1. דרושים, by Moses Zaccuto.

2. Fol. 14. Abstracts from Ḥayyim Vital's writings.

3. Fol. 40. שער תקון הנוקבא.

4. Fol. 48. Meditation on Adam's sin.

5. Fol. 57. דרוש לכל הבתים שהם למלכות שהם שבעה.

6. Fol. 63. שער הבירור.

7. Fol. 67. דרוש הצלם.

8. Fol. 71. שער צ"א חלק ט' פ"א; with many diagrams, and table of contents on fol. 1.

Ital. curs. char., 4to, ff. 77 [H. No. 34].

350. שמוש תהלים עם לוח המזמורים, by Gabriel b. Judah of Vitri.

Bought of Israel Goldblum in Rome, 1889.

Ital. Rabb. char., 12mo, ff. 27 [H. No. 47].

351. 1. ספר זרע אמת, Cabbalistic treatise by David Majār.

2. Fol. 57. Fragment of Ḥayyim Vital's עץ חיים.

3. Fol. 67. ספר זכרון יוסף, by the copyist Josef מורדוך (see below), bibliographical notes, chiefly based on Ḥayyim Josef David Azulai; fol. 72, List of the latter's works.

Written by Josef Murdach, who, in a note on fol. 1v, states that he found the work mentioned under No. 1, in the house of Daniel בורלה in Salonica. The copy was commenced on Purim, 5575 (1715).

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 107 [H. No. 197].

352. Cabbalistic prescriptions in alphabetical order with explanations in (Jewish) German. On colophon, draft of a letter to R. אורי'.

German curs. char., small 8vo, ff. 21 [No. 440].

353. מסגרת טפח, Cabbalistic commentary on [a printed edition, and pasted round the leaves of] ספר תקון השלחן (Reggio, 1806), by Samuel Isaac b. Moses Ḥayy Finzi. The introduction is dated Ferrara, 28 Ab, 5605 (1845). On the last page there is a poem beg. עת שערי מזון להפתח.

Ital. curs. char., 4to, ff. 46 [H. No. 36].

354. 1. Cabbalistic treatise, beginning זה ספר הייחוד, commentary on the Sefirōth. Fol. 19v, are mentioned R. David, and his son Abraham, further Isaac the Blind and his pupils: *a*. Ezra, who wrote Cabbalistic commentaries on Canticles and obscure Agādās

of the Talmud; *b.* Azriel, גם הוא פי׳ פרישות רבות בחכמה זו ומאלו השנים פשטה חכמה זו כי למרוה לרבים ועיקר מעין חכמה זו בעיר ירונא (Gerona) ושם היה הרמב״ן ז״ל ונתחכם בדבר וכסה הדברים בפרשו החומש ורמזם בסודותיו.

2. Fol. 20. פירוש התפלות, by R. Azriel; fol. 22ᵛ, Jacob Nāzir mentioned.

3. Fol. 26ᵛ. פירוש מרכבת יחזקאל, Cabbalistic commentary on Ezekiel, ch. i.

Owner: Mordecai.

Orient. Rabb. char., ff. 81–86 inverted, fol. 86 much injured, 4to, ff. 86 [H. No. 388].

355. פירוש השם המפורש ושמו חיי עולם הבא וסוד מספר אותיות ירושלים, Cabbalistic commentary on the Tetragram. The introduction begins והוא פירוש שם בו ארבעים ושתים אותיות. The work itself begins (fol. 2) אמתת האמונה הישראלית היא שהשם יתע׳; fol. 6ᵛ, Poem, beginning שלח יד ברואה להשיג גבואה (acrost. שם המפורש, and Tetragram); fol. 7, Selīḥōth, beg. וראו בשמו הוא; fol. 8, וזהו שם בן ע״ב אותיות; fol. 79ᵛ, Poem, beginning רוח חכמה הוד מלמד בעלי מדע.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 80 [No. 459].

356. Cabbalistic notes and observations by Nathan Aryēh b. David Zimmer, dedicated to Sir Moses Montefiore at the completion of his centenary (1885).

4to, ff. 91 [No. 417].

357. Collectanea: *a.* Fol. 2ᵛ. ממשנת חסידים סדר עריכת הקערה בליל פסח; *b.* Fol. 3ᵛ. שער חק המצות; *c.* Fol. 12ᵛ. פירוש ההגדה; *d.* Fol. 17ᵛ. שער ספירת העומר; *e.* Fol. 29ᵛ. סוד חג השבועות; *f.* Fol. 31ᵛ. פי׳ הרמ״ז (Moses Zaccuto); *g.* Fol. 36ᵛ. סוד חבלי משיח, by Hayyim Vītal; *h.* Fol. 41. זה שער עץ חיים ה״ב משם החסידים להר״ם בגארה ולהרי׳ ארזון ולהר׳ יונה זלה״ה; *i.* Fol. 44ᵛ. לזכירה מהרב ר׳ משה הכהן; *k.* Fol. 59. הלכות הושענה רבה, copied from ס׳ הכוונות by Isaac Loria; *l.* Fol. 73. סוד השופר Moses Zaccuto; *m.* Fol. 80. מצות שביעית; *n.* Fol. 87ᵛ. הלכות ציצית; *o.* Fol. 95ᵛ. Abstract from ס׳ חמדת הימים.

Ital. curs. char., 4to, ff. 99 [H. No. 39].

358. Cabbalistic treatises and prescriptions: *a.* Fol. 1ᵛ. Directions and sketch of an amulet to be given to an insane woman; *b.* Fol. 2. Table of contents of remedies described; *c.* Fol. 79ᵛ. Observations on Ps. cxix; *d.* Fol. 92. Prayer; *e.* Fol. 100. Com-

ments on behalf of Moses Ashkenazi. Ff. 24v, 26v, 27v, 82v, and 83v in Italian; many diagrams and marginal notes.

Ital. curs. char., 4to, ff. 114 [H. No. 19].

359. Several Cabbalistic treatises:

1. דרוש העיגולים, with [ק[דמון] א[דם] דרוש חיים אוצרות], by Ḥayyim Vital, and other abstracts from the latter's writings.

2. Fol. 20. שער ציור העולמות, by Ḥayyim Vital, beg. אני הצעיר חיים ויטאל ראיתי לחבר דרך קצרה בענין ציור העולמות; ch. I, בעולם העשיה; ch. II, בביאור שמים דעשיה; ch. III, בביאור נ״ע הארץ.

3. Fol. 27. Cabbalistic prayer attributed to R. Ismael.

4. Fol. 30. סדר החגדה, by Ḥayyim Vital, headed זה מצאתי בספר הכוונות בח״ב דף ד״ע״ב שורה כ״ד. Cabbalistic commentary on the Passover Haggādāh.

5. Fol. 40. שער הפרצופים.

6. Fol. 43. כללים, by Isaac Loria.

German curs. char., small 8vo, ff. 47 [No. 463].

360. סודות התפלות ומצות המועדים (Title on cover, inside), beginning wanting; *a.* Fol. 2. סוד העמידה; *b.* Fol. 109. סוד קריאת שמע; *c.* Fol. 175. ענין פסח ויציאת מצרים; *d.* Fol. 195. כללות תפלות ראש השנה; *e.* Fol. 221. סוד הסוכה.

With many marginal notes.

Ital. curs. char., 4to, ff. 232 [H. No. 18].

361. שרשי השמות [also styled ערכי הכנוים], by Moses Zaccuto; fol. 47, פזמון for Passover; fol. 48, ודוי גדול ע״ד האמת.

[The ס׳ ערכי הכנוים is printed at the end of מאיר בת עין, Salonica, 1755.]

Ital. curs. char., 4to, ff. 48 [H. No. 27].

VI.

POETRY.

362. I. Poems by Judah al-Ḥarīzi, headed שירים נחמדים מזהב להר׳ יהודה חריזי ממחברת החמשים מספר תחכמוני אשר לא עלו במלאכת הדפוס. The following are the headings in which names of persons occur. Fol. 3 bv, ואלה עשיתי לשם ר׳ שמואל ן׳ הראש ר׳ נסים בספרד וחברתים על שמו ועל שם ר׳ מזהיר בנו יהי אלהיו עמו; fol. 4, ועשיתי

ועשיתי על החכם ר׳ ;ברמשק כשנסע משהבר יוסף הרופא לחמת fol. 5, ואלה עשיתי לקבר אדוני ;יוסף המערבי · בנוסעי אל ארץ הצבי ibid.v, ואלה עשיתי על אדוני עזרא · הסופר ;יחזקאל · מבובד חטאו להקל ibid., ואלה עשיתי על המתפאר על הר״ם ז״ל בהגיוניו ;למצוא כפרה fol. 6, ibid., ואלה עשיתים · לר״ם ולספרד שלחתים (Maimonides); ibid. (Taḥkem., *Maq.*, L); ואלה עשיתים לר׳ מנחם בר יצחק דיין מצרים · אין ועשיתי על הראש ר׳ נסים ז״ל ושלחתי ;במוהו נדיב ידים ונקי כפים ibid.v, ועשיתי על הנשיא ר׳ ;אליו fol. 7v (not identical with Taḥkem., L), ועשיתי לאיש מן החשובים · הנדיבים ושמו ;יוסף ב׳ שושן בשנפטר fol. 8, ואלה עשיתי בבית אדוננו עזרא · ע״ה והנם חקוקים בקירות ;ירוחם ibid., ועשיתי בחדש תענית דישמעאלים בששמעתי משכימים בשחר ;הבית ibid.v, עשיתי על הנשיא ר׳ ששת שהיה ראש נדיבי עולם ואוצר ;ואוכלים ibid., וכתבתי לר׳ יוסף מקור התושיה · בן השר המצרי ר׳ ;החמודים כולם ibid., ובהיותי ;ועשיתי על קהל לוניאל · ישמרם האל ;עובדיה ז״ל fol. 9, ibid., בלוניאל בקש ממני ר׳ יהונתן הכהן להעתיק לו סדר זרעים · לר׳ משה אביר הרועים · ואחר שהעתקתיו · עם אלה השירים אליו שלחתיו, refers evidently to Maimūni's Commentary on the Mishnāh; ibid., והעתקתי בספרד ספר מורה הנבוכים מלשון ערב אל לשון הקדש לא׳ מהנסיכים ושמו יוסף · ועשיתי בארצות ;והיה לראותו בוסף ושלחתיהו לו עם אלה השירים ibid.v, ועשיתי ברמשק על ר׳ צדקיה ;מערב לאיש טפסר · ללמדו דרך מוסר fol. 10, ועשיתי באשור על ענין הקהלות אשר חזיתי ;הדיין לסבה ולענין ibid.v, ועשיתי על הנשיא ר׳ מכיר · אותו לטוב ;ובארצות מזרח ראיתי fol. 11, אזביר. With many variations from the printed editions.

II. Fol. 14. Moses b. Ezra, headed על היין, beg. סוב תחזה עופר (2 ll.); ibid., שתה אחי והשקני עדי כי (2 ll.); ibid., זמן עד אן תתן (2 ll.), followed by a piece in rhymed prose, beginning בטוליטולה על פטירת החסיד הנעלה דון ;בשער העזרה הנקרא שער התשועה ibid.v, לאיש ושמו אברהם אשר הרים מנבסיו ;יוסף באן בנשת זלה״ה ibid., בתים עשה אנזרק בונפת ;תרומה לה׳ ספר תורה אחד fol. 15v, headed נ״ע כאשר השלים לכתוב ס׳ בחינת עולם לה״ר ידעיה הפניני ז״ל; ibid., חרות בעט ברזל ועופרת על ;עצה טובה מספר בן המלך והנזיר fol. 16, מצבת החכם ר׳ דוד בעל ספר לשון למודים וספר תבונת בן שלמה בן דוד בן שלמה בן הדב של ספרד המרומם דון דוד הנקבר בטוליטולה בין מצבת הרא״ש ז״ל ובין מצבת ה״ר מנחם בן זרח ז״ל בעל ספר צידה לדרך והוא היה בן דון גדליה הזקן בן שלמה הראשון בן החכם המופלא אבי המשוררים המובהק בבל התלמוד הרב ר׳ יוסף זקנו של החכם יוסף בן יחייא ז״ל אשר קונן הקרחה על הרשב״א ז״ל והוא היה תלמיד חבר להרשב״א הנז׳ הנקבר באראען בן יהודה בן הנשיא דון יחייא ן׳ יחייא זלה״ה ראש המשפחה הקרומה מופת הדור והדרו ויראת[יי] ;של בני יחייא ישצ״ו ויגן בעדם אמן ibid.,

היא אוצרו ה״ה הרב השלם ר׳ דוד ן׳ יחייא נצב״ה נתבקש בישיבה של מעלה בשנת הרס״ד (1504) בעיר הגדולה קושטאנטינה; ibid.^{v}, headed את זה מצאתי כתוב בשבח קד הקמח שחבר הרב רבינו בחיי הדיין; fol. 17, ועוד מצאתי שיר אחר מרובע ופשוט אשר שורר כותב הספר לעצמו יוסף ב״ר דוסא ז״ל וחתם שמו בראש הבתים וכה אמר; ibid., beg. ילדי ימים חשו לצבוא (20 ll.); fol. 18, beg. זמן הקור כצל ברח ונשמו (10 ll.); ibid., קינה היא וקוננוה על הרב אבון זלה״ה; ibid.^{v}, headed אל מי אשא; fol. 19, headed שיר שולח להר מאיר נ״ע בשבח שירתו ושמחת המשורר השולח שירתו זאת אליו בקבלתה; ibid.^{v}, headed חידה על המכתב; fol. 20, headed כתב התרעומת איש א׳ על חברו בנדבו והוא הלך נא ונר בארץ ודורש שלומו וטובתו מקצה הארץ ועד קצהו; fol. 21, שיר שלוח לרב ונדול הנה מתרעם מתהפוכות הזמן ודברי תנחומין על פטירת ס׳ נ״ע ובסוף השירה יחלה פריו להשיב לו דבר בה יתנחם מעצבון הפרידה; ibid.^{v}, Prose piece beg. לנטע השכל ינצר היושר; fol. 23, beg. מאל עילום (15 ll.); ibid.^{v}, beg. רדו אל נן (4 ll.); ibid., שיר נאה לשני רעים אהובים נפרד מהם פלוני אוהבם · · · ועל פרידתם מתרעמים וישאו משלם וזה מילולם (28 ll.); fol. 24^{v}, beg. יונים בניהם נשאו אלינו (28 ll.); fol. 25, שיר שלוח בסוף הכתב מהאבירים כתבו לו פעמים שלש ואין קול ואין עונה ואין קשב (11 ll.); ibid.^{v}, beginning מעוגות מעונותי ואל מות (40 ll.); fol. 26^{v}, יודיע משורר לאהובו הנפרד כי מיום הפרד מעל אחיו לא מצא איש נבון וחכם יארח עמו לחברה רק בנערים בעם וכה אמר (13 ll.); ibid., שיר ידידות מאוהב לאהוב (12 ll.); fol. 27, beg. מאד קלה פרידתי (8 ll.); ibid., שיר שלוח לא׳ מן המשוררים להר׳ יאשיה נ״ע באמור עליהם אליו כי הדין עמו לבכות אמו כי היא היתה אם לבינה והתחיל שירו כאלו שלוח להר׳ יאשיה הנז׳ לנחמו על פטירת; ibid.^{v}, (24 ll.) להחכים בדבר אמו (20 ll.); fol. 28, beg. הלעד הזמן ידו הנטויה (32 ll.); fol. 29, Piece in prose beg. לגביר דעות וחסן ישועות, Mose b. Ezra; fol. 31^{v}, Poem beg. לבבי יהמה לזמן שאפו (32 ll.); fol. 32, headed קינה על אוהב ורע אשר ימיו קוממו בלא עת בארץ נכריה (13 ll.); ibid.^{v}, beg. לזמן בונד (42 ll.); fol. 33^{v}, headed קינה מפוארת לאשה כבודה וגברת (35 ll.); fol. 35, beg. אליכם אמונים (56 ll.); fol. 37^{v}, על הקערה, five epigrams; fol. 38, headed שלא לשתות מים אחר אכילת דגים (2 ll.); ibid., headed שיר נאה לא׳ מהמשוררים בהפרדו מעל אחיו ושמו יהוסף ובמר שיחו הרבה תלונותיו על הזמן וירבה הילולים על חבירו הנז׳, beg. כמעט אשורי הידידים נטו (37 ll.); fol. 39, beg. הלמוד מזמן הפוך בחרתם (22 ll.); ibid.^{v}, beg. לעץ נחמד אשר צמח בגן אל (16 ll.); fol. 40, beg. לבבי יחרד (25 ll.); ibid.^{v}, beg. נדו ימי השחרות (15 ll.); fol. 41, אילת אהבים נתנה לאוהביה מתן בסתר ויריבו עליה יודעיה וא׳ מאוהביה שמע הדבר וישא משלו ויאמר (2 ll.); fol. 41, beg. אש קדחו אוריו, M. b. E. (55 ll.).

III. Fol. 42. Solomon b. Gabirol, beg. ישלם הסתיו נדרו (17 ll.); ibid.v, הפריש לילה על יום בכנפו (18 ll.); fol. 43, beg. אזי בסעפי חלום (39 ll.); fol. 44, beg. היחיה איש (3 ll.); beg. לבי שמח (21 ll.); ibid.v, beg. עבי שחקים (8 ll.); Eleazar hak-Kōhēn אמונת חן (8 ll.); fol. 45, לנחל בין ממולא (33 ll.); ibid.v, נפשי לבית אל נכספה גם כלתה (6 ll.); fol. 46, ימיננו בתוך קוצר עצורה (14 ll.); ibid., לך נפשי תספר כי יצרתה (46 ll.); fol. 47, אנוש אגוש ענוש מות וקצפו (54 ll.); fol. 48, Moses b. Ezra נפשי לאישה במסתר תעטוף (20 ll.); ibid.v, הנפשי בחרה לשכון יגונות (55 ll.); fol. 50, אמת עיני וממיך פקוחות (10 ll.); ibid., עינות תהום הנה ולא עינים (48 ll.); fol. 51, מות אהה נברא לכלותינו (20 ll.); ibid.v, לבי לימים נשאו אימיך (15 ll.); fol. 52, מרתִּיהּ לחכם גדול ציצת תלאה היתה פורחת (44 ll.); fol. 53, עיני ועפעפי בדם נגרו (11 ll.); על הרמב״ם: לבי הולך וימלך (10 ll.); ibid.v, נמצא כתוב בכתב יד החכם המופלג הר׳ יוסף ן׳ נִליל ז״ל דבר נפלא וז״ל אמר יוסף נכנסתי בעיר פאם שנת מ״ז (1287) ובקרתי למרדכי ן׳ זכרי והוא מוטל על ערש דוי החולי שנפטר בו והיה מדבר עמי עד שהודיעני מה שאני מספר והוא שאמר לי שאירע בזאת המדינה שכהן א׳ גירש את אשתו ולבסוף רצה להחזירה מה שאין הדבר ראוי לו מן הדין ועמדתי על הגט ההוא והוא חתום בשני עדים אלא שהעד הא׳ הוא קרוב לכהן הנז׳ והתרתי לו להחזירה אחר שעיינתי בענין ומנעתי אותו מלהחזירה עד ששלחתי שאלות למר יהודא גיאן נ״ע למדקאש (Morocco) ולמר יצחק ן׳ עאטאר לסיבתא (Ceuta) והגיעוני תשובתם שהכהן הנז׳ אינו יכול להחזירה עם היות שהעד קרוב ושלחתי שאלה להרב המופלא הרשב״א ז״ל וספרתי לו כל המעשה ובעודי ממתין התשובה ראיתי בחלומי שהיה הרמב״ם ז״ל בונה לי אלו הבתים, follows poem beg. עבדי אשר נרצע לעבדני, after which he goes on as follows: וכשנתעוררתי משנתי כתבתים ושמחתי בהם ולא היו ימים מועטים עד שהגיעני מברצלונה שולם והביא תשובת שאלה מהרב הנז׳ כמו שהודתי בהחזרת האיש הכהן את אשתו וכך נזרו הבתים הנזכרים ונשארתי מתפלא מהבתים האלו ממשקלם ומאמרם ועם היות שמלאכת השיר אינה מטבעי ולא הורגלתי בה מעולם ולא שמעתי בתים אלו מעולם זהו מה שספר לי וראיתי להעלותו על ספר עד כאן לשונו.

IV. Fol. 54. Judah Hallēvi אם לאלהיך (see Luzatto, *Diwān*, fol. 12r); יום נכספה (ibid., fol. 3r); ibid., וזה אמר בעת הכנסו בים, beg. רועד בלב ימים (3 ll.); ibid., וזה אמר בעת ראה הים זועף, beg. אזעק בלב נמס (4 ll.); ibid., וזה אמר עת נכסוף נכסף לאהלו, beg. הציקתני תשוקה לאל חי (16 ll.); fol. 55, headed וכתב לצאחב אל שורטה, beg. עמדו עמודו (30 ll.); fol. 56, headed בתום ארבעים, beg. לו חכמו ימים (40 ll.); ibid.v, beg. לא הענגים הם אשר נבקעו (see Ginzē Oxford, fol. 42, 9 ll.); fol. 57v, beg. בך אעיר זמירות (5 ll.); ibid., beg. זמן

העיז בצור (33 ll.); fol. 58, beg. ידעתיך נדוד מימי עולמים (34 ll.); fol. 59, beg. אם הנדוד (20 ll.); ibid.v, beg. צבית חן שביתינו בצבייך (4 ll.); fol. 60, beg. כשסע הנדי שסע לבבי (5 ll.); ibid., הה לי ידידי (2 ll.); ibid., headed בתים לב׳ שלוחים להר׳ יצחק ז״ל, beg. ארץ כילדה היתה יונקת (32 ll.); ibid.v, רואי תמהים (4 ll.).

V. Fol. 61. כשרש עץ (see Senior Sachs, שירי שלמה, fol. 22); fol. 62, בחר מהחלי (ibid., fol. 11); fol. 63, headed שיר שלוח להר׳ שמואל הנגיד, beg. הלצבית חן (see Dukes, נחל קדומים, p. 17); fol. 64v, מרתִיה להר׳ (dirge) זממי נא בהר כסל גבורים (31 ll.); fol. 65, headed מרתִיה יהודה ן׳ יחייא ליהי רצון, beg. יחידה לא תנשא (7 ll.); ibid., headed להר׳ שלמה על הגזירות שעברו, beg. שובי יחידתי לאל חי גואלי (74 ll.); fol. 67, headed וזאת ליהודה ן׳ יחייא זלה״ה שעשה לחן מושקל שבי יחדתי אזמר בלבי מר לנפשי בחרי לאל חי גואלי על כל הגזירות וכה אמר, beg. (39 ll.); fol. 68, headed קינה אשר קונן החכם הנעלה דון דוד בבמה״ר יוסף ן׳ יחייא זלה״ה על הגרוש והשמד ממלכות פורטונאל שנת הרנ״ז (1497) תלונה על הזמן להחכם דון ליצירה אעורר יגונים (49 ll.); fol. 69, headed יהודה אברבנאל זלה״ה יספר בה את כל התלאות המוצאות אותו מיום היותו זמן הכה בחץ שנון לבבי וטלטולו ונרוש בנו הגדול וצואתו אליו וכו׳, beg. (130 ll., see אוצר נחמד, II, fol. 70); fol. 72, headed סימן למספר הבתים ק״ל, beg. אל הנער (2 ll.), referring to the number of lines of the preceding poem; ibid., סימן שני (2 ll.); ibid., סימן שלשי (2 ll.); ibid.v, headed אשר קונן על השר המאושר הרב הנערב דון יצחק אברבנאל המחבר זלה״ה, beg. איכה אהה ישבה למשקל ציון הלא תשאלי (45 ll.); fol. 73v, headed מרתִיה לשבת שמעו להר׳ יצחק הכהן ז״ל למשקל לחן אשחר עדתי, beg. אעורר יללות (acrost. Isaac b. Jacob hak-Kōhēn, 24 ll.); fol. 74, headed חקק אבן בפטיש יפוצץ בעט ברזל על מצבת הנבון הר׳ אליעזר גדליה נ״ע מן המתים במגפה לפני ה׳ בשנת השל״ז (1577) ליצירה בעירו סלוניקה על פני האב הנבאב כ״ה וידאל גדליה, beg. עוברי בעמק (4 ll.); ibid.v, headed ואחרי כן יצא אחיו מצל חדריו לחצר מות וקודם מיתת שני האחים הנז׳ מת אחיהם וחקק על מצבתו אלו הבתים; ibid., הקטון ושמו אשר יקראו יהודה ואחר פטירת אחיו הנז׳ חקקו על ציונו אלה הבתים; ibid., על מצבת קבורת החכם רפאל הכהן, beg. לכל באי נבול; fol. 75, וזאת להח׳ סעדיה על מצבת אשה חשובה וכה אמר (4 ll.); ibid., על מצבת אחרת להח׳ בנימון קאראסו (2 ll.); ibid., על מצבת הנביר ונעלה הח׳ אברהם נחמיאש (4 ll.); ibid., ועל מצבת אשת חבר (2 ll.); ibid.v, ועל מצבת החכם הרופא ר׳ יעקב מלמד (2 ll.); ibid., מצבת אליהו (6 ll.); ibid., על ציון הח׳ שמואל אדרבי נ״ע נעים זמירות (2 ll.); fol. 16, Piece in prose, beg. שמעו עמים כלם, breaks off after fol. 80; fol. 81, blank.

VI. Fol. 82. Headed ועוד לו (?) בקצת היריעה, beg. מי לא ידע קצור קצרה, rhymed prose; ibid., Several epigrams of Abraham b. Ezra; ibid.v, יזהר׳לספר בשבח החכם ואפשר יהיו בו קצת גנויות, beg. קנה בושם בטוב טעמו (11 ll.); fol. 84, להר׳ רפאל הרופא, beg. גביר זה בידו (4 ll.); ibid.v, headed שירים ששלח הר׳ יצחק ן׳ אלחדאב ז״ל לה״ר זחריה (sic) ן׳ כאבון זלה״ה, beg. מלאכת שיר נתונה לי; ibid., על (sic) זחריה והשיבו ר׳ פי חרוזיו ומשקלו, beg. ואם השיר; ibid., והשיבו ר׳ יצחק, beg. ואיך תלחם; ibid., בתוך זה נפטר ר׳ זרחיה וכתב הר׳ יצחק זה על קברו, beg. ידי האל בגן עדן; fol. 85, headed להר׳ שלמה ן׳ גבירול על פטירת רב האיי ז״ל, beg. בכו עמי וחגרו שק וחבל (4 ll., cf. Shirē Shl.); fol. 86v, headed ר׳ יהושע ז״ל הוציא רבת ארץ הצבי תוב״ב כמה שלחו לו זה השיר, beg. לתור שלחנוך ומה ראית; fol. 88v, Solom. b. Gab., beg. לא האמין אמון עלי תולעתי (10 ll.); fol. 89v, headed להר׳ וידאל ן׳ לאבי בשתוף מלת תור, beg. דוד צח כלי חמדה (6 ll.); fol. 90v, להר׳ שמעון בר צמח ה״ה בסוף ס׳ התשב״ץ אשר לו, beg. קח מאמר חמץ ותשאהו; fol. 92v, חקק אבן על מצבת היקרה דונה שמחה אשת הר׳ משה אלמושנינו ז״ל; fol. 93, על מצבת גדרת מהללים להר׳; ibid., על מצבת הר׳ שלמה קאציש נ״ע הראב״ע ז״ל נכנס לבית הכנסת והיה שם עשיר אחד; ibid.v, סעדיה לוננו עם הארץ ולרב גאותו וגאונו לא חלק לו כבוד בקימה ··· בה היד יי אז עלה עשן באף הראב״ע ז״ל וכה אמר.

VII. Fol. 94. Moses b. Ezra, epigrams; ibid.v, לאיש היה שמו יצחק וקוראים אותו הלועזים יצאק וישא משלו, beg. אם יעלת חן; fol. 95, חידה להר׳ יצחק אל חאדיב, followed by many more; fol. 102, Abr. b. Ezra (attrib.) י״ג עקרים להרמב״ם ז״ל, beg. נמצא באחד אין צורה; ibid., headed בשבח הרב המורה ועל שרפת ספרו, beg. למורה תמורה עלי עץ ודשא; fol. 103v, והניד הרב ר׳ יהודה ן׳ יחייא זלה״ה נשא משלו בהללו, beg. אשרי אדם; fol. 104v, headed כאשר ישב החכם הר׳ יעקב נחמיאש ז״ל על כסא כבוד בק״ק בעלי תשובה והעמידוהו וקבלוהו למרביץ תורה ולהורות להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו אז ישיר החכם ר׳ משה אלמושנינו ז״ל, beg. אם קרובים גביר (4 ll.); fol. 105, והר׳ שמואל בן פרחיה הכהן ז״ל הביא גם הוא מנחת שיחת זמירו ויהי שירו, beg. אם בקירות לבב זר (5 ll.); ibid.v, בחתימת הכתבים להחכם הנעלה במה׳ גדליה בן האלוף הישיש ונעלה דון משה ן׳ יחייא זלא״ה וזאת אשר לו החכם הנעלה כה׳ שלמה ן׳ פורת; ibid., וזה להר׳ שלמה לבית הלוי נ״י; ibid., וזה לניסו הר׳ יהוסף ן׳ יחייא נ״י; ibid., וזה אשר עשה הר׳ גדליה לו לשמו (3 ll.). Here the MS. breaks off.

Span. curs. char., 4to, ff. 105 [H. No. 318].

363. Letters and poems, by Benveniste b. Labi, Solomon Bonfed, Solomon Dafieira; fol. 76, Letters, by Bāruch Almosnino; fol. 100,

תוכחה, by Solomon Carcassoni; fol. 101^{v}, Letters, by Solomon b. Josef חמיץ to his master Solomon b. Josef Zakkūth; fol. 103, שאלה, by a later hand, see *HCat.*, p. 42.

Span. curs. char., 4to, ff. 108 [H. No. 242].

364. 1. ספר מוסר השכל, Hāi Gāōn's ethical poem, beg. ירא האל בני (printed).

2. Fol. 7. ספר קערת כסף, by Josef Ezōbi, copied from the edition (Venice), 1578.

3. Fol. 12. *a.* Poems, by Meir אוזנבוט (acrostic, fol. 14), 1816; *b.* Fol. 16^{v}. Poem, by Ibn Ezra, beg. אני הוא המקום.

4. Fol. 20^{v}. Novellae on Megillah, Pesāḥim.

5. Fol. 42. More poems. After fol. 48 seven leaves have been torn out; ff. 49–95, blanks; fol. 96, Notice about the death of the writer's father, 10 Sivān, 5539 (1779), of Josef Gedaliah, the 24th of the same month, and of Ḥayyim Gedaliah, 1806.

Modern Orient. curs. char., 12mo, ff. 106 [H. No. 268].

365. 1. מסכה פורים, by Qalonymos b. Qalonymos (printed).

2. Fol. 11^{v}. מנחת יהודה שונא הנשים, by Judah b. Shabbethai, begins with the poem (printed).

3. Fol. 23. שטאנצי על הנשים, Poems in Hebrew and Italian.

4. Fol. 26. Poem, beginning איני שבור כי אם שמח עלה קרח עלה קרח.

Ital. curs. char., 4to, ff. 26 [H. No. 373].

366. Secular poems by an unknown poet. The beginning is missing.

I. Fol. 1. Headed שיר תלונות (see *J. Q. R.*, vol. XII, p. 138); fol. 2^{v}, שיר ליחיאל ההולך לראות היעלה לעובדיה אשר לו (3 ll.): ibid., שיר יחזק אשה אלמנה (2 ll.); fol. 3, שיר אל דודי (7 ll.); ibid., המשורר לקחת הנשים אלמנות ולמאום היעלות הבתולות (4 ll.); fol. 4, סדר תתנים (11 ll.); ibid., (?) לרעים החשובים יחיאל ועובדים (4 ll.); ibid.^{v}, תנחומים (4 ll.); לשתי עפרות (5 ll.); fol. 6, קינת המהר״ר יוסף צרפתי (26 ll.); fol. 7, שיר לעורר תמרורים נהי ומספד אמרים מרים (4 ll.); ibid.^{v}, אחר בדרך הראשון לא יטה ימין ושמאל (9 ll., verses 3–5 acrost. משה); ibid., acrost. מנחם; fol. 10, הלצת הענינים אשר נרו אל המשורר בני רעיוניו על ספר אמרי שפר, in prose, beg. למשה איש האלקי׳; fol. 13, headed קינות ותלונות בקול יענים ותורת אל גוויתי החסירה אשר בחשיבה מבכה על הזמן אשר דכא לבבו בהסירו מלפניו מחמד עיניו ותלך אל ארץ אחרת בין גורי העירות וישא משלו כי שדי המר לו; ibid., תוכחה, in prose with four lines of poetry in the middle; fol. 15, headed זאת

הקינה הארוכה לחרבן בית אלהינו, beg. בני אל חי (17 ll.); ibid., headed שיר אל פ"א אשר עצמו הקריב לחרחר ריב, beginning קומה ברית אחים (4 ll.); fol. 16, headed וזאת היא העצה היעוצה ואליה תוכחת מסותרת, beg. קחי שיחי (3 ll.); fol. 17, headed זה השיר ששר המשורר בשחקו בקוביא; fol. 18, headed בתים הערבים אל הסבה (9 ll.); fol. 19, headed קינה לספוד לצרה ולבכותה בעיר פראטו (Prato) יללתה ואל הכהנים הנאנחים וכואבים כי חשך עליהם שמש ירח גם כוכבים הרמים; fol. 18v, Poem (15 ll.) in vindication of the study, directed against Solomon b. Addereth (printed *J.Q.R.*, l.c.); fol. 20, שיר לימי חנכה, beg. מזמור שיר חנכת הבית (7 ll.); fol. 21, שיר אל האיש הנקרא שמו ישראל אשר שר אל כל יושבי תבל בחולי ובמדוה וכאב מר ולב דוה אנושה מכתו ואין צרי למחלתו כי המערכת רדפו ורגליו נרפות במות לפני הופכו חשך מאור אשר פי שר יום ליפיו ושמשו לא יתנהו השב רוחו וזה שירו, beginning (19 ll.); fol. 22, קינה על פיורנצא העיר רבתי עם אשר זעם ה' יפול שם ויד המשחית על הקריה (6 ll.), referring to a plague which raged in Florence in 1539; fol. 23, headed שיר אל הנעלה כר' ישמעאל מריאיטה אשר נפל למשכב ... (4 ll.); ibid.v, headed תלונה וקינה בלכתי בנולה (8 ll.); fol. 24, שיר אל האיש הלזה אשר שמו בישראל דניאל וכו' (11 ll.); ibid.v, headed שיר אל שלמה מפונציפונציאה אשר קבר פתוח גרונו וכל מזמותיו לאבול ועל כן בקרבו להב הקדחת לאכול כלב הארי וכו'; fol. 27v, שיר בשבח האיש הנקרא בישראל יהוסף (2 ll.); fol. 30, שיר על הנבון יצחק הכהן (acrost.).

II. Fol. 32. Headed תשובה אל שיר אברהם, beginning ביום אראה הדר מראה צפי את (20 ll.); ibid.v, תשובה נבונה, beginning שמעו נגידי שיר.

A later copy of the poem, fol. 18 (inverted) is to be found at the end of the volume.

Ital. curs. char., 16mo, ff. 40 [H. No. 178].

367. ספר ניב שפתים תאוה לעינים, Letters and poems, by Josef b. Judah זארק, in Ferrara, collected by his son Shealtiel. At the head the following poem:—

נלעג לשון מבטא שפתים   בינה הגיג תאוה לעינים
שפתי רננות בו וקול ענות   ולדל ואיש נעקש דרכים
ולכל רצון נבר פרט וכלל   הולך נמוי גרון וידים
ותנה לטוב דרכו ותן ערבן   תודה לבורא ניב שפתים

This is followed by a short introduction by the compiler. The work is divided into five sections:

I. Fol. 5. Letters to Benjamin b. Jequthīel of Corinaldo; various

letters and invitations, signed אנקונטנילה, to R. Isaiah b. Nissīm, and Mordecai b. Mordecai; fol. 22, Letter, written at אריא (Oria?), to Benjamin Corinaldo on the occasion of the marriage of the latter's daughter Abigail; fol. 23, Poem, beginning על כל כבוד חפה בפי אשמיע; ibid.v, Headed לליל היחוד, beginning אחות כלה הקשיבה שירת דודך; fol. 24, Wedding poems in honour of his relatives Isaac b. Zeraḥyāh Zark; Menaḥem b. Moses מאשישי, son-in-law of R. Nathan, called Bonvino; Mordecai of Monselice b. Judah Nehemiah (fol. 26); Solomon b. Isaac of למאסה; his pupil Jequthīel b. Isaac Finzi; fol. 31, Poem in honour of the circumcision of Benjamin b. Mordecai מהעשירילי; Poem sent to Josef b. Judah פריר (Ferrer) in Ancona.

II. Fol. 39. Headed והשנית שלוחה ליגון ואנחה, Letters of condolence to Jacob b. Moses and his brother Judah; Solomon b. Josef עגול; Josef b. Josef Kōhēn; Jōāb; Menaḥem b. Judah of Jerusalem; his son Shealtiel; epitaphs on פירנינה, the wife of Abigedōr of the family עשירים; Donna, the daughter of Solomon Ḥisdai; Maledictory distich on the death of טרלואלייה (טמ"א) מרדכי אניילה, who had caused a conflagration in Ancona, as follows:—

טמ"א השם אשר חטא ואשם   בברכת שם ואל זכר כמודה
שמו מלאך אבל היה מחבל   ומזיק אשמדאי מלכא דשדי

Fol. 53. Dirge on the death of Moses b. Eliezer; of Stella Finzi, at the request of Mordecai Finzi, in order to give comfort to her son David b. Jequthīel; on Dulcinea (דולסין), mother of his daughter-in-law; on מקיירוצה, wife of Obadiah and mother of Sarah, written on behalf of פירנה, wife of Jequthīel b. Natanāel; fol. 58, In memory of R. Ḥayyim b. Jōḥanan; of R. Samuel הרופא Marsiniano, who died on the road between נוארה and וילמפינטא; on Menaḥem b. Abigedōr.

III. Fol. 62. Headed והשלשית פתוחה ופשוטה להולכי ארחו' ומקבלי בצע כסף דיגראו פרוטה; Recommendations for Jacob Usque (אשקאייו הגר), dated Iyyār, 5198 (April, 1438); a certain Meir (1436), and several women to the communities of Mantua, and to a certain Isaac b. Isaac in Recanate; Meshullam b. Menaḥem; a certain Moses; Aaron b. Moses (fol. 79); Jeḥīel b. Nathanāel; Josef b. Mordecai of העשירילי.

IV. Fol. 89. Headed והרביעית דרושה לאהבה ואחוה ומשא ומתן למגדול ועד קטן בין איש לאיש ובין איש לאשה; Poetic addresses (verse and rhymed prose) to the author's brother-in-law Judah קואן;

Isaac b. Solomon of Bologna; Isaac b. Elijah and Samuel of עמניאטו; Jeḥiel b. Mattathias of Pisa; by Shēm Ṭōb of ספורן, sent to Josef Zarq from Bologna to Ferrara; to Samuel כוכב b. Josef on his arrival from עמניאטו, near Pisa, Passover, 5175 (1415); Jacob b. Solomon b. Mattathias; Joshua of מונטילין, composed during a journey from Ancona to Recanate; Josef b. Judah Ferrer; Enlubel Gracian; Jonathan b. Joshua of מונטילין; Solomon b. Josef; Dame Encontinella (אנקונטנילה); Judah b. Benjamin; Elijah b. Menaḥem; Mordecai Finzi; Solomon b. Samuel, and Jacob b. Jeqūthīel, of Toscanella; Poem, by Vidal b. Benveniste in Saragossa:—

עברה אחות בימה ובת שמש
אור זהרה תסתור בבגדי   שש
על רצפת עיש ברגליה
תרקע מקום בהט ואבני   שש
וימין יי בוננה אך לא
כלה מלאכתו בימים   שש

followed by various imitations by the author; to Mordecai Finzi with a present; to Josef Hezekiah b. Moses; on behalf of Isaac Finzi to his brother-in-law, Menaḥem of Corinaldo, accompanying a gift of phylacteries; to En Masʿūd b. Janāḥ in Ferrara; to Isaac Latīf in Modena; Exchange of ditties with Jacob of Toscanella; Elijah b. Menaḥem; Leon; Judah הרופא b. Benjamin of Legnano; Letter to his brother Shealtiel, and the latter's son Astruc Shealtiel, sent through another nephew, called Judah b. Zeraḥyāh; to Josef b. Josef Kōhēn; on behalf of Nathan, called Bonvino, sent to Mordecai of Celone on the occasion of the marriage of his daughter to Josef b. Ḥayyim; to his son Isaac in Ancona; Letter by Menaḥem of Judah in Jerusalem; to Benjamin Nathanāel b. Mordecai הרופא; to David b. Abraham (the martyr, הצדיק הקדוש); Short poem to his sons Isaac and Judah; to David b. Abraham, when leaving Recanate for סורינו; בונם (Bonhomme) Josef Benveniste איש חיל; Judah b. Solomon Ḥisdai; his brother Isaac b. Zeraḥyāh; his pupil Jeqūthīel b. Isaac Finzi, followed by a quatrain by the latter; Letter to Benjamin b. Solomon of Pesaro in Legnano; to Jōāb b. Jeḥīel of Modena; (fol. 150) Benjamin b. Menaḥem Finzi; Solomon called זלמן, followed by various other letters and addresses. The end is wanting. The author wrote between the years 1419 and 1456 in Padua, Cinto, Recanate, and Mantua. Fol. 59, by a later

hand, recommendation of Isaac Blum, signed Mattathias Levi. On the fly-leaf the following rhymes :—

מלך בהכלו ראה בפתחו דל צורה כצורתו פניו פני לביא
שאל בערמה לו אם תהיה אמו ענה ואמר לו לא כן אבל אבי

Censor: Domenico Ierosolimitano.

Owners: Solomon b. Nathanāel; Abraham סולטאנה; Jacobo el Comeno.

Ital., Gk. and Rabb. char., poems vocalized, 16mo, ff. 171 [H. No. 231].

368. Poems: *a.* Elegies, 1. Isaac b. Shēsheth on the destruction of the Temple, beg. איך חכמינו ומוכיחינו (88 ll.); 2. Josef b. Haqqādōsh (the martyr) Abraham Almosnino on the same subject, beg. איכה עטרת צבי (acrostic, 30 ll.); 3. Abraham טויל b. Isaac Ḥasid on the same subject, beg. אמרו לנחלת צבי (alphabetical, with acrostic, 43 ll.); 4. beg. ציון בתוכך לב (27 ll.); 5. beg. ציון ברנה (32 ll.). *b.* Fol. 8. 1. חידה, beg. אהובי קח (10 ll.); 2. beg. אח רבקה הוא (4 ll.); 3. beg. ידידי די (5 ll.); 4. beg. אור יום (5 ll.); 5. headed שיר דשתוף כרים, beg. מה עוד להביא מזמיר אשכרים (8 ll.); 6. beg. ידיד שכור. *c.* Fol. 9. Eliah Hallēvi, 1. beg. נשוי פשע (2 ll.); 2. beg. אם תפרוש האשה רשתה (acrost., 19 ll.); 3. Eight short poems, the last being an acrostic of four lines. *d.* Fol. 10r. Poem in Portuguese (?). *e.* Ibid.v 1. לי קנאו שרים (3 ll.); 2. headed שיר להרמב״ם ז״ל בתחלת פירושו למשנה, beg. ספר אשר חובר בדת משה (5 ll.); 3. headed למרנא ורבנא שמואל ז״ל, beg. ר׳ אחא דמן כפר מקומו (7 ll.); 4. beg. הראית אנוש (5 ll.); 5. Poem of four lines written on the left margin, beginning illegible.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 10 [H. No. 322].

369. *a.* Divān of Solomon b. Meshullam Dafieira.

b. Fol. 61. Poems from another copy of the same work; fol. 63, Letter to Anselmo (En Solomon) Ḥaninăi, signed Solomon b. Reuben Bonfed; fol. 64, Letter to Jacob Alablag.

c. Fol. 71. Elegy on the death of a certain Solomon, and other poems.

Ital. Rabb. char., 12mo (after ff. 13, 15, and 53, lacunae), ff. 80 [H. No. 340].

370. מחברת למר עמנואל, The Maqāmas of Immanuel b. Solomon, modern copy by Zebi Hirsch b. Mordecai Brandes, 10 Tammūz, 5647 (1787), in Amsterdam.

Modern squ. and Rabb. char., fol., ff. 130 [H. No. 118].

371. Letters and poems, beginning (25 leaves) missing.

I. *a.* The author of the first group was probably called David, as may be gathered from a poem (fol. 1v), which is preceded by the words שיר מזמור לדוד. This is followed by letters to Josef and Judah Benveniste; *b.* Fol. 2v. Letters by Judah Zarqō to Josef b. Jaḥyā, Josef Hallēvi, Ḥayyim אלפואל, Josef המון, Josef Benveniste; *c.* Fol. 10. Ḥayyim אלפואל to Judah Ṣarfāthi, and the latter's reply; *d.* Fol. 11. Eliezer Shimeōni to Meir Kapsāli; *e.* Fol. 12. Josef Taitaṣāq to Meir Benveniste and Isaac Abravanel; *f.* Fol. 13. Judah אלפאקי to Samuel עגאל; *g.* Fol. 14v. Solomon Hallēvi to Solomon b. Yaḥyā; *h.* Fol. 15. Benjamin Hallēvi to Josef b. Lēb; *i.* Fol. 15v. Elijah Obadiah to Jacob Benveniste; *j.* Fol. 16v. Letters by Solomon b. פורת (Halberstam, פירה), (fol. 19v) to Isaac Abravanel.

II. Fol. 24. *a.* Letters by Solomon Dafieira; *b.* Fol. 27. By Isaac b. Shēsheth; *c.* Fol. 28. מליצה, by Mordecai Jisḥāqi, sent to Judah Benveniste; *d.* Fol. 31. Solomon Dafieira to Meir אלודים and R. Jōḥanan, and various poems sent to Shēm Tōb המשורר; *e.* Fol. 38v. Letters and poems by Abraham איצק Hallēvi; to Crescas b. Shēsheth; *f.* Fol. 50v. מליצה, by Solomon Lēvi, sent to הישיש Don Solomon (Dafieira?), to Josef Hallēvi; *g.* Fol. 55v. Letters by Judah (Zarqō) to Josef Yaḥyā and Josef Hallēvi, identical with I, *b*; *h.* Fol. 59. Poems by Solomon Dafieira; *i.* Fol. 73. מליצה, by Vidal b. Lābi, sent to Zeraḥyāh Hallēvi; dirges on the death of Moses Yaḥyā and other persons; poem sent to Shēm Tōb ארדוטיל; *k.* Fol. 88. Josef Benveniste to David b. Al Tabīb (see fol. 7v); *l.* Fol. 89. Letters by Benveniste b. Lābi.

III. Fol. 98. *a.* Continuation of above; *b.* Fol. 106. Letters by Solomon b. Reuben Bonfed to נאקו אלבלג (?), warning him against the writings of a certain ישועה. This is followed by a poem on the same subject; *c.* Fol. 111r. Letters and poems by Solomon Benveniste; *d.* Fol. 111v. Letters by Benveniste b. Lābi; *e.* Fol. 124. Poems by Vidal Benveniste; *f.* Fol. 129. Poems by Moses ברואו.

IV. Fol. 136. Fragment of a Commentary on Gen., ch. xli. For many pieces of II and III, see No. 363.

Span. curs. char., ff. 136, 137, later hand, ff. 21–33, blanks, after fol. 61, lacuna; ff. 137 [H. No. 243].

372. Simḥa Qalonymus' poem תוכחת מגולה in form of a dialogue between כלכל and דרדע in four parts, 1. אגרופה של חנופה; 2. חנף ומרע; 3. הכל בני אדם; 4. חכם בעיניו.

Modern squ. char., 4to, ff. 26 [H. No. 177].

373. Poems by Menaḥem קצינין, 1. Sonnet beginning לולא מנחם הסובבים בארוחת ירק; 2. (fol. 2) headed עליון תתן קול לעני חילו, beg. מליץ מכפה אף ונודר פרץ מעתיר כסאי מליצי כושר; 3. (fol. 2v) beaded אך טוב לישראל ונוצר חסד; 4. (fol. 3) headed עלי עמו להרחיק קרץ, beg. פוקד עון אבות על בבני אלקים קם להתיצב מסטין מעורר דין במתעצב בנימו; 5. (fol. 4) beg. כביור בעצים כלפיד בעמיר; 6. (ibid.) headed רוכב ערבות ממכון שבתו הדן יחידי הוא ואין בלתו, beg. מליץ ונרנן החרישו דומו; 7. (ibid.v) headed הן קול ואין עונה בכסל שוננה, beg. קנוא ונוקם רופא כל צור אזון הפעם; 8. (ibid.) headed קול סנינר דוחה מגור, beg. מקטרג ומלות ברעתם משונים בשר צרי תכנת; 9. (fol. 5) headed דברים אחרים משיבים ועונים, beg. אפנע באשכל כפר; 10. (ibid.v) headed אחד בעולמו מוחל לכל עמו, beg. לולא מאור תורה עטרת כתר; 11. (fol. 6) beg. לאום יושב בצל שדי; 12. (ibid.) headed מליץ נותן ידו אל העומד נגדו, beg. (?) הסכת מעורר דין הלא תשנית.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 6 [H. No. 206].

374. היהודים, G. E. Lessing's Drama *Die Juden*, translated into Hebrew, by Zebi Eliezer Teller in וואסלוי. With dedication to Sir Moses Montefiore.

Written 1874.

German curs. char., small 8vo, ff. 57 [No. 496].

375. קשר בן נתניה, Hebrew translation of L. Philipsohn's tragedy, *Die Entthronten*, by Zebi Eliezer Teller in Botushan. With dedication to Sir Moses Montefiore (printed).

German curs. char., small 8vo, ff. 128 [No. 494].

376. תשועת ישראל על ידי יהודית, "La Betulia liberata, opera dramatica de sr Pietro Malatesta," translated into Hebrew by David חפשי (Franco) Mendez. Preface dated 1791. Fol. 8, הסכמות, by Daniel d' Asivido, Leb מיכרן, David Meldola, after which follows a poem with a poetic reply, and by Ḥayyim Binger. The Hebrew version of the drama is written on alternate leaves with the Italian original.

Large modern curs. char., 12mo, ff. 65 [H. No. 84].

377. 1. קונטרים פרק בשיר, Treatise on the art of poetry by Joshua b. Israel Benveniste, composed at the request of Abraham b. Josef hal-Lēvi in Constantinople in the year 5395 (1635).

2. Fol. 21. Jacob Roman's list of metres, styled קצב ומאזני משקל השירים העבריים לדמיון שקל שיר הישמעאלים. The author counts fifty-one different metres (Steinschneider, *Jew. Lit.*, p. 152, ascribes to him fifty-two), each of which is illustrated by a quotation. A list of Hebrew, Arabic, and Italian technical terms is added.

At the end the copyist calls attention to the same author's work מאזני משקל.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 119].

378. Poems by Menaḥem Noveira, in honour of Judah Ḥayyim Rocca (רוקקה), Venturina Ghirondi, and Isaac and Mordecai Ghirondi.

Written Verona, Shebat, 5526 (1766). Autograph.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 6 [H. No. 400].

379. זבחי צדק, Two poems by Mattathias b. Mazzāl b. Elijas of Alessandria, on the occasion of bringing a Torāh scroll iuto the Synagogue in Casale in the year 1751 (אשר״י).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 4 [H. No. 313].

380. עת הזמיר, Bridal poem by Absalom, written for the wedding of Gabriel Israel Josef Ḥayyim Triesti, also praising the house of Gabriel b. Jacob Triesti.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 5 [No. 401].

381. כוס תנחומין, Elegy by Joshua Josef b. David Levi on the death of the Sōfēr Moses Levi מוייא in Venice, who was buried in Tēbēth, 5467 (1707). Fol. 2 gives the names of the members of the Mahamad, and other prominent persons of the Jewish Community.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 17 [H. No. 379].

382. Poems by Daniel Belilios with illuminated title-page.

Ital. squ. char., 4to, ff. 16 [H. No. 306].

383. יד חרוזים, Dictionary of rhymes by Ḥayyim מודעי in alphabetical arrangement.

Owner: S . . . b. Israel (outside cover).

Ital. curs. char., 4to, ff. 36 [H. No. 397].

384. Poems, prescriptions and aphorisms, compiled by Reuben b. (בכור) Jacob. The name occurs also in the opening poem, which begins ראו בתים משוכללים בחכמה.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 24 [No. 457].

385. Mose, *Episches Gedicht von H. Moritz Rappoport*, in five parts.

Large 4to, ff. 84 [No. 530].

386. Poems by Moses Ḥayyim מוסקינו, commenced in Ellul, 5538 (1778); author's autograph.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 50 [H. No. 199].

387. חולין שנעשו על טהרת הקדש, Dramatic poems by Mattathias Nissim Tirni of Pesaro, 1770 to 1772, prefaced by Efraim Josef b. David Rimini.

4to, ff. 84 (and 39 blanks) [H. No. 203].

388. Poem by Elias Aaron Lattes, celebrating the gift of a scroll of the Law by Isaac Jonah Giron, and his son Judah Israel, to the Synagogue in Casale in the year 1820.

4to, ff. 6 [H. No. 374].

389. Wedding poem in celebration of the marriage of Moses David b. Efraim Naḥmani with Rachel, daughter of Solomon Kōhēn בקרי, by Samuel b. Moses Kōhēn, Leghorn, 1821.

Large squ. char., 4to, ff. 3 [H. No. 364].

390. Poem dedicated to Sir Moses and Lady Montefiore, headed שיר תהלה לשרי מעלה, by Josef Joel Rivlin, accompanied by an autograph letter from the author. The poem is an acrostic on the names משה ויהודית מונטפיור.

Large squ. char., 4to, ff. 11 [No. 485].

391. שיר תהלה ודרוש ענות צדק, Address and poem in memory of Sir Moses Montefiore's journeys to the East, by Judah b. David b. Aaron hal-Lēvi, called Leib Laser in Przemysl (Galicia), 1865.

Curs. and squ. char., 8vo, ff. 19 [No. 481].

392. כליל תפארת, containing two poetic addresses to Sir Moses Montefiore, *a.* מעטה תהלה, by Isaac Aryeh Leb Gelberg (father), of Kamianka in Galicia; *b.* (fol. 11) צבי לצדיק, by Ṣebi Hirsch Gelberg (son), 7 Kislēv, 5630 (1870).

Large curs. char., 8vo, ff. 14 [No. 483].

393. שיר תורה, Poem in honour of Sir Moses Montefiore, composed by Mendel Lindo, and presented by the members of the congregation of Keidani and environs, 14 Iyyār, 5606 (1846). Pasted on fly-leaf, מנחת מרחשת, poem by Solomon Salmon b. Judah Leb in Wilna.

Squ. char., 4to, ff. 6 [No. 476].

394. Poem presented to Sir Moses Montefiore, by the חברה קדושה ובקור אולים, in Praga (May 19, 1846).

Curs. char., 4to, ff. 2 [No. 486].

395. תוכן עלילה, Poetic account of the Damascus blood accusation, composed by Elijah Mordecai Werbel, Professor of Hebrew in Odessa, for the hundredth anniversary of Sir Moses Montefiore's birthday, and presented by the son of the author. On the fly-leaf, German title.

German curs. char., 8vo, ff. 25 [No. 479].

396. שיר ותפלה, Poem and prayer in celebration of Sir Moses Montefiore's return from Russia, by Abraham (autograph).

Modern Orient. curs. and squ. char., 8vo, ff. 7 [No. 468].

397. Another copy of the same work (autograph).

ff. 7 [No. 469].

398. שיר תהלה, Poem in honour of Sir Moses Montefiore's visit to Jerusalem in the year 1875, by Israel Simmon Schajin. Many letters gilt, and the pages with coloured borders.

Large Orient. curs. char., 16mo, ff. 10 [No. 484].

399. שיח יצחק ומשאת בנימין, Poem celebrating the return of Sir Moses and Lady Montefiore from Damascus, by Isaac Benjamin Wolf Alschwanger, in Tauroggen, 1846.

Modern German squ. char., 8vo, ff. 17 [No. 493].

400. כנף רננים, Poems by Jacob Hallēvi Sappir in Jerusalem, in honour of Sir Moses and Lady Montefiore.

4to, ff. 13 [No. 490].

401. שיר למעלית משה מאנטיפיורא, Poem, accompanied by an English letter, and the pen and ink etching of a tree, by Moses Sachs of Meiningen in Jerusalem.

8vo, ff. 5 [No. 542].

402. אגלי דמעות, Elegy on the death of Lady Montefiore, by Jōmtōb Spitz in Prague.

4to, ff. 2 [No. 491].

403. למנצח על השמינית, Poem by Aaron Masliaḥ b. Jeremiah Romanini, in honour of Sir Moses Montefiore, 1857.

4to, ff. 25 [No. 489].

VII.

GRAMMAR AND LEXICOGRAPHY.

Grammar.

404. יסוד דקדוק, by Abraham b. Ezra, beginning with a rhymed riddle of nine lines. The solution of the latter is given on the fly-leaf by Simḥāh Pinsker (copyist?), who also provided the collation with other MSS. on the margin.

German curs. char., 4to, ff. 17 [H. No. 316].

405. Profet Dūrān's מעשה אפוד (printed), modern copy by B. Goldberg, finished 6 Shebāṭ, 5614 (1854), in Paris.

German curs. char., 4to, ff. 50 [H. No. 2].

406. 1. קצת טעמי מקרא, Treatise on the accents by Judah b. Bal'ām (printed, see Bacher, *Monatsschr.*, 1885, p. 468).

2. Fol. 10. שערי נקוד, Treatise on Phonology, ending סליקו טעמי הנגינות ומשרתיהם.

3. Fol. 21. Jacob Tām's poem on the accents (printed).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 23 [H. No. 180].

407. 1. לשון למודים, Grammatical treatise by Solomon b. Abbā Māri Jarḥi (see *NCat.*, No. 1486, and *HB.*, VIII, p. 27). Italian words used occasionally.

2. Fol. 17ᵛ. Benjamin b. Judah's *Introduction into the Study of Grammar* (printed, cf. Moses Qamḥī's מהלך).

Owner: S. D. Luzatto (No. 86).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 20 [H. No. 181].

408. ספר הנקדן, by Moses han-Naqdān of London (printed).

German curs. char., 8vo, ff. 21 [H. No. 102].

409. Grammatical work, beginning with the words פתח דברי. The printed editions (Constantinople, 1515, and Venice, 154⅝) are minus the rhymes which divide the chapters. On the other hand, the chapter on מלות מורכבות (ed. Ven., fol. 117ᵛ) is not to be found in the MS., neither are the rhymes, ibid., fol. 128ᵛ, and all that follows after them. On the cover the work is erroneously styled לשון למודים של הקדש. The author's name seems to have been David (see No. 410³).

Finished 16 Tammūz, 5231 (July 4, 1471), in the seventy-sixth year of the writer, whose name is, however, not disclosed.

Owners: Eliezer, ריקיטי.

Censor: Luigi del ordine de S. Dominico, 1599.

Ital. curs. char., 4to, ff. 39 [H. No. 124].

410. 1. מבוא הדקדוק, by a certain Benjamin. The work is headed by an acrostic on the author's name, which is mentioned a second time immediately afterwards in some lines of rhymed prose. The author wrote his book for the benefit of his brothers, chiefly his brother Aaron (fol. 10).

2. Fol. 12ᵛ. Glosses on part of Genesis, with constant reference to Rashi, Hezekiah b. Mānōaḥ (חזקוני), and once to Elyāqim שלשון (fol. 13ᵛ).

3. Fol. 16. Grammatical treatise by Meir b. Solomon b. David haq-Qātōn, divided into seven chapters. In the preface the author refers to his grandfather, the author of פתח דברי (see previous No.).

4. Fol. 18v. Extracts from Solomon Parḥōn's lexicographical work, with additions.

5. Fol. 21. Remnants of analysis of verbal forms.

6. Fol. 21v. Josef Qamḥī's ספר הזכרון (Berlin, 1888, is based on this MS.).

7. Fol. 46v. הבנינים והפרטים מהדקדוק, Grammatical definitions and rules.

8. Paradigm of verb with Italian translation.

The codex originally consisted of two separate MSS., the first comprising Nos. 1–5.

Owner [of Part II]: Eliezer b. Isaac (fol. 21v).

German curs. char., different hands; last page, Ital. curs. char., ff. 48 and 49, pasted together; 4to, ff. 49 [H. No. 157].

411. אוצר לשון הקדש הקצר, based on Qamḥi's and David b. Jaḥyā's לשון למודים. The work consists of four chapters; ch. IV gives a list of nominal forms.

Ital. curs. char., 16mo, ff. 62 [H. No. 460].

412. משפט לשון הקדש, Grammatical work by Solomon Hena (Hanau). Some corrections on the fly-leaf.

German curs. char., 4to, ff. 64 [H. No. 72].

413. 1. Māsōretic notes, according to Qamḥi's מכלול.

2. Fol. 3. Composition embodying the various forms of roots with שׁ.

3. Fol. 17. ספר הדקדוק, by R. Eliezer, in six chapters. The technical terms are in Italian, but written in Hebrew characters, on the margin.

4. Fol. 20. ספר לשון זהב, Grammatical compendium. The headings of the chapters, however, correspond to the preceding work.

5. Fol. 58. Treatise on the Thirteen exegetical rules.

6. Fol. 61. Methodology of the Māsōrāh.

7. Fol. 64. Compendium of Logic and Psychology, styled ספר הגיון. Technical terms as in No. 3.

8. Fol. 109. אופן המדידה, Rules of measuring a Miqweh.

9. Fol. 115. כללים על הסדרים, Encyclopaedic notes on the Mishnah.

10. Fol. 118v. ספקות על שתא אלפי שני דעלמא.

11. Fol. 126. Poem by Solomon al-Qabīs.

12. Fol. 127. *a*. The hymn יגדל; *b*. Josef Albō's objections to Maimūnī's Thirteen Articles of the Creed, in seventeen paragraphs.

Writer: Jāir b. Shabbethai, 14 Shebāṭ, 5327 Jan. 24, 1567).

Ital. curs. char., 8vo, ff. 131 [H. No. 229].

414. *a.* "*Der Sammler,*" *Deutsch-hebräische Grammatik verfasst von M. Sachs,* preceded by a Hebrew letter to Sir Moses Montefiore, dated Neulengbach, 5 Shebāṭ, 5618 (1858).

b. לשון צרופה, Hebrew Dictionary by the same author.

Large 4to, pp. 136 and 121 [No. 528].

LEXICOGRAPHY.

415. Nathan b. Jeḥīel's ספר הערוך (see Kohut's edition, vol. I, p. 1). On the fly-leaf a poem headed שיר נאה ומשובח על מצות סוכה.

Finished Tuesday, 6 Adar I, 5176 (Feb. 4, 1416).

Writer: Moses b. Elias.

Owner: Isaac b. Gershōn טרייבט, who sold it to Josef of מונצלצי, in Modena, Wednesday, April 4, 5266 (1506).

German Rabb. char.; headings and catch-words squ. char., the poem Ital. curs. char., 4to, ff. 385 [H. No. 90].

416. 1. Annotations to the Talmud vocabulary, chiefly in reference to the Arūkh. The author also mentions Rashi and Maimūni, and quotes Greek and Latin words.

2. Fol. 89. Metaphysical essay on Gen., ch. i, with reference to the Sefer Jeṣīrāh. Rashi, Maimūni, Nahmanides, and Levi b. Gershōn are repeatedly quoted. This is followed by some observations on other verses of Genesis.

3. Fol. 99. Mathematical definitions and problems.

4. Fol. 105. Compendium on Psychology, according to the Arab Aristotelians.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 113, many blanks [H. No. 158].

417. 1. ספר עץ חיים, Hebrew-German glossary.

2. Fol. 36v. Moral observations in Hebrew and [Jewish] German.

3. Fol. 43. Treatise on the miracles performed for the Patriarchs and Prophets.

4. Fol. 48. לוח הזמנים, Chronological tables from Moses to the expulsion of the Ten Tribes.

Written 1766.

German curs. char., 4to, ff. 49 [No. 512].

418. 1. מרפא לשון [appended to a printed copy of זכר רב, by Benjamin Musāfia, Berlin, 1766], Hebrew-German glossary, not identical with the preceding No., although by the same author, but without explanations.

2. Fol. 68. Table of verbal forms.

3. Fol. 72. שער הבחינה, Grammatical treatise in five chapters.

4. Fol. 76. מרפא לנפש, but the work is in reality Moses b. Ḥabīb's elementary Hebrew Grammar מרפא לשון, and ends תם ספר מרפא לשון (printed).

5. Fol. 80. ספר ההרכבה, by Elias Levita (printed).

6. Fol. 84. ביאור סבות השתנות נקודות השמות, with tables appended, showing the inflexions of nouns.

German curs. char., after fol. 83 many blanks, 4to, ff. 91 [No. 513].

VIII.

MATHEMATICS, ASTRONOMY, ASTROLOGY, MAGIC.

419. 1. Abraham b. Ezra's arithmetical treatise ספר המספר, with a supplementary problem (fol. 44v), not to be found in the printed edition (Frankfort-on-the-Main, 1895). This problem is headed שער הדנים, and begins אם ישאל השואל שלשה שהלכו בשוק לקנות דג אמרו לו למוכר בכמה תתן הדג אמר בכך וכך.

2. Fol. 45v. חכמת המספר, by the same, on the art of reckoning with ciphers, beginning האותיות האלה תקנו אנשי הודו לצרך החשבון הראשונה עולה אחת והשניה שנים והשלשית שלשה וכן כלם עד תשעה.

The fly-leaves are occupied by various accounts, anecdotes, and tables of mōlāds and ciphers.

Owner: Samuel David Luzatto (1541).

Span. Rabb. char., 8vo, ff. 56 [H. No. 126].

420. Abraham b. Ezra's ספר העבור (printed).

Writer: B. Goldberg.

German curs. char., 4to, ff. 61 [H. No. 171].

421. *a.* ספר מונה מספר, Treatise on arithmetic by Saadyāh b. Elijah שוראקי, in seven chapters. The work is preceded by an acrostic on the author's name; *b.* Fol. 60. Glosses on Maimūni's הלכות מליחה; *c.* Fol. 79. Explanations on some terms used by Maimūni: *d.* Fol. 82. Glosses on Maimūni's משנת ערונה (Kil'āim, ch. iii); *e.* Fol. 88v. Glosses on הלכות מקואות. At the end a long poem.

Author's autograph; finished Tuesday, 24 Tēbēth, 5444 (1684).

Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 109 [H. No. 343].

422. Abraham b. Ḥiyyā's ספר חשבון המהלכת (printed). The introduction and table of contents, as far as ch. xiv, are missing,

but replaced by a later hand. Fol. 87, Lunar eclipses in 1135, 1136, 1138, and 1139; solar eclipses in 1139 and 1140. Fol. 93, Rules for finding the Teqūfōth.

Colophon (fol. 85) נשלם הספר הזה והיא חשבון המהלך לנשיאנו הגדול אברהם צאחב אל שנטא זק״ל בן הנשיא ר׳ חייא זצ״ל במדינת ברגלונה שנת תתצ״ו כ״ב לעומר יום ו׳ במחצת היום והוא עשירי לאפריל מחדשי החמה (7 Iyyār, 4896 = April 10, 1136).

Syr. Rabb. char., fol. 84ᵛ, portion missing; 8vo, ff. 96 [H. No. 110].

423. 1. צורת הארץ, by Abraham b. Ḥiyyā (printed). The first four chapters and a portion of the fifth are missing; ff. 1–4 are misplaced.

2. Fol. 67. קיצור צורת הארץ, by Judah han-Nāsi; compendium of the preceding work.

3. Fol. 79. Commentary on Immanuel b. Jacob's astronomical treatise שש כנפים (written 1415, see fol. 81), followed by the work itself with the tables and marginal notes.

4. Fol. 131. Treatise on the astrolabe, according to Ptolemy, beg. שער הראשון בזכרון כלי האצטרלב והשואת הטבלים. It ends תם ונשלם ספר האצטרלב לבטלמיוס החכם בריך רחמנא דסייע לי נאום יצחק בהן.

5. Fol. 145. Purbach's Theorica, beginning with a dedication to Solomon קבלייר; it ends תם ונשלם תבונת הגלגל השמיני. After this follow the mathematical figures (see *HB.*, XI, p. 124).

6. Fol. 196. כלי הנחשת, by Abraham b. Ezra (incomplete).

Syr. Rabb. char., fol. 75 damaged; 4to, ff. 200 [H. No. 134].

424. 1. ספר מראה האופנים, Sacrobosco's astronomical work, translated by Solomon b. Abraham Abigedōr (printed); finished Tēbēth, 5186 (1426).

2. Fol. 12. רוח חן, A kind of introduction to Maimūni's Moreh (printed). The author is uncertain.

Owner: Maṣliaḥ Finzi.

German curs. char., 4to, ff. 20 [H. No. 244].

425. 1. ביאור מעשה כלי האצטורלאב, Instructions for making an astrolabe.

2. Fol. 8ᵛ. Some observations on the stars of the Zodiac, by Levi b. Gershōm, taken in 1325.

3. Fol. 8ᵛ. Tables showing the latitudes and longitudes of stars of the first and second magnitudes.

4. Fol. 9ᵛ. Tables showing the latitudes and longitudes of important towns in Asia, Africa, and Europe.

5. Fol. 12. שבע כוכבי לכת, Various astrological and meteorological rules.

6. Fol. 14. Jacob b. Mākhīr's Hebrew translation (from an Arabic original) of a treatise on the astrolabe in forty chapters.

Colophon: נשלם ספר פירוש האצטורלב והעתיקו החכם הגדול הנכבד ר׳ יעקב יצ״ו בן כבוד החכם ר׳ מכור זצ״ל מלשון הגרי אל לשון עברי.

7. Fol. 32. Jacob b. Mākhīr's (Profet Tabbōn) treatise on the Quadrant (כלי הקדרן) in sixteen chapters.

8. Fol. 45ᵛ. Fragment of a treatise on the stations of the moon.

9. Fol. 46. Treatise on the astrolabe by Judah b. Eliezer.

[Owner: Samuel David Luzatto.]

Vellum and paper, Span. Rabb. char., No. 2 later; on ff. 10, 13, 68, and 70, diagrams of spherical figures and astrolabes; 8vo, ff. 70 [H. No. 127].

426. 1. ספר התכונה, Ḥayyim Vital's astronomical work in four parts, copied from the author's autograph (Pt. I printed). The work, which was written 1521 (cf. fol. 38), refers several times to the tables of Abraham Zaccuto (see below), the אורח סלולה of Isaac b. אלחדב (fol. 44ᵛ), and to Ibn Ezra's astrological treatise ראשית חכמה.

2. Fol. 53. Abraham Zaccuto's *Astronomical Tables.* Tab. XIX, Eclipses of the moon according to Jacob Pōēl.

3. Fol. 71ᵛ. קיצור אלפראגאני, Compendium of al-Farghānī's compendium of the Almagest in seven chapters. Copied from Ḥayyim Vital's copy.

4. Fol. 75. סדר גורל החול, Treatise on geomancy, beg. דע כי יש מסדרין תפלה זו קודם שישליכוהו; fol. 81, עוד מצאתי למחבר ספר א׳; fol. 82, Horoscope (משפט) set by Abraham Zaccuto, in Damascus, Monday, 26 Shebat, 5275 (*read* Sunday, 11 February, 1515); ibid.ᵛ, Charm against toothache.

5. Fol. 83. Ḥayyim Vital's Cabbalistical work ספר הליקוטים, according to the teachings of Isaac Loria. Ff. 115 to 132 (after fol. 32 of this work) are occupied by a commentary on the אדרא זוטא, styled אדרת האזינו.

Writer of No. 5: David נטקויצו אבריש, who gave it to Mordecai בושבילא (Buschweiler?).

Owner: Josef bak-Kōhēn.

Span. Rabb. char., various hands, 4to, ff. 217 [H. No. 241].

427. ספר ארובות השמים, by Israel b. Moses Samosc, a work on astronomy. The end is wanting.

Owner: Zunz (No. 25).

German curs. char., fol., ff. 79 [No. 421].

428. 1. ניור הימים, by Menaḥem Samsōn Basila, rules of calendar making, and astronomical tables.

2. Fol. 81. Jacob b. David b. Jōm Tōb Pōēl's Tables.

3. Fol. 113. Mordecai Finzi's Tables (printed).

4. Fol. 125. הנהה על הביסיסטילי, beginning כתב חכם אחד אשר נקרא שמו אנדריאס ארגולוס (Andreas Argulus), בספר הנקרא Pandosion Sphericum. On fol. 126^{v} the year 5456 (1696) is given.

5. Fol. 131. Calendar rules.

6. Fol. 164. Similar rules in Italian.

Ital. curs. char., different hands, fol., ff. 164 [No. 416].

429. יסוד העבור, based on the work of Judah Ḥazzān of Treves (טרויש) and Uri b. Simon, with tables.

See *HB.*, XVIII, p. 67 sq. [but *read* המולד לכל חדש].

Owner: E. Carmoly (No. 274).

Orient. Rabb. char., 16mo, ff. 28 [H. No. 321].

430. B. Goldberg, *Tables according to the Teqūfōth of R. Adā*, accompanied by a gloss on Tōsefōth to Rōsh Hashshānah.

German curs. char., 32mo, ff. 41 [H. No. 26].

431. 1. Calendar Tables, beginning 5205 (1444), ending נאום צדיק; fol. 4^{v}, the rhymes—

אדם עצב אל תאנח אחר טרחא יבא אתנח
אל תתהדר אנוש גביר אחר דרנא יבא תביר

2. Fol. 5. Rhymed conundrums and epigrams.

3. Fol. 5^{v}. Beg. בידיעת המולד מהחדש הנעלם, rules for the calculation of moon eclipses, illustrated by the Mōlād of Nīsān, 5104 (1344).

4. Fol. 7^{v}. Letter by [the name is erased, but Steinschneider suggests "Maimonides," cf. *Zur pseudepigr. Lit.*, p. 26 sq.] to a pupil of his [לתלמיד הגון]. The copyist adds: ואני יצחק המעתיק מצאתי זאת בספר מרוייק מלא מחכמות. The letter begins: תדע התלמיד החשוב כי משמרי את האהבה ורצוני וכונתי להועילך עד מאד אודיעך דבר נפלא הוצאתיו מספר גדול לבטלמיוס ונסיתיו, and is of astrological character. Maimonides is evidently not the author.

5. Fol. 10^{v}. Rhymed rules for pairing the sections of the Pentateuch, with commentary.

6. Fol. 11. Poem, beginning אלי כל יורעי עתים (see Letterbode, VII, p. 169), with commentary.

7. Fol. 12^{v}. Tables by Isaac b. Solomon צדיק (see above), called בן אלחדב ספרדי, dated Palermo, in Sicily, Kislēv, 5187 (1426).

8. Fol. 15ᵛ. Letter of פורפיט מפירפינייא (Profet Dūrān) to the physician Bonet המשיחי, beg. ראיתי מגלה עפה, one page only, and incomplete.

9. *a*. Fol. 17ᵛ. Table of תקופות; *b*. Fol. 17ᵛ. פעם אחת שאל ממני הבחור אנחסדאי קרשקש לעשות לו מראות מכתיבת ידי והמראות היו אלו הדברים עשיתים. Underneath is written—

מראות תוי	מראות נביא	נקרא בוזי עבר שדי
וכתב עטי	תלין עתי	אם מאן ש או אחז די

10. Fol. 19. דינים for Passover, beginning בפסח כיון דאין נותנין האש מבפנים.

11. *a*. Fol. 20. Qalonymos' Nāsī's Azhārōth for the Great Sabbath, beginning את מועדי יי (see Zunz, *Lit. syn. P.*, p. 479); *b*. Fol. 22. Zeraḥyāh hal-Lēvi Gerundi b. Isaac's Azhārōth for the same day, beg. אמרת יי צרופה (see l. c., p. 461); *c*. Fol. 24. Mordecai b. Ḥonein's [Zunz, l. c., p. 580, *Chanin*] זולת for Simḥath Tōrāh, beg. אז מראש מקדמי ארץ.

12. Fol. 25ᵛ (l. 7). Beg. נוהנין בכל מקומות שלא לישא אשה בין פסח לשבועות. This is followed by various Minhāgim for Passover, the agenda of the Seder nights, explanation of the term שבת הגדול (fol. 27ᵛ), rules concerning the Passover liturgy, and the Hāggādah.

13. Fol. 30. Commentary on Canticles (specimens of which have been published by H. Saalfeld, *Mag.*, VI, p. 180).

14. *a*. Fol. 35. Beg. מצות עשה לידע שיש אלוה בעולם; *b*. Ibid. וזה סוד עזאזל; *c*. Fol. 36. Commentary on the Thirteen Articles of the Creed.

15. *a*. Fol. 38. מדרש ויסעו; *b*. Fol. 39ᵛ. אמר ר׳ יצחק בן פרנך כל שנותיו של אדם חקוקין לו על אחד מאיבריו.

16. *a*. Fol. 41. סוד שלשה המה מטיבי לכת; *b*. Ibid.ᵛ. סוד גדול יש גן עדן בארץ במקום ידוע.

17. Fol. 42. ספר הפאר, Cabbalistic essay on the Phylacteries, by Shēm Tōb b. Gāōn, prefaced by the two poems. Introduction only (see *SCat.*, col. 2527).

18. *a*. Fol. 53. ספר מורה דעה, Moral teachings, aphorisms and anecdotes, beg. ואמרתי מתתי אותה לאיש אחר · טוב תתי את המורה לצדקה; *b*. Fol. 60. Short homily on the Ethrōg; *c*. Fol. 60ᵛ. בשם הרב ר׳ שם טוב דיפארו אמרו (see *HB.*, IX, p. 22); *d*. Fol. 61. שאלה מכתיבת הר׳ דוד כהן צבי, beg. מפני מה מילה בשמונה; *e*. Ibid. סוד ההבדלה, incomplete.

19. Fol. 63. Treatise on שחיטה. The author quotes Solomon

b. Addereth, Meir (of Rothenburg), Isaac of Corbeil, and Judah b. Benjamin. The end is wanting.

20. Fol. 69v. Some records in connexion with the weekly portions, and accounts in Italian.

21. *a*. Fol. 71. Sheḥīṭāh rules in rhymes. The first seven strophes give the acrostic חיאל הכהן; *b*. Ibid.v. Another poem on the same subject. The strophes are alphabetically arranged, and end with the acrostic אברהם, כהן בן מר ביבם חזק; *c*. Fol. 72v. שער הפירות, Interpretation of dreams and suggestions for each day of the month; *d*. Fol. 75v. אילו ימים שמתענים בהם; *e*. Fol. 76. Piyyut for a wedding banquet; *f*. Fol. 76v. דרכן של תלמידי חכמים (from דרך ארץ זוטא); *g*. Fol. 79. Various דינים.

22. *a*. Fol. 83. סדר ירידת גשמים, Weather forecasts; *b*. Ibid. אילו ימים קשים לכל מלאכה; *c*. Ibid.v. ימים להקזה, Time table for bleeding; see also fol. 90 in Italian.

23. Fol. 85. Short encyclopaedical notes in twenty-three chapters (ch. I missing).

24. Fol. 91. Interpretations of dreams.

Owners: Isaac b. Elijah Hārōfē, Abraham b. Mahalalēl Azīz, in Ancona, R. Nissim Fermio, Abram Landadio.

Nos. 1–9, Ital. Rabb. char.; Nos. 10–14 and 23, Span. Rabb. char., various hands; Nos. 15–22, Ital. Rabb. char., various hands; ff. 73 sqq., slightly damaged, 4to, ff. 91 [H. No. 188].

432. Calendar rules and calculations, beginning אמר שמואל כשעלו בני יששכר לרקיע קבעו תתר״ף חלקים בשעה משום חשבון המולדות; fol. 7, [עולם] [ריאת] מב״ מולד; fol. 16, לידע התקופות; fol. 24, פי׳ על לוח היד; fol. 28, פי׳ על הו׳ שערים; fol. 33, Table of Christian Festivals.

Written 1797 (see fol. 8).

German curs. char., 4to, ff. 36 [H. No. 183].

433. 1. ספר היסודות (by Josef, see *NC.*, 1330), a meteorological treatise in *nine* chapters. The introduction begins בהיותי מתאבק בעפר רגלי תלמידי חכמי תורתינו ושותה בצמא את דבריהם.

2. Fol. 7. Judah al-Ḥarīzi's translation of אגרת המוסר, attributed to Aristoteles (printed).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 8 [H. No. 81].

434. Berakhyāh Naqdān's ספר דודי ונכדי, copied from Cod. Monac. No. 42[2].

German curs. char., 4to, ff. 40 [H. No. 250].

Astrology.

435. ספר גורלות חדש, beginning with diagram of a sun disc, emitting twelve rays, with directions for the use of the same in divination; fol. 4, צורה להחכם עשאה הרמב״ן ז״ל; ibid.v, מצאתי בספר ר׳ קלונימוס וזה לשונו מצאתי כתוב בספר אחד נעשה בשנת תצ״א (1731) מחכם א׳ שמו אנטניאו ארקאטו מעיר פיראדה שמזל טלה מושל על עיר טיפולי (Tivoli) פיורנצא פאיניצא (Venice) שור על סיינה (Siena) וירונה וכו׳.

Ital. curs. char., 4to, ff. 15 [H. No. 38].

436. גורלות, Treatise on astrology and geomancy, attributed to Ibn Ezra, beg. הא לך משפטי הגורל ומעשהו; fol. 20, משפט העדים מועתק בכל צדדיו מספר בעל החמה; fol. 55, לדעת מחשבות ויודעה השואל.

Ital. curs. char., 4to, ff. 74 [H. No. 396].

437. Treatise on astrology, beginning missing.

Colophon: 20 Iyyār, ...

Writer: Ṣebi b. . . .

Maghribine curs. char., 4to, ff. 54 [No. 435].

438. 1. גרלות, Fragment of a work on geomancy.

2. Fol. 23v. Fifty moral teachings in Arabic, each paragraph beginning with יא בנאדם.

3. Fol. 29. Magic cures in Hebrew and Arabic, with diagrams of amulets.

Maghribine curs. char., 4to, ff. 55 [No. 432].

IX.

MEDICINE.

439. 1. (פרקי משה), Hebrew translation of Moses Maimūni's medical work, beginning with ch. X, with variations from the printed edition.

2. Fol. 26. Hebrew translation, by Maestro Solomon of Narbonne, of an Arabic medical work in fifty-one chapters (see Steinschneider, *Uebers.*, p. 752 sq.). The work is incomplete, ending in the middle of ch. X.

3. Fol. 46. Headed ביאור הלוחות, Jacob b. David b. Jōm Tōb Pōēl's Tables, beginning with the year 1361.

Owners: Luzatto, Steinschneider (No. 23).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 79 [H. No. 148].

440. Various medical treatises. The MS. has been described at great length by Steinschneider, *Mag.*, X, pp. 102–12.

1. On haemorrhoides, by Solomon b. Ayyūb.

2. Fol. 15v. On diseases of the womb.

3. Fol. 24. Notes and prescriptions.

4. Fol. 25v. ספר התולדת, in form of a dialogue between Dinah and her father, probably to serve as a compendium of midwifery.

5. Fol. 53v. ספר האם, Hebrew version of Galenus' work on the womb, styled Gynaecaeas.

Paper and vellum, Span. Rabb. char., 4to, ff. 62 [H. No. 253].

441. 1. Fol. 2. Medical treatise by Gentilis of Foligno (ינטילי מפוליגיו, see Steinschneider, *Mag.*, X, p. 160 sqq.). The work contains 592 (St. 292, misprint) prescriptions; the numbers of which are given on the margin. The work ends נשלמו רפואות הפיסיקו "Finished are the prescriptions of the physician."

2. *a.* Fol. 54. זהו מעשה צירוגיאה ומעשה תחבושת מדינו, Treatise on surgery and bandaging by Dinus [de Gersho, see Steinschneider, l. c., p. 162], containing 118 paragraphs. It ends תמו דברי דינו דפיורינצה; *b.* Fol. 62, par. 119 to 140 אבק טוב ומופלג מפי מ"ש יינטילי; ibid., פרנציסקו צירוסיק טוב שהיה בפירושא (Francesco, surgeon of Perugia); *c.* Fol. 62v. Prescription by the compiler; *d.* Fol. 65v, Appendix containing some more prescriptions; *e.* Fol. 66. Index to Nos. 1 to 29.

3. *a.* Fol. 69. מבוא במלאכה, Treatise in forty-one chapters by ברנט אלבירט (Bernart Alberti) on the prescriptions contained in Ibn Sīnā's Canon, ch. iv. The Hebrew translation is by Abraham Abigedōr, whose introduction has been edited by Steinschneider, l. c., p. 165; *b.* Fol. 84v. מפתח הסודות, Prescriptions. The parchment covers and fol. 1 are also covered with prescriptions, one of them being in the name of Abraham מלאקנילא.

Vellum and paper, French Rabb. char., different hands; 4to, ff. 84 [H. No. 406].

442. ספר רפואות, Prescriptions and cures. Fol. 27v, the (anonymous) author relates how he fell ill in ברשילו, and was cured by a barber of the name of Messer ראווירין; fol. 54, Jōēl,

physician to Pope Leon, mentioned; ibid., כפי מה שסידר ר"ג ז"ל וב"ר מ"ש אנקינו ששמו ר' יצחק הרופא מהרוכוס אבירגונייא בעת התעסקו ברפואת הקונטי מארמנייאקה, cf. fol. 55; ibid., Benjamin, physician to the duke מונילינה, who treated Messer Filipo Visconto. On the verso, this Benjamin is described משער אריה (of Portaleone); fol. 54^v, Jacob ריקיטו; fol. 80^v, ארזילאטו quoted.

The work contains 487 paragraphs, of which an index is given at the beginning. Several illegible notices on the parchment binding.

Ital. curs. char., ff. 69–73 in Italian, 12mo, ff. 121 [H. No. 369].

443. Medical treatise, beginning אמר. לפי שהיה מחסד הבורא יתע' להמציא זה מציאות השפל על היותר שלם. On the margin, quotation from the work of Nathan b. Jōēl Palqērā. Fol. 3, Definitions of the healing art, according to Aristotle, Isaac Isrāēli and Ibn Sīnā. At the end, list of drugs and their application, in alphabetical arrangement. The MS. is probably the author's autograph, and seems to date from the twelfth century.

Vellum, German Rabb. char., marginal notes written by the same hand, 4to, ff. 18 [No. 524].

444. ספר מקיץ נרדמים.

a. Medical treatise by Meir al-Guadez, translated from the Spanish original by Josef b. Joshua hak-Kōhēn. To each prescription a Latin version is added. Three Latin epigrams are to be found underneath the title (fol. 8). Fol. 9, Translator's introduction; fol. 22, תמו דברי דון מאיר אלגוארש. What follows is the translation by Josef Rōfē, pupil of Meir al-Guadez, in גינובה (Genoa), 1546. Many prescriptions are headed אמ' יוסף הכהן, and therefore probably added by the translator.

b. Fol. 71. Josef hak-Kōhēn's Supplement to the preceding work in the same arrangement. Fol. 89, נגעי חולי צרפתי; fol. 97, לסרטן הוא קאנקיר; fol. 100^v, Prescriptions in Hebrew only [except one, fol. 102^v], and in a different hand; fol. 105^r, Italian notice referring to Dottore . . . di Castro di Verona; fol. 105^v, Various Italian and Hebrew prescriptions for ointments and powders.

Owners: Abraham [of] Nizza, Judah מניצה לצרפתי לבית גירבורי, David Jonah, together with his (not named) brother; Israel Jeremias of Nizza, Kislēv, 5369 (1608). Another owner gives (fol. 2), in consequence of a dream, descriptions of the courses illnesses are supposed to follow, which attack people on certain

days of the month. Many particulars of this MS. have been given by Steinschneider, *Mag.*, X, p. 166 sqq.

Span. curs. char., 4to, ff. 110 [H. No. 407].

445. Joshua b. Hārōfē Ibn Vivas al-Lorqi's treatise נרם המעלות. The work was composed in Arabic at the request of Benvenist b. Solomon hal-Lēvi de la Cavalleria, and translated into Hebrew by Josef, Benvenist's son (see Steinschn., *Uebers.*, p. 762, giving the date 1411).

Colophon: כאן נשלם מה שכווננו אותו בזאת האגרת הנקרא[ת] נרם המעלות מעניני הסמים הראשונים והמורכבים והשבח לאל לכבו(?) והיתה השלמת חבורם יום שני לשבוע ראשון לחדש אדר ראשון משנת חמשת אלפים ומאה וששים ושמונה לבריאת עולם (Jan. 30, 1408) במקום אלקאניים.

Owner: S. D. Luzatto.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 54 [H. No. 132].

X.

POLEMICS.

446. 1. Profēt Dūrān's letter אל תהי כאבותיך, with Josef b. Shēm Tōb's Commentary, and Isaac Aqrīsh's preface (printed).

2. Fol. 46v. Maestro Astruc Remōkh's (Francesco Corni) letter to En Shealtiel Bonafoux, with Solomon Bonfed's reply (see *HB.*, XII, p. 59).

3. Fol. 53. בקשה, Poetic prayer in alphabetical arrangement.

4. Fol. 54. בקשה, by Isaac Tarfōn.

5. Fol. 55. מליצה, sent by Solomon b. Semaḥ to Nāthān Najjār, in Constantinople, followed by the latter's reply.

6. Fol. 58. Hymn by Josef b. Shēsheth b. Latimi, beginning אאמיר את אדוני (see *NCat.*, No. 1402[5]).

Ital. curs. char., 16mo, ff. 62 [H. No. 338].

447. ספר כלימת הגוים, Polemical treatise by Profēt Dūrān (cf. Renan, *Les Écrivains juifs*, p. 403 sq.). The name of the author is not mentioned in the preface, which is otherwise complete. The year in which the treatise was composed is indicated by the letters מ"ה חר"י הא"ף הגדו"ל (Deut. xxx. 23) = [1]397 (see also

NCat., Nos. 2153–55). At the end a later hand has added the following verses, taken from a different MS.:—

אני חיל וחומה   לנוצרי דת תמה   משיבי מלחמה   בחוצות ושערים
לגלות מסתרים   במימי הזרים   בהבלי שוא שומרים   כפי מאמר אומרים
יעל דברי ר[י]בות   אליהם מכאובות   ולהם לתשובות   אניח רבות צורים
וישובו בודים   כזנבות האודים   ויכלמו זדים   וילדי העורים (var. הנכרים)
ללב נחה חכמה   להוציא תעלומה   ובנין לנקמה   כנגד הסותרים
וצוה אל חסדו   לחדש את חלדו   ואמר ברוב חסדו   לכהן באורים

Ital. curs. char. (except the verses which are in Rabb. char.), 4to, ff. 22 [H. No. 192].

448. מכתב לחזקיהו, by Hezekiah b. Isaac b. Bāqūdāh, in Constantinople, being a refutation of Christianity and Islām in fifteen chapters. The work is preceded by the copies of letters from Abraham Monsōn, Jeḥīel Bassano, and Josef of Trani; further by a poem of thirty lines, each line beginning with מ, and ending with a paragraph in prose of which each word begins with the same letter. This is followed by two more poems of five, and twenty lines respectively, by Jōm Tōb b. יעיר.

The work was finished in Nisān, 5377 (1617), and is in autograph. On fol. 53ᵛ, two short glosses on סופה and מגילה.

Span. curs. char., 4to, ff. 53 [H. No. 314].

449. תולדות ישו הנוצרי, Life of Jesus, translated from Jacob Huldrika's (see *SBodl.*, col. 646) Latin work (Leyden, 1705), by Jacob Sobels of Wladislavow. Title-page by a later hand.

German curs. char., 8vo, ff. 28 [H. No. 141].

450. 1. Life of Jesus, beginning ויהי בימי הלינה המלכה בזמן בית שני.

2. Fol. 16. Responsum by Moses Sōfēr, on the study of the Tōrāh on certain nights.

Modern German curs. char., 4to, ff. 16 [H. No. 190].

451. 1. Moses Naḥmānides' controversy with Fra Paulus (printed).

2. Fol. 11. ספר אלדר הדני, Copied from printed editions.

3. Fol. 22. Several homilies.

4. Fol. 30ᵛ. תקנות of R. Gershōm.

5. Fol. 32v. משלי חכמים וחדותם, Fables, beginning חכם אחד היו לו חמשים משכילים, and ending with a poem of seven lines.

6. Fol. 35. הלכות נדה, by Hillel de la Torre, in nine chapters. Finished 24 Ab, 5592 (1832).

Squ. char., 4to, ff. 44 [H. No. 246].

452. Aaron Pontremoli's refutation of the attacks of a Christian antagonist.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 6 [H. No. 376].

453. ספר אשם תלוי, by Joshua Segre of Casale, in refutation of Christianity. The preface is preceded by a sonnet. At the end, two parodies, the hymn יגדל, the second being by Samson מורון.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 40 [H. No. 324].

454. פלפול על זמן זמנים זמניהם, Polemical treatise against the Christian faith in the form of a parody of the Passover Haggādāh (cf. Steinschneider, *HB.*, VIII, p. 150), by an anonymous author. At the end a short historical notice by the copyist.

Written by Josef Menaḥem Treves (טריבים), begun in Turin, and finished 26 Iyyār (April 29), 1790, in Vercelli.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 28, without title-page [H. No. 234].

455. 1. Leon of Modena's שאגת אריה (printed under the title ארי נוהם).

2. Fol. 38. בן דוד, by the same author (see *NCat.*, No. 2185).

Ital. curs. char., 4to, ff. 44 [H. No. 97].

456. אגרת תשובת המינים, i.e. Leon of Modena's מאמר מגן וצנה, translated back into Hebrew from an Italian version, by Isaac b. Asher Pacifico in פירן (Verona), cf. *HB.*, VI, p. 23 (Geiger). Fol. 63, Sonnet by the translator.

Paper, Ital. curs. char., 12mo, ff. 64 [H. No. 45].

457. Hartwig Wessely's translation of Moses Mendelssohn's reply to Lavater, with a Commentary.

German curs. char., 8vo, ff. 8 [H. No. 172].

458. 1. מנחת יהודה, also styled שונא נשים, by Judah hal-Lēvi b. Isaac b. Shabbethai (printed in טעם זקנים).

2. Fol. 25. עזרת נשים, Refutation of the preceding work by Isaac . . .

Vellum and paper, Span. Rabb. char., the last two leaves considerably damaged, 4to, ff. 38 [H. No. 163].

459. מנן אהרן [by Aaron Berekhyāh of Modena], a polemical treatise against Isaac b. Mattathias Alterino's כנף רננים. The author speaks (fol. 3^v) of his works אשמורת הבקר and מעבר יבוק, but without disclosing his name. The work begins: ממאמרות טהורות צרופות ומובחנות אשר יבינו ויכינו מפרשי ע"ב(?) לאחוז בכנפות רובי דברי ספר כנף רננים אשר הועלם אב רם חסידה ונוצה. The following names are mentioned: Moses of מאנקיטו, Liliani Cazes, Baruch Gallidao, Elḥānān David Foa, Hezekiah Foa in Castelnuovo, Eliezer Foa in Burgo, Ḥananiah Munzilzi, Abraham Sforno.

The writer's name, Isaac Shushān b. חת, was erroneously regarded by Halberstam as that of the author.

Ital. curs. char., 4to, ff. 44 [H. No. 89].

XI.

LETTERS.

460. חשן משפט, Three letters by Don Dūrān de Lunel [Simeon b. Josef]: *a.* To Don Vidal Solomon in Perpignan; *b.* Fol. 21. To Solomon b. Addereth; *c.* Fol. 23^v. To his relatives in Perpignan. Copied from Cod. Bodl., No. 2218, 2 *d* (col. 763).

Modern curs. char., 4to, ff. 26 [H. No. 347].

461. Letters.

A. 1. *a.* Letter against Maimūni, sent by R. Meir Hallēvi to Lunel (see *NCat.*, No. 2218, 2 *w*); *b.* Fol. 3. Letter sent by R. Aaron b. Meshullām of Lunel to R. Meir Hallēvi; *c.* Fol. 4. Reply by the last-named (printed).

2. Fol. 5. Letter by Moses b. Naḥmān, beginning טרם אענה אני שוגג (printed).

B. Fol. 12. *a.* חרם, of David Nāsi (printed); *b.* Letter headed נוסח הכתב ששלח ארוננו נזרנו וכתרנו ומאור עינינו ר' שמואל הכהן ראש הישיבה בן רבינו דניאל ראש הישיבה שלחו לחכמי עכו ולבנו דוד בן הרב ר' אברהם נ"ע (printed).

German curs. char., different hands, No. 1, 4to, Nos. 2 and 3, fol., ff. 17 [H. No. 154].

462. כתבים ומראות, Compiled by a certain Isaac. The beginning is missing.

I. כתבים, Letters: Josef Rabbino to Judah Monte Santo in סירמני; Isaac to Ismael חזק in Cinto; Josef Rabbino to Jacob

Rabbino in Modena; fol. 5, Mattathias and his brother Ben Ṣiōn to Aaron b. Abraham Carpi; Isaiah Rabbino to his father Samuel in Ferrara; Isaac to Leon b. Solomon Rabbino; to Mordecai Dato; David of Fano, the compiler's pupil, to his father Josef in Ferrara; the same to his mother Hannah of Fano, and to his grandmother וירטורוסה in Ferrara; Moses de Castro, attendant of Rafael of Forli, to Ben Ṣiōn of Norzi in Ferrara; fol. 20, Isaac to his father-in-law Israel Samuel in Piedmont (פיימונטא), referring to גזרות חדשות נתחדשו על היהודים מפה מהדוכוס מסאווינו; fol. 31ᵛ, David of Fano to his grandmother לאודינינו; fol. 34, Samuel ארזינייאנו to his uncle Aaron of רביירה in Modena; Laura, wife of Jeqūthiel of רביירה, to Virturosa, wife of David of Senegalliano; Mahalēl of ריזינייאנו to his grandson Ḥananēl in Modena; Abraham de Rossi (מהאדומים), precentor in Lugo, to Josef in Fano; fol. 48, Judah מהטוב of Ravenna to his two brothers.

II. Fol. 54. מראות, Aphorisms, and religious and moral teachings by the same author, written for the benefit of two brothers, Samuel and Josef (called Moses), the sons of Mahalalēl; fol. 66ᵛ, Judah b. Jeqūthīel of רביירה. After fol. 69ᵛ, the מראות take the form of short homiletic notes on the weekly portions of the Pentateuch.

III. Fol. 99ᵛ. Commentary on the accents.

IV. Fol. 100ᵛ. הקדמה לר"ח אלול (dated 1587); מנהגים of Ferrara.

V. Fol. 102. מראות, written for David in Ferrara.

VI. Fol. 109ᵛ. Note on תפלין, likewise written for David.

Owner: Samuel Beer.

Ital. curs. char., 4to, ff. 109 [H. No. 140].

463. 1. Letters and documents: *a.* Document of sale; *b.* Fol. 2. Letter by Judah Zarqo to the physician Josef המון on his wedding day; *c.* Fol. 3. Another by the same to the same; *d.* Drafts of various kinds of legal documents, as שדוכין, אירוסין, פקדון, פשרה, כתובה מהייבם, מוכת עץ באופן נאות, חליצה, גט, הוראת בית דין, תנאי, צואת שכיב מרע, חוב, מתנה, מכירה, הטפסה, אפטרופא דבי דינא, חלוקת קרקעות ונכסים, שובר, נובינא, פסיקא, בירורין הנקרא קומפרומיס, הפקעת קדושין.

2. Fol. 21. Texts for Sabbath sermons, Winter term, 5358 (1598).

3. Fol. 22. כתובה, beginning damaged.

Ital. curs. char., 16mo, ff. 22 [H. No. 156].

464. Copies of letters, names, as a rule, omitted: fol. 20, Addressed to Jacob Reiner in Mantua; fol. 22^{v}, To Gershōm b. Qalonymos; fol. 23, Dated 1 Ab, 5354 (July 18, 1594); fol. 24, Signed הצעיר ממשפחת זובי; fol. 25, Signed Benjamin b. Azriel; fol. 27, Samuel Judah Katzenellenbogen; fol. 28 [v. fol. 36^{v}], Jacob הלפרון; fol. 32^{v}, To Gershōm Kōhēn in Padua; fol. 36, To the same; ff. 37, 38, Letters by Samuel Archevolti; fol. 44, By Mordecai Kōhēn; fol. 46, To Judah Lēb b. Moses Meir of Jesnitz; ibid.^{v}, By Lēb שייברלן; fol. 54^{v}, By Samuel Archevolti; fol. 59, To Leon al-Gustantin; fol. 63, By Simon סג״ל; fol. 68, By Nāthān Ottolenghi; fol. 69, By Gershōm Kōhēn and Mordecai Kōhēn; fol. 73, Samuel Archevolti to Mordecai Bassano (באשן) in Verona; fol. 74, To David Nurlingen, 14 Tēbēth, 5361 (Dec. 19, 1600). More letters by Samuel Archevolti.

German curs. char., 4to, ff. 90, many blanks [H. No. 390].

465. אגרות רחמנות, Letters written on behalf of the poor in various Spanish and Portuguese places to: fol. 1, Zikri b. Ṣahl in Gibraltar, 1356; fol. 2^{v}, Don Jacob פרטלון; fol. 3^{v}, Isaac b. Moses מרקוש; fol. 6^{v}, Saragossa, 1 Tammūz, on behalf of Abraham מינאנקאש; fol. 8, Judah b. Josef, 1310; fol. 11^{v}, Josef b. Eliezer b. אבה, Saragossa, 1301; fol. 12^{v}, Moses פרקסניאל, Saragossa, Ab, 1348; fol. 13^{r}, Simon b. Zeraḥyāh, 1333; fol. 13^{v}, The women שולאורי and בבליטה, 1309; fol. 15, Moses of Lisbon, Saragossa, Iyyār, 1410; fol. 15^{v}, Josef b. Isaac שוקראן, Saragossa, 1403; fol. 16^{r}, Samuel בירפת in מורביטרה, and Isaac אוילי in Portugal; fol. 17^{v}, Jōm Tōb Lēvi and his daughter מוראה in Saragossa, 12 Adar I, 1303; fol. 19^{v}, Jacob b. Judah Astruc, 1333; fol. 21^{v}, Uzziel b. Ḥiyyā; fol. 22 sqq. Remarks by the compiler, Solomon b. Solomon חזן, dated 1410, mentioning (fol. 23^{v}) the names Samuel b. Jacob Ṣarfāthi and Isaac b. Solomon מרקוש; Copy of letter by Meir hal-Lēvi b. Todros in Burgos, mentioning Bonfed in Barcelona, dated Saragossa, 1406; fol. 40^{v}, על השר החכם ר׳ בנבנשת בן לביא, 1306. At the end several poems and a Maqāma.

Owner: Ashkenazi b. Eliezer.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 43 [H. No. 196].

466. 1. *a.* Drafts of letters and short essays; *b.* Fol. 14. Drafts of documents: 1. טופס משמוש ומעשה ב״ד; 2. נוסח הרשאה בקצור;

3. קומפרומיסו בקצור; 4. טופס שבועת אלמנה; 5. נוסח הגט, according to Judah Minz (הרר"י מינץ) and Moses Isserles, dated Tuesday, 23 . . 5283 (1523); 6. טופס גט חליצה, dated Sunday, . . 5362 (1602); 7. Another; 8. טופס שטר תנאים; 9. טופס חדושי תנאים; 10. כתובת בתולה, dated Friday, 15 Sivān, 5361 (1601), in Piedmont; 11. טופס מאנציפאציוני, Gedalyah b. Don Josef Yaḥyā, in the village of פומה; 12. טופס קומפרומיסו באריכות עשוי כהוגן; 13. נוסח הא[ר]כת זמן קומפרומיסו; 14. טופס שטר קוטימו; 15. נוסח הרשאה באריכות כתקונה; 16. נוסח הנפק בקצור; 17. טופס אחר בקצור; 18. נוסח שטר עסקא כתקונו; 19. נוסח חרם סתם; 20. טופס הזמנה; 21. נוסח מודעה; 22. נוסח פסק דין ופשרה; 23. נוסח פטורים בלליים; 24. נוסח מתנה וירושה מתנת בריא; 25. קומפרומיסו אחר עם כל הדרבים השייכים בן; 26. נוסח מסירת מודעה, dated Wednesday, 20 Febr. 5362 (1602); 27. נוסח בטול מודעה הנ"ל; 28. מעשה ב"ד מהסתרת ר' יצחק פוייטי מתחת שכם אפוטרו'; 29. טופס שטר שותפות עם כל תקוניו; 30. נוסח בתב יד בכל תיקוניו; 31. נוסח כתובה דאירכס; 32. נוסח אשרתא או הנפק וקיום שטר; 33. אם אהרים מעידים על כ"י העדים כ"ב; 34. אם כתב ידי העדים יוצא ממקום; 35. נוסח שטר מבירה; 36. נוסח מבירת שטר; 37. נוסח שטר כתובה מהיבם; 38. טופס מובת עץ; 39. נוסח גט מאונין; *c.* Fol. 74ᵛ sqq. Documents relating to the lawsuit between Isaac Ascoli and Ṣemaḥ, in the year 5372 (1612); fol. 76ᵛ, Letter to the Rabbis of Casale.

2. Fol. 81ᵛ. Poetical arrangement of sentences from the Pirqē Abōth (two pages).

3. *a.* Fol. 85. Drafts of letters; *b.* Fol. 88. Letters addressed to Samuel Lattes, Ben Ṣiōn Provençal, and Judah b. Menaḥem Sinai, signed Saul Kaspi; fol. 94ᵛ, Poem beg. אם הסומא (6 ll.); *c.* Fol. 105. Two short poems; *d.* Fol. 109. Some Italian letters.

Ital. curs. char., 4to, ff. 112 [H. No. 371].

467. *a.* Copies of letters sent by some persons in Leghorn to Tripolis, on the subject of the redemption from prison of a certain Josef b. Solomon Crescas, his son, and servant (fol. 5). Two of these letters are addressed to Ḥayyim b. Aṭṭār, 1791–93; *b.* Fol. 6. Letter to Venice, names omitted; *c.* Fol. 8. Letter concerning a certain Jacob b. Samuel of Constantinople, dated 1795; *d.* Fol. 9. Letter concerning a certain Isaac b. Moses Lopez Pereira Kōhēn, sent to the authorities of the Communities of Tunis; *e.* Fol. 10. Letter concerning the wife of Jacob De Paz; *f.* Fol. 11. Letters

sent to Tunis, Tetuan, Cairo, and Smyrna; *g*. Fol. 30. Receipt of Samuel Nunez Da Costa, for having received from Josef Franco some jewellery belonging to Solomon Laniado; *h*. Document concerning a money transaction between Abraham נאבישון and the heirs of Jacob תמסית in Algiers, dated Leghorn, 1756; *i*. Fol. 33. Letter addressed to David b. Rafael Meldola and Judah Lēb Susman, dated Leghorn, 1700 (?).

Orient. Rabb. char., various hands, 4to, ff. 33 [No. 456].

468. 1. Letters; beginning missing. No. 1, Signed Menaḥem of רוביקו b. Israel, mentions the names of Mordecai Finz, Judah of Rhodos (מרודס), and Abraham Kōhēn, "who are men of influence at the courts of the Pope and the King of France"; No. 2, Signed Elijah b. Abraham; No. 3, Signed Eliezer חמי; No. 4, Signed Jacob Israel of Ancona b. Moses; No. 5, וסדרתי להעשות טיסוטו אליסנדרי במולאנו, signed El. חמי in Parma; No. 6, Mentions Josef of Logo and Maleachi Finz; No. 7, Addressed to Solomon Finz, and refers to Isaac Finz, grandfather of addressee, Jequthīel, his father, פירנא, his mother, and David, his grand-uncle; No. 8, Mentions the addressee's daughter Graciosa; No. 12, Abraham Kōhēn Hārōfē, Josef Kolon; No. 13, Samuel Finz; No. 16, Josef Finz; No. 18, Shabbethai of לוטרנו; No. 20, Signed Elijah b. Abraham, 4 Ellul, 5225 (Aug. 26, 1465).

2. Fol. 13. Commentary on Gen. xlii. 9 to xlvii. 5.

3. Fol. 15. ספר הנקרא אגור (cf. *Cat.*, Neubauer, No. 1319[4]), but it breaks off in the middle of ch. iii.

Ital. curs. char., No. 3, different hand, 16mo, ff. 19 [H. No. 404].

469. 1. Correspondence regarding the Ḥayyūn affair, many letters being written in Italian.

2. Fol. 43. Nehemiah H. Ḥayyūn's ספר שלהבתיה.

3. Fol. 63. מודע הרבה, Letters from the Rabbis of Smyrna and Jerusalem.

4. Fol. 105. Letter from R. Gabriel of Nikolsburg, 1 Ellul, 1703.

5. Ff. 123–6. Letters from Joshua Moses Murpurgo and Naftāli Kōhēn.

Different Ital. curs. hands, 4to, ff. 174 [H. No. 32].

470. Thirty-three letters by Ḥayyim Josef David Azulai.

Span. Rabb. char., 8vo, ff. 15 [No. 458].

471. 1. Letters addressed to Ḥayyim Benveniste, Solomon al-Gāzi, Solomon b. Abraham Hakkōhen, and הר"ו די אלבה, concerning the Shabbethai Ṣebī movement.

2. Fol. 13. The same in different hand.

3. Fol. 22. Letters, prayers, &c.

4. Fol. 76. כוונות, dated 1675.

5. Fol. 90. דרוש התנינים, Copied at Jerusalem, Marḥeshwān, 1695.

6. Fol. 105. רזא דמהימנותא לאמיר״ה, by the compiler's father.

7. Fol. 116v. Piyyut.

8. Fol. 117. Letter to R. Herschel in Wilna, 1691, by Benjamin Kōhēn in Reggio.

9. Ff. 120–6. Letter from Abraham Cardozo in Tripoli.

Various (chiefly Ital. curs.) hands, 4to, ff. 135 [H. No. 40].

XII.

HISTORY.

472. *a.* כללי סדר עולם בקוצר, Four-and-twenty chapters, beginning מאדם ועד המבול אלף תרנ״ו שנה.

b. Fol. 7v. Chronological tables, headed סדר זמנים לקבלה אמתית מסדר עולם, from the creation of the world to the conquest of Palestine.

Ital. curs. char., 4to, ff. 9 [H. No. 341].

473. *a.* עולם הפוך, Account of the plague in Padua in 1631, by Abraham Catalano.

b. Fol. 10. Poem on the same event by the author's son Moses in Corti (16 strophes).

Ital. curs. char., 4to, ff. 11 [H. No. 399].

474. 1. Jēshūa b. Josef's ספר הליכות עולם (printed).

2. Fol. 38. Samuel han-Nāgīd's מבוא התלמוד (printed), with a postscript by Judah b. Josef has-Sefarādi of Estella in Navarra.

3. Fol. 41. Abraham b. Daud's (the elder) ספר הקבלה (printed).

4. Fol. 56. Gloss on a passage in Josippon.

5. Fol. 58. Isaac Abravanel's Commentary on Isaiah lii. 13.

6. Fol. 68. Gloss on Isaiah, ch. v, by the same (end missing).

Ital. curs. char, 4to, ff. 70 [H. No. 372].

475. 1. קונטרס גזירות תתנ״ו, History of the persecutions in 1096 and 1146, by Eliezer b. Nathan (printed).

2. Fol. 5. נזירות תתק״ו, by Efraim b. Jacob of Bonn, with notes by E. Carmoly.

3. Fol. 12v. Names of martyrs in Francfort-on-the-Main in 1241, 13 Sivān. Attached is an autograph letter by Abbé Bargès to Isidore Goldblum. Copied by R. Kirchheim (see also *Ltbl. d. Orients*, 1845, No. 47).

German Rabb. char., 4to, ff. 12 [H. No. 249].

476. Samuel Algāzi b. Isaac's תולדות אדם (printed), with various ritual decisions.

German curs. char., 16mo, ff. 13 [H. No. 112].

477. Mordecai Samuel Ghirondi's תולדות גדולי ישראל ובפרט גאוני איטליא ורבני פאדובה זכרון ימי חייהם שמות חבוריהם וציוני תהלותם זצ״ל, being the author's autograph on which the printed edition (Trieste, 1853) is based. The work is preceded by an autobiographical sketch of the author.

4to, pp. 217 [H. No. 301].

478. ספר זכרונות, List of circumcisions performed by Michael of Siena, Mōhēl in the Ghetto of Rome, commencing 7 Kislēv, 5494 (Nov. 4, 1733), ending 5 Iyyār, 5506 (April 9, 1746).

Ital. curs. char., 12mo, ff. 55 [H. No. 28].

XIII.

MISCELLANEOUS MSS.

479. Vol. I of Collectanea compiled by Abraham Josef Solomon b. Mordecai Graziano of Pesaro, later on in Modena.

1. Fol. 2. ספר פתרון, Hebrew-Italian glossary of philosophic terms, copied from the collections of Aaron Berekhyāh b. Moses of Modena and Samuel Portaleone b. Elishā, with marginal notes by the copyist.

2. Fol. 12. ספר אמרי בינה, Commentary on the Zōhār by Issachar Baer b. Moses Petaḥyāh (printed).

3. Fol. 54. Explanation of Aramaic words in the Zōhār.

4. Fol. 63. רזי תורה, Cabbalistic Commentary on the Old Testament by Jacob פוייטו of Asti, copied from the author's autograph.

5. Fol. 118. חדושי ונמוקי תורה נביאים וכתובים, Grammatical glosses on the Old Testament by Jacob b. Isaac Hallēvi Finzi of

Casale, ש״ץ אשכנזי, copied from the author's autograph at Modena, 1670. After fol. 133 one leaf missing.

6. Fol. 137^{v}. Gloss on a quotation from Jacob Lombroso's edition of the Hebrew Bible (מלא כף נחת), Venice, 1638–9, and other glosses addressed by Jacob Finzi to Jacob Levi Tedesco in Modena, Joseppo Ferma in Ancona (fol. 140^{v}) (cf. No. 5).

7. *a.* Fol. 144. Letter by the compiler to Jacob Finzi; *b.* Fol. 145. Notes on the accents; *c.* Fol. 146. טעמי תילים; *d.* Fol. 147. טעמי אמ״ת, i. e. the accents of the books of Psalms, Proverbs, and Job; *e.* Fol. 147^{v}. Music of the accents of the Psalms by Abraham Segre of Casale.

8. Fol. 149. Annotations to the German Maḥzōr, copied by Jacob Levi Finzi.

9. Fol. 159. List of initials of Bible verses.

10. Fol. 162. ספר הדקדוק, Grammatical treatise by Meir b. Jāir.

11. Fol. 176. ספר הנמוקים, Annotation to the Pentateuch by Jeḥiel Melli.

12. Fol. 182^{v}. Abstracts from the ספר המכלול, after which a list of the accents.

13. Fol. 184. The paradigm פקד, with Italian translation.

14. Fol. 186. Names of the vowels.

15. Fol. 186^{v}. דיני שחיטה בקיצור.

16. Fol. 188. Copy of two letters, *a.* by Elisha Gallico, denouncing the מאור עינים of Azariah de Rossi; *b.* by Samuel Portaleone, in defence of the Mōrēh Nebukhim, and Ibn Ezra's writings.

17. *a.* Ibid.^{v} דיני התרת נדר או שבועה, abridged; *b.* Ibid. חידושי דיני התרת נדרים, by Israel Modena.

18. Fol. 189. The Hebrew alphabet arranged to form a prayer by ארנן פיאה, as follows (vocalized) חֵם עִמְּךָ זֶה אָסֵף וְכֵן צָרַת נַפְשָׁם דִּגְלֵי קִבֵּץ.

19. Ibid. Abstract from the שלשלת הקבלה on Jeḥīel of Paris.

20. Fol. 192. Short memoranda on various Biblical and Talmudical topics, among which an astronomical calculation, dated Tuesday, 12 Ellul, 5279 (August 9, 1519).

21. Fol. 202. Poems: Ibn Ezra (cf. Friedländer, *Essay*, p. 147); fol. 103^{v}, Headed על מחלוקת הרב המורה פתח את פיהו בעל הלשן ושר בשירים אלה הדברים (91 verses); fol. 205^{v}, headed מצאתי אחר׳ בספר תחכמוני, beg. מה לך אבית חן לבדך אחרי, not in our editions.

22. Fol. 206. Miscellaneous notes, finishing with several epigrams.

23. Fol. 265. פירוש על סוד פרה אדומה.

24. Fol. 272^{v}. *a.* ודוי, with על חטא and other prayers; *b.* פירוש איסור כולל ואיסור מוסיף; *c.* Miscellaneous notes; *d.* Enigma beginning השקר יש לא רגלים; *e.* Poem beginning אחלה לקוני; *f.* Elegy on the death of Josef Fatto by Rafael Josef Treves of Ferrara, beg. איש תם נאסף, copied from the ספר הזכרון of a certain R. Ishmael.

25. Fol. 286. *a.* The Hebrew alphabet in various arrangements with reference to Talmud Sabbath, fol. 104^{r}; *b.* Biblical measures and coins; *c.* Accents; *d.* Prayers; *e.* ידעו כל קהלות הקדש כי יום ד׳ אחר ט״באב היה נביא אמת דורש בעליית הר״ר מנחם הורדימסי אשרי יולדתו והרבנים יושבים לפניו המר׳ יעקב מפרובינש והר׳ר יצחק מנשר אגרמינו והר״ר מנחם ורבנים אחרים הרר׳ אברהם בר ר׳ שמואל והרר׳ אברהם בר יצחק והרר׳ קרשביטו, further is mentioned R. Elijah of Paris. The piece ends העתקה זו באה מפאריש הח׳ר שמואל בח׳ר יהודה מאייברוש (Evreux).

26. Fol. 295. *a.* שיר על הזמן הבוגד; *b.* Poem by Rafael Josef Treves (cf. above, No. 24), in honour of the wife and children of R. Judah יעלה of Cologne; *c.* Another poem by the same; *d.* Short poem found in a copy of Moses Qamḥi's מהלך; *e.* Sections of the Talmud, in rhymes, by Benjamin Nehemiah; *f.* Poem by Azriel Graziano, son of Joḥānān Gallico, son-in-law of R. Azriel ניפום in Ascoli.

27. Fol. 298^{v}. *a.* לקוטי אורות, Abstracts from Samuel b. Tabbon's introduction to Maimūni's Commentary on Abōth, and from the latter, accompanied by Italian translation of philosophical terms by Isaac b. David Rafael of Ventura Porto; *b.* Fol. 304. Glosses on the Prayer-book, Passover Haggādah, and the Italian Maḥzōr; *c.* Fol. 316. Glosses on the same subject by Nehemiah of רוביאירה in מארטינו; *d.* Glosses on Solomon b. Gabirōl's Azhārōth; *e.* Calendar notes copied from the notes of Elijah מולי in Mantua; *f.* סדר כוונת על שם הכתוב משמנה עשרה, Cabbalistic expositions; *g.* Copy from the Siddur of Meir הרופא, containing שמות, abstracted from the "Seventy-two Verses"; *h.* Fol. 410. Commentary on the יוצר of Sabbath Hanukkāh by Samuel Portaleone b. Elisha.

Ital. curs. char., after fol. 133 one leaf missing; 4to, ff. 414 [H. No. 227].

480. Vol. II of the preceding work (ff. 415 to 564).

1. Responsa by Abraham Menaḥem Porto hak-Kōhēn in Cremona.

2. Fol. 60. Responsa by other Italian Rabbis: Nathan b. Menaḥem, Meir b. Isaac of Venice, Moses Basula b. Abraham of Bologna, Meir of Padua, Meir b. Isaac Katzenellenbogen, Josef Finzi, Kuzi of Mantua, Aaron b. Samuel Nurlingen, Jōḥānān Treves, Jacob Corinaldi, Calman of Mantua, Jacob Qalonymos b. Eliezer of מונטיינס, Ṣemaḥ b. Menaḥem, Azriel טרבוטו of Ascoli, b. Jeḥīel, Samuel Del Vecchio of Ferrara, Solomon b. Israel of למרקה, Levi b. Elijah טריבוט, Aaron b. Israel Finzi of ארייו, Benjamin b. Efraim Finzi of ארייו, Isaac b. Josef of מינצילצי (?), Samuel Judah Katzenellenbogen, Jacob b. Abraham Solomon hak-Kōhēn, Abigedōr b. Samson צוירדאל, Ishmael Ḥanīnā of וולמונטו in Ferrara, Moses b. Israel Finzi of ארייו, Elijah Menaḥem Ḥalfōn in Venice, dated 21 Kislēv, 5295 (1535), Abraham b. Moses hak-Kōhēn, Isaac b. Abraham of Viterbo, Barūch b. Jōāb, Jeḥīel b. Moses hak-Kōhēn of נוסקריני, Isaac b. Emanuel de Lattes of Carpentras, 14 . . , 343 (1583), Judah b. Shabbethai, Michael b. Shabbethai, Solomon b. Shemāyāh, Abraham b. Isaac Ṣarfāthi, Abraham b. Aaron of Rome, Abraham of Rovigo, Moses b. Abraham Ṣarfāthi in Ancona, Moses b. Mordecai Provençal, Samuel b. Solomon Isaac, Judah Ḥāsid b. Leon Sinai of Cologne, David b. Eliezer Portaleone (משער אריה), the Physician, Eliezer b. Solomon of Estella.

3. Fol. 141. Glosses on the Shulḥan Arūkh, and short biographical notice on Nahmanides.

4. Fol. 141v. Glosses on Al Fāsi by Samuel Portaleone.
Ital. curs. char., 4to, ff. 150 [H. No. 228].

481. 1. זכרון מרדכי, Responsa and letters by Mordecai Samuel Ghirondi.

2. Fol. 36 (invertedly bound). Short verses in alphabetical order on the contents of the weekly portions בראשית to וישב. [This is repeated and continued, fol. 84, with a poem by Isaac Ḥayyim Romanin, headed שיר חדשה על פרשיות התורה.]

3. Fol. 38 (inverted). Wedding song on the marriage of Rachel, daughter of Rafael Luzatti with a certain Solomon . . .

4. Fol. 39. Moses Maimonides' letter מגלה עמוקה (printed under the title מגלת סתרים).

5. Fol. 58 (inverted). קול ששון, Poems by Mordecai Samuel Ghirondi.

6. Fol. 88. Alphabetic poem on וזאת הברכה.
8vo, ff. 88 [H. No. 288].

482. 1. עפר יעקב, Compilation of Responsa by Nathanael b. Aaron Jacob Segre, many of which are printed in שמש צדקה, and

Isaac Lampronti's פחד יצחק; fol. 10, Responsa by Isaac Levi and Samuel Abohāb; fol. 15, Declarations by the Rabbinical authorities of Ferrara and Mantua; fol. 100, Table of contents.

2. Fol. 131. פִּזְמוֹן, beginning נוהג יוסף בצאן פתח נא שערי רצון.

3. Fol. 132v. Two recipes.

Colophon: Finished 1686 in Cinto (fol. 131).

Owners: Abraham Firmicino and his brothers Rafael and Josef, sons of Gershon Firmicino, and the latter's brother Moses; Pelegrin Padoua.

Ital. curs. char., 4to, ff. 132 [H. No. 31].

483. 1. Abstracts (לקוטים) from *a.* Isaac Latīf's philosophical work שער השמים; *b.* Fol. 1v. The חרם of David Nāsī (cf. *Orient.*, 1845, p. 739, printed חמשה קונטרסים, fol. 109v sq.); *c.* Fol. 2r. ספר המלמד; *d.* Fol. 3. מילי דויושע, beginning ארבע בתין איתעבידו בני ישראל קד הוו קיימין על ימא דסוף; *e.* Fol. 3v. Family and historical notices copied from the colophon of a MS. (מבחר הפנינים); *f.* Fol. 4v. Abstracts from הנהות סמ"ק; *g.* Fol. 6. Some historical notices. All these abstracts are accompanied by notes and comments in German.

2. Fol. 7. Poem headed על בריאת העולם בששת ימי המעשה הקדמונים.

3. Fol. 9. Copy of letter by R. Ṣebi Hirsch, Rabbi of Berlin.

4. Fol. 10. Poem beginning שתי אחיות תאומות אחת בתולה ואחת בעולה.

5. Fol. 11. Various letters.

6. Fol. 21. Letter of recommendation of Gumpel (?) מליינון, signature illegible; on the back the words חבר נתן מר' יהושע מקראקא אב"ד מי"ץ אל ר' צדוק זקנו של הבחור צוידי אשר מת בברלין התקצ"נ.

7. Fol. 22. Comical קדוש composed of incoherent verses.

8. Fol. 23. Abstract from ס' אוצר נחמד, Cabbalistic work by R. Tobias.

9. Fol. 24. Contents of Saadyāh's ספר האמונות, copied from a MS. written 1540 by a certain Isaac.

10. Fol. 25. Abstract from Samuel b. Mōtōt's ס' משובב נתיבות.

11. Fol. 26. Queries addressed by Jacob Hirz Ber (באר), President of the Berlin community, to Jacob Ḥayy Recanati in Verona; answer dated 21 Nov. 1816, and attested by Dr. Marco Cuzzen, Secretary to the Congregation.

12. Fol. 30. Rules to be observed with reference to a dying person and treatment of the corpse.

13. Fol. 32. Horace, *Epp.*, I, 7, in Hebrew.

14. Fol. 33r. Acrostic on Frederic, King of Prussia, by Reuben Gumpertz, Rabbiner in Breslau; ibid.v List of translations of the Bible in European languages.

15. Fol. 34. Short abstracts from ספר הראב״י.

16. Fol. 35. Letter to Josef Jossmann Levi by Jacob Adler, dated Schleswig, 9 Nisān, 5583 (1823).

17. *a.* Fol. 36. Poems by Louis Levi; *b.* Fol. 37. By בר״ש, addressed to Zunz, 10 Ab, 1840; *c.* Fol. 38. Letter to the same by Josef Walsikanski, Apr. 28, 1841; *d.* Letter to the same by Baruch Schoenfeld.

18. Fol. 41. Hebrew translation of Zunz's sermon, *Die Einheit Gottes*, by Solomon חפין in Padua.

19. Fol. 43. Notes to Zunz's *Gottesdienstliche Vorträge* in Jewish German.

20. Fol. 44v. Note on the time of R. Simon had-Darshān by S. Rappoport (Hebrew).

21. Fol. 47. MS. of the monthly ישרון, No. 1 (1799).

22. Ff. 53–4. Gleim's poem, *Die Tugend*, with Hebrew version by S. M. Ehrenberg.

23. Fol. 54. Copies of gravestones.

24. Fol. 56. Two letters by Aaron Chorin to Zunz.

25. Fol. 60. Letters by Ḥayyim Baruch Maestro to Michael Simon and Solomon Winzinhausen in Cassel.

26. Fol. 67. Aḥasverus' circular letters, Mordecai's and Esther's prayers.

27. Fol. 69. הכשרון, Poem by Samuel Gumpertz, written at the age of eighteen (1787).

28. Fol. 71. Poem with the name יחיאל מיכל גוטל in large letters.

29. Fol. 72. רעיוני שחר, Various Hebrew poems.

30. Fol. 82. Letter by S. Silberberg, Hanover, 1820.

31. Poem in honour of the wedding of Dr. Jacobsohn with Miss Cohen in Hanover, Jan. 19, 1820. The MS. was compiled by Zunz, who added many notes.

4to, ff. 83 [No. 419].

484. 1. Abraham b. Ezra's grammatical treatise שפת יתר (printed), to which the copyist added an index of the verses quoted.

2. *a.* Fol. 11. יער לבנון [by Josef Solomon of Candia], philoso-

phical exposition of the Holy Ark, Table, and Candlestick (incomplete); *b.* Fol. 18^{v}. Three short notes of philosophic character; *c.* Fol. 20^{v}. Elegy on the death of his (the copyist's?) wife צילה (incomplete).

3. *a.* Fragment of Isaac Abravanēl's ראש אמנה (ed. Altona, fol. 17); *b.* Fol. 23^{v}. Homiletic fragments.

4. Fol. 25. Fragment of Talmud Babli פסחים, ch. II, with Commentary.

5. *a.* Fol. 27. Solomon b. Addereth's חידושי אגדות on ברכות; *b.* Fol. 29. Fragmentary anecdote concerning a sudden summons received by Maimūni to appear before a prince (שר אחד), while engaged in astronomical pursuits; *c.* Ibid. Note on Kōheleth i. 8.

6. Fol. 30. Astronomical treatise ascribed to Levi b. Gershōn, headed זה מצאתי בתכונה חדשה לר' לוי בן גרשון בפ' שלשים ואחד. The author is, however, Levi b. Abraham b. Ḥayyim, author of בתי הנפש והלחשים, which work is quoted fol. 32^{r}. The work, interrupted in the middle, is resumed fol. 44^{v}, and ends fol. 50^{v} with the words נשלם המאמר בחכמת התכונה ת"ל לר' לוי בר גרשון.

7. *a.* Fol. 37. Letter by Abraham b. Ḥiyya to Judah b. Barzillai of Barcelona; *b.* Fol. 38. Moses b. Samuel b. Tabbōn's translation of Maimūni's Commentary on פאה, I, 1.

8. Fol. 39. Metaphysical treatise, beginning missing. At the end of the introduction the words are to be read ואנוכי הצעיר בריה אבא משה בר נחמן.

9. Fol. 41^{v}. Abstract from Nissim b. Jacob's מגלת סתרים (see *SCat.*, col. 2067).

Owner: Abraham Josef Solomon Graziano.

Vellum and paper; No. 1, Ital. curs. char., 16mo; No. 2, the same, but by a different hand; Nos. 3, 4, Orient. Rabb. char., 4to; Nos. 5–9, Span. Rabb. char., 4to, ff. 50 [No. 448].

485. קופת הרוכלים, Collective title of a volume containing the following items:—

a. Commentary on פרק חלק by Isaiah b. Elijah.

b. Fol. 6^{v}. David Qamḥi's Commentary on מעשה בראשית.

c. Fol. 14. Homily attributed to Moses Naḥmāni, beginning אנא ה' זכר נא העיר אשר אמרת.

d. Fol. 16. Prayer by Solomon b. Addereth, beginning תפלה לעני כי יעטוף.

e. Fol. 24. Responsa by R. Efraim on the lungs of slaughtered animals.

f. Fol. 24v. טעם ענין פרה ארומה, beg. יראה לי שהוא להכניע גאון לב האדם.

g. Fol. 26. סוד לולב, by Isaac Todros, beginning מהראוי לך לדעת כי הוא סוד היחוד האמתי השלם, ends עד כאן לשונו הרב ר׳ אהרן כהן ברצלוני.

The table of contents on fol. 1 is written in the same handwriting as the text, but the supplement, written by the former owner, Mordecai Samuel Ghirondi in Padua, refers to No. 451, which originally formed one volume with this.

Squ. char., 4to, ff. 27 [H. No. 245].

486. 1. ספר מתוק לנפש, by Abraham Zaccuto, a work on eschatology (printed).

2. Fol. 38. משלי סנדבר, Bidpai's Fables (printed).

3. Fol. 57v. הדרת זקנים, Aristeas' letter concerning the Greek translation of the Bible.

4. Fol. 105. אגרת מספרת יחסותא רצדיקי דארעא דישראל, Description of Palestine, chiefly with regard to the graves of distinguished Jews.

5. Fol. 113. ספר של גורלות, attributed to Abraham b. Ezra.

6. Fol. 140. מעשה גדול ונורא, Josef דילהריינה.

7. Fol. 149v. ספר תולדות האריאל, Biography of Isaac b. Solomon Loria.

Written by Abraham David b. Samuel Abraham, Tammūz, 5518 (1758), in Ancona.

Ital. curs. char., 12mo, ff. 100 [H. No. 185].

487. Collectanea.

1. שער השמים, by Jacob b. Shēsheth of Gerona. The beginning is much damaged.

2. Fol. 16. Commentary on the Thirteen Divine Attributes, by Judah b. יקר, in which is embodied a Commentary on the Eighteen Benedictions.

3. *a.* Fol. 28v. Prayer; *b.* Fol. 31. Two cabbalistic prayers attributed to Saadyah; *c.* Fol. 41v. סוד קרית שמע על הנסתר.

4. *a.* Fol. 52. שאלות ותשובות על עשר ספירות; *b.* Fol. 59. Commentary on קדיש, by R. Pereṣ hak-Kōhēn; *c.* Fol. 61. Commentary on (כתר) קדושה; *d.* Fol. 62. סוד הברכות, attributed to R. Azriel; *e.* Fol. 78. ביאור תפלות ראש השנה על דרך האמת; *f.* Fol. 82. Diagrams of cups, headed סמני רפואות מה״ר יוסף; *g.* Fol. 83. באור התפלה על דרך האמת.

5. *a.* Fol. 91. Commentary on the Ten Sefirōth by R. Azriel;

b. Fol. 91[a]. Commentary on the Thirteen Divine Attributes by Asher b. David b. Abraham b. David (see אוצר נחמד, IV, p. 37); *c*. Fol. 96. תפלת היחוד לר׳ נחוניא בן הקנה.

6. Fol. 100. כתר שם טוב, by Shēm Tōb b. Abraham b. Joshua b. Saul b. Moses b. Abraham b. Gāōn, Supercommentary on Naḥmānides' Commentary (printed).

7. Fol. 156v. Biblical chronology up to 5092 (1332).

8. Fol. 177. Commentary on Canticles by Abraham b. Isaac hal-Lēvi (printed).

According to an earlier marking of the leaves in Hebrew letters, ff. 174–220 are missing. Fol. 99v, Short Hebrew and Arabic notice by a later hand.

Vellum, Span. Rabb. char., fol. 90, two cabbalistic diagrams, 4to, ff. 211 [H. No. 53].

488. Miscellanies, compiled by a pupil of Moses of Korfu (see fol. 3), beginning with preface.

a. Poem headed המאמר החמשי במה שכלל אותו ספר חמאמרות לארסטו עם הבטה אל השלמות הרלב״ג זצ״ל וזה הקצר מפשרי לנו (?); *b*. Fol. 2v. לתפארת (Sartirana?) הלצה עשה אברהם מסארטיאנו השאננות; *c*. Fol. 3r. השיר הראשון שחברתי בימי ילדותי בלומדי עם מורי ואלופי הגאון כמהרר׳ משה מקורפו י״ץ אשר אמן עצמו במלאכת השיר וזה החלי בעזר צורי וגואלי; *d*. Fol. 3v. Elegy on the death of Eliezer b. Jōḥānān סנ״ל; *e*. Fol. 12. Medical prescriptions; *f*. Ibid.v Epigrams; *g*. Fol. 13. תפלה למשה מריאיטי ז״ל ושמה מעון השואל; *h*. Fol. 15. Homilies and Contemplations; *i*. Fol. 21v. Copies of letters: to Josef אורא, by Don Benveniste, one of which is addressed to the latter's son אבניראל, and by Daniel of Bologna; *k*. Fol. 23v. Dissertations and letters of contemplative character; *l*. Fol. 49v. Letter by Isaac Abravanel; *m*. Fol. 50. קינה, by Judah Minz; *n*. Fol. 53. Letter by Isaac מפים; *o*. Fol. 60. Elegy on the death of Jacob, surnamed הטוב, in Bologna; *p*. Fol. 61. Letter by Jōḥānān Judah אלטריני; *q*. Fol. 62v. Moses Rieti's אגרת יער לבנון; *r*. Fol. 64. Poems by the same (printed, see מקדש מעט).

Ital. curs. char., fol., ff. 68 [H. No. 104].

489. 1. מעשה נסים, by Solomon Eliezer Ghirondi, relating to an incident which took place in Venice, Sunday, 10 Ellul, 5444 (1684), the author being an eye-witness.

2. Fol. 6v. Poems, 1. מה נעמו אלי זמיריך (14 ll.); 2. עת בשחק אראה צרק (3 ll.); 3. ידיד בין בני החן (2 ll.); 4. בשם משה קראתיהו.

למען (3 ll.); 5. אחבר את מליצתי בחכמה (2 ll.); 6. אם רחקו ארצות מכירותינו (5 ll.); 7. ומן הרע תבונת איש יגרע.

3. Fol. 7v. ויכוח בין הנפש ובין הגוף, attributed to Ibn Ezra; beg. עמדו נא שרים וראו.

4. Fol. 11. Al Farābi's אגרת בסוד קריאת החכמות (see *SUebers.*, p. 294).

[Owner: Mor. Sam. Ghirondi (38).]

Ital. curs. char., different hands, 8vo, ff. 22 [H. No. 233].

490. 1. Poem styled ספר החרוז על ספר איוב, by Zeraḥ in France. According to the colophon the poem was written 5212 (1452), but towards the end of the text the date of its composition is stated to have been 5124 (1364).

2. Fol. 9. שירי תהלות, *Hymns and Cantiques* for festival days and distinguished Sabbaths, &c., for the community of Brussels, by H. Sommerhausen, Ph.D., in 1836 [as to the author see *SCat.*, col. 2648].

3. Fol. 23. אורח צדיקים, by the Qaraite Simḥāh Isaac b. Moses, on the difference between Rabbanites and Qaraites (printed).

4. Fol. 34. Catalogue of books.

Owner: Zunz (No. 14).

Nos. 1 (copied from Cod. Paris, No. 110, 8) and 2 modern squ. char.; No. 3, curs. char., 4to, ff. 56 [No. 434].

491. *a.* Alphabetical list of names of persons, male and female, contained in letters of marriage and divorce, and copied from the records of the Secretary to the Jewish Community of Modena, esp. on behalf of R. Josef Kōhēn (מהרי״ך).

b. Fol. 46. Directions for writing letters of marriage and Haliṣāh. The names are given in Hebrew and Italian spellings. The following cities are mentioned: Ancona, Orbino, Ostiano, Bozzolo (בוזולו), Bologna, Brescello (בריסילו), Gazzolo (גאזולו), Guastella, Vignola, Mantua, Milano, Montrielli, Modena, נווילארא (Novellara), ניזונטא, Nizza (Provence), סאליציטו (village near Modena), San Giacomo, סרמידי, Scandiano, Sapuolo, San Agnese, San Faustino, Savagna, San Martino, Finale, Florence, Pesaro, Padua, פריטו (village near Modena), Parma, Firenzuola, Cinto, Cittanuova, Correggio, Carpi, Corte Maggiore, Catarina, Guartirolo (village near Carpi), Revere (פו ריוירי = on the Po, according to R. Moses Senigaglia), Reggio, Rovigo.

Late Ital. curs. char., 8vo, ff. 47 [H. No. 367].

492. 1. סימנים ורשימות כתבי הקברות, Records on (alleged) graves

of Biblical persons and Talmudical authorities in Palestine, by a certain Jacob, on behalf of R. Jeḥīel of Paris.

2. Fol. 15. Fairy tale, beg. מעשה בציד שצד עוף אחד שיודע לשון בני אדם.

3. Fol. 17. Itinerarium from Paris to Akko.

4. Fol. 19. Royal edict, countersigned by the Rabbis of Narbonne for the Jews of [Northern] France, Anjou, Poitou, and Normandy, concerning the dowry of a married woman, who died within the first year of her marriage; signed Jacob b. Meir, Isaac b. Baruch, Abraham b. Pereṣ.

5. Fol. 22. Jacob Tam's חרם, beg. ציץ המטה.

6. Fol. 28. Responsum by Solomon b. Isaac (Rashi, printed, see Carmoly, *Itinéraire*, p. 175).

Vellum, French curs. char., 32mo, ff. 29 [H. No. 378].

493. 1. Solomon Pappenheim's ארבע כוסות (printed).

2. Fol. 17. Moses Maimūni's אגרת תימן (printed).

3. Fol. 29. תפלה לעצירת גשמים, composed Leghorn, 1565.

4. Fol. 32. Abraham Maimūni's letter אגרת מלחמת ה׳ (printed).

5. *a*. Fol. 44. Abstracts from Georgius Amira's *Grammatica Syriaca*, Rome, 1596, pp. 43, 44, four lines; *b*. Fol. 45. Efraim Syrus' alphabetical hymns on learning, Syriac in Hebrew square characters (see Lamy, *Ephraimi Syri Carmina et Sermones*).

6. Fol. 49. Piyyutim: 1. ציון הלא תשאלי (Judah Hallēvi); 2. שחר אבקשך (Solomon b. Gabirol); 3. יה שמך (Jeh. Hall.); 4. אשחר עדתי; 5. יצו האל (Jeh. Hall.); 6. יצרי ראשית צרי (the same); 7. יקר יום שבת (the same); 8. אשיר במישרים (Abr. b. Ezra).

7. *a*. Fol. 56. Poem beg. בן אדם יום יום עד בא יומך, by R. שאראחל. sent to R. Nieto in Amsterdam in response to a sermon preached by the latter; *b*. Poem by Abraham of Cologne, beg. התרוממי בת שיר; *c*. Poem by David Sinzheim on Elijah Aaron Latas in Venice.

8. Fol. 58. Hāi Gāōn's ethical poem, beg. ירא האל בני.

German Rabb. char., small 4to, ff. 59 [H. No. 230].

494. 1. Poem by Simon Ṣemaḥ Dūrān.

2. Fol. 4. רקוד התישים והעזים, Treatise against dancing by Solomon Ḥazzān צבי.

3. Fol. 10. חרוזי זכרון, Title only, with the following rhymes:—

חרוזי זכרון אקרא בגרון
אני אהרן בעל זכרון

and the date Amsterdam ת״ק ור״ם (1784).

4. Poem headed על בני אדם אשר שלחו ידם למלאכת השיר והם לא ידעו מה היא. Sent by Isaac b. אלחאדב [at the end אלחדאב] to Zeraḥyāh b. Danon. The name Zeraḥyāh appears as acrostic in the last portion of the poem.

[Owner: Carmoly, No. 242.]

German Rabb. and curs. char., 8vo, ff. 11 [H. No. 319].

495. 1. טעמי תהלים, one page only.

2. Fol. 5. Solomon b. Mushullam Dafieïria's (דפיאיריאה) dictionary of rhymes, styled אמרי נואש.

3. Fol. 84. פדיון נפש, according to Naḥmanides, prayers for sick persons.

4. Fol. 89. Abstract from יד חרוזים of Gershōm Ḥefeṣ (printed, Venice, 1709).

5. Fol. 97. Fragment of an address, ending with a poem beg. אני היום עובר (6 ll.).

Ital. curs. char., 4to, ff. 97, many blanks [H. No. 308].

496. Dictionary of rhymes and quotations in alphabetical order. Sentences of the Talmud are accompanied by an indication of their places. Fol. 17v, Quotations beginning with אין; fol. 18, אמרי אינשי.

Span. Rabb. char., fol., ff. 275 [No. 424].

497. 1. Moses Naḥmanides' שער הגמול (printed).

2. Fol. 55v. ספר גן תעודות, by Jacob b. Eleazar, cf. Steinschneider, *ZDMG.*, XXVII, 555, who has however omitted to remark that ff. 51–68 ought to be placed before fol. 34.

3. Fol. 39. ספר הישר, Religious and moral essays attributed to Jacob b. Meir Tām (printed), last chapter missing.

4. Fol. 107. מפי' ר' דוד קמחי ז"ל, beg. עתה אשוב לפרש הנסתר אשר מפסוק וייצר יי אלהים עד זה ספר תולדות האדם.

5. Fol. 118v. Medical hints in Ladino, Spanish, and Hebrew.

6. Fol. 124. Single leaf, probably belonging to No. 7.

7. Fol. 125. Fragment of some work on the names of angels.

Span. Rabb. char., after fol. 15 lacuna; ff. 122, 123 blanks; 4to, ff. 125 [H. No. 152].

498. פרדס ראבי"ה חלק שלשי, Continuation of Eljāqim Mehlsack's ראביא"ה, beginning מכתב ג' מאת שלמה יהודה ראפפורט הכהן כולל התנצלות על האגרת שבבכרם חמד קובץ ראשון מכתב כ"ג. The work contains eight chapters.

German Rabb. char., 4to, ff. 12 [H. No. 387].

499. נעמי מודע, Four essays by students of the Talmud Tōrā in Trieste, containing eulogistic references to Sir Moses Montefiore: *a.* Discussion on the sending of messengers from Palestine for the purpose of collecting money, by Isaac מאיוניקא; *b.* Address to Zion, by Isaac קסטיליונו; *c.* Short account of the Damascus affair, by Josef מעובריה; *d.* Discourse on the conquest of Jerusalem by Titus, by Rafael Kōhēn.

Large curs. char., 4to, ff. 10 [No. 488].

500. משלי סנדבאר, The travels of Sindbād (printed).

Late German curs. char., 12mo, ff. 12 [H. No. 113].

501. ספר כלילא ודמנא, Jacob b. Elazar's Hebrew translation, copied from Cod. Paris 1282² by Alexander Goldberg, with corrections by Ber Goldberg.

German curs. char., 4to, ff. 91 [H. No. 50].

502. Berekhyah b. Naṭrōnai han-Naqdān's ס׳ משלי שועלים; beginning of introduction missing. The heading of No. 13 is placed above the text of No. 14. Ff. 69 and 70 after 72. The index given at the beginning is inaccurate, and does not tally with the arrangement in the body of the codex. Many pages are almost illegible. The MS. seems to be later than ed. Mantua, 1557.

Orient. squ. char., ff. 80 [No. 522].

503. (Mattathias b. Moses' ?) ספר אחיטוב וצלמון, religious controversy, beginning missing; beg. ויקם אחד מן האנשים.

German curs. char., 4to, ff. 23 [H. No. 129].

504. 1. *a.* Rhymed conundrums, headed זה שלחה הרבנית מצרפת להר׳ פרץ נ״ע; *b.* Six lines of poetry on the calendar rule א״ת ב״ש.

2. Fol. 2. *a.* Glosses on various topics, as ממלכה, מטטרון (1 Chron. xxix. 11) with reference to the ס׳ יצירה; אם אין דעת אין בינה (Aboth iii. 16); ואל תהי רשע בפני עצמך (ibid. ii. 13); *b.* ענין פרה אדומה; *c.* ביאור יין המשמר בענין מששת ימי בראשית; *d.* Glosses on מזבח הקטרת; 2 Kings ii. 11; Zech. iii. 7; Exod. xxxiii. 22; Job xi. 15; 2 Kings ii. 9, followed by some lexicographical remarks; *e.* Some philosophical definitions in which R. Zeraḥya is mentioned; *f.* שאל אפלטון למה השכל והמושכל דבר אחד, followed by a discourse in fifty rhymed strophes, between three and six lines each. Str. xiv runs thus: שלום רב ר׳ שבתי השת · איפתך צדק והין צדק · כל יודעי סודך אמת יודו · כי במציאות שבתי צדק. With the first lines of str. li the MS. ends.

Vellum and paper, Franco-German curs. char., 4to, ff. 15 [H. No. 307].

505. כד הקמח, by Beḥayy b. Ashēr (printed), ending with a poem of twenty-two lines, headed אילו הם החרוזים שיש בהם שמות כל הדרשות שבספר הזה.

Finished Thursday, 15 Ellul, 5177 (Aug. 30, 1417) by Immanuel Ḥayy b. Elias in אימולא. Much water-stained.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 185 [H. No. 334].

506. Notebook of short homilies, quotations, and glosses; fol. 94v, (Jan. 29, 1601) לזכרון טוב איך היום יום ב׳ כ״ו שבט שס״א נעשה שלום בין איש לחברו בקק פה פדווה ע״י הגאון והקצין כמהרר יוסף פררה והיה עמו הגאון במהרר בנימין והיה ביניהם קטטה ומריבה גדולה עד מאד והאל הגדול יתן להגאונים הנ״ל שכרם · · · והיום יום השבת שהוא ר״ח אדר דאשון שס״א (Feb. 3) דרש פה החסיד הגאון דני מפררה והנושא שלו היה שלם ישלם המבער את הבערה וזה הדבור דבר על הרבי האחד שמו ר׳ אליעזר מניצה והוא רבי בבית כמר זימון לוריה והם אומרים שהוא מורינו וזה הגאון דני שונא היה של ר׳ אליעזר הנ״ל כי [בא] מפררה לדרוש ברבים אבל הגאון מהר ר״ש ארקוולטי הטיל שלום ביניהם וב״ו.

German curs. char., 4to, ff. 96 [H. No. 86].

507. ספר מצודת דוד וידי דוד, by David b. Rafael Meldola in alphabetical arrangement. The work is preceded by a list of Tannāim and Amōrāim.

Modern Span. Rabb. char., 4to, ff. 144 [No. 451].

508. Funeral sermon by Rabbi D. Meldola, delivered at the Portuguese Jews' Burial Ground on the day of the interment of Rabbi E. A. Arditti, 24 Adar II, 5592 (1832).

4to, ff. 6 [No. 544].

509. אלון בכות, In memoriam sermon delivered by Salmon Ze'ēb b. Ezekiel Feiwel at the Great Synagogue in Wilna, Monday, 10th Marḥeshwān, 5623 (1863), on the occasion of Lady Montefiore's demise.

Splendid Rashi curs. char., 8vo, ff. 8 [No. 477].

510. "Confirmation Day," an extract translated from the German by A[dolf] Loewe.

8vo, ff. 16 [No. 538].

511. 1. Accounts of sums collected in many Jewish communities of the East, Italy, France, and Germany.

2. Fol. 16. *a.* Sermons for the Sabbaths בראשית, חיי שרה; *b.* Funeral sermon on a certain Judah Hallēvi; *c.* Sermons for the Sabbaths שמות, יתרו, זכור, ש׳ הגדול, אחרי קדושים, כלה, שלח לך, ראה, מטות ומסעי, צו.

3. Fol. 32. Translation of the elegy on the death of King Josiah by [?] of Cologne, printed in *L'Israëlite à Français*, 1817.

4. Fol. 39. Accounts of expenses in Jerusalem.

12mo, ff. 48, many blanks [H. No. 403].

512. List of Jewish inhabitants of Jerusalem from Hungary, Bohemia and Moravia in 1875, written by Dr. L[ouis] Loewe.

4to, ff. 16 [No. 418].

513. Memorandum in connexion with "The Establishment of Jewish Colonies in Palestine by Lieutenant-Colonel Gawler," presented to the Earl of Aberdeen with the pamphlet on the 26th June, 1845.

4to, ff. 11 [No. 539].

514. Syllabus of study in the Bēth Hammidrāsh of R. Josef Blumenthal in Jerusalem in 1866; containing also the names of overseers, teachers, and pupils.

8vo, ff. 6 [No. 500].

515. גמילות חסד, Statutes of the society גמילות חסד in Jerusalem, 1870. Dedicated to Sir Moses Montefiore on the occasion of this seventh visit to the Holy City.

4to, ff. 5 [No. 487].

516. Catalogue of printed books and MSS. of David Oppenheimer's Library (printed, Hamburg, 1782).

Owner: M. J. Bresslau, who presented it to Zunz [No. 11].

Squ. and German curs. char., 4to, ff. 1–12 and 26–33 missing; ff. 122 [No. 428].

517. 1. Catalogue of books belonging to Isaac and Jacob טריגים in Venice.

2. Fol. 2. מדבר תהפוכות, by Isaac Levi b. Jacob. Account of quarrels and persecutions in various Italian communities between 1648 and 1651; fol. 10^{v}, Manifesto relating to the persecution of Simḥa Luzatto in Venice.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 18 [H. No. 262].

518. מנחת יהודה, Casuistic treatise in forty-three chapters, with references to Sir Moses Montefiore, Adolf Crémieux and the Rothschild family, by Solomon Ḥayy Al Qal'i (אל קלעי), Reader in Semlin.

Rabb. curs. char., 8vo, ff. 28 [No. 474].

519. Diary of Elisha b. Moses of Rieti, containing letters and memoranda; fol. 9^{v}, Glosses on the Zōhar; fol. 27, על התפלה;

fol. 30, על השבת; fol. 31, פירוש פסוקים; fol. 45^{v}, Proverbs in Hebrew and Latin.

Ital. curs. char., fol., ff. 45 [H. No. 310].

MONTEFIORIANA.

520. Collectanea.

1. Glory to Moses, or "Tablet of Testimony."

2. Fol. 12. Translation of the Hebrew Tablet in the Soldiers' Synagogue at St. Petersburg, by Jonas Gurland.

3. Fol. 21. מנחת תודה, Poem by Meir Rabbinowicz in Suez, in honour of Sir Moses Montefiore.

4. Fol. 31. קול רנה, Poem by Meir Jacob Margoliouth, in honour of Sir Moses and Lady Montefiore.

[5. Hirsch Fleischer, *Selbstunterricht im Ausadern des Hintertheiles vom Viehfleische*, Budapest, 1879 (printed pamphlet).]

6. Fol. 37. שמש צדקה, An account of Sir Moses and Lady Montefiore's last visit to Damascus and the Holy Land, by Jacob Hallēvi Sappir in Jerusalem, 1849.

[גיא חזיון, by Jacob Sappir Hallēvi, Jerusalem, 1855, pamphlet, with dedication by the author to Sir Moses Montefiore.]

7. Fol. 48. עת לדבר, Paper by Davidson, London, 1843.

8. Fol. 56. Hebrew prayer with interlinear English translation, before undertaking a journey to the Holy Land.

9. Fol. 60. Frühlings-Gedicht by L. B. Germaise, in honour of Sir Moses Montefiore; written in Wilna, 1846.

10. Fol. 69. Fest-Geschenk zu den heiligen Pfingsttagen der Israeliten, 5617 [1857], verfasst und herausgegeben von F. M. Friedmann.

11. Fol. 75. מנחת מזכרת עני, Hebrew poem by Josef Kohen Büchner, presented to Sir Moses and Lady Montefiore for the New Year, 5618.

12. Fol. 79. The same as No. 8, but without the English translation, and excellently written on vellum.

13. Fol. 83. Viaggio di Gerusalemme eseguito da Sabato Isache Ambrou e Amadio Abbina.

14. Fol. 96. Italian sonnet by B. P. Sanguinetti, addressed to Sir Moses Montefiore.

15. Fol. 97. Sermon by Israel Moses סוביל b. Ḥayyim in Premysl, Sabbath נחמו, 5624 (1564).

16. Fol. 110. שיר ותהלה, Hebrew address composed by Abraham Bārūch Piperno, on behalf of the Jewish Corporation of Leghorn, to celebrate the deliverance of the Jews in Damascus and Rhodes, and presented to Sir Moses Montefiore. At the end mention is made of Crémieux, Dr. Loewe, and Dr. S. Munk.

Vellum and paper, 4to and 8vo, various hands, ff. 113 [No. 531].

521. שיר זמרה, Poem sent to Sir Moses Montefiore, together with the third scroll of the Pentateuch, written for him by Zebi Hirsch in Wilna, 1845.

Splendid squ. char., 8vo, ff. 4 [No. 472].

522. שירה, Poem in honour of Lady Montefiore, by Abraham Bārūch Piperno, Leghorn, 1825.

Large squ. char., fol. 6 curs. char., small 4to, ff. 6 [No. 467].

523. משאת משה, Prayer recited and sermon delivered in the synagogue תפארת ישראל in Jerusalem, in honour of Sir Moses Montefiore and Dr. L. Loewe, by Elijah Sarasohn, 11th Marḥeshwān, 5635 (1875).

8vo, ff. 13 [No. 470].

524. תהלה למשה, Poem in honour of Sir Moses Montefiore's seventh journey to Jerusalem at the age of ninety-one, Sunday, 1st Tammūz, 5635 (1875), by Abraham M. Luncz. Richly illuminated. There is also an English title and preface.

8vo, ff. 11 [No. 473].

525. ספר דרכיו למשה, Lecture delivered in celebration of Sir Moses Montefiore's visit in Smyrna, by Ḥayyim פאלאגי, on Friday, 2nd Kislev, 5601 (1841).

Orient. curs. char., small 4to, ff. 27 [No. 471].

526. מנחת תודה, Lecture in honour of Sir Moses Montefiore, by Solomon Salmon Wolf b. Ezekiel Feiwel in Wilna.

Splendid squ. char., 8vo, ff. 16 [No. 478].

527. העתק פנקס של החברה לינת צדק, Pamphlet containing the laws of the society לינת צדק in Jerusalem, list of the members and the committee for 1875, a dedication to Sir Moses Montefiore and a prayer for him.

Written by Israel Simon Schajin.

Ornamental writing, many letters gilt, 8vo, ff. 11 [No. 498].

528–557. Statistical accounts of the Holy Land [beginning 1839], collected by Sir Moses and Lady Montefiore.

30 vols., fol. [No. 550–579].

558. The earnest prayer of an humble servant of God, the minister of Moses. Hebrew and English.

4to, ff. 10 [No. 475].

559. Sermon by P. Segura, Haham Bashi of Smyrna, delivered at the great synagogue on the arrival of Sir Moses and Lady Montefiore, 1841. English title-page, the sermon being in Hebrew.

Rabb. char., 4to, ff. 8 [No. 480].

560. Address to Sir Moses Montefiore on the occasion of his beginning to write a scroll of the Tora in Wilna, by Salmon Wolf b. Ezekiel Feiwel.

4to, ff. 5 [No. 482].

561. 1. חמת דמשק, An account of the Damascus affair, and the mission of Sir Moses Montefiore and Adolphe Crémieux, by Mordecai Aaron Ginzburg (printed).

2. *a.* Fol. 59. קקיון, Criticism on the work מגיד אמת (Leipzig, 1843); *b.* Fol. 67. תורה אחת, Glosses on various passages of Bible and Talmud.

8vo, ff. 70 [No. 495].

562. שערי לויה, Quotations from the Bible with English translation, concluding with a Hebrew prayer by Abraham Belais.

4to, ff. 5 [No. 534].

563. ספר ההלל והשמחה, Prayers and hymns in honour of Sir Moses and Lady Montefiore, composed and translated into English by Abraham Belais. Enclosed two letters, dated 18 Ellul, 5609.

8vo, ff. 17 [No. 535[9]].

564. The water supply of Jerusalem, by Henry Lumley, Jerusalem, 1871; fol. 27, Report on Sir Moses Montefiore's garden at Jaffa.

4to, ff. 28 [No. 536].

565. "The Providence of God with Israel," sermon delivered at the synagogue of the Spanish and Portuguese Jewish Congregation in Bevis Marks, by D. A. de Sola, 15 Adar, 5601 (March 8, 1841). Preceded by a dedicatory letter to Sir Moses Montefiore.

4to, ff. 19 [No. 537].

566. Another copy of the same, preceded by a dedicatory letter to Lady Montefiore.

4to, ff. 21 [No. 537[a]].

567. Lady Montefiore's Journal, Nov. 11, 1827 to Feb. 20, 1828. A Hebrew poem of three strophes is pasted over the inside of the left-hand cover.

4to, pp. 111 [No. 526].

568. Remembrance for future generations, and detailed description of the solemn decoration, the gold medal of merit to the Rev. Chief Rabbi of Great Kanisza, Hirsch B. Fassel, Apr. 15, 1863.

4to, ff. 71 [No. 533].

569. *a.* List of the members of Jewish families who emigrated from Austria and settled in Sefath; arranged for Sir Moses Montefiore; *b.* Fol. 37. Similar list of the Austrian Jews in Tiberias.

4to, ff. 37 [No. 497].

570. Sermon by Bārūch b. Abraham, presented to Sir Moses Montefiore.

4to, ff. 16 [No. 540].

571. ספר לוית חן צדה לדרך, Prayers and verses of the Bible with English translation, collected by Abraham Belais, in honour of Sir Moses and Lady Montefiore's journey to Jerusalem in the year 1849.

Embossed paper, 8vo, ff. 11 [No. 541].

572. Similar work by the same author in celebration of the return of Sir Moses and Lady Montefiore in 1850.

8vo, ff. 13 [No. 535].

573. Sermon by Emmuel Hyims (*sic*), delivered on the tenth anniversary of the dedication of Sir Moses and Lady Montefiore's Synagogue, 27 June, 5603 (1873).

8vo, ff. 22 [No. 543].

574. Letters and petitions received by Sir Moses and Lady Montefiore, in the Holy Land in the year 5599 (1839); ff. 1–6, Index by Dr. L. Loewe.

Fol., ff. 90 [No. 546].

575. Vol. II, 1839.

Ff. 96 [No. 547].

576. Vol. III, for the year 1849, containing many loose letters.

Ff. 91 [No. 548].

577. Vol. IV, 1849, containing many loose letters.

Ff. 91 [No. 549].

578. Diary of a journey through England, Holland, and Germany, giving the names of the towns visited, expenses incurred, and chief incidents.

4to, pp. 108 [No. 529].

579. The Qorān in Arabic, many letters in gold and red. At the end several prayers.

Maghribine char., 4to, ff. 112 [No. 507].

580. 1. Appel adressé aux coreligionnaires charitables par plusieurs directeurs des hôpitaux pour des pauvres Israélites à Jérusalem. Hebrew and French.

4to, ff. 5.

2. ס׳ קורות האבות, Dramatic poem on Isaac and Rebecca, dedicated to Sir Moses Montefiore.

8vo, ff. 21.

3. Appeal to the Jews of England on behalf of the Rothschild Hospital.

fol., pp. 2 [No. 545].

INDEX

A. AUTHORS AND TRANSLATORS.

[SEE ALSO No. 108.]

The numbers refer to the numbers of the MSS.

Aaron (18th c.?). פיוט, 229.
— David b. Aaron Nurlingen (1607). Responsa, 114, 97; פנקס, 94, 4 *b*.
— Berekhyah of Modena (17th c.). מגן אהרן, 459; see also ס' פתרון, 479, 1.
— Chorin (1766–1844). Letters, 483, 24.
— b. Elijah, the Qaraite (14th c.). עץ חיים, 280.
— Elijah (16–17th c.). פיוט, 229.
— b. Israel Finzi (16th c., Nepi 9). Resp., 480, 2.
— Hakkōhen of (Lunel?) Majorca, (14th c.). ארחות חיים, 103, 3 *b*; 131.
— Maṣlīaḥ Romanini (1857). Poem, 403.
— b. Meshullam (1200). Letter, 481, A *b*.
— Pontremoli (18th c.). Refutation of Christian antagonist, 452.
— b. Samuel Nurlingen (16th c.). Resp., 480, 2.
Abbā Māri b. Moses b. Joseph (1300). מנחת קנאות, 271; Letter, 118 *mm*.
Abbās (18th c.?). פיוטים, 229.
Abīgedor b. Samson. צוירא׳ל (1590). Resp., 480, 2.
Abraham (19th c.). Poems, 396, 397.
— (18th c.?). פיוט, 229.
— עמירה (18th c.?). פיוט, 229.
— Ahīgedōr (14th c.). Translation of מבוא במלאכה, 441, 3 *a*.
— Abulāfia (13th c.). חיי עולם הבא 322, 1; אור השכל, 316, 1.
— of Jerusalem (17th c.). Resp., 116 *c*.
Abraham Bihago (1446–1471). דרך אמונה, 289.
— of Bologna (1518). Resp., 480, 2.
— of Brisk (18th c.). Resp., 109.
— Broda (17–18th c.). חדושי הגאונים, 87, 153.
— Cardozo (17–18th c.). Letter, 471, 9.
— Catalano (17th c.). עולם הפוך, 473 *a*.
— of Cologne. כתר שם טוב, 13, 1; Poem, 493, 7 *b*.
— b. Daniel (16th c.). Prayers and hymns, 251.
— b. David, sen. (1160). ס' הקבלה, 474, 3; האמונה הרמה, 274, 1.
— b. David, jun., of Porquières (died 1198). Glosses to משנה תורה, 98.
— b. David (14th c.). Note on צומת הגדין, 216, II *h*.
— b. David Provinziale, grandson of Moses b. Abr. Pr. (16th c.). Responsa and letters, 114; Poem, 94, 3.
— b. Ezra (1093–1168). *Commentaries*: Pentateuch, 10, 11; Isaiah, 33, 1; Minor Prophets, 34; Five Scrolls, 40. *Grammar*: יסוד דקדוק, 404; שפת יתר, 484, 1. *Theology*: אגרת השבת, 279, 5. *Liturgy*: 17, 2; 129, 5 *c*; 196, 203, 225, 233, 245, 493, 6. *Poetry*: 297, 3; 362, VI; 479, 21. *Mathematics and Astronomy*: כלי נחשת, 423, 6; ס' העבור, 420; ס' המספר, 419, 1; חכמת המספר, 419, 2. *Attributed*: *Prayer*, 247; הנהגת הבריאות, 247, 9; גורלות, 436; 486, 5; *Poem*, 362, VII; ויכוח, 489, 3.
— Fassel (18th c.). Novellae, 153.

Abraham Fontanella. Abstracts from, 182.
— Galante (16th c.). לקוטים, 348, 1.
— Hakkōhen of Tunis (19th c.). Resp., 144.
— Ḥazzān Girondi (13th c.). פיוט, 203, viii *b*.
— b. Ḥisdai (1235–1240). בן המלך והנזיר, *transl.* 277.
— b. Ḥiyya (12th c.). חשבון המהלכת, 422; צורת הארץ, 423, 1; Letter, 484, 7 *a*.
— b. Isaac of Constantinople (16th c.). Glosses on Pentat., 62, 14.
— טויל b. Isaac Hāsid. Elegy, 368 *a*, 3.
— b. Isaac (איצק) Hallēvi (died 1393). Commentary on Canticles, 487, 8; Letters and Poems, 371, II *e*.
— b. Isaac Ṣarfāthi (16th c.). Resp., 480, 2.
— b. Jacob (13th c.?). פיוט, 214, A.
— Jonah (1813). Letter, 111 *r*.
— b. Meir de Balmes (1509). אגרת העשיריה, 291.
— Mendel (17th c.). Query 109.
— Monson (16th c.). Resp., 116 *n*, 448.
— b. Mordecai Ankawa (1858). קונטרס אפרושי מאסורא, 144.
— Josef Solomon b. Mordecai Graziano (17th c.). Collectanea, 479, 480.
— b. Moses Hakkōhen. Resp., 480, 2.
— b. Moses Maimūni (13th c.). Respp., 103, 4 *b*; Letters, 100 *a*; 130, 10; 493, 4.
— b. Nathan (1304). המנהיג, 103, 2 *m*.
— Naḥmias b. Josef (15th c.). Translation of Thomas of Aquino's Commentary on Aristotle's *Metaphysics*, 296.
— Menaḥem Porto (16th c.). Resp., 480, 1.
— Reggio (18th c.). Letters, 161, 164, 173, 176, 183; Sermon in memory of, 259, 3.
— כאגיש (16th c.). Gloss, 116 *n*.
— of Sartirano הלצה, 488 *b*.
— Segre of Casale (17–18th c.). טעמי אמ"ת, 479, 7 *e*.
— Solomon of Jerusalem (19th c.). Letter, 162, 1.
— Zaccuto (15–16th c.). מתוק לנפש, 486, 1; אוצר החיים, 325, 4; Horoscope, 426, 4; Astronom. Tables, 426, 2.
Absalom. Poem, 380.
Abtalion (18th c.?). פיוט, 229.
Alschwanger Isaac Benjamin Wolf, (1846). Poem, 399.
Amrām Gaon (9th c.). Quotation from סדור, 103, 3 *c*.
Amrām Ammār (17th c.). מליצות, 119, 2 *a*.
Anselmo Astruc (14th c.). מגלת אחשורוש, 279, 2.
Aqībā b. al Sākh b. Judah (15-16th c.). Poem, 301, 5.
Aristeas. Letter [הדרת זקנים], 486, 3.
Aryēh Ascoli (19th c.). Letters, 164, 176.
Ashēr b. David b. Abraham b. David. Comm. on 13 Attr., 487, 5 *b*.
— b. Jēḥiel (14th c.). תוספי הרא"ש, 68; 74; 85; 129, 9 *b*; Respp., 100 *b*; 102, 1 *b*; 103, 2 *c*; 130, 9 *c*; Homily, 14, 5; Ethical Will, 247, 10; Glosses to, 107.
— of Lunel (12th c.). ס' המנהגות, 217 *g*.
Astruc Remokh (13th c.). Letters, 301, 3; 446, 2.
Austerlitz, Wolf (18th c.). Gloss, 153.
Azaryāh de Rossi (died 1577). Respp., 114, 64.
— Hayyim Sangrinetti (19th c., Ghirondi, 284); Letter, 164.
— b. Efraim Figo (1610). גידולי תרומה, 147.
Azriel b. Jeḥiel (16th c.). Resp., 480, 2.
— Graziano. Poem, 479, 26 f.
— b. Solomon (?) (13th c.). Commentary on Ten Sefiroth, 487, 5 *a*; פירוש התפלות, 354, 2; *attrib.* סוד הגרנות, 487, 5 *a*.

Baḥyā (18th c.). ששון ושמחה, Comm. on Esther, 42.
— b. Josef (b. Baqūda, 11th c.). תוכחה, 244 *f*; 264 *c*.
Bargès (Abbé, 17th c.). Autograph letter, 475, 3.
Baruch b. Abraham. Sermon, 570.
— Almosnino (15th c.?). Letters, 363.
— b. Jacob. Resp., 480, 2.
— b. Samuel (12–13th c.). Resp., 130, 3.
— Sinai (17th c.). Elegy, 233 *g*.
Beḥayy b. Ashēr. כד הקמח, 505.
Belais Abraham (born 1773). שערי לויה, 562; ההלל והשמחה, 563; לוית חן צדה לדרך, 571.
Belilios Daniel (18–19th c.). Poems, 382.

Ben Ashēr (ob. 1000). סור הטעמים, 294, 3.
Ben Ṣiōn Aryēh Ghirondi (Padua, 1764–1817). Letters, 161, 182.
Ben Sirah (Pseudo), 279, 8 *e*.
Benjamin (17th c.). מבוא הדקדוק, 410, 1.
— b. Abraham (14th c.). Calendar rules, 216, II *e*.
— Anaw (13–14th c.). סליחה, 214, C. i. 16.
— b. Azriel (16th c.). Letter, 464.
— b. Isaiah Bassano (18th c.). Letter, 148 *e*.
— b. Judah (18–19th c.). Introduction to the study of Grammar, 407, 2.
— b. Ephraim Finzi (16th c.). Resp., 480, 2.
— Hallēvi (16th c.). Letter, 371, I *h*.
— Kōhēn (17th c.). Collection of prayers, 253; Queries, 337.
— b. Samuel (18th c.). Hymn, 236 *h*.
— Nehemiah. Sections of the Talmud in rhymes, 479, 26.
— Wolf of Schidlow (18th c.). Letter, 111 *b*.
Benveniste, Don (18th c.). Letters, 488.
— b. Labi. See Vidal Benveniste. Letters and Poems, 363; 371, II *l*, III *d*; 488 *i*.
Berekhyāh Hannaqdān (13th c.). דודי ונכדי, 434; משלי שועלים, 502.
Bernart Alberti (14th c.). מבוא במלאכה, 441, 3.
Beṣalēl (17th c.). Talmudical discourse, 153.
Bidpai. משלי סנדבאר, 486, 2; 500.
Blumenthal, J. (19th c.). Syllabus of study in Beth Hammidrāsh in Jerusalem, 514.
Böhm, Samuel (16th c.). Note, 60, 1.
Brasch [בר"ש, 1040]. Poem, 483, 17 *b*.
Büchner, Josef (19th c.). Poem, 520, 11.

Calman of Mantua (16th c.). Resp., 480, 2.
Castro. See Jacob.
Cazès. See Samuel.
Christobal de la Torre (1721). See Isaac Orobio, 299.
Crescas Vidal (14th c.). Novellae, 89.

Dafano S[tella] (18th c.). Ital. letter, 234 *b*, 8.
Daniel b. Solomon Harōfē (1448). Commentary on Pentateuch, 15.
David (16th c.). Letters and poems, 371, I *a*.
— פתח דברי. See David Qamḥi.
— Piyyut, 234, *b* 5.
— of Modena (19th c.). Autograph letter, 181.
— Abbās. Piyyut, 229.
— Silva b. Abraham Hārōfē (1650). ס' פומונים, 238 *a*.
— David Ḥayyim b. Abraham Samuel (19th c.). Letters, 181, 185.
— [b. Aryēh Lida] of Amsterdam (18th c.). Obituary notice on, 343 *a*.
— בונפיל. Novellae on סנהדרין, 82, 2.
— b. Eliezer Portaleone (16th c.). Resp., 480, 2.
— b. Hodāyāh (13th c.). חרם, 130, 17.
— b. Josef b. Yahyā (1497). Poem, 362, V (fol. 68).
— b. Judah Messer Leon (15th c.). מגן דוד, 290.
— Hayyīm b. Judah Moses (19th c.). Letter, 111 *a*.
— b. Levi (12th c.). Commentary on פסחים, 71.
— Zakkuth b. Mazzāl Tōb (19th c.). Letter, 184.
— of מליאנ (1762). Resp., 148 *b*.
— Franco. See Mendez.
— Nāsi (16th c.). חרם, 461, B 1; 483 *b*; Preface to הודאת בעל דין, 182.
— Nieto. See Nieto.
— b. Qalonymos (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— Qamḥi (13th c.). *Commentaries*, Gen. ch. i. 485 *b*; Ezekiel, ch. i. 324, 3; Haftārōth, 27, 1; on פיוט הקטרה, 217 *d*; Abstracts from מכלול, 413, 1; [פתח דברי, 409].
— פימניני (18th c.). Letter, 148 *d*.
— Quirinale (18th c.). Resp., 111, *s*.
— b. Rafael Meldola (1832). ליקוטי דוד, 120; מצודות דוד, 507; Sermon, 508.
— of Rocca Martino (14th c.). זכות אדם, 301, 1.
— b. Samuel Aboab (18th c.). Letter, 111 *e*.
— b. Abi Zimrā (16th c.). Respp., 105; 118 *dd*.
— Majar (18th c.). זרע אמת, 351, 1.
— Sinzheim. See Sinzheim.
Davidson (1843). עת לדבר, 520, 7.
Dinus de Gerscho (died 1327). Surgery, 441, 2.

Duran of Lunel (Simeon b. Josef, 1300). חשן משפט, 460.

Efraim. Respp., 485 *e*.
— Josef b. David Rimini (1770). See Mattathias b. Nissim.
— b. Isaac (1160). Resp., 115.
— b. Jacob (12th c.). גזירות תתק״ו, 475, 2.
— Hakkōhen (1726). 111 *v*.
— Joshua Luzatto (18th c.). קצור הלכות טרפות, 142, 1.
— of Modena (Nepi 21, died 1809). ס׳ המוסר, 304.
— Syrus (died 373). Hymn on learning (in Syriac), 493, 5 *b*.
— b. Samson (13th c.). Commentary on Pentateuch, 323, 4.
Ehrenberg, S. M. (1773–1853). Hebrew translation of Gleim's *Die Tugend*, 483, 22.
El'āzar (13–14th c.?). Poem, 267.
— of Colin (17–18th c.). Gloss on פורים, 153.
— Hakkōhen (16th c.?). Poem, 362, III (fol. 44).
— of Worms (13th c.). ס׳ שערים, 139, 1; Commentary on Psalms 62, 8, *attrib.* Prayer, 214, A.
Eldād Haddāni (about 900). ס׳ אלדד, 451, 2.
Elḥānān b. Isaac (died 1184). תוספות, 65.
Eliezer (18th c.). ס׳ הדקדוק, 413, 3.
— b. Abraham (15th c.). Poems, 303.
— Abulāfia of Tiberias (19th c.). Letter, 162.
— Ashkenazi (died 1586). Letter, 114, 66.
— Azaryēh of צולטירא (1490). Elegy, 124, 5 *a*.
— חמוי (15th c.). Letter, 468, 1.
— b. Isaac (11th c.). Glosses, 101 *d*.
— b. Jacob Nāḥūm (18th c.). Comm. on זרעים, 70.
— b. Joel Hallēvi (13th c.). ס׳ ראב״יה, 115; Respp., 100 *b*; 130, 2, 9 *d*; אבי אסף, quoted, 128.
— b. Judah (13th c.). Resp., 130, 9 *d*; תקנות, 130, 15 *a*.
— Provinziale (17th c.). Notes, 114.
— b. Nāthān (12th c.). אב״ן הראשה, 101 *b*; 103, 2 *b*. Comm. on מחזור, 261; קונטרס גזירות תתנ״ו, 475, 1.
— b. Samuel (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
Eliezer Shimeōni (16th c.). Letter, 371, I *d*.
— b. Simon (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— b. Solomon (16th c.). Resp., 480, *z*.
— Sopino (14–15th c.). נופת צופים, 45.
Elijah Aaron Lattes (1834). Letter, 176; Poem, 388.
— b. Abraham (15th c.); Letters, 468, 1.
— b. Abraham Mizrāḥi (16th c.). Resp., 106; Letter, 116 *oo*.
— [b. Asher] Levita (died 1549). ס׳ ההרכבה, 418, 5.
— Kōhēn of Höchheim (18th c.). Glosses on בבא מציעא, 153.
— b. Ḥayyim (16th c.). Resp., 116, *x*, *z*, *pp*.
— Hallēvi, פיוט, 368 *c*.
— Menaḥem Ḥalfōn (1535). Resp., 480, 2.
— b. Isaac of Carcassonne (14th c.). ס׳ האסופות, 134.
— מולי of Mantua. Calendar notes, 479, 28 *e*.
— Ḥayy b. Moses Naḥmū (18th c.). ארחת אליהו, 250, 1.
— ביאנאשי (8th c.). Resp., 111 *t*.
— Obadiah (15th c.). Letter, 371, I *i*.
— Walīd (18th c.?). פיוט, 229.
— Mordecai Werbel (19th c.). תוכן עלילה, 395.
— Hazzāqēn (about 1050). סדר המערכה, 211, 214, A.
Elisha Gallico (16th c.). Letter, 479, 17 *a*.
— b. Moses Rieti. Diary, 519.
Elyākim Mehlsack (19th c.). אוצר ראב״ה, 347; פרדס ראבי״ה, 498.
Emanuel Hyims (19th c.). Sermon, 573.
En Bonet Abram. See Jedāyah Happenini.
Ezekiel Landau (died 1783). Talmudical discourse, 153.
— Eliezer Abulāfia of Tiberias (19th c.). Letters, 164, 173.

Al Farābi (9–10th c.). ס׳ ההתחלות, 292, 1, 294, 1; מספר החכמות, 293; אגרת בסוד קריאת החכמות, 489, 4.
Al-Farghāni (9th c.). Compendium of the Almagest, 294, 5; 426, 3.
Fassel, Hirsch (1863). Remembrance of, 568.
Figo. See Azaryāh.

Finzi. See Aaron, Benjamin, Hezekiah, Isaac Rafael, Israel, Jacob, Jequthiel, Josef, Mordecai, Moses, Samuel Isaac.
Fischel of ביאהנו (18th c.). Gloss, 153.
Friedmann, F. M. (1857). 'Fest-Geschenk,' 520, 10.

Gabriel b. Judah of Vitri (18–19th c.). שמוש תלים, 350.
— of Nikolsburg (1703). Letter, 469, 4.
Galenus. ס' האם, 440, 5.
Gawler, Col. Establishment of Jewish Colonies in Palestine, 513.
Gedaliah Cazes. Letter, 175.
— b. Moses Yaḥyā, Poem, 362, VII.
Gelberg, Isaac Aryēh (19th c.). מעמה תהלה, 392 *a*.
— Sebi Hirsch (1870). צבי לצדיק, 392 *b*.
Gentilis of Foligno (died 1348). Medical treatise, 441, 1.
Georgius Amira (1596). *Grammatica Syriaca*, 493, 5.
Germaise, L. B. (1846). Frühlingsgedicht, 520, 9.
Gerschōn b. Judah Meōr Haggōlah (11th c.). Commentary on תענית, 73; Respp., 100; תקנות, 130, 9 *e*, 16 *b*; 451, 4.
Gershōm. קינה, 194 *e*.
— Hefes (died 1700). יר חרוזים, 495, 4.
— Kohēn (17th c.). Letter, 464.
Al-Ghazali (12th c.). כונת הפילוסופים, 292, 2.
Ghirondi. See Mordecai.
Ginzburg, Mordecai Aaron (19th c.). חמה דמשק, 561, 1.
Goldberg, B. (19th c.). Tables, 430.
Goslar. See Naftāli Hirsch.
Gumpertz, Reuben (18th c.). Poem, 483, 14.
— Samuel (1787). הכשרון, 483, 27.
Gurland, Jonas (19th c.). Translation of Hebrew Tablet, 520, 2.

Hāi Gāōn (969–1038); מוסר השכל, 130, 34; 364, 1; 493, 8; Resp., 101 *d*; ד' צריכין להורות, 62, 6.
Ḥammāi Gāōn. Attrib. ס'העיון, 316, 2.
Ḥananēl (died 1050). Resp., 128.
Ḥanōkh b. Solomon (14th c.). מראות אלהים, 324, 2.
Ḥayyim. פיוט, 229.
— Baruch Maestro (18–19th c.). Letters, 483, 25.
Ḥayyim David Al Ahrash (17–18th c.). Cabbalistic notes, 224.
— Eliezer b. Isaac (13th c.). Respp., 104, 3.
— Falagi (19th c.). Letters, 162, 164; ס' דרכיו למשה, 525.
— Al Fawwāl (16th c.). Letters, 371, I *b*, *c*.
— Josef David Azulai (died 1807). Letters, 470.
— Kōhēn (17th c.). Abstr. from טור פטדה, 182; Prayer-book, 221.
— מורעי (18th c.). יר חרוזים, 383.
— Samuel Kōhen of Tiberias (19th c.). Letter, 162.
— Vital (1543–1620). *Astron.*: ס' התכונה, 426, 1; *Qabbalah*: אוצרות חיים, 328, 2; ס' הליקוטים, 327, 3; 426, 5; ס'הכונות, 326; דרוש העגולים, 359, 1; שער ציור העולמות, 359, 2; סוד ההגדה, 359, 4; סוד המרגלא, 327, 4; עץ חיים (abstr.), 351, 2; סוד חבלי משיח, 357 *g*; Abstracts, 331 *b*; 333, 1; 349, 2.
Herzberg, Josef. See Moses Mendelssohn.
Hezekiah b. Isaac b. Bāqūdāh (1617), מכתב לחזקיהו, 448.
— Finzi (16th c.). Query, 114, 114.
— b. Manōaḥ (1260). Referred to, 410, 2.
— b. Reuben (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
Hilāi Gāōn. Resp., 101 *d*.
Hillel b. Eliezer of Verona. Commentary on Maimūni's twenty-five Theses, 270.
Hillel of Modena (16th c.). Letter, 114, 139.
— de la Torre (19th c.). הלכות נדה, 451, 6.
Hirsch, חיות ('Chajes,' 19th c.). Letters, 164, 174.
Ḥisdai Crescas (1410). אור ה', 281; מאויבי תחכמני, 288.
— Nāsi (see Zunz, *Lit. Syn. P.*, p. 345). פיוט, 232, I, 1.
Ḥiyya b. Solomon b. Ḥabīb (13–14th c.). ס' השלחן, 133.
Hyims, Emmanuel (19th c.). Sermon, 573.

Ibn Qapril. בקשה, 247, 4 *a*.
— Roshd. ס' השמים והעולם, 295.
Immanuel b. Isaac b. Ṣiōn Ricchi (1706). כה תברכו, 154, 1; מכת בכורות, 154, 2.
— b. Jacob (1415). שש כנפים, 423, 3.

Immanuel b. Solomon (1320). מחברת, 370.
Isaac (17th c.). כתבים ומראות, 462.
Isaac (13th c.?). עורת נשים, 458, 2.
— Respp., 152, 3 *b*.
— of ולונא (16th c.?). Letter, 116 *gg*.
— חזן (19th c.). Letter, 164.
— (19th c.). נעמי מודע, 499.
— פוראיגייני of Modena (18th c.). Query, 111 *f*.
— השנירי. פיוטים, 233 *a*.
— Ḥayyim פרוסוליני. Poem, 182.
— b. Abraham "the Blind" (1200). (*Attrib.*) Commentaries on ס' יצירה, 313, 314.
— — — of Posen. Letter, 346, 1.
— — — of Viterbo (16th c.). Resp., 480, 2.
— Abravanēl (15–16th c.). Glosses on Isaiah, 474, 5, 6; ראש אמנה, 484, 3 *a*; Letter, 488 *l*.
— Amigo. פיוט, 229.
— b. Ashēr Pacifico (died 1746). Letters and Respp., 110, 111.
— Ashkenazi (16th c.). Abstracts from, 348, 1.
— Hezekiah Bassano (18th c.). Letter, 111 *u*.
— Castiglione (19th c.). Address to Zion, 499 *b*.
— of Corbeil (13th c.). עמודי הגולה, 122, 123; תקנות הגט, 124, 7.
— b. David Rafael of Ventura Porto, לקוטי אורות, 479, 27 *a*.
— of Duren (1320). (איסור והיתר) שערי דורא 135; 152, 2; 216, II *n*; דיני נדה, 130, 5.
— Rafael b. Elisha Michael Finzi Shōḥēt's Certificate, 138, 3.
— b. Ghayāth (11th c.). פיוטים, 196, 203, 230.
— al Fāsi (died 1103). Glosses on, 90, 1; 94, 1.
— Ghirondi (1834). Letter, 176.
— Al Ḥādib (15–16th c.?). Poem, 262, VI, VII; 494, 4.
— b. Immanuel de Lattes (1583). Resp., 480, 2.
— b. Israel (13th c.). ודוי, 190, C *g*.
— al Isrāili, the elder (10th c.). חבור (Book of Definitions), 305, 4.
— Israēli, the younger (14th c.). Extract from יסוד עולם, 130, 7.
— b. Jacob Lēvi of Ingelheim [or Angoulême?] (15th c.). On documents, 156, 3.
— b. Jacob Hakkōhēn (16th c.). Poem, 362, V (fol. 73 *v*).
Isaac Marwān b. Jacob השנירי (16th c.). Resp. 116 *qq*.
— b. Josef מונצילצי (16th c.). Resp., 480, 2.
— b. Josef Norzi (17th c.). פיוט, 234 *b* 2.
— b. Judah (13th c.). Resp., 136 *d*.
— b. al Latīf (13th c.). רב פעלים, 275, 1; שער השמים, 276, 483, 1 *a*; צורת עולם, 275, 2.
— Lēvi (17th c.?). Resp., 482, 1.
— Lēvi b. Jacob (about 1650). מדבר התפובות, 517, 2.
— Luzatto (19th c.). Letter, 173.
— מאיונקא (19th c.). נעמי מודע, 499.
— b. Meir (12th c.). תוספות, 65; דינים, 136 *f*.
— b. Meshullam Hallēvi (17th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— b. Mordecai (Maestro Petit, 14th c.). אזהרות, 194 *b*, 5.
— Noveira (17–18th c.). Supercommentary to Ibn Ezra, 52, 53, 3, 4; Diagrams, 53, 2.
— (Ishac) Orobio de Castro (died 1687). Prevenciones, 298; Certamen philosoph., 299.
— Pulgar (about 1300). עזר הדת, 285.
— Kōhen Rappoport (17–18th c.). Glosses on חשן משפט, 119, 1 *b*.
— Ḥayyim Romanin (died 1783). Poem, 481, 2.
— b. Ṣaddīq b. Lēb (16th c.). Resp., 116 *ee*.
— b. Samuel (14th c.). מאירת עינים, Introd., 323, 1.
— b. Shēsheth (died 1406). Elegy, 368, *a* 1; Letter, 371, II *b*.
— b. Solomon (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— b. Solomon Loria (1534–1572). ס' הגלגולים, 327, 1; 342, 2; ספרא דצניעותא, 329; Respp., 332, 2; סוד המרגלא, 327, 4; לקוטים, 348, 1; בללים, 359, 6; השער הו' מפי ולא מפי, 328, 1; ס' הכוונות, 326, 357 *k*; תקונים, 333, 3; Biography, 325, 1; 340, 2; 486, 7.
— b. Solomon b. Ṣaddīq (15th c.). Calendar Tables, 431, 1, 7.
— Tarfōn. בקשה, 446, 4.
— b. Todros (14th c.). Commentary on Ibn Gabirol's אזהרות, 263; סוד לולב, 485 *g*.
— Treves (17th c.). Catalogue of books, 517, 1.
— אורבילי. Resp., 101 *d*.

Isaac of Urbino (18th c.). Letter, 111 *v*.
— Viva Voghero (17th c.). Letter, 111 *h*.
Isaiah b. Elijah de Trani, the elder, (13th c.). ס' המכריע, 132; Glosses, 72.
— — —, the younger (13th c.). פסקי הלכות, 92, 1; Comment. on פרק חלק, 485 *a*.
— Hurwitz. Glosses on מרדכי, 91.
Ismael b. Elishā. *Attrib.* סוד התמונה, 316, 3; Prayer, 359, 3.
— Ḥanīnāh (16th c.). Resp., 480, 2.
— Menaḥem פיראריסי. Extracts from Ben Sirah, 259, 6.
Israel. פיוט, 229.
— [Israeli b. Josef]. מצות ומניות, 259, 11.
— b. Aaron b. Isaac of Satanow (17th c.). הסכמה, 346, 1.
— b. Abraham of Poland (18th c.). Letter, 110.
— (Jacob?) Al Ghāzi (18th c.). Glosses on טור אבן העזר, 119, 1 *a*.
— of Modena (17th c. ?). חרושי דיני התרת נדרים, 479, 17 *b*.
— Moses סוביל (1864). Sermon, 520, 15.
— b. Moses Samosc (died 1772). ארבות שמים, 427.
— Sarūk (10th c.). Abstracts from, 348.
— Simon Schajin (1875). שיר תהלה, 398.
Issachar Baer b. Moses Petaḥyāh (17th c.). אמרי בינה, 479, 2.
Issachar b. Mordecai Ber Miklosz (1698). Calendar rules, 226, 3; תשובת המינים, 226, 5.

Jacob (Patriarch). *Attrib.* ספרא דצניעותא, 329, 348, 2.
— Commentary on the thirteen divine attributes, 217 *c*.
— (14th c.?). Responsa, 98 *b*.
— (13th c.). סמנים ורשימות בתבי הקברות, 492, 1.
— חזק of Padua (died 1782). Letters, 111 *g*.
— יקר (17th c.?). Hymns, 233 f.
— עמרון. פיוט, 229.
— Treves (17th c.). Catalogue, 517, 1.
— Abohāb (18th c.). Letter, 111 *v*.
— b. Abraham Solomon (16th c.), Resp., 480, 2.
— b. Abraham נאבישון (17th c.). Historical notice and poems, 190 A.
Jacob Adler (1823). Letter, 483, 16.
— Anatoli (13th c.). ס' אלפרגאני, 294, 5.
— b. Ashēr (14th c.). Commentary on Pentateuch, 12; ס' הרמזים, 103, 2 *i*; תקנות, 130, 15 *a*.
— פויטו of Asti (16th c.); רזי תורה, 479, 4.
— Hirz Beer (1816). Queries, 483, 11.
— Berab (15–16th c.). Respp., 101, 116, *g* and *bb*.
— Bodek of Lemberg (19th c.). Letter, 174.
— Castro (16th c.). Respp., 116 *i–l*.
— of Corbeil (died 1233). Respp., 100.
— Corinaldi (16th c.), Resp., 480, 2.
— b. David Pōēl (14th c.). Tables, 428, 2; 439, 3.
— b. Elāzar (13th c.). גן תעודות, 497, 2; כלילא ודמנא, 501.
— Qalonymos b. Eliezer (16th c.). Respp., 480, 2.
— b. Isaac Hallevi Finzi (17th c.). חרושי ונמוקי תנ"ך, 479, 5; Glosses, 479, 6, 8; Letter, 479, 7.
— Forti (18th c.). Letter, 111 *i*.
— Hāi Luzatto (18th c.). Letter, 111 *k*.
— Ḥayyim Vidal Farissol (1422). בית יעקב, 268.
— Huldrika (18th c.), Life of Jesus, 449.
— b. Isaac Al Fandari (18th c.). Letter, 111 *w*.
— b. Isaac Hallēvi (14th c.). תקנות, 130, 15, 9; Resp., 101.
— Lombroso (17th c.). מלאכת נחת, 479, 6.
— b. Mākhir (13–14th c.). On the Astrolabe, 425, 6; On the Quadrant, 425, 7.
— Marago. אמת ליעקב, 345.
— b. Meir Tam (12th c.). תקנה, 130, 16; הרם, 130, 18; 492, 5; Respp., 65, 136 *f*; *Attrib.* ס' הישר, 247, 2; 497, 3; חיבור, 92, 2.
— Musafia. תשובות הגאונים, 99.
— Israel b. Rafael Finzi (16th c.). Respp., 113.
— Reifmann (19th c.). Letter, 174.
— Roman (17th c.). Hebr. Prosody, 377, 2.
— Hallēvi Sappir (1849). כנף רננים, 500; שמש צדקה, 520, 6.
— Jacob Semaḥ. לחם מן השמים, 340; עולת התמיד, 341; גלגולי הנפש, 342.

Jacob b. Shēsheth (13th c.). שער השמים, 487, 1.
— Sobels (18th c.). See Jacob Huldrika.
— Weil (15th c.). הלכות שחיטה, 138, 2; 226, 2.
Jedāyāh Happenini (13th c.). Commentary on בחינת עולם, 124, 20; אגרת ההתנצלות, 231, 2; *Mēm* prayer, 129, 8 *d*.
Jeḥiel Bassano (16th c.). Resp., 116, *b*, *d*.
— Castellan (16th c.). Note, 116 *n*.
— Jeḥiel Melli (17th c.). ס' הנמוקים, 479, 12.
— b. Moses Kōhēn (16th c.). Resp., 480, 2.
Jerōḥam (14th c.). ס' האדם, 103, 2 *k*.
Jēshūa b. Josef (15th c.). הליכות עולם 474, 1.
Jōāb b. Jeḥiel (14th c.?). פיוט, 213, I *j*. 5.
Jōēl b. Nāthān Kōhen (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
Jōḥānān Judah Alatrini (16th c.). Letter, 488, *p*.
— of Girōn. הגהות מהרי"ג, 118, 1.
— b. Mattathias Ṣarfāthi., Resp., 124, 9.
— Treves (1510). Resp., 480, 2.
Jōm Tōb b. Abraham of Sevilla (1342). Novellae, 86.
— — Spitz (19th c.). אגלי דמעות, 402.
Jonah Gerondi (died 1263). עליות ר"י, 82, 1; שערי תשובה, 302, 2 *a*; חיי עולם, 129, 2.
Jonathan Eibenschütz (1690 – 1764). תפארת ישראל, 143; Novellae, 153.
Josef b. דילהריינה. מעשה גדול ונורא, 486, 6.
— מעובדיה (19th c.). Damascus affair, 499 *c*.
— Ḥayyim b. Aaron Strasburg (15th c.). Respp., 124, 11.
— b. Abi Thaur ('Abitur,' 10th c.). הושענות, 194, *c* 3.
— b. Abraham Almosnino. Elegy, 368, *a* 2.
— b. Abraham Ṣiyāḥ. צרור החיים, 318.
— Gāōn b. Abraham. Drafts of documents, 156, 1.
— Albo (15th c.). On Maimūni's Thirteen Articles of Creed, 413, 12 *b*.
— Ashkenāzi (19th c.). Letters, 161, 162.
Josef [b. Azarijāh?] (14th c.). צדה לדרך, 129, 130.
— Bāqi (17th c.). Elegy, 233 *h*.
— b. Benvenist (1411). See Joshua Al Lorqi.
— Benveniste (16th c.). Letter, 371, II *k*.
— Kōhēn Büchner (19th c.). מנחת מזכרת עני, 520, 11.
— Solomon of Candia. יער לבנון, 484, 2 *a*.
— Chiqatilla (13th c.). עקרי האמונה, 129, 3 *b*; Various cabbalistic treatises, 319 to 321.
— Ezōbī (13th c.). קערת כסף, 249, 6; 364, 2.
— Finzi (16th c.). Respp., 480, 2.
— b. Gorion. Gloss on 474, 4.
— Herzberg. מועדי שחר. See Moses Mendelssohn.
— b. Jaḥyā (14th c.). Poem, 362, VII.
— b. Jalīl (1287). Historical note, 363, III.
— b. Joshua Hakkōhen (15–16th c.). Quotation from his "Chronicles," 181.
— — — (16th c.). מקיץ נרדמים, 444 *a*; Supplement, ibid. *b*.
— b. Jūdah. כללי המשנה והתלמוד, 159.
— — Zarko (15th c.). ניב שפתים, 367; פיוט, 100.
— Karo (died 1575). מגיד מישרים, 325, 6; Respp., 116, *o*, *r*.
— Kaspi (1279–1330?). Commentary on Esther, 297, 2; Ethical Will, 279, 3.
— Kōhēn (17 – 18th c.). Drafts of Documents, 491 *a*.
— Kolon (died 1480). Letter of divorce, 156, 3.
— Liberles (17 – 18th c.). Novellae, 153.
— b. Meshullām (1468). עלילות דברים and Commentary, 266, 2.
— b. Jacob Montefiore. See Montefiore.
— Motro of Hebron (19th c.). Letter, 162.
— Murdach (1715). זכרון יוסף, 351, 3.
— Naḥmias (14th c.). Commentary on Abōdāh, 50, 2; 262, 7; Prayer, 247, 4 *b*.
— Nāsi. See David Nāsi. הודאת בעל דין, 182.
— b. Othniel (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— Qamḥi (12th c.). ס' הזכרון, 410, 6.

Josef Joel Rivlin (19th c.). Poem, 390.
— Sefarādi. Resp., 101 *d*.
— b. Shēm Tōb (15th c.). עין הקורא, 61, 1; בטול עקרי הנוצרים, 287.
— b. Shēsheth b. Latimi (14th c.). Hymn, 446, 6.
— Gershōn b. Solomon. Resp., 124, 12.
— Taitaṣāq (16th c.). Letter, 371, I *e*.
— de Trani (16–17th c.). Letter, 116 *hh*.
— b. Verga (16th c.). שארית יוסף, 322, 2.
— Walsikanski (1841). Letter, 483, 17 *c*.
— Zamiro (19th c.). Letter, 161.
Joshua b. Barūkh. נוטריקון, 325, 5.
— Josef b. David Levi (18th c.). כוס תנחומין, 381.
— b. Israel Benveniste (1635). קונטרים פרק בשיר, 377, 1.
— b. Josef (died 1648). פני יהושע, 109.
— Al Lorqi (15th c.). Letter, 301, 2; גרם המעלות, 445.
— Moses Marpurgo (18th c.). Letter, 469, 5.
— b. Shoeib (14th c.). Homilies, 60, 1 [*attrib.* Commentary on Psalms, 37].
— Segre (died 1806). אשם תלוי, 453; שר המבחים, 138, 1.
— b. Ṣīōn Segre (19th c.). Letter, 179, 6.
Judah. Prayers, 254 *b*.
— Abbās (12th c.). כסא כבוד, 64; פיוט, 229.
— Anaw (13th c.). הלכות טרפות, 216, II *g*.
— Abravanel (16th c.). Poems, 362, V (fol. 69).
— b. Bal'ām (11th c.). קצת טעמי מקרא, 406, 1.
— b. Barzillāi (12th c.). ס' העתים, 126; Comm. on ס' יצירה, 312.
— Briel (died 1722). On טרפות, 142, 5.
— of Corbeil (12th c.). Resp., 130, 9 *f*.
— b. David b. Aaron Hallēvi (19th c.). שיר תהלה, 391.
— b. Elāzar Al Madāri (13th c.). Commentary on Al Fāsi, 75.
— b. Eliezer. On the Astrolabe, 425, 9.
— Ḥamu (16th c.). Resp., 116 *h*.
— Al Harizi (12–13th c.). Extracts from תחכמוני, 247, 7 *b–d*; Poems, 362, 1; Transl. of Maimūni's Comment. on פיק חלק, 297, 6; אגרת המוסר, 433, 2.
Judah Ḥāsid (12–13th c.). Ethical Will, 92, 3; 130, 16 *c*.
— b. Isaac of בירינא (12–13th c.). תוספות, 65; [Resp., 135 *b*?].
— Levi b. Isaac Shabbethāi (1214). מנחת יהודה שונא נשים, 365, 2; 456, 1.
— b. Jacob Honein (Ghir. 212). ס' האור, 335, 1.
— b. Jaḥyā. Poems, 362, V, VII.
— b. Jāqār. Comm. on the Thirteen Divine Attributes, 487, 2.
— Aryeh b. Josef Pereṣ (18th c.). אמרי שפר, 193.
— hal-Lābān. תוספות יומא, 66.
— [b. Isaac] Sir Leon (1166–1227). תוספות ע"ז, 67.
— Hallēvī (12th c.). *Philosophy*: ס' הכוזרי, 267; Commentaries on, 268, 269. *Liturgy*: אזהרות, 259, 2; פיוטים, 253 A. *a*; 493, 6. *Poetry*: 362, IV.
— Ḥāsid b. Levi Sinai (16th c.). Resp., 480, 2.
— b. Meir Hakkōhēn. Resp., 101 *d*.
— Minz (died 1508). Elegy, 488 *m*.
— b. Moses Mosconi. Supercomm. on Ibn Ezra, 49.
— b. Moses b. Daniel Romano (13–14th c.). Translations, 278, 1; שערים, 278, 2.
— משען (?). Abstracts from his cabbalistic works, 333, 1.
— Hannāsi, קיצור צורת הארץ, 423, 2.
— b. Nathan (12th c.). Talmudical Glosses, 90, 4.
— Nathan Provençal. Glosses on Lamentations, 14, 7 (Ghir. 134).
— אלפאקי (16th c.). Letter, 371, I *f*.
— b. Qalonymos (13–14th c.). Query, 130, 3.
— Sarfāthi (16th c.?). Letter, 371, I *c*.
— b. Shabbathāi (16th c.). Resp., 480, 2.
— b. Simon (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— Leb b. Simon (1659). Comment. on Pentateuch, 30.
— b. Tabbōn (12th c.). ס' הכוזרי, 267; *attrib.* רוח חן, 266, 3; 303 *b*.
— Zarqō (16th c.). Letters, 371, I *b*, II *g*; 463, 1 *b*.

Kalman (14th c.). Glosses on Jacob b. Ashēr's Comm. on the Pentateuch, 12.

Kaufmann Metz (18th c.). Novellae, 153.
Kuzi of Mantua (16th c.). Resp., 480, 2.

Lämmel Eisenstadt (18th c.). Novellae, 153.
Lattes. See Elijah Aaron.
Lēb שייברלן (16th c.). Letter, 464.
Leon of Modena (1571–1648). ארי נוהם, 455, 1; בן דוד, 455, 2; מאמר מגן וצנה, 456; Resp., 259, 7; Abstr., 182.
Lessing. See Teller.
Levi b. Abraham b. Ḥayyim. Astronomical treatise, 484, 6.
— b. Elijah טריבוש (16th c.). Resp., 480, 2.
— b. Gershōn (13–14th c.). *Commentaries:* Pentateuch, 15, 22, 23; Psalms, 38; *Astronomy*, 425, 2; Passage of מלחמות ה', 114, 1.
— b. Habib (16th c.). Commentary on the פתיחות to the Agādā of Esther, 14, 3.
— Louis (19th c.). Poems, 483, 17.
Lindo (Mendel), (1846). Poem, 393.
Loewe, A. Sermon (transl.), 510.
— Louis (1808–1887). Lists of Jewish inhabitants of Jerusalem, 512.
Loria. See Isaac b. Solomon and Solomon.
Lumley, H. (1871). Water Supply in Jerusalem, 564.
Luncz, Abraham M. (1875). תהלה למשה, 524.
Luzatto. See Jacob Ḥai and Simḥāh.

Malatesta, Pietro. See Mendez.
Mattathias, Gāōn. Resp., 101.
— Isaac of Bologna (17th c.). פיוט, 233 *a*.
— b. Mazzāl (1751). זבחי צדק, 379.
— b. Moses (14th c.). אחיטוב וצלמון, 503.
— b. Nissim Tirni (1770). חולין שנעשו על טהרת הקדש, 387.
— b. Reuben (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
Mazzāl (1818). ס' הפזמונים, 240 *a*.
Mehlsack. See Elyākim.
Meir, Al Guadez (15th c.). מקיץ נרדמים, 444 *a*.
Meir, Arama (15–16th c.). Commentary on Pentateuch, 141.
— Aryeh Horzitz (18th c.). Novellae. 153.
— Barbari (18th c.). Novellae, 153.
Meir b. Baruch Rothenburg (died 1293). Respp., 101 *c*; 104, 1; 128.
— Crescas (1327). פיוט, 194 *c*, 14; Query, 262, 2.
— Harōfē. שמות, 479, 27 *g*.
— b. Isaac Al Dabi, פיוט, 129, 3 *b*.
— b. Isaac Katzenellenbogen (16th c.). Letter, 94, 2 *e*; Resp., 480, 2.
— b. Isaac Rothenburg (1706). Hymn, 236.
— b. Isaac of Venice (16th c.). Resp., 480, 2.
— b. Jāir (16th c.). ס' הדקדוק, 479, 10.
— b. Jōel (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— b. Josef אוזנבוש. Poems, 364, 3.
— Kōhēn (14th c.). הגהות מיימוניות, 95; Cabbal., 348.
— Hallēvi (13th c.). Letters, 461, 1; Resp., 101.
— Jacob Margoliouth (19th c.). קול רנה, 520, 4.
— of Padua. See M. b. Isaac Katzenellenbogen.
— Poppers (17th c.). Cabbalistic writings, 333.
— Rabbinowicz (19th c.). מנחת תורה, 520, 3.
— b. Samuel (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— b. Solomon b. David (13th c.). Treatise on Grammar, 410, 3.
Meldola. See David b. Rafael.
Menaḥem Azaryāh of Fano (died 1620), 253 *f*; 327, 2; Cabbalistic treatises, 338, 1; 339; Autograph letter, 253 *h*; סדר ברכת התורה, 233 *k*.
— Azaryah Meir (19th c.). Letters, 161, 185.
— b. Judah of Jerusalem (15th c.). Letter, 367, IV.
— of London [see p. 24, 13th c.]. סגולות, 346, 3.
— Lonzano (1572–1619). ס' עומר, 336.
— קצינץ. Poems, 373.
— רוביקו (15th c.). Letter, 468, 1.
— b. Solom. Meiri (13–14th c.). Treatise on repentance, 258, 1.
— Mendel Mohr (19th c.). Query, 164.
— Noveira (1766). Poems, 378.
— Samson Basila (17th c.). ניר הימים, 428, 1.
— Ṣiyyūni (15th c.). ציוני, 330.
Mendel. See Abraham.

Mendelssohn, Moses (1729–1786), *Morgenstunden*, Hebr. version, 310; Reply to Lavater, 457.

Mendez, David Franco (18th c.). תשועת ישראל על ידי יהודית, 376.

Michael b. Shabbethai (16th c.). Resp., 480, 2.

Michael of Siena (18th c.). ס' זכרונות, 478.

Miriam b. Wolf b. Josef (18th c.). Obituary notice on, 343 *b*.

Moise di Lazzano (18th c.). Letter, 111 *a*.

Montefiore, Josef Jacob (18th c.). Writings, 59.

— Lady (19th c.). Journal, 567.

— Moses (1789–1885). Statistical accounts, 528–557; Letters and petitions to, 574–577.

Mordecai. Query, 130, 3; פיוט, 229, 230, A 21.

— Finzi (15th c.). Tables, 428, 3.

— Samuel Ghirondi (died 1852). Autograph works, 56–58, 160–188, 477; זכרון מרדכי, 481; קול ששון, 481, 5.

— Aaron Ginzburg (19th c.). חמת דמשק, 561, 1.

— b. Ḥonein. פיוט, 431, 11 *c*.

— b. Isaac b. Qamḥi (16–17th c.). Letter, 116 *ll*.

— Isbān (18th c.). ודוי, 257.

— Jisḥāqi (15th c.?). Poems, 371, II *c*.

— Kōhēn (16–17th c.). Letter, 484.

— Hallēvi (17–18th c.). Glosses 119, 1 *g*; On synonyms, 119, 2 *c*.

Moses ... in Florence (15th c.). עץ חיים, 17, 1 *a*; דרשות, 17, 1 *b*.

— Abbās. פיוט, 229.

— b. Abraham Catalano (17th c.). Poem, 473 *b*.

— b. Abraham Provinziale (died 1575). Responsa and Letters, 114.

— b. Abraham Sarfāthi, Resp., 480, 2.

— Al Ashqar (18th c.). Letter, 111.

— Ashkenazi (14th c.?). Cabbalistic notes on behalf of, 358 *e*.

— Basula b. Abraham (Ghir., 248, 16th c.). Resp., 580, 2.

— ברואו (15th c.?). Poems, 371, III *f*.

— of Brussels. חזה התנופה, 103, 2 *c*.

— of Bunzlau (18th c.). Novellae, 153.

— Corduero (16th c.). אור נערב, 324, 1; Abstracts from, 348, 1.

Moses of Coucy (13th c.). ספר מצות הגדול, 121; Glosses on, 103, 2 *d*; 124, 1 [see also 108].

— Hakkōhen b. Crispin. Abstr. from ס' כל חי, 103, 2 *g*.

— b. Eliezer Hallēvi (16th c.?). Query, 114.

— b. Eliezer Ḥayy (18th c.). Letter, 111 *a*.

— b. Ezra (12th c.). פיוטים, 190, C *c*; 196 *b*; Poems, 362, II, VII.

— b. Isaac Halayo (16th c.). Commentaries on Canticles and Ruth, 39.

— b. Israel Finzi (16th c.). Resp., 480, 2.

— b. Judah Benjamin Has-Sefarādi, (14th c.?). תפלת הייחוד, 214, A.

— b. Judah מן הנערים (14th c.). Supercomm. to Ibn Ezra, 10, 47.

— b. Josef de Trani (16th c.). Resp., 109.

— Kōhēn Tordesillas (14th c.). ס' העזר, 283; עזר האמונה, ibid., 2; 284.

— Latif (15th c.). Prayer, 249, 7.

— de Leon (13th c.). ס' הסודות, Abstr., 124, 17.

— Hal Lēvi (13th c.). [ס' מצות] Compilation of ritual rules, 136.

— Meshullām hal-Lēvi (16–17th c.). Resp., 116 *u*.

— Ḥayyim Luzatto (1707–1747). Prayer, 185.

— Bonito Provinziale (16th c.). Horoscope, 124, 15.

— Maimonides (1135–1204). משנה תורה Index to Books XII–XIV, 156, 2; Abstracts from משנה תורה, 103, 2 *f*; from Comm. on Mishnāh, ibid., *l*; פאר, 484, 7 *b*: Respp., 97; 103, 4 *a*; אגרת תימן, 493, 2; מגלה עמוקות, 481, 4; *Medical*, פרקי משה, 439, 1; *Anecdote* on, 484, 5 *b*; Comm. on משנה תורה, 95; 266, 4; 273, 2; *Attributed*: Letter, 431, 4; Poem, 368, *d* 2; הטבת חלום, 233 *b*.

— b. Maimun Al Bāz (16th c.). סוד כ"ב אותיות, 335, 2.

— Mendelssohn. See Mendelssohn.

— b. Mordecai (14th c.?). Resp., 130, 3.

— b. Mordecai Provençal (16th c.). Resp., 480, 2.

— Al-Mosnino (16th c.). Poem, 362, VII.

— b. Mūsā. Comm. on the Thirteen Rules, 158, 1 *a*; כללי דרכי התלמוד, ibid. *b*.

Moses Naḥmanides (13th c.). Comm. on Pentateuch, 13, 2; on Isaiah lii. 13, 33, 2; Novellae, 80, 81, 83 *b*; Respp., 100 *b*; 103, 2 *a*; 124, 13; Letter, 461, A 2; Prayers, 247, 4 *c*; 253, A *c*; 405, 3; Philos., שער הגמול, 497, 1; Polemical, ויכוח, 451, 1; Supercomm., 54, 55, 130, 11; *attrib.* Homily, 485 *c*.
— Hannaqdān (13th c.). ס' הנקדן, 408.
— b. Nāthān הרואי (16–17th c.). Resp., 116 *qq*.
— Padubeno (18th c.). Query, 111 *l*.
— Qamḥi (13th c.). מהלך, 217 *k*, 1.
— Rapp (18th c.). Novellae, 153.
— Ḥayy Recanati (17–18th c.), 111 *p*.
— Rieti (14th c.). Poems, 124, 5 *e*; 488 *r*; מעון השואלים, 124, 5 *f*; אגרת יעד לבנון, 488 *q*.
— Sachs (1858). שיר למעלות, 401; *Der Sammler* and לשון צרופה, 414.
— Al Shēkh (16th c.). Resp., 116 *kk*.
— Samḥūn (19th c.). Letters, 164, 183.
— b. Samuel. פיוטים, 232 *t*.
— b. Senior. על הכל, 150, 2.
— Sōfēr (1758). Resp., 148 *a*; 450, 2.
— Ḥayyim סוסקינו (1778). Autogr. Poems, 386.
— b. Tabbōn (13th c.). Transl. of Maimūni's Comm. on פאה, 484, 7 *b*; Comm. on Ibn Gabirōl's אזהרות, 297, 1; ס' ההתחלות, 294, 1.
— Taqū. כתב תמים, 300.
— Vernon (16th c.). Letter, 116 *p*.
— Zaccuto (17th c.). שרשי השמות, 361; פ' הרמ"ז, 357 *f*; סור השופר, ibid. *l*; דרושים, 349, 1; Marriage ceremony according to, 346, 4; פיוטים, 235.
Mūsa b. Ṭūbi (13th c.). See Sol. b. Immanuel Dafieira.
Muscato, Leon (died 1573). Resp., 114.

Naftāli. Gloss, 153.
— Hirsch Goslar (18th c.). אגרת מוסר, 306.
— — of Lublin. Will, 343 *c*.
Naḥmān b. Meir Rappoport (18th c.). הסכמה, 346.
Nāḥūm Foa. ודוי, 248 *c*.
Nāthān (17th c.?). Respp., 109.
— b. Isaac (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— b. Jeḥiel (11–12th c.). ס' הערוך, 415.
Nāthān Marāgi (19th c.). Letters, 161, 173.
— b. Menahem (16th c.). Resp., 480, 2.
— of Aigre (15th c.). Letter, 156, 3.
— b. Moses Hannover (17th c.). שערי רצון, 346, 1.
— Ottolenghi (16th c.). Letter, 464.
— b. Simon (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— Spiro (died 1662). מאורות נתן 331 *a*; 332; Glosses on the טורים 117, 1, 4.
Nathanael b. Aaron Jacob Segre (died 1691). צפר יעקב, 482, 1.
— Kaspi (15th c.). עדות לישראל, 269.
— hal-Levi (1727). Certificate, 111 *c*.
Neḥemiah of רוביאירה. Liturgical Glosses, 479, 27 *c*.
— Ḥayyūn (18th c.). Letters, 469.
Nehunyāh b. Haqqāneh. תפלת הייחוד, 323, 2.
Nessim, S. (19th c.). Letter, 183.
Nieto, David (1654–1728). מטה דן, 307.
Nissim b. Jacob (11th c.). מגלת סתרים, 484, 9; ודוי, 244 *f*.
— b. Reuben. Autogr. Commentary on Genesis 20; Novellae and Resp. 90, 4; 93, 94, 1; 101.
Nurlingen. See Aaron David.

Obadiah Sforno (16th c.). Commentary on Psalms, 35, 1.
Oppenheim, David (18th c.). Catalogue of books, 516.

Paltavai Gaon. Resp., 101.
Paz (E. de). Accounts, 239, 4.
Pereṣ b. Elijah (14th c.?). תוספות, 69; Glosses, 101 *c*; 104, 1; 130, 22; חליצה rules, 130, 13; 152, 1; גט, 156, 1.
Pereṣ hak-Kōhēn. Commentary on קדיש, 487, 4; סגולות, 346, 3.
Petrus Hispanus (13th c.) Summula, 305, 6.
Philipson. See Teller.
Phineas Ashkenazi (18–19th c.). קיצור טרפות, 142, 5; זמירות ישראל, 222.
— b. Josef רודפלים (19th c.). Letter, 176.
Piperno, Abrabam Baruch (19th c.), Poems, 520, 16; 522.
Poppers. See Meir.
Profet Dūrān (14–15th c.). מעשה אפוד, 405; כלימת הגוים, 447; אגרת אל תהי כאבותיך, 301, 4; 446, 1; Letters, 262, 3; 431, 8.

Purbach (1423 – 1461). Theorica, 423, 5.

Qaifi. פיוט, 229.
Qalonymos b. Gershōm (14th c.). Query, 130, 3.
— Nasi (13th c.). אזהרות, 431, 11.
— b. Qalonymos (13–14th c.). מסכת פורים, 365, 1.
Ibn Qapril. בקשה, 247, 4.

Rabbinowicz, Meir (19th c.). מנחת תורה, 520, 3.
Rafael Baruch b. Abraham (1810). קול השירים, 252.
— Birdogo. קצור ריני שחיטה, 141, 2.
— Kōhēn (19th c.). Discourse, 499 *d*.
— Segre (19th c.). Letter, 174.
— Josef Treves. Poems, 479, 26 *b–c*. 27 *b*.
Rappoport, Moritz (19th c.). Mose, 385.
— Nahmān b. Meir (17th c.). הסכמה, 346, 1.
— S. See Solomon.
Reuben b. Jacob. Poems, 384.
— of Modena (18–19th c.). Hymns, 237, 1.
Rivlin, Josef Jōel (19th c.). Poem, 390.
Romanini. See Aaron Masliaḥ.
Rumili, Elijah and Samuel Hezekiah (16th c.). Letter, 114.

Saadyāh Gaon (died 942). Arabic version of Pentateuch, 2, 3; ס׳אמונות Contents, 483, 9; *Attrib.* Arabic Midrash on Decalogue, 192; תפלת השחר, 248 *b*. Prayers, 247, 11 c; 254 *a*; 487, 3 *b*.
Sa'adyāh b. Elijah. שוראקי (1684); Autograph works, 421.
— מראפה. פיוט, 190, A 3.
Sabato Isache Ambrou. Viaggio, &c., 520, 13.
Sachs. See Moses.
Sacrobosco (1426). מראה אופנים, 424, 1.
Salman Kitzinger (15th c.). Respp., 146 *x*, 153.
Samson, Jacob b. Commentary on אבות, 217 *h*.
Samson of Chinon (1310). ס׳ כריתות, 90, 2; 157.
Samson b. Efraim (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— b. Eliezer (14th c.). ברוך שאמר׳, 150, 4.
— Kohen (16th c.). לקוטים, 348, 1.
Samson of Ostropol (died 1648). Novella, 153.
— Kōhēn (1703). שבין שמשון, 255.
— b. Sādōq (13–14th c.). תשב״ץ, 130, 22; 150, 1.
— of Sens (12–13th c.). תוספות, 67.
Samuel, פיוטים, 233 *a*.
— Archevolti (died 1611). Poem, 182; Letters, 464.
— Cazes (16th c.). Query, 114.
— Ḥayyūn (17th c.). Letter, 116 *y*.
— b. וילייסר (17th c.). Letter, 116 *áa*.
— Ahohab (1646–1657). Letters and Respp., 112; 482, 1.
— [זאנויל] of Cremona (16th c.). Letter, 114.
— b. Daniel. Letter, 461, B *b*.
— b. Jacob (15–16th c.). ראשית הלקח, 217 *k*.
— Judah Katzenellenbogen (16th c.). Respp., 464; 480, 2.
— Kōhēn of Tiberias (19th c.). Letter, 164.
— Leb Goldenberg (19th c.). Letter, 174.
— Schmelke b. Meir (17th c.). הסכמה, 346, 1.
— b. Moses. Resp., 101.
— b. Moses Dlugotsch (1700). אגודת שמואל (Preface only), 182.
— Isaac b. Moses Ḥayy Finzi (1845). מסגרת מפה, 353.
— b. Moses Kōhēn (1821). Poem, 389.
Samuel Mōtōt (14th c.). מגלת סתרים, 10, 48; משובב נתיבות, 130, 31; 279, 1; 303 *a*; 483, 10.
— Hannāgīd (11th c.). מבוא התלמוד, 474, 2.
— b. Peraḥyāh (16th c.). Poem, 362, VII.
— Hallēvi b. Sa'adyāh (16 c.). Resp., 116 *cc*.
— Portaleone. Commentary on ס׳יצירה, 315 *a*; ס׳פתרון, 479, 1; Commentary on יוצר for Sabb. Han. 479, 27 *h*; Letter, 479, 16 *b*; Glosses on Al-Fāsi, 480, 4.
— b. Ṣarṣa (14th c.). מכלל יופי, 282.
— שלם of Genoa (1757). Letter, 148 *c*.
— Schlettstadt (17th c.). מרדכי קטן, 129, 9 *a*.
— b. Solomon Isaac (16th c.). Resp., 480, 2.
— b. Tabbōn (13th c.). לקוטי אורות, 213, II; 297, 4; 479, 27 *a*; מאמר תחיית המתים, transl. 297, 5.

Samuel Taqū (16th c.). Resp., 116 *a*.
— de Vechio (16th c.). Resp., 480, 2.
— Pardo (19th c.). Letter, 176.
— Warburg b. Jacob Manspach (1783). לקט שמואל, 16.
Sandor Nemtez (17th cent.). Sermon, 153.
Sanguinetti, B. P. (19th c.). Poem, 520, 14.
Sappir, Jacob (19th c.). Poem, 400.
Sarasohn, Elijah (1875). משאת משה, 523.
Saul Formigini (19th c.). Letter, 173.
— Kohen Katzenellensohn (19th c.). Letter, 164.
Schoenfeld, Baruch (19th c.). Letters, 483, 176 *d*.
Ṣebi Hirsch. Letter, 483, 3.
— — (1845). שיר ומרה, 521.
Segura, P. (1841). Sermon, 559.
Seligmann Bing Oppenheimer (15th c.) מנהגים, 146; רוח חן, 303 *b*.
Ṣemaḥ. Life of Isaac Loria, 325, 1.
— b. Abraham (16th c.). Resp., 480, 2.
Shabbethai. פיוט, 229.
— מחוקנים (18th c.). שופט מסירת מודעה, 142, 2.
— Rafael (17th c.). ... ס' תעלומות, 344.
— Elḥānān Treves (19th c.). Letter, 164.
Schajjin. See Israel.
Shammāsh. פיוט, 229.
Sharḥēl (שארחאל). Poem, 493, 7 *a*.
Shealtiel Graziano. Prayer, 129, 8 *e*.
Shem Tōb b. Abraham b. Gāōn (14th c.). Supercom. on Naḥmānides, 487, 6. בתר שם טוב, 13, 3; ס' הפאר, 431, 17.
— — Ardutial (14th c.). See Israel Israeli b. Josef.
— — b. Isaac Shafrūt (14th c.). צפנת פענח, 46; אבן בחן, 286.
— — b. Palqera (13th c.). ראשית חכמה, 272; ס' בחכמת הנפש, 273, 1.
Shemaryāh of Negroponte (1328). Letter, 305, 1.
Silberberg, S. (1820). Letter, 483, 30.
Simḥāh. Isaac b. Moses (18th c.). אורח צדיקים, 490, 3.
— Kalimani (1771). פיוט, 234, *b* 7.
— Luzatto (died 1663). Resp., 109.
— Qalonymos. תוכחת מגולה, 372.
— b. Samuel (14th c.). תקנות, 130, 15 *a*.
— b. Solomon. On ישׂשכר, 305, 2 *b*.
Simmel, Wolf (18th c.). מגידת יעקב, 151.
Simon Ashkenāzi (16–17th c.). Resp., 116 *ii*.
— Lēvi (16 c.). Letter, 464.
— Simon b. Ṣemaḥ Dūrān (1361–1444). מגן אבות Preface, 62, 3; Resp., 103, 2 *a*. Poems, 362, VI; 494, 1; פירוש הכתובה, 156, 4.
Sinzheim, David. Poem, 493, 7 *c*.
Ben Sirāch. Extracts, 259, 6.
de Sola (1841). Sermon, 565.
Solomon. פיוט, 229.
— b. Abbā Māri Jarḥi (14th c.). לשון למודים, 407, 1.
— b. Abraham Abigedor (15th c.). See Sacrobosco.
— אבסבאן (16th c.). Letter, 116 *nn*.
— b. Addereth (13–14th c.). תורת הבית Abstr. 103, 2 *i*; Respp., 100 *b*; 101 *a*; 102, 1; 103, 1, 3; 124, 10; 130, 1, 9 *a*. Commentary on Agādā, 77, 78; Novellae, 83, 84; Prayer, 485 *d*.
— b. Ayyūb (13th c.). ס' השמים והעולם, 295; Medical Treatise, 440, 1.
— Benveniste, 371, III *c*.
— Bonfed, see Sol. b. Reuben.
— Carcassoni, תוכחה, 363.
— b. Ezekiel Feiwel (19th c.). מנחת תורה, 526; אלון בכות, 509; Address, 560.
— b. Gabirol (11th c.). מבחר הפנינים (?), 265, 266, 1; כתר מלכות, 129, 3 *a*; אזהרות, 194 *b*; 213, I *j*; Poems, 362, III, VI; Glosses on אזהרות, 479, 27 *d*.
— Eliezer Ghirondi (1684), מעשה נסים, 489, 1.
— Hanau (18th c.). משפט לשון קדש, 412.
— Ḥazzān (18th c.). רקוד החישים והעזים, 494, 2.
— Ḥēfeṣ. Sermon transl., 483, 18.
— b. Immanuel Dafieira (14th c.). בתי הנפש, 297, 3.
— b. Isaac (11–12th c.). *Commentaries*: Pentat., 2; Earlier Prophets, 32; Psalms, 5; ס' האורה Extr. 103, 2 *h*; ס' הסדרים, 125; Respp., 128; 130, 9 *b*; 155; 492, 6; נקור הבשר, 152, 3 *c*; 216, II *m*; *Attributed*: Commentary on אבות, 32, 2; 76; 227 *g* (see Samson); Glosses, 101; Glosses on, 55.
— b. Isaac b. Moses (1593). Poems, 265.
— b. Israel (16th c.). Resp., 480, 2.

Solomon b. Josef חמיץ. Letters, 363.
— b. Judah Leb (19th c.). Poem, 393.
— b. Labi (14th c.). Comm. on ס' האמינה הרמה, 274, 2.
— Levi. Poems, 362, VII; 371, I *g*; II *f*.
— Loria (died 1573). Resp., 116 *ff*; Glosses on טורים, 117, 2, 4; גט, 117, 6; 107 (?).
— Salmon Meir of Lemberg (18th c.). Letter, 111 *m*.
— b. Meshullam Dafieira Diwān, 369; Letters and Poems, 363; 371, II *h*; אמרי נואש, 495, 2.
— b. Moses Al-Ashkar. פי מים, 233 *a*.
— of Narbonne. Medical work, 439, 2.
— Nissim (19th c.). Letter, 164.
— Oliveira (18th c.). שלחן טהור, 145.
— Pappenheim (1740–1814). ארבע כוסות, 493, 1.
— Parḥōn (12th c.). Dictionary (Abstr.), 410, 4.
— b. פורת. Letter, 371, I *j*.
— Al-Qabīs (16th c.). Comm. on the פתיחות to Esther, 14; Resp., 325, 9; Cabbalistic treatises, 334, 1, 2; Prayer, 59, 1; Poem, 413, 11.
— Al Qalaī (19th c.). מנחת יהודה, 518.
— Rappoport (18–19th c.). Letter, 176; Historical note, 483, 20.
— b. Reuben Bonfed (1400). Poems, 363; Letters, 369 *b*; 371, III *b*.
— de Rossi (1563). Music, 259, 7.
— b. Ṣemaḥ (Dūrān, 16th c.). מליצה, 446, 5.
— b. Shemāyāh (16th c.). Resp., 480, 2.
— b. Simon b. Ṣemaḥ (15th c.). Respp., 101.
— Gottlieb Stern (19th c.). Super-comm. on Ibn Ezra, 51.
— Jedidyāh Troki (1710). Writings, 189.
— b. Verga (16th c.). שבט יהודה, 160, 2.
— Zarqā (19th c.). קונטרס אפרושי, 144.
Sommerhausen, H. (19th c.). שירי תהלה, 490, 2.
Spitz, Jōm Tōb. אגלי דמעות, 402.
Susmann (15th c.). איסור והיתר, 137.

Teller, Zebi Eliezer (19th c.). הידורים, 374; קשר בן נתניה, 375.
Tirni, Matth. Nissim (1770–1772). חולין שנעשו על טהרת הקדש, 387.
Tobias. אוצר נחמד (Abstr.), 483, 8.
— b. Eliezer (11–12th c.). פירוש התורה, 103, 2 *n*.
— Isaac Baruch (1783). ס' המשכיל, 309.
Todros Hallēvi (13th c.). Poem, 279, 4 *c*; שער הרזים, 317.
Toledo. פיוט, 229.
Treves (1648). Poem, 233 *i*, *l*.
— Josef (16th c.). Letter, 114.

Ullmann, Hirz (18th c.). חכמת הנפש, 308.

Vidal Benveniste (15th c.). Poem (Vidal b. Lābi), 362, VI; 367, IV; 371, II *i*; III *e*.
Vitta Volterra (18th c.). Letter, 111 *r*.

Walsikanski, Josef (1841). Letter, 483, 17.
Weil of Karlsruhe (18th c.). Novella, 153.
Werbel Elijah Mordecai (19th c.). Poem, 395.
Wessely, Hartwig (1725–1805). See Mendelssohn.
Wolf Austerlitz. See Austerlitz.

Zanvil of Cremona (16th c.). Resp., 114.
Zechariah Plongian (18th c.). ס' זכירה, 325, 3.
— b. Sarūq (15–16th c.). Commentary on Esther, 43.
Zedekiah b. Abraham Anaw (13th c.). שבלי הלקט, 127, 128.
Zeraḥ in France (1452). ס' החרוז על ספר איוב, 490, 1.
Zeraḥyāh Hallevi Gerundi (12th c.). אזהרות, 431, 11 *b*; פיוט, 229.
Zimmer Nathan Aryēh b. David (1885). Cabbalistic work, 356.
Zunz, Leopold (1794–1885). Sermon 483, 18; Notes on *Gottesdienstliche Vorträge*, 483, 19.

B. TITLES.

אבי העזרי, by Eliezer b. Jōēl Hallēvi, 115, 130, 2, 9 *d*.
אבן בחן, by Shēm Tōb b. Isaac Shafrūt, 286.
אבן העזר, by Judah Leon b. Moses Mosconi, 49.
אגלי רמעות, by Jōm Tōb Spitz, 402.
אגור, 468, 3.
אגרות רחמנות, 465.
אגרת אל תהי כאבותיך, by Profet Dūrān, 446, 1.
אגרת בסור קריאת החכמות, by Al-Farābi, 489, 4.
אגרת ההתנצלות, by Jedāyāh Happenīni, 231, 2.
אגרת המוסר, transl. by Judah al-Ḥarīzi, 433, 2.
אגרת מוסר, by Naftāli Hirsch Goslar, 306.
אגרת מלחמת ה׳, by Abraham Maimūni, 493, 4.
אגרת מסגרת יחסוהא רצדיקי דארעא רישראל, 486, 4.
אגרת העשיריה, by Abraham b. Meir de Balmes, 291.
אגרת השבת, by Abraham b. Ezra, 279, 5.
אגרת תימן, by Maimūni, 493, 2.
אגרת תשובת המינים, by Leon of Modena, 456.
אדרת אליהו, by Elijah Ḥayy b. Moses Nāḥmū, 250, 1.
אוזן המרירה, 413, 8.
אוצר החיים, by Abraham Zakkuto, 325, 4.
אוצר לשון הקדש הקצר, 411.
ס׳ אוצר נחמר, by Tobias, 483, 8.
אוצר ראבי״ה, by Elyāqim Mehlsack, 347.
אוצרות חיים, by Ḥayyim Vital, 328, 2.
אור ה׳, by Hisdāi Crescas, 281.
אור נעי״ב, by Moses Corduero, 324, 1.
ס׳ האור, by Judah b. Jacob Ḥonein, 335, 1.
אור השכל, by Abraham Abulāfia, 316, 1.
אורח צדיקים, by the Qaraite Simḥāh Isaac b. Moses, 490, 3.
אזהרות, by Qalonymos Nāsi, 431, 11 *a*.
אזהרות, by Zeraḥiāh Hallēvi b. Isaac, 431, 11 *b*.
— by Solomon b. Gabirol with Comm., 297, 1.
אחיטוב וצלמון, by Mattathias b. Moses, 503.
אלדר הרני, 451, 2.
אלה דברי הברית, Supercomm. on Rashi, 44, 1.
אלון בכות, by Solomon Wolf Feiwel, 509.
ס׳ האם, by Galenus, 440, 5.
ס׳ האמונה הרמה, by Abraham b. Daud, 274, 1.
ס׳ האמונות (contents), by Saadyah, 483, 9.
אמרות טהורות, by Judah Lēb b. Simon, 30.
ס׳ אמרי בינה, by Issachar Baer b. Moses Petaḥyāh, 479, 2.
אמרי נואש, by Solomon b. Meshullam Dafieira, 495, 2.
אמרי שפר, Maḥzōr, rite of Algiers, 193.
ס׳ אמרכל, 130, 4.
אמת ליעקב, by Jacob Marago, 345.
ס׳ האסופות, by Elijah b. Isaac Carcassoni, 134.
אסור והיתר, by R. Susman, 137.
אסור והיתר, by Isaac of Düren, 135.
ס׳ אפריון, by the Qaraite Jedidyāh Troki, 189, 1.
אצטרלב, by Jacob b. Mākhir, 425, 6.
— (Commentary on), 425, 7.

ארבע כוסות, by Solomon Pappenheim, 493, 1.
ארובות השמים, by Israel Samosze, 427.
ארחות חיים, Pt. II by Aaron Hakkōhen, 131.
אשם תלוי, by Joshua Segre, 453.

באור הלוחות, by Jacob Pöēl, 439, 3.
באור התפלה על דרך האמת, 487, 4 *g*.
באור תפלה ר"ה על דרך האמת, 487, 4 *e*.
ביאור סבות השתנות נקודות השמות, 418, 6.
בחינת עולם, by Jedayah Happenini (Comm. on), 124, 20.
ס' בחכמת הנפש, by Shēm Tōb Palqēra, 273.
בטול עקרי הנוצרים, by Hisdāi Crescas, 287.
בית יעקב, Jacob b. Hayyim Farissol, 268.
בן אלישע, by Samuel Portaleone, 315 *a*.
בן דוד, by Leon of Modena, 455, 2.
בן המלך והנזיר, transl. by Abraham b. Hisdāi, 277.
בן רחל, Comm. on ס' יצירה, 315 *b*.
הבנינים והפרטים מהרקדוק, 410, 7.
בקשה, by Isaac Tarfōn, 446, 4.
ברוך שאמר, by Samson b. Eliezer, 150, 4.
בתי הנפש, by Solomon b. Immanuel Dafieira, 297, 3.

גורולות, attributed to Ibn Ezra, 436, 486, 5.
גורלות, 438, 1.
ס' גורלות חדש, 435.
גזירות תתק"ו, by Efraim b. Jacob, 475, 2.
גידולי תרומה, by Azariah b. Efraim Figo, 147.
גלגולי הנפש, by Jacob b. Semah, 342, 1.
ס' הגלגולים, by Isaac Loria, 327, 1; 342, 2.
גמילות חסד (Soc.), 515.
גן פרחים, by Josef b. Jacob Montefiore, 59, 1.
גן העודות, by Jacob b. Eleäzar, 497, 2.

גרם המעלות, Joshua b. Vivas al-Lorqi, 445.

דברי הימים, by Josef Jacob Montefiore, 59, 2.
דובר שלום, by Mordecai Samuel Ghirondi, 165-177.
ס' דודי ונכרי, by Berekhyāh Hannaqdān, 434.
דיואן, Solomon b. Meshullam Defieira, 369 *a*.
דיני התרת נדר או שבועה, 479, 17 *a*.
דיני שחיטה בקיצור, 479, 16.
דינים, 150, 1, 2; 152, 3; 155; 431, 10; 136 (Moses Hallēvi); 185 (Samuel b. Mordecai Ghirondi).
ס' הרקדוק, by Eliezer, 413, 3; Meir b. Jāir, 479, 10.
דרוש, 349, 5.
דרוש הצלם, 349, 7.
דרוש התנינים, 471, 5.
דרושים, by Moses Zakkutō, 349, 1.
דרך האמונה, by Abraham Bibago, 289.
דרכיו למשה, by Hayyim Falagi, 525.

הגהה על הביסיסטילי, 428, 4.
הגהות, 421 *b*.
הגהות מימוניות, by Meir Kōhēn, 95.
ס' הגיון, 413, 7.
הדרת זקנים, Aristeas' letter, 486, 3.
ס' ההלל והשמחה, by Abraham Belais, 563.
ס' ההרכבה, by Elijah Levites, 418, 5.
ס' הליכות עולם, by Joshua b. Josef, 474, 1.
הלכות, 140. See Hillel de la Torre, 451, 6; Judah Anaw, 216, II *g*; Mordecai Sam. Ghirondi, 186.
העתק פנקס של החברה לינת צדק, 527.
ס' ההתחלות הנמצאות, by al-Farābi, 292, 1; 294, 1.

ויכוח, by Moses Nahmāni, 451, 1.
ויכוח בין הנפש ובין הגוף, attrib. to Abr. b. Ezra, 489, 3.

זבחי צדק, by Mattathias b. Mazzāl, 379.
זוהר (Extracts from), 124, 16.
זכות אדם, by David of Rocca Martino, 301, 1.
ס' זכירה, by Zachariah Plongian, 325, 3.
ס' הזכרון, by Josef Qamḥi, 410, 6.
זכרון יוסף, by Josef Murdach, 351, 3.
זכרון מרדכי, by Mordecai Sam. Ghirondi, 178, 481, 1.
ס' זכרונות, by Michael of Siena, 478.
ס' הזכרונות, by Mordecai Sam. Ghirondi, 58.
זרע אמת, by David Majār, 351, 1.

חבור [יצחק הישראלי], by Isaac Israeli, 305, 4.
חבור ר' תם, by Jacob b. Meir Tam, 92, 2.
חדושי אגדות, by Solomon b. Addereth, 484, 5 *a*.
חדושי דיני התרת נדרים, by Israel Modena, 479, 17 *b*.
חדושי ונמוקי תנ"ך, by Jacob b. Isaac Finzi, 479, 6.
חדושי הגאונים, by Abraham Broda, 87.
חדושי תורה, 231, 1 *a*.
חדושים, by Ḥayyim Vital, 331 *b*.
חולין שנעשו על טהרת הקדש, by Mattathias Nissim Tirni, 387.
חיי עולם, by Joshua of Gerona, 129, 2.
חיי עולם הבא, by Abraham Abulāfia, 322, 1.
החכמה השלשית, by Hirz Ullmann, 308.
חכמת המספר, by Abraham b. Ezra, 419, 2.
חמת דמשק, by Mordecai Aaron Ginzburg, 561, 1.
ס' החרוז על ס' אוב, by Zeraḥ, 490, 1.
חרוזי זכרון, 494, 3.
חרם, David Nāsi, 483, 1 *b*; Jacob b. Hōdājāh, 130, 17; Jacob Tam, 130, 18; 492, 5.
חשבון המהלכת, by Abraham b. Ḥiyya, 422.
חשן משפט, by Duran of Lunel, 460.

טופס מסירת מודעה, 142, 2.
טעמי אמת, 479, 7 *d*.
טעמי חלים, 479, 7 *c*; 495, 1.
טראקטאץ, by Petrus Hispanus (?), 305, 5, 6.

יד חרוזים, by Gershōm Ḥefes, 495, 4.
יד חרוזים, by Ḥayyim מודעי, 383.
היהודים, transl. Sebi Eliezer Teller, 374.
יסוד דקדוק, by Abraham b. Ezra, 404.
יסוד היסודות ועמוד החכמות (Comm. on ס' מדע), 266, 4.
יסוד העבור, 429.
יסיד עולם, by Isaac Israeli, Extracts, 130, 7.
ס' היסודות, by Josef, 433, 1.
יער לבנון, by Josef Solomon of Candia, 484, 2 *a*.
ס' יצירה, Fragm., 316, 4; Commentaries on; see Isaac b. Abraham, Isaac the Blind, Samuel Portaleone (313–315).
ס' הישר, attrib. to Jacob Tam, 247, 2; 497, 3.

כד הקמח, by Baḥyāh b. Asher, 505.
כה חברכו, by Immanuel b. Isaac b. Siōn Ricchi, 154, 1.
כוונות, 471, 4; Isaac Loria, 326.
כוונת יום הכפורים, by Menaḥem Azariah b. Fano, 338 *e*.
כוונה הפילוסופים, by al-Ghazāli, 292, 2.
כוונת השופר, by Menaḥem Azariah of Fano, 338 *d*.
ס' הכוזרי, by Judah Hallēvi, 267.
כום תנחומין, by Joshua Josef b. David Levi, 381.
כלי נחשת, by Abraham b. Ezra, 423, 6.
כלי הקדרן, by Jacob b. Mākhir, 425, 7.
כלילא ודמנא, transl. by Jacob b. Eleazar, 501.
כללי הגמרא והפוסקים, by Mordecai Samuel Ghirondi, 160, 1.
כללי המשנה והתלמוד, by Josef b. Judah has-Sefarādi, 159.

כללי סדר עולם בקוצר, 472 *a*.
כללים על הסדרים, 413, 9.
ס' כלמת הגוים, by Profet Dūrān, 447.
כנף רננים, by Jacob Hallēvi Sappir, 400.
כסא כבוד, by Judah Abbās, 64.
ס' כריתות, by Samson of Chinon, 157.
הכשרון, by Samuel Gumpertz, 483, 27.
כתב תמים, by Moses Taqu, 300.
כתבים ומראות, by Isaac, 462.
כתובה כמנהג קנריא, 156, 6.
כתונת פסים, by Solomon Gottlieb Stern, 51.
כתר מלכות, by Solomon b. Gabirol, 129, 3.
כתר שם טוב, by Abraham of Cologne, 13, 1.
כתר שם טוב, by Shem Tōb b. Gaon, 13, 3; 487, 6.

לוחה זמנים, 417, 4.
לוח לחכמת הקבלה, by Josef Chiqatilla, 319, 1.
[לוחות]. See Abraham Zakkuto, 426, 2; Jacob Poel, Mordecai Finzi, 428, 2, 3, and 431, 432.
לוית חן צדה לדרך, by Abraham Belais, 571.
לחם מן השמים, by Jacob Semaḥ, 340, 1.
לחם שערים, by the Qaraite Solomon Jedidyāh Troki, 189, 2.
למנצח על השמינית, by Aaron Masliaḥ Romanini, 403.
לקוטי אורות, by Samuel b. Tabbōn, 479, 27 *a*.
לקוטי דוד, by David b. Rafael Meldola, 120.
לקוטי הקדמות לחכמת הקבלה, attrib. to Solomon al-Qabīs, 334, 2.
לקוטי שושנים, by Mordecai Samuel Ghirondi, 180, 181.
לקוטים, by Abraham Galante, 348, 1.
לקוטים כללים, by Ḥayyim Vital, 327, 3; 426, 5.
לקט שמואל, by Samuel Warburg, 16.
לשון זהב, 413, 4.
לשון למודים, by Solomon b. Abba Māri Jarḥi, 407, 1.
לשון צרופה, 414 *b*.

מאויבי תחכמני, by Hisdāi Crescas, 288.
מאורות נתן, by Nathan Spiro, 331 *a*; 332.
מאירת עינים, by Isaac b. Samuel of Acco, 323, 1.
מאמר במספר החכמות, by al-Farābi, 293.
מאמר גנים, by Menaḥem Azariah of Fano, 338, 1 *a*.
מאמר הזהר, by Isaac Loria, 333, 1.
מאמר קצר במלאכת השיר, 158, 2.
ס' מאמרים, 88.
מבוא במלאכה, by Bernart Alberti, 441, 3.
מבוא הדקדוק, by Benjamin b. Judah, 407, 2; 410, 1.
מבוא התלמוד, by Samuel Hannāgīd, 474, 2.
מבחר הפנינים, by Solomon b. Gabirol (?), 32, 3; 265; 266, 1.
מגיד מישרים, by Josef Karo, 325, 6.
מגידת יעקב, 151.
מגלה עמוקות, 346, 2.
מגלה עמוקות, by Maimūni, 481, 4.
מגלת אחשורש, by Anselmo Astruc, 279, 2.
מגלת סתרים, by Maimūni (see מגלה עמוקות).
מגלת סתרים, by Nissim b. Jacob, 484, 9.
מגלת סתרים, by Samuel Mōṭōḥ, 48.
מגן אהרן, by Aaron Berekhya of Modena, 459.
מגן דוד, by David b. Judah Messer Leon, 290.
מדבר תהפוכות, by Isaac Levi b. Jacob, 517, 2.
מדרש הגדול, 8.
מודעה רבה, 469, 3.
מונה מספר, by Sa'adyah b. Elijah Shuraki, 421, 9.
ס' המוסר, by Efraim of Modena, 304.
מועדי שחר, Moses Mendelssohn's *Mor-*

genstunden, transl. by Josef Herzberg, 310.
ס׳ מורה דעה, 431, 18.
מחברת עמנואל, by Immanuel b. Solomon, 370.
מטה דן, by David Nieto, 307.
מילי דויושע, 483, 1 *d*.
מיפרקי המרכבה, 325, 8 *a*.
מירא דביא, by Mordecai Samuel Ghirondi, 56, 57.
ס׳ המכלול (Abstr.), by David Qamḥi, 479, 12.
מכלל יופי, by Samuel Ṣarṣa, 282.
ס׳ המכריע, by Isaiah of Trani, 132.
מנת בכורות, by Immanuel b. Isaac b. Siōn Ricchi, 154, 2.
מכתב לחזקיהו, by Hezekiah b. Isaac Baquda, 448.
מלין דרבנן מתלמוד ירושלמי, by Mordecai Samuel Ghirondi, 187.
מליצה, by Solomon b. Ṣemaḥ, 446, 5.
מליצות, by Amrām Ammār, 119, 2.
ס׳ המלמד, 483, 1 *c*.
ס׳ המנהגות, by Asher of Lunel, 217 *g*.
מנהגים, 136 *a*; 146; 148; 149.
מנחת יהודה, by Solomon Ḥayy al-Qalʿi, 518.
מנחת יהודה שונא נשים, by Judah Hallēvi b. Isaac Shabbethai, 458.
מנחת מזכרת עני, by Josef Kōhēn, 520, 11.
מנחת מרחשת, by Solomon b. Judah Lēb in Wilna, 393.
מנחת קנאות, by Abbā Māri, 271.
מנחת תודה, by Meir Rabbinowicz, 520, 3.
— by Salmon Wolf b. Eizek Feiwel, 526.
ס׳ המספר, by Abraham b. Ezrā, 419, 1.
מעטה תהלה, by Isaac Aryeh Gelberg, 392.
מעשה אפוד, by Profet Duran, 405.
מעשה גדול ונורא, by Josef דילהריינה, 486, 6.
מעשה נסים, by Solomon Eliezer Ghirondi, 489, 1.
מעשה צירורגיאה, 441, 2.
מצודת דוד וידי דוד, by David Meldola, 507.
ס׳ המצות, 136 *a*.
ס׳ מצות הגדול, by Moses of Coucy, 121; Glosses on, 124, 1.
ס׳ מצות ומניות, R. Israel, 259, 1.
ס׳ מצות הקטן, Glosses on 122–4 (see עמודי הגולה).
ס׳ מקיץ נרדמים, by Meir al-Guades, 444 *a*.
מראה אופנים, by Sacrobosco, transl. by Solomon b. Abraham Abigedōr, 424, 1.
ס׳ מראות אלהים, by Ḥanōkh b. Solomon al-Qusṭanṭini, 324, 2.
מרדכי קטן, 129, 9.
מרפא לנפש. See מרפא לשון, by Moses b. Ḥabīb, 418, 4.
מרפא לשון, 418, 1.
משאת משה, by Elijah Sarasohn, 523.
משובב נתיבות, by Samuel Mōṭōṭ, 130, 31; 279, 1; 483, 10.
משיבת נפש. See גלגול הנפש.
ס׳ המשכיל, by Tobias b. Isaac Baruch, 309.
משלי חכמים והדותם, 451, 5.
משלי סנדבאר, 486, 2; 500.
משלי שועלים, by Berekhyah b. Natronai, 502.
משנה תורה, by Maimūni, 156, 2.
משפט (Horoscope), by Abraham Zakkuto, 426, 4.
משפט לשון הקדש, by Solomon Hanau, 412.
ס׳ מתוק לנפש, by Abraham Zakkuto, 486, 1.

נוטריקון, by Joshua b. Baruch, 325, 5.
נוף עץ חיים, by Meir Poppers, 333, 2.
נופת צופים, by Eliezer Sopino, 45.
נייר הימים, by Menaḥem Samson Basila, 428, 1.
ניקור הבשר, by Rashi, 152, 3 *c*; 216, II *m*.
ס׳ הנמוקים, by Jeḥiel Melli, 479, 11.
נעמי מודע, Four Essays, 499.

ס' הנקדן, by Moses Hannaqdān, 408.
ס' הנקוד, 325, 7.

סגולות, 346, 3.
סדר ברכת הת רה, by Menaḥem Azariah of Fano, 233 *k*.
סדר גורל החול, 426, 3.
סדר הגט ע"י השליח, by Mordecai Samuel Ghirondi, 183.
סדר זמירות ישראל, 222.
סדר חליצה, by Mordecai Samuel Ghirondi, 184, 2.
סדר כל הברכות, 129, 8.
סדר כתיבת הגט, 156, 3.
סדר המערכה, by Elijah Hazzāqēn, 211; 214 A.
סדר עבודה, attrib. to Ibn Ezra, 129, 7.
סדר תנאים ואמוראים, 130, 8.
ס' הסדרים, by the pupils of Rashi, 125.
סוד הברכות, attrib. to R. Azriel, 487, 4 *d*.
סוד הטעמים, by Ben Ashēr, 294, 3.
סוד כ"ב אותיות, by Moses b. Maimūni al-Bāz, 335, 2.
סוד לולב, by Isaac Todros, 485 *g*.
סוד המרגלא, by Isaac Loria, 327, 4.
סוד קריה שמע על הנסתר, 487, 3 *c*.
סוד שמע ישראל, 323, 3.
סוד התמונה, 316, 3; Commentary on, 316, 5.
סודות, 279, 4 *a*.
ס' הסודות (Extr.), by Moses di Leon, 124, 17.
סמ"ג. See ס' מצות הגדול.
סמנים ורשימות כתבי הקברות, by Jacob, 492, 1.
סמ"ק. See ס' מצות קטן.
ספקות על שתא אלפי שני דעלמא, 413, 10.
ספרא דצניעותא, attrib. to the Patriarch Jacob, 329; 348, 2.

עבודת בית ה', 260, 1.
ס' העבור, by Abraham b. Ezra, 420.
עדות לישראל, by Nathanael Kaspi, 269.
עולם הפוך, by Abraham Catalano, 473 *a*.
עולת התמיד, by Jacob Semaḥ Ḥayyim, 341.
ס' עומר, by Menaḥem b. Jacob Lonzano, 336.
ס' העזר, by Moses Kohēn Tordesillas, 283, 1.
ס' עזר האמונה, by the same, 283, 2; 284.
עזר הדת, by Isaac Pulgār, 285.
עזרת נשים, by Isaac, 458, 2.
עין הקורא, by Josef b. Shēm Tōb b. Shēm Tōb, 61, 1.
עלה שושנה, by Mordecai Samuel Ghirondi, 182.
עלילות דברים, by Josef b. Meshullam (?), 266, 2.
עמודי הגולה, by Isaac of Corbeil, 122, 123; 124, 1.
ענין עשרה הרוגי מלכות, 279, 8 *a*.
עניני הגלגולים, by Menaḥem Azariah of Fano, 327, 2.
עפר יעקב, by Nathanael b. Aaron Segre, 482, 1.
עץ חיים, by Aaron b. Elijah, 280.
— by Ḥayyim Vital, 351, 2.
— by Moses . . . in Florence, 17, 1 *a*.
— 130, 33; 417, 1.
ס' הערוך, by Nathan b. Jeḥīel, 415.
עת הזמיר, by Absalom, 380.
עת לדבר, by Davidson, 520, 7.
ס' העתים, by Judah b. Barzillāi, 126.
ס' הפאר, by Shēm Tōb b. Gaōn, 431, 17.

פריון נפש, by Naḥmāni, 495, 3.
פזמון, 482, 2.
ס' פזמונים, by David Silva b. Abraham, 238 *a*.
פירוש איסור כולל ואיסור מוסיף, 479, 24.
פירוש הגט, 156, 5.
פירוש יחזקאל, by David Qamḥi, 324, 3.
פירוש הכתובה, by Simon b. Ṣemaḥ, 156, 4.
פירוש על סוד פרה אדומה, 479, 23.
פירוש ספר הציון (attrib. Ḥammāi Gāōn), 316, 2.
פירוש על ר' פרקים של מוע, 273, 2.

[פירוש הרא"בן] Commentary on the Mahzor, by Eliezer b. Nathān, 261.
פירוש השטרות, by Seligmann Bing Oppenheim, 146 *a*.
פלפול על זמן וזמנים ומניהם, 454.
פסקי הלכות, by Isaiah b. Elijah (the younger), 92, 1.
ס' אלפרגאני, transl. by Jacob Anatoli, 294, 5.
פרדס ראבי"ה, by Elyākim Mehlsack (contin.), 498.
פרקי משה, by Maimūni, 439, 1.
פתח דברי (by David Qamḥi), 409.
ס' פתרון, 479, 2.

צבי לצדיק, by Ṣebi Hirsch Gelberg, 392 *b*.
צדה לדרך [by Josef b. Azariah], 129, 130.
ציואה, by Naftali Hirsch of Lublin, 343 *c*.
— by Judah He Ḥāsid, 92, 3.
צורת הארץ, by Abraham b. Ḥiyya, 423, 1.
צורת העולם, by Isaac b. Latīf, 275, 2.
צפנת פענח, by Shem Tōb b. Isaac Shafrūt, 46.
צרור החיים, by Josef b. Abraham b. Ṣiyāḥ, 316.

קבוצת כסף, by Mordecai Samuel Ghirondi, 161–164.
ס' הקבלה, by Abraham b. Daud, 474, 3.
קול רנה, by Meir Jacob Margoliouth, 520, 4.
קול השירים, by Rafael Baruch b. Abraham, 252.
קול ששון, by Mordecai Samuel Ghirondi, 481, 5.
קונטרים איפרושי, by Solomon Zarqā, 144.
קונטרס גזירות התנ"ו, by Eliezer b. Nathan, 475, 1.
קונטרס פרק בשיר, by Joshua b. Israel Benveniste, 377, 1.
קופת הרוכלים, 485.
קורות האבות, 580, 2.
קטורת הסמים, by Mordecai Samuel Ghirondi, 179.
קינה, by Jeḥiel ור"ם, 124, 5.
קן צפור, by Josef b. Jacob Montefiore, 59, 3.
קערת כסף, by Josef Ezobi, 249, 6.
קצב ומאזני משקל השירים, by Jacob Roman, 377, 2.
קצור דיני שחיטות ובדיקות, by Rafael Birdogo, 141, 2.
קצור הלכות טרפות, 142, 1.
קצור חובות הלבבות [Baḥyā b. Baqūda], 264.
קצור אלפראגאני, 426, 3.
קצור צורת הארץ, by Judah Hannāsi, 423, 2.
קצות דברי הוראה, by Judah Briel, 142, 5.
קצת טעמי מקרא, by Judah b. Bal'ām, 406, 1.
קקיון, 561, 2 *a*.
קשר בן נתניה (transl.), by Zebi Eliezer Teller, 375.

ס' ראבי"ה, by Eliezer b. Jōēl Hallēvi, 115; Abstracts, 483, 15.
ראש אמנה, by Isaac Abravanel, 464, 3 *a*.
ראשית חכמה, by Shem Tōb Palqēra, 272.
רב פעלים, by Israel Latif, 275, 1.
רוח חן, Judah (or Samuel) b. Tabbōn, 266, 3; 424, 2.
רוא דמהימנהא לאמירה, 471, 6.
רזי התורה, by Jacob Poitou, 479, 4.
רחמי האב על הבן, 311.
רמזים (Glosses on טור אה"ע), 119, 1.
רעיוני שחר (Poem), 463, 29.
ס' רפואות, 442.
רקוד הכבשים יהצוים, by Solomon Ḥazzān, 494, 2.

שאגת אריה, by Leon of Modena, 455, 1.
שאלות ותשובות על עשר ספירות, 467, 4 *a*.
שארית יוסף, by Josef b. Virga, 322, 2.

שבט יהודה, by Solomon b. Virga, 160, 2.
שבלי הלקט, by Zedekiah b. Abraham Anaw, 127, 128.
שבע כוכבי לכת, 425, 5.
שגיון שמשון, by Samsōn Kōhēn Modon, 255.
שחיטות, by Jacob Weil, 138, 2.
שטר גט, 156, 3.
שטר הרשאה, 156, 3.
שטר חליצה ושטר שרוכין, 142, 3.
[שטרות], by Josef Gaon b. Abraham, 156, 1.
שיח יצחק ומשאת בנימין, by Isaac Benjamin Alschwanger, 399.
שיר והלל, by Abraham Baruch Piperno, 520, 16.
שיר ותפלה, by Abraham, 396.
שיר זמרה, by Zebi Hirsch, 521.
שיר למעלות, by Moses Sachs, 401.
שיר על זמן הבוגד, 479, 26 *a*.
שיר אלערב בשבח הספרים, 265.
שיר לפורים, 233 *d*.
שיר תהלה, Israel Simon Shajin, 398.
— Josef Rivlin, 390.
— Judah b. David b. Aaron, 391.
שירה, by Abraham Baruch Piperno, 522.
שירי תהלות, by H. Sommerhausen, 490, 2.
שיר תודה, by Mendel Lindo, 393.
ס' שלהבתיה, 469, 2.
ס' השלחן, by Ḥiyya b. Solomon b. Ḥabīb, 133.
שלחן טהור, by Solomon Oliveira, 145.
שלחן ערוך, Abstracts, 142, 4.
שלשלת הקבלה (Abstr.), 479, 19.
שמוש תהלים, by Gabriel b. Judah Vitri, 350.
ס' השמים והעולם (transl.), by Solomon b. Ayyūb, 295.
שמש צדקה, by Jacob Sappir, 520, 6.
שער האלכסונות והמרובעים, 294, 4.
שער הבהינה, 418, 3.
שער הבירור, 349, 6.
שער הגמול, by Naḥmāni, 497, 1.
השער הו' מטי ולא מטי, by Isaac Loria, 328, 1.
שער הכונה, 279, 4 *b*.
שער ראש חדש, 332, 3.
שער הרזים, by Todros Hallēvi Abulafia, 317.
שער השבת [see מאורות נתן], 332, 1.
שער השמים, by Isaac b. al-Latīf, 276, 483, 1 *a*.
— by Jacob b. Sheshetb, 487, 1.
— by Josef Chiqatilla (attrib.), 319, 2.
שער הקון הנקבא, 349, 3.
שערי א רה, by Josef Chiqatilla, 320, 1.
— 325, 10.
שערי דורא, by Isaac of Duren, 152, 2.
שערי לויה, by Abraham Belais, 562.
שערי נקוד, 406, 2.
שערי צדק, by Josef Chiqatilla, 320, 2.
שערי הצדק, 279, 4 *c*.
שערי רצון, by Nathan b. Moses Hannover, 346, 1.
שערי השובה, by Jonah of Gerona, 302, 2 *a*.
ס' שערים, by El'āzar of Worms, 139, 1.
— by Isaac of Duren, 216, II *n*.
— by Judah b. Moses Daniel Romano (Translations), 278, 2 *a*.
שפת יתר, by Abraham b. Ezra, 484, 1.
שר השבחים, by Joshua Segre, 138, 1.
ששון ושמחה, by Bahyā, 42.
שש כנפים (Comm. on Immanuel b. Jacob's astronomical work), 423, 3.

תהלה למשה, by Abraham M. Luncz, 524.
תוכחת מגולה, by Simḥah Qalonymos, 372.
תוכן עלילה, by Elijah Mordecai Werbel, 395.
ס' התולדות, 440, 4.
תולדות אדם, by Samuel Al Gāzi, 476.
תולדות האר"י, Biographies of Isaac Loria, 340, 2.
תולדות האריאל, 486, 7.
תולדות גדולי ישראל, by Mordecai Samuel Ghirondi, 477.

תולדות ישו הנוצרי, by Jacob Sobels, 449. See also 450.

תורה אחת, 561, 2 *b*.

תורת הבית, by Solomon b. Addereth, 216, II *i*.

התחכמוני, by Judah al-Ḥarizi, 247, 7.

ס' התכונה, by Ḥayyim Vital, 426, 1.

תעלומות ומקורות החכמה, by Shabbethai Rafael, 344.

תפארת ישראל, by Jonathan Eibenschütz, 143.

תפלה לעצירת גשמים, 493, 3.

תפלת אליהו הנביא, 214 A.

תפלת היחוד, by Moses b. Judah b. Benjamin has-Sefarādi, 214 A.

תפלת היחוד לר' נחוניא בן הקנה, 323, 2; 487, 5 *e*.

תקוני התשובה, by Menaḥem Azariah of Fano, 339, 1.

תקנות, by R. Gershōm, 451, 4.

תקנות הקהלות, 136 *c*.

תקנות הקהלות מאשכנז, 130, 15.

תשב"ץ, by Samsōn b. Ṣādōq, 130, 22.

תשובה, by Moses Safer, 450, 2.

תשובה מגאוני נרבונא, 136 *e*.

תשובות הגאונים, 96, 99.

תשועת ישראל על ידי יהודית, transl. by David Franco Mendez, 376.

C. WRITERS.

Abner, 258.
Abraham Samson b. Israel Levi Pobini in Turin, 346.
— b. Judah of יאקריטי, 157.
— David b. Samuel Abraham in Ancona, 486.

Coronel (N. N.), 183.

David נטקויצו אבריש, 426.
— b. מצורר Al Qīsī, 8.
— b. Nissim Hārōfē b. Vivas, 7.

Efraim b. Sebi Hirsch b. Leb, 115.
Elāzar, 267.
Elḥānān Foa, 138.
Ezra b. Isaac b. Ezra b. Isaac, of Fano, 316.

Goldberg (Alexander), 501.
— (B.), 263, 287, 300, 405, 420.

Hezekiah Rafael b. Ḥayyim, 276.

Immanuel Ḥayy in אימולא, 505.
Isaac b. Eliezer hak-Kōhēn, 213.
— b. Josef Ḥayyim in Morocco, 328.
— — of Portugal, 12.
— Nigre, 321.
— b. Samuel Hezekiah, 302.
— Shushān b. חת, 459.
Isaiah b. Jacob of מבראן, 45.
Israel b. Abraham, 6.
— Simon Schajin, 527.

Jacob b. Gershon hak-Kōhēn, Ashkenazi of Neustadt, 218.
— Hajjāj, 191.
Jair b. Shabbethai, 413.
Jeḥiel Ashkenazi, 152.
Josef Eppensack, 87.
Josef Menaḥem Treves, 454.
— Murdach, 351.
— b. Solomon Mūsa, 335.
Joshua Baruch Isaiah Aryeh b. Jeḥiel Josef Jonah of אבריאה, 325.
— b. Josef David in Troki, 189.

Kirchheim (R.), 475.

Meir b. Isaac, 123.
Menaḥem, 47.
— b. Elijah de Rossi, 269.
Mishāēl, 43.
Mordecai b. Abīgedōr, 271.
— פריצוליץ, 228.
Moses b. Elias, 415.
— b. Shem Tōb b. Habib in שאטיה, 71.
— of Tortosa, 292.

Nathan Neta Rabbinowicz, 82.
Nathaniel b. Shabbethai הרני in Turin, 114.
Nissim b. Abdal Raḥmān סעדרי b. Solomon b. Ḥazzān שמכו, 323.
— מוליכו b. Abraham, 68, 84.

Ṣāliḥ b. Josef b. Sa'adyah אלפרוי, 1.
Samuel b. Isaac, 86.
Ṣebi b. . . ., 437.
— Hirsch Mordecai Brandes, 370.
Shabbethāi Kōhēn, 319, 1.
Shalōm . . . b. יסום, 296.
Shoenblum (Benjamin Wolf), 313.
Solomon b. Isaac b. Moses מישש, 265.
— b. Rafael, 128.

Vidal Bonet Lunel, 103 c.

D. OWNERS.

Aaron שיצאר, 48.
— Benjamin b. Nehemiah כלאץ, 322, 2.
Abendana, 112.
Abraham החייאני (?), 318.
— נ"ץ פרינצני, 285.
— Firmicino, 482.
— b. Jōāb ניאנית, 215.
— Josef Solomon Graziano, 84, 85, 90, 128, 484.
— Landadio, 431.
— Leb b. Sarah, 72.
— Maestro in Venice, 234.
— b. Mahalel Aziz in Ancona, 431.
— Monson, 65.
— b. Moses Nigre, 321.
— of Nizza, 444.
— Sultana, 367.
— di ? קרש, 68.
Amram, 290.
Angelo Salvador Raffael Luzatti, 142.
Ashkenazi b. Eliezer, 465.

Baruch, 205.
— b. Josef Naftali Kōhēn, 12.
— of פירמי, 254.
Bendix Marcus, 140.
Benjamin Consolo, 254.
— Pesaro, 47, 72.
— Solomon, 222.
Bresslau (M. J.), 516.

Carmoly (E.), 306, 429, 494.

Daniel בורלה (Salonica), 351, 1.
David Meldola, 290.
— Melli, 83.
— b. Nissim Hārōfe b. Vivas, 7.
— Piazza in Ferrara, 340.
— b. Rafael Meldola, 290.

Edlein, daughter of Moses אולמה in Augsburg, 227.
Efraim Finzi, 88.
El'āzar (Rimini), 214.
Elḥānān b. Abraham ניאנית, 215.
— of Portaleone b. Menaḥem, 24.
Eliezer גרזיני, 258.
— b. Isaac, 410.
— ריקיטי, 409.
Elijah Camerino, 254.
Elyakim Finzi b. Hosea, 88.

Emmanuel b. Uziel of Camerino, 215.
— Colonna of Turin, 346.

Firmicino: Abraham, Rafael, Josef, Gershōn, Moses, 482.

Gabrielle Cesaro, 13.

Ḥayyim חכה, 318.
— Josef David Azulai, 64, 86.
— Pardo, 229.
Heidenheim, 273.
Heyum Hirsch in Harburg, 242.
Hirsch Leb Bilig, 194.
Ḥisdāi b. Moses, 15.

Ibn באכה of בואניש, 216.
Isaac b. Elijah Hārōfe, 431.
— Rafael Finzi, 134.
— Jeqūthiel b. Mordecai Kaphan Kelheim, 12.
— Luzatto, 100.
— Marlow (מארלו?), 123.
— of Modena, 264.
— b. Moses, 321.
— Shabbethai מחוקנים, 32.
— Florenzo di Benedetti, 142.
— Israel הפיראמטו, 62.
— Zakkuto, 69.
— Solomon Segre di Vercelli, 331.
Isaiah Heyum Hirsch, 242.
— Leon Jona (?), 248.
[Israel?] גוריקו b. Eliezer Ḥayyim, 228.
Israel Goldblum, 350.

Jacob b. Abraham Kōhēn, 23.
— b. El'āzar of Modena, 215.
— Joshua Baruch in Nizza, 233.
— Rimini, 214.
— Roderik, 89.
— Sinai of Cologne, 100.
— Trabuti, 35.
Jacobo el Comeno, 367.
Jaḥya b. Aaron, 2.
Jeḥiel Josef, 248.
Jōāb in פירמו, 213.
Jōēl Ḥefeṣ, 205.
Josef Firmicino, 482.
— b. Ḥalfōn, 292, 1.
— hak-Kōhēn, 426.

Josef Ḥayy Mondolfo, 254.
— b. Judah, 232.
— Reines, 244.
— Benzikri, 127.
Judah Isaac Horca, 94.
— כלץ, 49.
— Samuel b. Menaḥem Sinai of Cologne, 100.
— קארקוסא, 254.
— Lēb b. Tobias, 15.
— Zeraḥyāh Azulai, 127, 128.

Lazarus Emanuel in Amsterdam, 16.
Lazzaro Lanzon Bachi, 142.
Leiser דיביש b. Abraham b. Simon Oppenheim, 243.
Leon Colonna, 100.
Levi לא:וילרו? 318.
Luzatto, S. D., 98, 134, 197, 204, 210, 217, 407, 419, 425, 439, 445.

מאלקי, 200.
Marco di Dona Luza[tto], 286.
Masliaḥ Finzi, 424.
— מנוזה, 29.
Meir Cohen Belinfante, 254.
Menaḥem b. יואץ b. Samson, 121.
— Sinai, 315.
[The Midrash of] Mordecai מאלוק, 84.
Moise Baruch Caranaglio, 235.
— Soave, 108, 340.
Mordecai, 354.
— Ḥayyim b. Elijah of Mordo, 236.
— Samuel Ghirondi, 29, 104, 131, 134, 138, 253, 259, 485, 489.
Moses Cohen Belinfante, 254.
— דוייב, 237.
— Firmicino, 482.
— Meir Drucker, 194.
— Judah b. Israel, 290.
— Montefiore, 341.
— b. Nāḥmān, 213.
— Naḥmias, 88.
— of פירמי, 254.
— b. Samuel אשיאש, 116.
— b. Shem Tōb b. Habīh, 71.
— Senior, 20.

Nissim Fermio, 431.

Pelegrin Padoua, 482.
Pereṣ b. Tobias, 15.

Qalonymos b. Jacob, 208.

Rafael אמיאש, 48.
— b. Gershōn Firmicino, 482.
— David Pardos, 45.
— זגי, 215.
Reuben Josef מונרגוי, 253.

Sa'adyāh b. Josef, 1.
— Hallevi, 20.
Samson, 100.
Samuel . . ., 136, 286.
— Beer, 462.
— הרני, 149.
— אלחריף, 105.
— . . ., 217.
— Ḥayyim Cohen Belinfante, 254.
— b. Josef דאתאיא, 348.
— מוסאקי, 49.
— . . . סידי, 2.
Senior Salmon Seniorson, 341.
Shabbethāi, 17.
— b. Judah Ashkenazi, 236.
— b. Mahlalēl Pimonto, 213.
— b. Mordecai Hallevi, 61.
שאלם b. Aaron, 2.
Simon b. Moses Auerbach, 232.
Solomon b. Abraham Kōhēn, 23.
— — ניאנית, 215.
— Bassano, 53.
— b. David גווד דיאה, 210.
— of Dubno, 20.
— b. Nathanael, 367.
— Senior, 20.
Steinschneider, 439.
Stella Dafano, 284.
Suleimān b. David b. Mūsa Al Damāri, 8.

Uri Levi, 193.

Yaḥyāh. See Jaḥja.

Zunz, 17, 136, 189, 190, 193, 197, 198, 199, 210, 227, 231, 232, 242, 243, 272, 273, 280, 292, 295, 296, 333, 352, 427, 443, 484, 490, 516.

E. CENSORS.

Alessandro Scipione, 48, 218.
Antonio Franc Enrique, 194.

Bernard Huescas, 320.

Camillo Jagel, 92, 122, 128, 217, 282.
Clemente Carretto, 13, 14, 218.

Domenico Ierosolimitano, 29, 34, 48, 88, 94, 218, 228, 367.

Giovanni Domenico Carretto, 76, 228, 302.
Giovanni Domenico Vistorini, 123.
— Montif, 128.
Girolamo da Durallano, 85, 128.

Hippolite of Ferrara, 320.

Laurentius Franguellus, 10, 48, 123.
Luigi da Bologna [del Ordine de S. Domingo], 14, 128, 203, 217, 320, 409.

Marchion, 214–217.

Renatus of Modena, 122, 128, 217.

OXFORD: HORACE HART
PRINTER TO THE UNIVERSITY